

**Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΩΝ
ΣΧΟΛΗ: ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ: ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ**

ΑΝΕΡΓΙΑ

ΑΙΤΙΑ, ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ

**Εισηγητής Καθηγητής:
ΠΑΠΑΔΙΟΝΥΣΙΟΥ Δ.**

**Σπουδάστριες:
ΣΙΔΕΡΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ
ΑΝΔΡΙΑΝΑΚΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ
ΔΟΥΦΕΞΗ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ**

ΠΑΤΡΑ 2001

Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΩΝ
ΣΧΟΛΗ: ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ: ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΑΝΕΡΓΙΑ

ΑΙΤΙΑ, ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ

Εισηγητής Καθηγητής:
ΠΑΠΑΔΙΟΝΥΣΙΟΥ Δ.

Σπουδάστριες:
ΣΙΔΕΡΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ
ΑΝΔΡΙΑΝΑΚΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ
ΔΟΥΦΕΞΗ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ

ΠΑΤΡΑ 2001

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	10
1 ΜΙΑ ΠΡΩΤΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ	12
1.1 Εισαγωγή	12
1.2 Ανεργία: Η ιστορία ενός προβλήματος.....	13
1.3 Ποιοι θεωρούνται άνεργοι.....	13
1.4 Μέτρηση της ανεργίας.....	14
1.5 Πηγές μέτρησης της ανεργίας.....	15
2 ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΕΙΣ – ΜΟΡΦΕΣ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ	19
2.1 Κριτήρια ταξινόμησης.....	19
2.2 Ταξινομήσεις της ανεργίας βάσει των αιτιών που την προκαλούν.....	20
2.2.1 Η ανεργία τριβής.....	21
2.2.2 Η διαρθρωτική ανεργία.....	22
2.2.3 Η εποχική ανεργία.....	24
2.2.4 Η ανεργία ελλειπούς ζήτησης ή κυκλική ανεργία.....	24
2.2.5 Η τεχνολογική ανεργία.....	25
2.3 Ταξινομήσεις της ανεργίας σύμφωνα με τις πολιτικές που την αντιμετωπίζουν.....	27
2.4 Ταξινομήσεις της ανεργίας ανάλογα με την διάρκειά της.....	28
2.5 Ταξινομήσεις της ανεργίας με κριτήριο τη διάρθρωσή της.....	32
2.6 Ταξινομήσεις της ανεργίας με βάση την καταγραφή των ανέργων.....	33
3 ΑΝΕΡΓΙΑ ΣΕ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΕΛΛΑΔΑ	37
3.1 Εισαγωγή.....	37
3.2 Η ανεργία στις χώρες της Ε.Ε.....	38
3.2.1 Η ανεργία στις δώδεκα χώρες μέλη (1983-1992).....	39

3.2.2	Η ανεργία στις δεκαπέντε χώρες μέλη (1990-1995).....	41
3.2.3	Πρόσφατες εξελίξεις στην Ε.Ε.....	44
3.2.4	Εξέλιξη της ανεργίας κατά φύλο.....	48
3.2.5	Μακροχρόνια ανεργία.....	52
3.2.6	Προοπτικές της ανεργίας στην Ε.Ε.....	57
3.3	Ανεργία στην Ελλάδα.....	59
3.3.1	Η ανεργία κατά τα έτη 1990-1998.....	60
3.3.2	Μακροχρόνια ανεργία.....	66
3.3.3	Η ανεργία στην Ελλάδα κατά περιφέρεια.....	68
3.3.4	Πρόσφατες εξελίξεις της ανεργίας στην Ελλάδα.....	69
3.5	Νέοι και ανεργία.....	70
3.5.1	Ανεργία των νέων στην Ε.Ε.....	71
3.5.2	Νέοι και ανεργία στην Ελλάδα.....	78

4 ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ 80

4.1	Εισαγωγή.....	80
4.2	Δημογραφικές εξελίξεις.....	80
4.3	Μετανάστευση και ανεργία.....	82
4.3.1	Εσωτερική μετανάστευση.....	82
4.3.2	Εξωτερική μετανάστευση.....	83
4.4	Οικονομική ύφεση.....	84
4.5	Οικονομική έξαρση.....	85
4.6	Τεχνολογική ανάπτυξη.....	85
4.7	Η έλλειψη επαγγελματικού προσανατολισμού.....	86

5 ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ 88

5.1	Στέρηση δημιουργικής ικανότητας.....	88
5.2	Ψυχική κατάρρευση του ατόμου.....	89
5.3	Αποξένωση των νέων από το κοινωνικό σύνολο.....	90
5.4	Οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις.....	91
5.5	Δυσαρμονία των οικογενειακών σχέσεων.....	92

6	Η ΕΥΡΩΠΗ ΣΤΡΑΤΕΥΕΤΑΙ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ	93
6.1	Η αναζήτηση ενεργητικών μέτρων.....	93
6.2	Ευρωπαϊκή Στρατηγική Απασχόλησης.....	94
6.2.1	Η βελτίωση της Απασχολησιμότητας.....	96
6.2.2	Η ανάπτυξη της Επιχειρηματικότητας.....	97
6.2.3	Η ενθάρρυνση της Προσαρμοστικότητας.....	99
6.2.4	Η διασφάλιση ίσων ευκαιριών για τις γυναίκες.....	101
6.3	Μέτρα για την απασχόληση.....	102
6.4	Ληφθέντα μέτρα.....	105
6.4.1	Ενθάρρυνση των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ).....	105
6.4.2	Προώθηση της έρευνας και ανάπτυξης.....	105
6.4.3	Δημιουργία Διευρωπαϊκών δικτύων μεταφορών και ενέργειας (ΔΔΜΕ).....	106
6.4.4	Μέτρα για την προώθηση της απασχόλησης.....	106
6.5	Η κοινοτική πρωτοβουλία EQUAL.....	107
6.6	Μέτρα αντιμετώπισης της ανεργίας στην Ελλάδα.....	111
6.6.1	Ο.Α.Ε.Δ – Κάρτα απασχόλησης.....	112
6.6.2	Λογαριασμός για την απασχόληση και την επαγγελματική κατάρτιση (ΛΑΕΚ).....	115
6.6.3	Ολοκληρωμένο μηχανογραφικό σύστημα προσφοράς και ζήτησης των θέσεων εργασίας.....	116
6.7	Σύνδεση των προγραμμάτων κατάρτισης και απασχόλησης.....	116
6.8	Επιχειρησιακό πρόγραμμα «Απασχόληση και επαγγελματική κατάρτιση».....	118
6.8.1	Άξονας Προτεραιότητας 1.....	119
6.8.2	Άξονας Προτεραιότητας 2.....	119
6.8.3	Άξονας Προτεραιότητας 3.....	120
6.8.4	Άξονας Προτεραιότητας 4.....	121
6.8.5	Άξονας Προτεραιότητας 5.....	122
6.8.6	Άξονας Προτεραιότητας 6.....	122
6.9	Κοινοτικές πρωτοβουλίες.....	123
6.9.1	Κοινοτική πρωτοβουλία «Απασχόληση».....	124

6.9.2	Κοινοτική πρωτοβουλία «ADAPT».....	127
6.10	Η Λευκή Βίβλος και οι προτεραιότητες του Έσπεν.....	128
6.11	Προγράμματα επιχορήγησης και επαγγελματικής Κατάρτισης.....	129
6.11.1	Προγράμματα απόκτησης εργασιακής εμπειρίας (STAGE).....	129
6.11.2	Προγράμματα επιχορήγησης Νέων Ελεύθερων Επαγγελματιών (NEE).....	132
6.12	Πρόγραμμα επιδότησης βιομηχανικών και βιοτεχνικών παραμεθόριων περιοχών για την απασχόληση πτυχιούχων.....	140
6.13	Πρόγραμμα επιχορήγησης ξενοδοχειακών επιχειρήσεων για τη διατήρηση θέσεων εργασίας.....	141
6.14	Επιχορήγηση επιχειρήσεων 1.500 θέσεων εργασίας για ανέργους (-ες) που πλησιάζουν το στάδιο της συνταξιοδότησης.....	142
6.15	Πρόγραμμα επιχορήγησης βιομηχανικών, βιοτεχνικών, πτηνοτροφικών, μεταλλευτικών, ξενοδοχειακών και ναυτιλιακών επιχειρήσεων περιοχής Δ και 9 νομών περιοχής Γ (Ν.1262/82).....	143
6.16	Πρόγραμμα παροχής επιδόματος μετεγκατάστασης σε παλιννοστούντες έλληνες.....	143
6.17	Πρόγραμμα επιχορήγησης ιδιωτικών επιχειρήσεων για απασχόληση σπουδαστών ΤΕΙ – ΣΕΛΕΤΕ.....	144
6.18	Προγράμματα επιδότησης εργοδοτών για την Απασχόληση ατόμων με ειδικές ανάγκες, αποφυλακισμένων και απεξαρτημένων ατόμων.....	144
6.19	Πρόγραμμα επιδότησης νέων ελεύθερων επαγγελματιών ατόμων με ειδικές ανάγκες, αποφυλακισμένων και απεξαρτημένων ατόμων.....	147
6.20	Γυναικεία επιχειρηματικότητα.....	148
6.21	Υπηρεσίες προς τους ανέργους.....	151
6.21.1	Ηνωμένο Βασίλειο / Κέντρα ανέργων.....	151
6.21.2	Γερμανία / Κέντρα ανέργων.....	152
6.21.3	Ιρλανδία / Κέντρα ανέργων.....	152
6.21.4	Ισπανία / Κέντρα ανέργων.....	152
6.21.5	Ιταλία / Κέντρα πληροφόρησης.....	153
6.21.6	Γαλλία.....	153

ΚΡΙΤΙΚΗ.....	154
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	158
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	160

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η πτυχιακή εργασία, που έχετε στα χέρια σας, αποτελεί το καλύτερο αποτέλεσμα των προσπαθειών μας να συγκεντρώσουμε τα περισσότερα στοιχεία, που θα βοηθήσουν στην βαθύτερη κατανόηση και ανάλυση του φαινομένου της ανεργίας. Η ανεργία, τα τελευταία χρόνια, έχει πάρει τεράστιες διαστάσεις και θεωρείται ένα από τα σοβαρότερα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα που έχουν να αντιμετωπίσουν οι περισσότερες χώρες του κόσμου.

Σκοπός, λοιπόν, αυτής της εργασίας, είναι η μελέτη του φαινομένου της ανεργίας με την ανάπτυξη των αιτιών που την προκαλούν και την εξέταση των συνεπειών που επιφέρει, τόσο στην οικονομία όσο και στην κοινωνία. Σκοπεύει, επίσης, να παρουσιάσει τις προσπάθειες που γίνονται από τα διάφορα κράτη-μέλη για την καλύτερη και αποτελεσματικότερη αντιμετώπισή της.

Η ύλη της πτυχιακής εργασίας ομαδοποιήθηκε σε έξι ενότητες:

Στο πρώτο μέρος γίνεται μια αναφορά στο πρόβλημα της ανεργίας, αναλύεται η έννοιά της και παρουσιάζεται ο τρόπος με τον οποίο επιτυγχάνεται η μέτρησή της.

Στο δεύτερο μέρος εξετάζονται τα κριτήρια με τα οποία ταξινομείται η ανεργία και δίνονται οι βασικότερες μορφές της, επισημαίνοντας ταυτόχρονα και την σπουδαιότητα της κάθε μιας μορφής.

Στο τρίτο μέρος παρουσιάζεται το πρόβλημα της ανεργίας τόσο στη Ευρώπη όσο και στην Ελλάδα. Φυσικά αναφέρονται στοιχεία για το ύψος της ανεργίας στις χώρες της Ευρώπης και ποιους πλήττει περισσότερο.

Στο τέταρτο μέρος εξετάζονται τα σημαντικότερα αίτια που προκαλούν την όξυνση της ανεργίας.

Στο *πέμπτο μέρος* αναφέρονται οι συνέπειες που προκαλούνται τόσο στο άτομο όσο και στο κράτος. Γίνεται αναφορά, επίσης, στις κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις που επιφέρει.

Το *έκτο μέρος*, τέλος, είναι αφιερωμένο στα προγράμματα που έχουν θεσπιστεί για την αντιμετώπιση της ανεργίας από τα κράτη-μέλη της Ευρώπης και την Ελλάδα.

Τέλος, γίνεται κριτική και διατυπώνονται τα συμπεράσματα που προκύπτουν από την μελέτη και ανάλυση της ανεργίας στην εργασία αυτή.

ΜΙΑ ΠΡΩΤΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα τελευταία χρόνια, η ραγδαία εξάπλωση των νέων τεχνολογιών σε συνδυασμό με τη διεθνοποίηση της οικονομίας και τη ταχύτητα απαξίωσης των γνώσεων, έχει αλλάξει ριζικά το τοπίο του κόσμου της εργασίας, ανατρέποντας τη σταθερότητα και τη διάρκεια που σε μεγάλο βαθμό χαρακτήριζαν μέχρι πρόσφατα την απασχόληση. Αποτέλεσμα αυτών είναι η έξαρση της ανεργίας, ενός φαινομένου, το οποίο έχει αναδειχθεί σε ένα οξύ και με ανησυχητικές διαστάσεις κοινωνικό και οικονομικό πρόβλημα των διαφόρων χωρών.

Περί ανεργίας γίνεται λόγος όταν υπάρχουν άτομα ικανά και πρόθυμα να εργαστούν με τους μισθούς που επικρατούν στην αγορά αλλά δεν μπορούν να βρουν δουλειά. Παρόλο που στην τρέχουσα γλώσσα όταν γίνεται λόγος για ανεργία εννοούμε κυρίως την ανεργία εργατών, υπαλλήλων ή άλλων μισθωτών, στην οικονομική ζωή μπορεί να βρεθεί άνεργος κι οποιοσδήποτε άλλος συντελεστής της παραγωγής, όπως το έδαφος, οι μηχανές κτλ. Σ' αυτές τις περιπτώσεις οι οικονομολόγοι μιλούν για «αδράνεια» ή «μη απασχόληση», όροι, οι οποίοι έχουν την ίδια έννοια με τον όρο ανεργία.

1.2 ΑΝΕΡΓΙΑ: Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ

Αν σήμερα το πρόβλημα της ανεργίας εμφανίζεται ως ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που έχουν να αντιμετωπίσουν οι περισσότερες χώρες, θα πρέπει να γίνει αντιληπτό ότι το φαινόμενο αυτό δεν είναι άγνωστο στις ιστορικές κοινωνίες. Στην αρχαία Ελλάδα έγινε προσπάθεια αντιμετώπισής της με την ίδρυση αποικιών στα παράλια της Μεσογείου, ενώ στη Ρώμη της παρακμής με τη δωρεάν διανομή δημητριακών στο λαό. Ανεργία υπήρχε και στο Μεσαίωνα (αποτέλεσμα της οργάνωσης των κλειστών επαγγελματικών συντεχνιών), αλλά και κατά τον 18^ο και 19^ο αιώνα. Αποτέλεσε, μάλιστα, ένα από τα κυριότερα αίτια της έκρηξης των μεγάλων Επαναστάσεων που σημειώθηκαν εκείνη την εποχή. Στον 20ο αιώνα το φαινόμενο γνώρισε ακμή κατά την Παγκόσμια οικονομική κρίση της περιόδου 1929 – 1933 και μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, εποχές κατά τις οποίες πολλοί άνθρωποι μετανάστευσαν σε χώρες που χρειάζονταν φθινό εργατικό δυναμικό για την οικονομική τους ανάπτυξη, όπως η Αμερική, η Αυστραλία και η Γερμανία.

Σήμερα, το πρόβλημα της ανεργίας συναντάται κυρίως στις βιομηχανικά αναπτυγμένες χώρες, χωρίς αυτό βέβαια να αποτελεί τον κανόνα, αφού η ανεργία, ειδικά τα τελευταία χρόνια, έχει πάρει τη μορφή επιδημίας. Πράγματι, το φαινόμενο της ανεργίας αποτελεί ένα δισεπίλυτο πρόβλημα, το οποίο χρειάζεται ένα συνδυασμό μέτρων και μία δέσμη αποφάσεων για την ουσιαστική αντιμετώπισή του. Τα τελευταία χρόνια, μέσω των διαφόρων ενώσεων και συμμαχιών στις οποίες ανήκουν οι περισσότερες χώρες, γίνεται προσπάθεια για αντιμετώπιση της ανεργίας σε ένα διεθνές πλαίσιο με βάση διάφορες παραμέτρους και ιδιομορφίες που παρουσιάζει η κάθε χώρα αυτόνομα, αλλά και σε συνδυασμό με την οικονομική ένωση που ανήκει.

1.3 ΠΟΙΟΙ ΘΕΩΡΟΥΝΤΑΙ ΑΝΕΡΓΟΙ

Σε γενικές γραμμές, άνεργοι θεωρούνται τα άτομα τα οποία αν και είναι ικανά και επιθυμούν να εργαστούν με τους μισθούς που επικρατούν στην αγορά, δεν έχουν απασχόληση. Οι άνεργοι διαφέρουν από τα άτομα που βρίσκονται εκτός αγοράς εργασίας στο ότι οι πρώτοι αναζητούν ενεργώς να

βρουν απασχόληση, ενώ οι εκτός αγοράς εργασίας είτε δεν έχουν ψάξει ποτέ, είτε έχουν παραιτηθεί από το ψάξιμο.

1.4 ΜΕΤΡΗΣΗ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

Το μέγεθος της ανεργίας μετράται σε ποσοστιαίες μονάδες και για τον υπολογισμό της χρησιμοποιείται ένας τύπος ο οποίος δίνει το ποσοστό της ανεργίας. Το ποσοστό ανεργίας υπολογίζεται ως εξής:

$$U = \frac{u}{LF} \cdot 100$$

Όπου: u = ο αριθμός των ανέργων

LF = το σύνολο του εργατικού δυναμικού

Εδώ πρέπει να επισημάνουμε ότι οι μεταβολές στο ποσοστό της ανεργίας μπορεί να έχουν διαφορετικές πηγές:

- μπορεί ο αριθμός των ανέργων να παραμένει σταθερός αλλά να έχει αυξηθεί η διάρκεια της ανεργίας με αποτέλεσμα την αύξηση του ποσοστού ανεργίας σε ετήσια βάση ή, αντιθέτως, να έχει μικρύνει η διάρκεια της ανεργίας με αποτέλεσμα τη μείωση του ποσοστού ανεργίας
- μπορεί ο αριθμός των ανέργων να είναι αυξημένος λόγω της αύξησης του αριθμού απολύσεων ή
- μπορεί ο αριθμός των ανέργων να είναι αυξημένος λόγω της μείωσης των προσλήψεων ή ακόμη
- μπορεί ο αριθμός των ανέργων να είναι αυξημένος λόγω του αριθμού των νέων ή επανεισερχομένων στην αγορά εργασίας.

Παρόλο που ο τύπος υπολογισμού του ποσοστού ανεργίας φαίνεται απλός, η μέτρηση της ανεργίας συναντά αρκετά προβλήματα. *Βασικό πρόβλημα είναι η αξιοπιστία των στατιστικών στοιχείων η οποία επηρεάζεται από τους ορισμούς των μεγεθών και από την μέθοδο συλλογής των στατιστικών στοιχείων.*

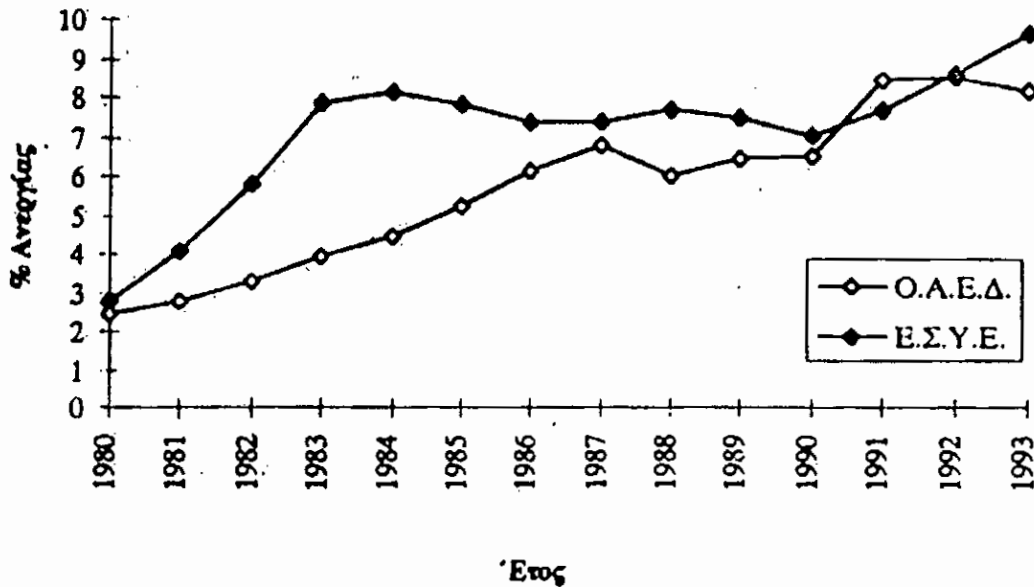
1.5 ΠΗΓΕΣ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

Στην Ελλάδα δύο είναι οι βασικές πηγές στοιχείων για την ανεργία στο σύνολο της χώρας. *Ο Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ) και η Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδας (ΕΣΥΕ).*

Ο ΟΑΕΔ συλλέγει στοιχεία για τους εγγεγραμμένους στα γραφεία του ανέργους, από το 1957. Οι αντιρρήσεις για τα στοιχεία που δημοσιεύει ο ΟΑΕΔ πηγάζουν από το γεγονός ότι συνήθως αυτά υποεκτιμούν τον απόλυτο αριθμό των ανέργων πολλοί από τους οποίους δεν εγγράφονται στον οργανισμό είτε επειδή δεν συγκεντρώνουν τις απαραίτητες προϋποθέσεις για να λάβουν το επίδομα ανεργίας είτε επειδή δεν προσδοκούν να βρουν δουλειά μέσω των γραφείων του ΟΑΕΔ και επομένως δεν έχουν λόγο να προσφύγουν σε αυτά.

Η ΕΣΥΕ δημοσιεύει στατιστικά στοιχεία για την ανεργία στις ετήσιες Έρευνες Απασχόλησης που εκδίδονται από το 1974. Οι σειρές αυτές κάλυπταν δειγματοληπτικά, μέχρι και το 1980, αστικές και ημιαστικές περιοχές της χώρας. Από το 1981 και μετά οι έρευνες επεκτάθηκαν και στις αγροτικές περιοχές και έγιναν πληρέστερες συγκεντρώνοντας περισσότερες πληροφορίες για το εργατικό δυναμικό σύμφωνα με τις προδιαγραφές του Στατιστικού Γραφείου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι έρευνες της ΕΣΥΕ καλύπτουν δειγματοληπτικά με ποσοστό δειγματοληψίας 1,5% τα μέλη των νοικοκυριών με εξαίρεση τα μέλη των συλλογικών συμβάσεων, των νοικοκυριών του προσωπικού πρεσβειών και ξένων αποστολών και των νοικοκυριών των στρατιωτικών. Στο διάγραμμα 1.1 βλέπουμε ότι, ολόκληρη την περίοδο 1980-1993 το ποσοστό ανεργίας στην Ελλάδα είναι διαφορετικό μεταξύ των δύο βασικών πηγών πληροφόρησης για την Ελληνική αγορά εργασίας εκτός των ετών 1987, 1990 και 1992. Τα στοιχεία από τις έρευνες της ΕΣΥΕ αποτελούν την βασική πηγή πληροφοριών για την ανεργία διότι αναφέρονται σε όλο τον ελληνικό χώρο και συγκεντρώνονται βάσει των ίδιων περίπου ορισμών και μεθοδολογικών αρχών καθ' όλο το διάστημα που διενεργήθηκαν οι έρευνες, δηλαδή από το 1974 μέχρι σήμερα.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.1

Πηγή: ΟΑΕΔ, ΕΣΥΕ

Η μέτρηση της ανεργίας και κυρίως των δύο βασικών μεγεθών, του απόλυτου αριθμού των ανέργων και του ποσοστού ανεργίας, αντιμετωπίζει διάφορα προβλήματα, εννοιολογικά και στατιστικά. Αρχικά, η έννοια του ανέργου που χρησιμοποιεί ο ΟΑΕΔ διαφέρει από αυτή της Στατιστικής Υπηρεσίας. Κατά τον ΟΑΕΔ άνεργοι είναι τα άτομα ηλικίας από 15 ετών και άνω, ικανά για εργασία, εγγεγραμμένα στα Γραφεία Απασχόλησης του ΟΑΕΔ, επιδοτούμενα και μη επιδοτούμενα αλλά διαθέσιμα για άμεση πρόσληψη. Ο ορισμός αυτός ως προς το βασικό του σημείο, δηλαδή ότι υπάρχει υποχρέωση εγγραφής στα Γραφεία Ευρέσεως Εργασίας, ισχύει για όλα τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. τουλάχιστον όσον αφορά την έννοια της ανεργίας που δίνει το Στατιστικό Γραφείο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Eurostat).

Η ΕΣΥΕ θεωρεί ανέργους τα άτομα ηλικίας 15 ετών και άνω που δεν εργάστηκαν κατά την εβδομάδα αναφοράς, ούτε είχαν μια εργασία από την οποία απουσίαζαν προσωρινά λόγω αδειάς, ασθένειας κ.λ.π. και τα οποία ζητούσαν εργασία. Ο ορισμός της ΕΣΥΕ είναι ευρύτερος κυρίως γιατί δεν περιορίζεται να καταγράψει τους εγγεγραμμένους ανέργους και γιατί

περιλαμβάνει άτομα 15 ετών και άνω, ενώ ο ΟΑΕΔ αυτούς που είναι από 15 ετών και άνω.

Τα στοιχεία που παραθέτουμε στα επόμενα κεφάλαια για το μέγεθος της ανεργίας, αφορούν τα άτομα που είναι εγγεγραμμένα στις αρμόδιες εθνικές υπηρεσίες ως άνεργα: πρόκειται δηλαδή για τους εγγεγραμμένους ανέργους. Ο αριθμός και τα χαρακτηριστικά τους κοινοποιούνται τακτικά στη *Στατιστική Υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στη γνωστή Eurostat* από την οποία και δημοσιεύονται. Τα αριθμητικά αυτά στοιχεία δεν συμπίπτουν πάντα με τα εθνικά γιατί γίνεται προσπάθεια εναρμόνισης των στοιχείων μεταξύ των χωρών μελών ούτως ώστε να γίνουν συγκρίσιμα και για το λόγο αυτό στην περίπτωση της Ελλάδας χρησιμοποιήθηκαν και στοιχεία από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία.

Στην Ε.Ε. ως σύνολο, «εγγεγραμμένοι άνεργοι» θεωρούνται τα άτομα τα οποία είναι χωρίς εργασία και είναι εγγεγραμμένα στα γραφεία ευρέσεως εργασίας, ζητούν εργασία και είναι αμέσως διαθέσιμα για να αναλάβουν μια απασχόληση. Το κριτήριο της αναζήτησης εργασίας θεωρείται ότι ικανοποιείται με την εγγραφή στις υπηρεσίες εργασίας. Οι κυριότερες διαφορές στο γενικό αυτό ορισμό της ανεργίας βρίσκονται στη διάρκεια της ζητούμενης δραστηριότητας και στο είδος της δραστηριότητας, εάν δηλαδή ζητείται μια διαρκής ή μόνο μια προσωρινή απασχόληση.

Στις υπάρχουσες στατιστικές για τους ανέργους περιλαμβάνονται τα άτομα που αναζητούν μια εργασία πλήρους απασχόλησης ενώ για εκείνα που αναζητούν εργασία μερικής απασχόλησης εμφανίζονται σημαντικές διαφορές στις στατιστικές των χωρών. Ως πλήρης απασχόληση θεωρείται η εργασία τουλάχιστον 35 ως 40 ωρών την εβδομάδα, και στο Ηνωμένο Βασίλειο τουλάχιστον 30 ωρών την εβδομάδα. Τα άτομα που αναζητούν μερική απασχόληση δεν περιλαμβάνονται στις στατιστικές για τους ανέργους της Γαλλίας, της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου. Στην Ιταλία, την Ελλάδα και το Βέλγιο, η εγγραφή του ανέργου γίνεται ανεξάρτητα από το εάν η αναζήτηση εργασίας αφορά μερική ή πλήρη απασχόληση.

Η συνεχιζόμενη ανεργία ελέγχεται από τα γραφεία εργασίας τα οποία απαιτούν την τακτική παρουσία σε αυτά των εγγεγραμμένων ανέργων. Η συχνότητα μπορεί να ποικίλλει από χώρα σε χώρα:

- Κάθε μέρα στο Βέλγιο και εν μέρει στην Ιρλανδία,
- Κάθε εβδομάδα στο Λουξεμβούργο,
- Κάθε 14 ημέρες στο Ηνωμένο Βασίλειο και
- Κάθε μήνα στην Ιταλία, Κάτω Χώρες, Ιρλανδία, Δανία, Ελλάδα και Γαλλία.

Θα πρέπει να σημειώσουμε επίσης, ότι η περίοδος της ανεργίας μπορεί να διακοπεί με μια απασχόληση οποιασδήποτε διάρκειας στη Δανία, στην Ιρλανδία, στο Λουξεμβούργο, στις Κάτω Χώρες και στην Ιταλία. Στην Ελλάδα και στο Ηνωμένο Βασίλειο η περίοδος της ανεργίας λήγει μετά από απασχόληση τριών ημερών και άνω, στη Γαλλία επτά ημερών και άνω, και στο Βέλγιο δυο εβδομάδων και άνω.

ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΕΙΣ - ΜΟΡΦΕΣ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

2.1 ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗΣ

Η θεωρητική ανάλυση της ανεργίας και η εμπειρική έρευνα ταξινομούν σε διάφορες μορφές την ανεργία χρησιμοποιώντας εναλλακτικά ή επάλληλα κριτήρια ταξινόμησης. Η σημασία αυτών των ταξινομικών κριτηρίων, προκύπτει από το αναλυτικό πλαίσιο αναφοράς τους και την εμβέλεια με την οποία προσεγγίζουν το υπό εξέταση αντικείμενο.

Μπορούμε να διακρίνουμε πέντε ομάδες κριτηρίων ταξινόμησης της ανεργίας. Η ανεργία ταξινομείται σε διάφορες κατηγορίες-μορφές ανάλογα με *τα αίτια που την προκαλούν, τις πολιτικές που την αντιμετωπίζουν, το χρόνο που διαρκεί, την ομάδα στη οποία ανήκει ο άνεργος και την καταγραφή των ανέργων.*

Η χρησιμοποίηση των εναλλακτικών κριτηρίων που χρησιμοποιούνται για την ταξινόμηση και την περιγραφή της ανεργίας δεν πρέπει να μας εμποδίσει να διακρίνουμε τα κοινά στοιχεία που ενυπάρχουν σε κάθε ταξινομητικό σύστημα. Ουσιαστικά, το μέλημα των ταξινομητικών

προσπαθειών έγκειται στην εξακρίβωση της βαρύτητας στην ανεργία στην κοινωνική και οικονομική ζωή και, κατά συνέπεια, στον καθορισμό των αιτιών που την προκαλούν. Επομένως, μπορούμε να ισχυριστούμε ότι, το κριτήριο, βάσει του οποίου η ανεργία ταξινομείται ανάλογα με τα αίτια που την προκαλούν, είναι το βασικό ή κυρίαρχο κριτήριο, τα δε υπόλοιπα δευτερεύοντα ή συμπληρωματικά.

2.2 ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΒΑΣΕΙ ΤΩΝ ΑΙΤΙΩΝ ΠΟΥ ΤΗΝ ΠΡΟΚΑΛΟΥΝ.

Η ανεργία οφείλεται σε πολλά αίτια. Η κατανόηση των αιτιών που προκαλούν την ανεργία δεν έχει μόνον αναλυτικό ενδιαφέρον, αλλά και άμεσα πολιτικό: ο τρόπος με τον οποίο αντίλαμβανόμαστε τους παράγοντες που προκαλούν την ανεργία καθορίζει το «συνταγολόγιο», δηλαδή τα μέτρα πολιτικής που επιβάλλεται να ληφθούν για την καταπολέμηση της ανεργίας. Ταυτοχρόνως, η ανεργία ταξινομείται, όπως ήδη έχουμε πει, σε είδη ή μορφές ανεργίας αναλόγως των αιτιών που την προκαλούν.

Μια ουσιώδης διάκριση μεταξύ των ειδών ανεργίας είναι εκείνη μεταξύ της *ηθελημένης* ή *εκούσιας ανεργίας* και της *αθέλητης* ή *ακούσιας ανεργίας*. Η διάκριση αυτή βασίζεται στην άποψη ότι ένας αριθμός ανέργων παραμένει στην κατάσταση της ανεργίας και καταγράφεται στις στατιστικές των ανέργων παρά την έλλειψη επιθυμίας να βρει εργασία κατά τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Κατά συνέπεια, η εγγεγραμμένη ανεργία υπερεκτιμά το μέγεθος της πραγματικής ανεργίας κατά τον αριθμό των ανέργων που προτιμούν να παραμείνουν, επί του παρόντος, άνεργοι για διάφορους λόγους παρά να εργασθούν. Σύμφωνα με τον ορισμό της ηθελημένης ανεργίας που έχει διατυπώσει ο Rees *«ένας άνεργος είναι εκούσια άνεργος, όταν, ενώ του έχει προσφερθεί μια εργασία που μπορεί να αναλάβει, συνεχίζει να ψάχνει για μια καλύτερη δουλειά με υψηλότερο μισθό, χωρίς να αποδεχθεί την προσφορά που του έγινε»*.

Από την άλλη πλευρά, η ακούσια ανεργία οφείλεται στην αδυναμία να βρεθεί εργασία παρά την επιθυμία του άνεργου. Σύμφωνα με τον ορισμό που χρησιμοποιεί ο Rees *«ένας άνεργος είναι ακούσια άνεργος, όταν θα ήταν*

πρόθυμος να εργασθεί σε μια εργασία για την οποία έχει τα κατάλληλα προσόντα και με τον τρέχοντα μισθό ή και με χαμηλότερο μισθό, αλλά δεν μπορεί να βρει μια τέτοια δουλειά».

2.2.1 Η ανεργία τριβής

Η ανεργία τριβής οφείλεται στο χρονικό διάστημα που μεσολαβεί, καθώς ένας εργαζόμενος μετακινείται από μια δουλειά σε μια άλλη. Επομένως, σε κάθε χρονική στιγμή θα υπάρχει ένας αριθμός ανέργων, των οποίων η ανεργία οφείλεται στο γεγονός ότι η εγκατάλειψη της μιας δουλειάς και η ανεύρεση της επόμενης δεν γίνεται αστραπιαία. Συνεπώς, η αιτία εμφάνισης της ανεργίας τριβής είναι αποτέλεσμα των ατελειών στην προσαρμογή της αγοράς εργασίας και, ειδικότερα, της έλλειψης αυτόματης κινητικότητας της εργασίας.

Όπως εύστοχα παρατηρεί ο James Hughes, «οι άνεργοι που αντιμετωπίζουν ανεργία τριβής είναι οι άνεργοι για τους οποίους υπάρχουν αντίστοιχες θέσεις εργασίας». Οι διαθέσιμες θέσεις εργασίας αυτές είναι ευλόγως κατάλληλες για τα προσόντα και τις εργασιακές δεξιότητες των ανέργων, είναι σχετικά κοντά στον τόπο κατοικίας τους και αμείβονται με τον καθιερωμένο μισθό. Κατά συνέπεια, «η ανεργία τριβής μπορεί να υπάρχει μόνο ταυτόχρονα με διαθέσιμες κενές θέσεις εργασίας», γεγονός που σημαίνει ότι η διάρκεια της ανεργίας τριβής είναι μικρή: η ανεργία τριβής είναι πολύ βραχυχρόνια ανεργία.

Το μέγεθος της ανεργίας τριβής εξαρτάται από τον αριθμό των ανέργων που βρίσκονται σ' αυτή τη φάση μετάβασης από τη μια εργασία στην άλλη και από το μέσο χρόνο που διαρκεί η περίοδος ανεύρεσης της νέας εργασίας. Ο αριθμός των ανέργων που αντιμετωπίζουν ανεργία τριβής ακολουθεί τις κυκλικές διακυμάνσεις της οικονομίας, καθώς αυξάνεται στις περιόδους άνθισης της οικονομίας και συρρικνώνεται στις περιόδους ύφεσης. Ο χρόνος που διαρκεί η αναζήτηση της νέας εργασίας εξαρτάται επίσης από τις κυκλικές διακυμάνσεις, καθώς μειώνεται στην περίοδο της άνθισης, όταν οι θέσεις απασχόλησης που είναι διαθέσιμες αυξάνονται, και αυξάνεται στην περίοδο της ύφεσης, όταν οι διαθέσιμες θέσεις εργασίας σχετικώς σπανίζουν και ο εντοπισμός τους από τους άνεργους γίνεται δυσκολότερος. Επομένως, ο

αριθμός των ανέργων με ανεργία τριβής και ο μέσος χρόνος διάρκειας της ανεργίας τριβής ακολουθούν αντιθετικές κατευθύνσεις κατά την περίοδο του οικονομικού κύκλου. Η αντιθετική αυτή συμπεριφορά του αριθμού των ανέργων και του χρόνου διάρκειας της ανεργίας τριβής κατά τη διάρκεια του οικονομικού κύκλου θεωρούνται συχνά ότι αλληλοεξουδετερώνονται αφήνοντας το επίπεδο της ανεργίας τριβής σταθερό. Συχνά επομένως, το επίπεδο της ανεργίας τριβής έχει θεωρηθεί ως το «ασυμπίεστο» επίπεδο ανεργίας, δηλαδή το επίπεδο της ανεργίας που δεν μπορεί να μειωθεί.

Πέραν όμως από τις περιοδικές κυκλικές διακυμάνσεις της οικονομικής δραστηριότητας και της απασχόλησης, το μέγεθος της ανεργίας τριβής εξαρτάται από δομικούς παράγοντες. Η νεότερη οικονομική σκέψη θεωρεί ότι οι παράγοντες αυτοί ασκούν την επίδρασή τους κυρίως επηρεάζοντας το χρόνο διάρκειας της αναζήτησης της νέας εργασίας. Τέτοιοι παράγοντες θεωρούνται η διάχυση των πληροφοριών για τις διαθέσιμες κενές θέσεις εργασίας και το κόστος απόκτησης τέτοιων πληροφοριών και η διαθεσιμότητα επιδομάτων ανεργίας και συμπληρωματικής οικονομικής βοήθειας προς τους ανέργους. Θα πρέπει όμως να σημειώσουμε ότι οι νεότερες αυτές προσεγγίσεις τείνουν να εκλαμβάνουν την ανεργία τριβής ως οφειλόμενη περισσότερο στη βούληση του ανέργου και, επομένως, να τη μετατάσσουν στην ηθελημένη ανεργία.

2.2.2 Η διαρθρωτική ανεργία

Η διαρθρωτική ανεργία οφείλεται στην αναντιστοιχία μεταξύ των εργασιακών δεξιοτήτων και των προσόντων που διαθέτουν οι άνεργοι και των απαιτήσεων των εργοδοτών για δεξιότητες και προσόντα προκειμένου να πληρώσουν κενές θέσεις εργασίας. Συνεπώς, η διαρθρωτική ανεργία προϋποθέτει ύπαρξη κενών θέσεων εργασίας, όπως και η ανεργία τριβής. Όμως, υπάρχει ταυτόχρονα αδυναμία από την πλευρά των ανέργων να καταλάβουν τις διαθέσιμες κενές θέσεις εξαιτίας αναντιστοιχίας προσόντων-απαιτήσεων.

Η διαρθρωτική ανεργία οφείλεται σε διαρθρωτικές μεταβολές που λαμβάνουν χώρα στο οικονομικό σύστημα. Τέτοιες μπορεί να είναι μια μεταβολή του καταναλωτικού προτύπου, τεχνολογικές ή οργανωτικές μεταβολές που ακολουθούν οι επιχειρήσεις ή μεταβολές στη γεωγραφική

κατανομή των επιχειρήσεων και της παραγωγής. Οι μεταβολές αυτές παρέρχονται από την πλευρά της ζήτησης για εργασία και στις μεταβολές αυτές καλείται να προσαρμόσουν οι άνεργοι τις εργασιακές δεξιότητες και τα προσόντα τους. Συνήθως η διαρθρωτική ανεργία εκφράζεται με τη συγκέντρωση της ανεργίας σε συγκεκριμένες ομάδες του εργατικού δυναμικού: παραδείγματος χάρη, στους εργαζόμενους ενός κλάδου ή μιας ειδικότητας ή στους εργαζόμενους μιας γεωγραφικής περιοχής που συγκεντρώνει υψηλό ποσοστό απασχόλησης σε κλάδους που φθίνουν ή που αλλάζουν τόπο εγκατάστασης..

Όμως, θα πρέπει να σταθούμε σε δύο σημεία σε σχέση με τη διαρθρωτική ανεργία. Πρώτον, η διαρθρωτική ανεργία δεν πρέπει να συγχέεται με τη διάρθρωση της ανεργίας, δηλαδή με την κατανομή της ανεργίας μεταξύ των διακριτών ομάδων που απαρτίζουν το εργατικό δυναμικό ή με τα διαφορετικά ποσοστά ανεργίας που αντιμετωπίζει κάθε τμήμα του εργατικού δυναμικού. Μια μείωση της συνολικής ζήτησης, που προκαλεί γενική ανεργία, επηρεάζει με διαφορετικό τρόπο τις διάφορες ομάδες του εργατικού δυναμικού, καθώς επιδρά επί των αποφάσεων των επιχειρήσεων για τις απολύσεις – προσλήψεις που θα γίνουν. Διαρθρωτική ανεργία υπάρχει, όταν υπάρχουν, ταυτόχρονα με την ανεργία, κενές θέσεις που θα μπορούσαν οι άνεργοι να καταλάβουν, αν είχαν διαφορετικά εργασιακά χαρακτηριστικά, δεξιότητες και προσόντα.

Δεύτερον, η διαρθρωτική ανεργία δεν πρέπει να συγχέεται με την τεχνολογική ανεργία. Η τεχνολογική ανεργία οφείλεται στην αντικατάσταση της ανθρώπινης εργασίας από τις μηχανές σε σημαντική κλίμακα και με ταχείς ρυθμούς. Ενδεχομένως να δημιουργεί μορφές διαρθρωτικής ανεργίας, καθώς δημιουργεί ανάγκες για νέες ειδικότητες και εργασιακές δεξιότητες, αλλά μπορεί κάτι τέτοιο να μην συμβεί.

Τέλος, θα πρέπει να επισημανθεί ότι, ενώ στις προσεγγίσεις που έγιναν στη δεκαετία του '60 τα αίτια της διαρθρωτικής ανεργίας αποδίδονταν σε μεταβολές που οφείλονταν στη ζήτηση για εργασία, νεότερες προσεγγίσεις αποδίδουν την εμφάνιση της διαρθρωτικής ανεργίας σε παράγοντες που προέρχονται από την προσφορά της εργασίας. Δηλαδή, οι νεότερες αυτές προσεγγίσεις αποδίδουν την αναντιστοιχία μεταξύ εργασιακών δεξιοτήτων των

ανέργων και απαιτήσεων των διαθέσιμων θέσεων εργασίας στη μαζική είσοδο των γυναικών, των νέων, των μεταναστών στην αγορά εργασίας, όπως και στην παράταση της ενεργού οικονομικής ζωής των ατόμων (παραμονή των ηλικιωμένων στο εργατικό δυναμικό λόγω της αύξησης του μέσου όρου ζωής). Είτε η διαρθρωτική ανεργία εκλαμβάνεται ότι οφείλεται σε μεταβολές που προέρχονται από την πλευρά της ζήτησης για εργασία, είτε ότι οφείλεται σε παράγοντες που δρουν από την πλευρά της προσφοράς εργασίας, το συμπέρασμα είναι κοινό: είναι η προσφορά εργασίας που οφείλει να προσαρμοστεί, αποκτώντας εκείνα τα εργασιακά γνωρίσματα που την καθιστούν ελκυστική στους εργοδότες. Όπως επισημαίνει ο Standing, «μια τέτοια αντίληψη εμμέσως ρίχνει το βάρος ή την ευθύνη για την ανεργία στους άνεργους, που «αποτυγχάνουν» ή «αδυνατούν» να «προσαρμοστούν» παρά στους εργοδότες ή στις κυβερνήσεις»..

2.2.3 Η εποχική ανεργία

Σύμφωνα με τον ορισμό που δίνουν οι Sapsford και Tzannatos «εποχική ανεργία είναι εκείνη που οφείλεται στο χαμηλότερο επίπεδο οικονομικής δραστηριότητας που συμβαίνει σε ορισμένους κλάδους της οικονομίας συγκεκριμένες εποχές του χρόνου». Η εποχική διακύμανση της οικονομικής δραστηριότητας και, κατά συνέπεια, της απασχόλησης και της ανεργίας, είναι χαρακτηριστικό κλάδων που επηρεάζονται από την εναλλαγή των εποχών και των καιρικών φαινομένων και επαγγελμάτων προσδεμένων με αυτούς τους κλάδους.

Χαρακτηριστικά επαγγέλματα που εμφανίζουν εποχική ανεργία είναι τα τουριστικά επαγγέλματα, οι οικοδόμοι, οι εργάτες γης, και στην Ελλάδα, κατά την τελευταία δεκαετία, οι αναπληρωτές καθηγητές της μέσης εκπαίδευσης και οι δάσκαλοι.

2.2.4 Η ανεργία ελλιπούς ζήτησης ή κυκλική ανεργία

Η ανεργία ελλιπούς ζήτησης ή κυκλική ανεργία έχει στενά συνδεθεί με την κείνσιανή θεωρία για τη μακροοικονομική ισορροπία στη βραχυχρόνια περίοδο. Στη διάρκεια του οικονομικού κύκλου, δηλαδή στη διαδοχή οικονομικών ανθήσεων και υφέσεων, η συνολική ζήτηση προϊόντος

παρουσιάζει αυξομειώσεις με αποτέλεσμα τις ανάλογες μεταβολές στην παραγωγή. Σε περιπτώσεις μείωσης της συνολικής ζήτησης προϊόντος, η συνολική παραγωγή μειώνεται και επομένως μειώνεται και η απασχόληση. Αυτό σημαίνει αύξηση της ανεργίας. Αντίθετα σε περιπτώσεις αύξησης της συνολικής ζήτησης αυξάνεται η συνολική παραγωγή, αυξάνεται η απασχόληση και μειώνεται η ανεργία. Όπως είναι φανερό, οι μεταβολές της συνολικής ζήτησης προϊόντος επηρεάζουν το μέγεθος της ανεργίας.

Πρέπει να σημειωθεί ότι για τη δημιουργία ανεργίας ελλειπούς ζήτησης απαιτούνται δύο στοιχεία. Πρώτον, *η μείωση της συνολικής δαπάνης* που έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση της ζήτησης εργασίας και, δεύτερον, *η ακαμψία του ονομαστικού εργατικού δυναμικού*, η οποία δεν επιτρέπει την απορρόφηση των νέων ανέργων.

Η διάρκεια της κυκλικής ανεργίας διαφέρει ανάλογα με τη διάρκεια της οικονομικής ύφεσης και ανάλογα με την οικονομική πολιτική. Αν η κυβέρνηση ασκεί διασταλτική και αποτελεσματική πολιτική (δημοσιονομική ή νομισματική) όταν η οικονομική ύφεση αρχίζει, η ανάκαμψη της οικονομίας απορροφά την ανεργία σχετικά γρήγορα. Μεγάλη σημασία για τη διάρκεια της κυκλικής ανεργίας έχει η διεθνής οικονομική συγκυρία, διότι μπορεί να επηρεάζει σημαντικά την οικονομική δραστηριότητα της οικονομίας μέσω των εισαγωγών και εξαγωγών κυρίως στις ανοιχτές οικονομίες.

2.2.5 Η τεχνολογική ανεργία

Σε κάθε περίοδο που η ανεργία αυξάνεται και παραμένει σε πολύ υψηλά επίπεδα, κορυφώνεται το ενδιαφέρον για το ρόλο που παίζει η τεχνολογία και η τεχνολογική μεταβολή. Πολλοί αποδίδουν στις τεχνολογικές καινοτομίες το αίτιο για τη διόγκωση και τη διατήρηση της ανεργίας, ενώ όσοι έχουν αντίθετη άποψη αποδίδουν στις νέες τεχνολογίες ρόλο σωτηρίας του ανθρώπου από τα βάσανα της εργασίας.

Αν και οι οικονομολόγοι, σχεδόν στο σύνολό τους, αποφεύγουν να υιοθετούν τόσο δραματικές και αντιφατικές εκδοχές για το ρόλο της τεχνολογικής μεταβολής, ωστόσο και στην παρούσα περίοδο κρίσης της απασχόλησης και των φαινομένων της μαζικής ανεργίας, ένας αριθμός

οικονομολόγων έχει στρατευθεί σ' ένα από τα δύο αντιμαχόμενα στρατόπεδα: σ' εκείνους που θεωρούν την ανεργία ως αποτέλεσμα των ραγδαίων τεχνολογικών καινοτομιών που προσφέρει ο αυτοματισμός, η επέκταση των ηλεκτρονικών υπολογιστών και οι σύγχρονες τηλεπικοινωνίες, και σ' εκείνους που στις ίδιες αυτές εξελίξεις διαβλέπουν την απελευθέρωση του ανθρώπου από τα δεσμά και το βάρος της εργασίας.

Ως τεχνολογική ανεργία θεωρείται κάθε ανεργία, η οποία οφείλεται στην άμεση αντικατάσταση της ανθρώπινης εργασίας από μηχανές. Αυτός ο απλός ορισμός, ωστόσο, δημιουργεί ορισμένα σημαντικά εννοιολογικά προβλήματα, κυρίως ως προς την έννοια της τεχνολογικής μεταβολής.

Πρώτον, αν και η τεχνολογική μεταβολή ενσωματώνεται συνήθως σε νέα μηχανήματα, οι οικονομολόγοι περιλαμβάνουν στην έννοια της τεχνολογικής μεταβολής και μεταβολές στην οργάνωση της παραγωγής και της οικονομικής δραστηριότητας, οι οποίες ενδέχεται να συνοδεύονται από χρήση νέων μηχανημάτων, αλλά όχι απαραίτητως.

Δεύτερον, για να προκληθεί τεχνολογική ανεργία δεν αρκεί η ανακάλυψη μιας νέας μηχανής, υλικού ή τεχνικής. Δεν αρκεί καν η περιορισμένη πρακτική εφαρμογή της. Θα πρέπει η καινοτομία αυτή να χρησιμοποιηθεί ευρέως, ώστε να προκαλέσει σημαντικά αποτελέσματα στο επίπεδο της απασχόλησης επιχειρήσεων και κλάδων.

Τρίτον, η διάχυση της νέας τεχνολογίας πρέπει να λάβει χώρα σε σύντομο χρονικό διάστημα, ώστε να δημιουργεί επιπτώσεις χωρίς να επιτρέπει να ολοκληρωθούν βραδείες διαδικασίες προσαρμογής.

Θα πρέπει να σημειωθεί, ωστόσο, ότι για το σύνολο των οικονομολόγων η τεχνολογική ανεργία δεν υπάρχει σε μια καθαρή της μορφή. Συνοδεύει πάντοτε, άλλοτε προηγούμενη και άλλοτε επόμενη, άλλες μορφές ανεργίας, όπως η κυκλική ανεργία ή η διαρθρωτική ανεργία. Κατά συνέπεια, η ανεργία που προκαλείται από τις τεχνολογικές και οργανωτικές καινοτομίες συχνά ταξινομείται ως ειδική υποπερίπτωση μιας των προηγούμενων κατηγοριών ανεργίας.

Τέλος, ένα επίσης αμφιλεγόμενο ζήτημα είναι σε ποιο βαθμό η εμφάνιση μιας τεχνολογικής καινοτομίας που μειώνει την απασχόληση σε έναν κλάδο οικονομικής δραστηριότητας προκαλεί αντισταθμιστικές αυξήσεις της απασχόλησης σε άλλους κλάδους, παραδείγματος χάρη, στον κλάδο παραγωγής των νέων μηχανημάτων ή στον ίδιο κλάδο, εφόσον αυξάνεται η παραγωγή και η ζήτηση των προϊόντων του, εξαιτίας του χαμηλότερου κόστους παραγωγής και των μειωμένων τιμών του καταναλωτή.

2.3 ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΠΟΥ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΥΝ

Αν και τα κριτήρια ταξινόμησης της ανεργίας σύμφωνα με τα αίτια που την προκαλούν από την μία, και σύμφωνα με τις πολιτικές που την αντιμετωπίζουν από την άλλη, είναι διαφορετικά, οι κατηγορίες στις οποίες διακρίνεται η ανεργία είναι κοινές: και η ταξινόμηση βάσει των πολιτικών διαχωρίζει την ανεργία σε ανεργία τριβής, διαρθρωτική και κυκλική ή ελλιπούς ζήτησης.

Η ταξινόμηση της ανεργίας βάσει των πολιτικών που επιστρατεύονται για την αντιμετώπισή της προέκυψε και από μια θεωρητική και πολιτική διαμάχη μεταξύ των «κεϋνσιανών» και των «διαρθρωτικών» οικονομολόγων των Ηνωμένων Πολιτειών. Οι «κεϋνσιανοί» υποστήριζαν ότι αρκεί η αύξηση της συνολικής ζήτησης μέσω των δημόσιων δαπανών για να καταπολεμηθεί η ανεργία, ενώ οι «διαρθρωτικοί» υποστήριζαν ότι η αύξηση των δημόσιων δαπανών θα οδηγούσε σε αύξηση του πληθωρισμού, χωρίς να περιοριστεί αισθητά το επίπεδο της ανεργίας.

Ο R. Lipsey παρουσιάζοντας αναλυτικά την ταξινόμηση βάσει πολιτικών ορίζει ως εξής τις κατηγορίες της ανεργίας:

- *Κυκλική ανεργία ή ανεργία ελλιπούς ζήτησης* είναι το τμήμα της συνολικής ανεργίας που μπορεί να εξαφανισθεί με την αύξηση της συνολικής ζήτησης «χωρίς να δημιουργεί μη αποδεκτές επιπλοκές με τους άλλους στόχους της (οικονομικής) πολιτικής», ιδιαίτερα να μην

αυξάνει το ρυθμό πληθωρισμού πέραν από ένα μέγιστο, αποδεκτό, επίπεδο.

- *Διαρθρωτική ανεργία* είναι η ανεργία που μπορεί να μειωθεί με διαρθρωτικά μέτρα, δηλαδή με εφαρμογή πολιτικών, οι οποίες έχουν ως αποτέλεσμα μεγαλύτερο ατομικό και κοινωνικό όφελος σε σχέση με το κόστος εφαρμογής τους.
- *Η ανεργία τριβής* είναι η ανεργία την οποία κρίνουν οι σχεδιαστές της πολιτικής ότι δεν πρέπει να μειώσουν εξαιτίας του κόστους που συνεπάγεται η μείωσή της σε όρους είτε της νομισματικής σταθερότητας είτε του κόστους που συνεπάγεται η μείωσή της σε σχέση με το αναμενόμενο ατομικό και κοινωνικό όφελος.

Είναι προφανές ότι οι ταξινομήσεις αυτές βασίζονται σε πολιτικά κριτήρια με ουσιαστικά υποκειμενικό χαρακτήρα παρά προκύπτουν ως αναλυτικές κατηγορίες. Το γεγονός αυτό το επισημαίνει ο Lipsey καθώς επίσης και την αδυναμία σαφούς και αντικειμενικής οριοθέτησης του ενός είδους ανεργίας από το άλλο.

Κατά συνέπεια, η ταξινόμηση της ανεργίας σε κατηγορίες με κριτήριο τις πολιτικές που χρησιμοποιούνται για την αντιμετώπισή της οδηγεί σε περισσότερα και μεγαλύτερα προβλήματα από εκείνα που προσπαθεί να επιλύσει. Αν και η ταξινόμηση αυτή φαίνεται γοητευτική, εξαιτίας της πρακτικότητας που έχει, ωστόσο η πρακτική της αξία είναι μάλλον επιφανειακή, καθώς ο ρόλος της περιορίζεται μόνο στην αιτιολόγηση προειλημμένων πολιτικών αποφάσεων παρά στη διαμόρφωση του ανοικτού πεδίου των πολιτικών επιλογών.

2.4 ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ

Το ενδιαφέρον των οικονομολόγων για μια ταξινόμηση της ανεργίας ανάλογα με τη χρονική περίοδο που διαρκεί είναι σχετικά πρόσφατο: εμφανίζεται ουσιαστικά από τις αρχές της δεκαετίας του '70 και προβάλλει με

επιτακτικό τρόπο από τα μέσα της δεκαετίας του '80, όταν διαπιστώθηκε ότι ένα συνεχώς αυξανόμενο ποσοστό ανέργων αντιμετώπιζε ανεργία με ασυνήθιστα μεγάλη διάρκεια. Διατυπώνοντας με σαφήνεια τη σημασία των ταξινομήσεων που εκφράζονται με κριτήριο τη διάρκεια της ανεργίας οι Bowers και Harkess υποστηρίζουν ότι «*οι προοπτικές του εργατικού δυναμικού στην αγορά εργασίας μετρούνται καλύτερα όχι από τον όγκο της ανεργίας κάθε ομάδας του εργατικού δυναμικού, αλλά από την αναμενόμενη διάρκεια της ανεργίας....*».

Από την άλλη πλευρά, οι Akerlof και Main επισημαίνουν ότι σημασία δεν έχει μόνο η διάρκεια των διαστημάτων στην ανεργία, αλλά και η συχνότητα εμφάνισης της ανεργίας. Πολλά άτομα αντιμετωπίζουν μικρά σχετικά διαστήματα ανεργίας, αλλά η συχνότητα εμφάνισης της ανεργίας είναι μεγάλη. Η επικέντρωση μόνο στη διάρκεια της ανεργίας -συνήθως σύντομης κάθε φορά- αγνοεί ότι μεγάλος χρόνος της συνολικής εργάσιμης ζωής αυτών των ανθρώπων «*διατίθεται*» στην ανεργία. Επίσης ένα άλλο σημείο που διατυπώνουν οι Akerlof και Main είναι ότι έχει σημασία για την ατομική και κοινωνική ευημερία ο τρόπος που τερματίζεται το διάστημα της ανεργίας. Πολλοί άνεργοι, παραδείγματος χάρη, αποσύρονται από το εργατικό δυναμικό, απογοητευμένοι από την προσπάθεια να βρουν μια θέση εργασίας. Επίσης, είναι συχνό το φαινόμενο οι άνεργοι να αποδέχονται θέσεις απασχόλησης με κακές συνθήκες εργασίας και χαμηλούς μισθούς ή να καταφεύγουν σε προσωρινή εργασία.

Στις αρχές της δεκαετίας του '70 το ενδιαφέρον των οικονομολόγων, ιδιαίτερα στις ΗΠΑ, είχε προσελκύσει το γεγονός ότι, με συνολικό επίπεδο ανεργίας σε σχετικά χαμηλό μέγεθος (μεταξύ 4% και 5%), ένας πολύ μικρός αριθμός ανέργων αντιμετώπιζε προβλήματα «*χρόνιας*» ανεργίας, δηλαδή παρέμενε στην ανεργία για διάστημα μεγαλύτερο των έξι μηνών. Αντιθέτως, ο μεγάλος όγκος των ανέργων αντιμετώπιζε ανεργία με διάρκεια μικρότερη των δύο μηνών. Σύμφωνα με τον R.Hall, «*τα στατιστικά στοιχεία για τη διάρκεια της ανεργίας και για τους μη οικονομικά ενεργούς δείχνουν μάλλον με σαφήνεια ότι η χρόνια ανικανότητα να βρεθεί εργασία δεν αποτελεί πρόβλημα που αντιμετωπίζει μεγάλος αριθμός ατόμων, όταν η οικονομία είναι σε κατάσταση πλήρους απασχόλησης. Το πραγματικό πρόβλημα είναι ότι πολλοί εργαζόμενοι έχουν συχνά σύντομα διαστήματα στην ανεργία*».

Κατά συνέπεια το ενδιαφέρον στράφηκε στην ανεργία με πολύ μικρή διάρκεια και δόθηκε αφορμή για την ανάπτυξη των θεωριών της ανεργίας τριβής που οφείλεται στη διερεύνηση των προοπτικών απασχόλησης (job search). Όμως στη δεκαετία του '80 τα προβλήματα είχαν μεταβληθεί δραματικά: το πρόβλημα έπαυσε να είναι ο μεγάλος αριθμός εργαζομένων που αντιμετωπίζει σύντομες περιόδους ανεργίας, αλλά, ο διογκούμενος αριθμός των ανέργων που παραμένει για μεγάλη χρονική περίοδο στην ανεργία.

Τα ανωτέρω δείχνουν ότι η ενασχόληση των οικονομολόγων με τις κατηγορίες της ανεργίας παρουσιάζει εναλλαγές, αντίστοιχες με τις εναλλαγές που εμφανίζονται στην ίδια την ανεργία, δηλαδή στο υπό εξέταση φαινόμενο. Όμως, θα είχε ενδιαφέρον να συγκρίνουμε διαχρονικά τον τρόπο με τον οποίο ταξινομείται σε κατηγορίες με κριτήριο τη διάρκειά της.

Σύμφωνα με το κριτήριο αυτό, η ανεργία διακρίνεται σε *βραχυχρόνια* και σε *μακροχρόνια* ή *χρόνια ανεργία*. Έως τη δεκαετία του '80, ως βραχυχρόνια ανεργία ήταν η ανεργία η οποία διαρκούσε λιγότερο από έξι μήνες. Εξ αντιδιαστολής, η μακροχρόνια ή χρόνια ανεργία ήταν εκείνη που διαρκούσε για περισσότερο από έξι μήνες.

Η ταξινόμηση αυτή είχε υιοθετηθεί από τους διεθνείς οργανισμούς (Ευρωπαϊκή Ένωση –τότε Ευρωπαϊκές Κοινότητες- Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης και Διεθνές Γραφείο Εργασίας) οι οποίοι εναρμόνιζαν το διαχωρισμό της ανεργίας αναλόγως της διάρκειάς της προς τις υποδείξεις της 8^{ης} Συνδιάσκεψης των Στατιστικολόγων της Εργασίας που έγινε το 1954. Ωστόσο, το 1982 η 13^η Συνδιάσκεψη επέκτεινε το όριο των έξι μηνών στους δώδεκα, ώστε ως μακροχρόνιος άνεργος να θεωρείται εκείνος που συμπληρώνει δώδεκα συνεχείς μήνες σε κατάσταση ανεργίας. Τις συστάσεις της 13^{ης} Συνδιάσκεψης των Στατιστικολόγων της Εργασίας υιοθέτησαν τόσο οι Ευρωπαϊκές Κοινότητες όσο και ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) και οι κυβερνήσεις των χωρών που συμμετέχουν στον Οργανισμό αυτό.

Η επέκταση του ορίου χαρακτηρισμού της ανεργίας ως μακροχρόνιας στους δώδεκα μήνες δημιουργεί ορισμένα προβλήματα. Πρώτον, πρέπει να είναι σαφές ότι το όριο αυτό –όπως και οποιοδήποτε άλλο- είναι αποτέλεσμα

εφαρμογής συμβατικών ορισμών του φαινομένου. Η υιοθέτηση του ορίου δεν προκύπτει από κάποια θεωρητική θεμελίωση ή εμπειρική διερεύνηση.

Δεύτερον, αν υποθέσουμε ότι η περίοδος κατά την οποία ο άνεργος διερευνά την αγορά εργασίας -δηλαδή η περίοδος της ανεργίας που μπορεί να χαρακτηριστεί ως ανεργία τριβής- έχει τριπλασιασθεί από τις αρχές της δεκαετίας του '70 ως τις αρχές της δεκαετίας του '80, διαρκεί δηλαδή έξι μήνες, παραμένει ένα σημαντικό μέγεθος ανεργίας αταξινόμητο, δηλαδή η ανεργία που διαρκεί μεταξύ έξι και δώδεκα μήνες.

Τρίτον, η παρατεταμένη περίοδος κατά την οποία η ανεργία έχει παραμείνει σε υψηλά επίπεδα έχει οδηγήσει στην εισαγωγή μιας νέας διάκρισης μεταξύ των ανέργων, σ' εκείνους που έχουν μείνει άνεργοι για περισσότερο από 24 μήνες, δηλαδή εκείνους που αντιμετωπίζουν μεγάλη μακροχρόνια ανεργία.

Θα ήταν σκόπιμο να σημειώσουμε ότι στην έδρα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στις Βρυξέλλες, θεωρούν την μακροχρόνια ανεργία ως τη χειρότερη μορφή, δεδομένου ότι η αναζήτηση εργασίας για μεγάλο χρονικό διάστημα αφενός μεν προκαλεί απογοήτευση στους ανέργους και αφετέρου δημιουργεί έντονα οικονομικά αλλά και κοινωνικά προβλήματα.

Υπενθυμίζοντας εκ νέου το αυθαίρετο αυτών των διαχωρισμών, προτείνεται ο πίνακας 2.1 με το σχήμα ταξινόμησης της ανεργίας, αναλόγως του χρόνου που διαρκεί.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.1

ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΣΤΗΝ ΑΝΕΡΓΙΑ	ΕΙΔΟΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ
Έως 6 μήνες	Βραχυχρόνια Ανεργία
6 έως 12 μήνες	Ανεργία Μέσης Διάρκειας
12 και άνω	Μακροχρόνια ή Χρόνια Ανεργία
Άνω των 24 μηνών	Μεγάλη Μακροχρόνια Ανεργία

2.5 ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΜΕ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΤΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΗΣ

Αν και το ενδιαφέρον των θεωρητικών της αγοράς εργασίας και της ανεργίας στρέφεται σε ταξινομήσεις που βασίζονται στα αίτια, στα μέσα καταπολέμησης ή (σε πολύ μικρότερο βαθμό) στη διάρκεια της ανεργίας, το ενδιαφέρον του κοινού και των πολιτικών στρέφεται, κυρίως, στα ζητήματα που αναφέρονται στη διάρθρωση της ανεργίας. Τα ζητήματα αυτά, αν και έχουν σημαντικό αναλυτικό και θεωρητικό ενδιαφέρον, ωστόσο αντιμετωπίζονται κυρίως με περιγραφικές μεθόδους.

Θα πρέπει να υπενθυμίσουμε εκ νέου τη βασική διάκριση μεταξύ διαρθρωτικής ανεργίας και διάρθρωσης της ανεργίας. Η ανάλυση της διάρθρωσης της ανεργίας αναφέρεται στον τρόπο με τον οποίο επιμερίζεται η ανεργία μεταξύ διακριτών κοινωνικών ομάδων που αποτελούν το εργατικό δυναμικό. Ωστόσο, η έμφαση που έχει δοθεί στην ανάλυση της διάρθρωσης της ανεργίας έχει καθορισθεί σε μεγάλο βαθμό από την άποψη ότι το επίπεδο ανεργίας έχει αυξηθεί εξαιτίας της αυξημένης συμμετοχής στο εργατικό δυναμικό κοινωνικών ομάδων, που χαρακτηρίζονται από σταθερά υψηλά ποσοστά -(γυναίκες, νέοι και φυλετικές μειονότητες). Κατά συνέπεια, οι προσπάθειες μείωσης της ανεργίας με αύξηση της συνολικής ενεργούς ζήτησης θεωρήθηκε ότι δημιουργούν πληθωριστικές πιέσεις στην οικονομία, πριν μειωθεί σημαντικά η ανεργία αυτών των ομάδων και επηρεασθεί το συνολικό ποσοστό ανεργίας. Με αυτό τον τρόπο, το πρόβλημα της ανεργίας αναζητήθηκε στους παράγοντες που προσδιορίζουν την προσφορά εργασίας των μειονεκτικών -στην αγορά εργασίας- κοινωνικών ομάδων.

Τα κριτήρια που ταξινομούν την ανεργία ανάλογα με την κοινωνική ομάδα, η οποία αποτελεί το αντικείμενο του ενδιαφέροντος, διακρίνονται σε δύο μεγάλες κατηγορίες. Πρώτον, κριτήρια τα οποία βασίζονται στα προσωπικά χαρακτηριστικά των ατόμων που αποτελούν την ομάδα. Σημαντικότερα από τα κριτήρια αυτά είναι το φύλο, η φυλή και εθνικότητα, η ηλικία, η οικογενειακή κατάσταση, το επίπεδο εκπαίδευσης, η εργασιακή ένταξη και η εργασιακή εμπειρία.

Δεύτερον, σε κριτήρια τα οποία βασίζονται σε κατά βάση οικονομικά – κοινωνικά χαρακτηριστικά του εργασιακού περιβάλλοντος ή της περιοχής κατοικίας των ανέργων. Παραδείγματα τέτοιων κατηγοριών ταξινόμησης είναι η γεωγραφική κατανομή της ανεργίας, η ανεργία των αστικών κέντρων, η ανεργία συγκεκριμένων κλάδων ή επαγγελμάτων.

Είναι αυτονόητο ότι μια ανάλυση μπορεί να εξειδικεύει περισσότερο ή λιγότερο τις ομάδες αναφοράς χρησιμοποιώντας περισσότερες από μια κατηγορίες. Παραδείγματος χάρι, η ανάλυση της ανεργίας των παντρεμένων γυναικών, ηλικίας 35-45 ετών, με μικρή ή καθόλου εργασιακή εμπειρία στις αστικές περιοχές. Η διάρθρωση της ανεργίας αποτυπώνεται είτε στις διαφοροποιήσεις των ποσοστών ανεργίας είτε σε σειρά δεικτών περιγραφικού χαρακτήρα που, με τη σειρά τους, βασίζονται στα ποσοστά ανεργίας που αντιμετωπίζει κάθε ομάδα του εργατικού δυναμικού

2.6 ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗΝ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΑΝΕΡΓΩΝ

Η ανεργία την οποία καταγράφουν οι επίσημες στατιστικές, (πιο συγκεκριμένα οι Ετήσιες Έρευνες Εργατικού Δυναμικού που διενεργούνται σε όλες τις χώρες μέλη του Οργανισμού Οικονομικής Στήριξης και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), στην Ελλάδα δε από την ΕΣΥΕ), αποτελεί το ορατό τμήμα των ανέργων, δηλαδή την *φανερή ανεργία*.

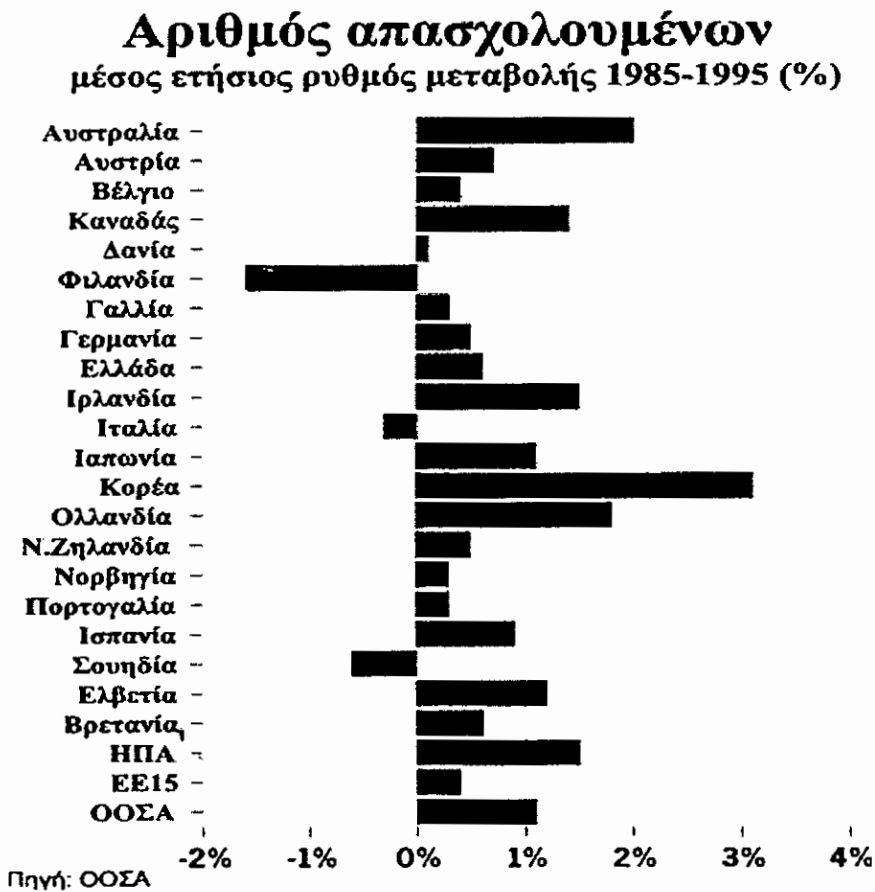
Υπάρχει, ωστόσο, και ένα τμήμα της ανεργίας, το οποίο «λανθάνει», δηλαδή δεν καταγράφεται διότι αποτελείται από μια «δεξαμενή» αποθαρρυσμένων ανέργων, που έχουν αποσυρθεί από την αγορά εργασίας. Αυτό το τμήμα της ανεργίας που «λανθάνει» αποτελεί την *λανθάνουσα ανεργία*.

Η ύπαρξη της λανθάνουσας ανεργίας, γίνεται φανερή από το γεγονός ότι μεγάλες μάζες ατόμων αποσύρονται από το εργατικό δυναμικό ή επανεντάσσονται σε αυτό ανάλογα με την συγκυρία: όταν αυξάνεται η απασχόληση, άρα και οι πιθανότητες εξεύρεσης εργασίας, ένα μέρος των αποθαρρυσμένων ατόμων, που δεν καταγράφονται ως άνεργοι διότι δεν

αναζητούν εργασία (εξαιτίας της αποθάρρυνσης), επανεντάσσεται στην αγορά και αντιστρόφως όταν η απασχόληση μειώνεται.

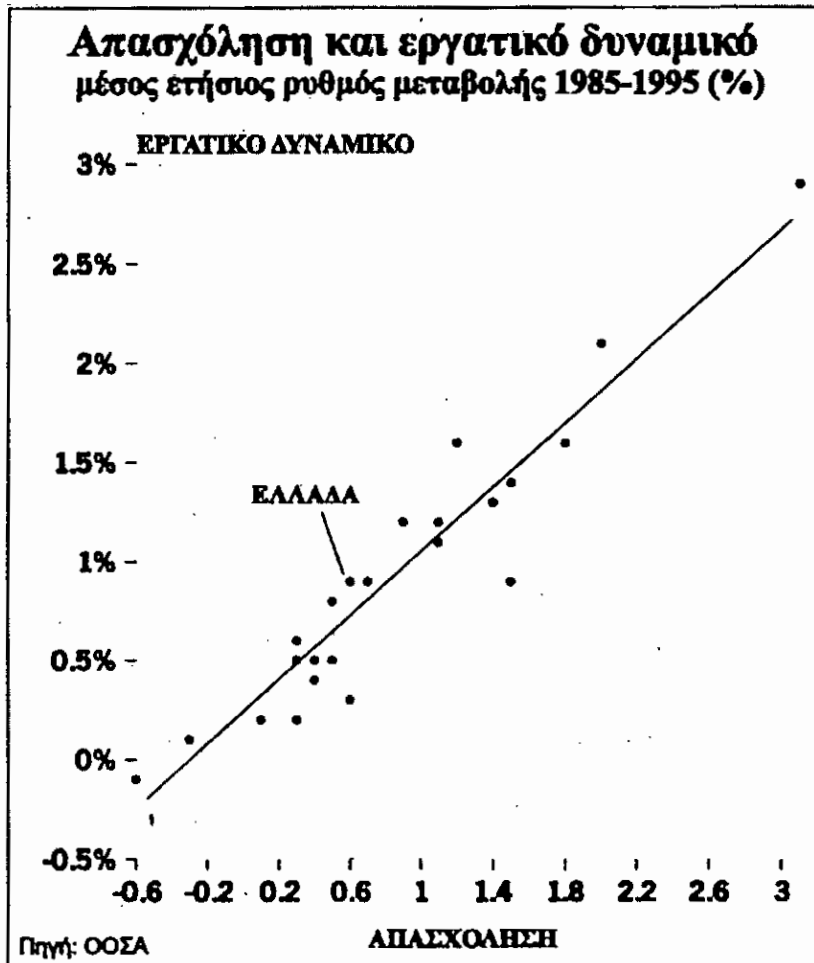
Από τα στοιχεία του Οργανισμού Οικονομικής Στήριξης και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) -Employment Outlook, Ιούνιος 1998- προκύπτει ότι η απασχόληση όπως φαίνεται από το σχετικό διάγραμμα 2.1, κατά την περίοδο 1985-1995, αυξήθηκε σε όλες τις χώρες του διεθνούς οργανισμού, με εξαίρεση τρεις μόνον χώρες (την Φινλανδία, την Ιταλία και την Σουηδία). Η αύξηση της ανεργίας προήλθε, λοιπόν, στις περισσότερες χώρες, από την αύξηση του εργατικού δυναμικού. Η τελευταία δεν συσχετίζεται με την μεγέθυνση του πληθυσμού εργασιμής ηλικίας (15-64 ετών), αλλά με τις μεταβολές της απασχόλησης.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2.1

Οι αυξήσεις της απασχόλησης, όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 2.2, κατά την δεκαετία 1985-1995 έτειναν να αντισταθμισθούν από ισόποσες ή μεγαλύτερες αυξήσεις του εργατικού δυναμικού. Αυτό αποτελεί ισχυρή ένδειξη ότι η λανθάνουσα ανεργία είναι σημαντική σε όλες τις χώρες του ΟΟΣΑ, έτσι ώστε οι αυξήσεις στην απασχόληση να προκαλούν σχεδόν ισόποσες εισροές αποθαρρυσμένων ατόμων από την λανθάνουσα στην φανερή ανεργία, με αποτέλεσμα κάθε πρόοδος στην δημιουργία νέων θέσεων εργασίας να τείνει να ακυρωθεί από την επανεμφάνιση των αποθαρρυσμένων ανέργων στην αγορά εργασίας.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2.2

Σε αντίθεση με τις άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ελλάδα παρουσιάζει το υψηλότερο ποσοστό νεοεισερχόμενων στους αποθαρρυσμένους ανέργους: οι τέσσερις από τους πέντε αποθαρρυσμένους ανέργους, στην Ελλάδα, δεν έχουν ποτέ εργασθεί, ενώ η αντίστοιχη αναλογία στις περισσότερες από τις άλλες χώρες είναι ένας στους πέντε. Η μόνη χώρα που παρουσιάζει ομοιότητα προς την Ελλάδα, ως προς το εν λόγω ποσοστό, είναι η Ιταλία.

Σε ότι αφορά την κατανομή της αποθάρρυνσης στα δύο φύλα, τα στοιχεία επιβεβαιώνουν, για την περίπτωση της Ελλάδας, την εξαιρετικά δυσμενέστερη θέση των γυναικών. Οι τέσσερις από τους πέντε αποθαρρυσμένους ανέργους είναι γυναίκες. Παρόμοια είναι η κατάσταση και στις άλλες χώρες του ευρωπαϊκού νότου (Ιταλία, Ισπανία, Πορτογαλία), γεγονός που σχετίζεται κατά πάσα πιθανότητα με τις οικογενειακές στρατηγικές έναντι της εργασίας στην Μεσογειακή Ευρώπη.

ΑΝΕΡΓΙΑ ΣΕ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΕΛΛΑΔΑ

3.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το οικονομικοκοινωνικό φαινόμενο της ανεργίας εμφανίστηκε στις περισσότερες Ευρωπαϊκές χώρες αλλά και στην Ελλάδα μετά τη βιομηχανική επανάσταση, σαν αποτέλεσμα κυρίως της κεφαλαιοκρατικής παραγωγής, που με την τελειοποίηση των μηχανικών μέσων κάνει τον εργαζόμενο ικανό να παράγει όλο και περισσότερα προϊόντα, χωρίς να είναι ταυτόχρονα και ίση η αύξηση της κατανάλωσης. Το πρόβλημα της ανεργίας έγινε οξύτερο λόγω της αστυφιλίας που παρατηρήθηκε την περίοδο της βιομηχανικής ανάπτυξης μιας χώρας.

Το πρόβλημα της ανεργίας έχει αναδειχθεί σε μείζον κοινωνικό θέμα των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η αντιμετώπιση του συνδέεται με όλες τις σημαντικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι βιομηχανικές κοινωνίες: την αξιοποίηση των τεχνολογικών αλλαγών για την αποτελεσματικότερη οργάνωση της παραγωγής και της κοινωνικής ζωής, τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας του πληθυσμού, την εγκαθίδρυση ουσιαστικών δημοκρατικών δομών διακυβέρνησης .

Η αύξηση του αριθμού των ανέργων, που αποτελεί από μόνη της ένα παράγοντα επέκτασης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, τροφοδοτεί τη γενικευμένη επιδείνωση της θέσης της εργασίας, όπως και τη συνεχιζόμενη τάση αμφισβήτησης κοινωνικών δικαιωμάτων και κατακτήσεων. Η επέκταση της πρόσκαιρης απασχόλησης, των αβέβαιων ή εξατομικευμένων σχέσεων εργασίας, υπονομεύουν το δρόμο στην εργοδοτική αυθαιρεσία και στον κίνδυνο της φτώχειας και της κοινωνικής περιθωριοποίησης.

Βασιζόμενοι σε στατιστικά στοιχεία προσπαθήσαμε να παρακολουθήσουμε την πορεία της ανεργίας τόσο στην Ελλάδα όσο και στα κράτη - μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στο διάστημα λοιπόν από το 1980 μέχρι και σήμερα η ανεργία ακολουθεί συνεχώς μια ανοδική πορεία στις περισσότερες από τις εξεταζόμενες χώρες.

3.2 Η ΑΝΕΡΓΙΑ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ Ε.Ε.

Πως εξηγείται η καταπολέμηση της ανεργίας στην Ευρώπη να έχει ταχθεί 'πρώτη προτεραιότητα' ήδη από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Εσπεν τον Νοέμβριο του 1994 και της Μαδρίτης τον Δεκέμβριο του 1995, να έχει επανέλθει με ειδικές διακηρύξεις σε επίπεδο κορυφής στη Φλωρεντία το 1996 και το Λουξεμβούργο (έκτακτη Κορυφή στις 20-21 Νοεμβρίου του 1997) και όμως η ανεργία στην Ευρώπη να ξεπερνά ακόμη τα 18 εκατομμύρια άτομα, ευρισκόμενη σταθερά σε διψήφια ποσοστά στη δεκαετία του '90 με αιχμές πάνω από 11%;

Πώς όλες οι προσπάθειες όχι μόνο σε επίπεδο Ένωσης αλλά και Κρατών μελών δεν μπόρεσαν να εξαλείψουν τις απώλειες 4,9 εκατομμυρίων θέσεων εργασίας που σημειώθηκαν στη φάση ύφεσης της Ευρωπαϊκής οικονομίας τη δεκαετία του '90 που εγκατέστησαν την ανεργία σε διψήφια επίπεδα στην Ευρώπη, που επέτρεψαν αιχμές άνω του 22% σε ορισμένες χώρες και μέχρι 40% σε ορισμένες περιοχές, που οδήγησαν σε καταστάσεις κοινωνικής και πολιτικής εκρηκτικότητας, που φέρνουν την Ευρώπη σε δυσμενέστατη σύγκριση με τους άλλους συντελεστές του διεθνούς συστήματος, κάνοντας την Οικονομική και Νομισματική Επιτροπή του Κοινοβουλίου να διερωτάται (Γνωμοδότηση Cassidy επί της Έκθεσης Wolf για

το Σύμφωνο Εμπιστοσύνης, 13 Νοεμβρίου 1996) μήπως η ετήσια έκθεση που υποβάλλει η Επιτροπή αναφερόμενη στην **Απασχόληση στην Ευρώπη** θα όφειλε να αναφέρεται πλέον στην **Ανεργία στην Ευρώπη**;...

3.2.1 Η ανεργία στις δώδεκα χώρες μέλη (1983-1992)

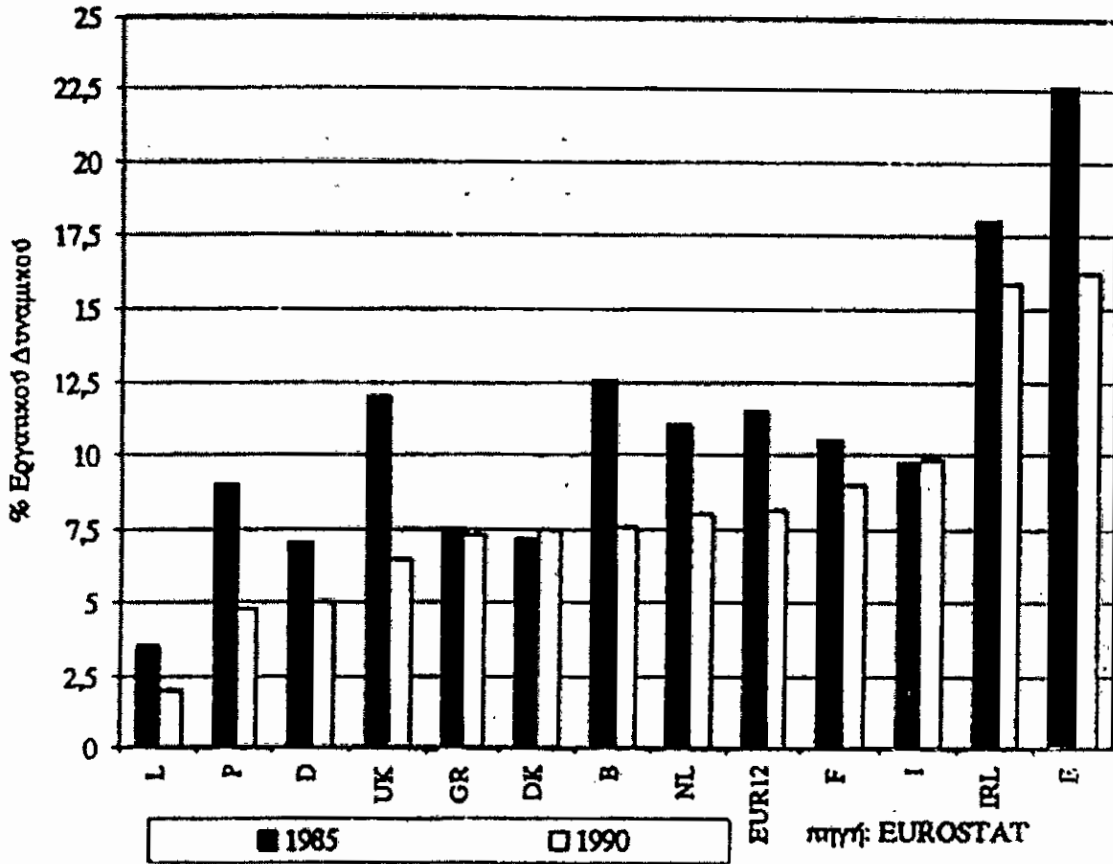
Τα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του '80 και εξαιτίας ορισμένων δυσμενών εξωτερικών γεγονότων, η ανεργία στις χώρες της Ε.Ε. αυξήθηκε σημαντικά, φθάνοντας το 1985 τα επίπεδα του 10,8%. Τα επόμενα 5 χρόνια όμως, η Ε.Ε. παρουσίασε ικανοποιητικούς ρυθμούς ανάπτυξης και αυτό είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία αρκετών νέων θέσεων εργασίας στο σύνολο σχεδόν των χωρών μελών. Από τα τέλη του 1990, μια νέα οικονομική ύφεση πλήττει την Ευρώπη και η ανεργία αρχίζει πάλι να ανεβαίνει και να φτάνει στο επίπεδο του 9% για το 1991, επίπεδο που είναι διπλάσιο του αντίστοιχου της Ιαπωνίας και υψηλότερο αυτού των ΗΠΑ, των δυο κυριότερων ανταγωνιστών της Ε.Ε.

Ένα πρώτο συμπέρασμα που προκύπτει από μια πρώτη μελέτη των στοιχείων της ανεργίας των 12, είναι ότι δύο χώρες παρουσιάζουν πολύ υψηλά ποσοστά ανεργίας κατά τη διάρκεια όλης της εξεταζόμενης δεκαετίας. Πρόκειται για την Ισπανία και την Ιρλανδία, οι επιδόσεις των οποίων είναι διπλάσιες στον τομέα αυτό από ότι είναι για το σύνολο των χωρών μελών της Ε.Ε. Η χειρότερη επίδοση που επιτεύχθηκε στην περίοδο που εξετάζεται, ήταν από την Ισπανία όταν το 1985 σημείωσε ποσοστό ανεργίας ίσο με 21,6%. Επίσης, άλλες τρεις φορές η Ισπανία είχε ανεργία πάνω από 20%. Απεναντίας, η καλύτερη επίδοση ήταν του Λουξεμβούργου όταν για το 1991 παρουσίασε ποσοστό ίσο με 1,6%.

Το Λουξεμβούργο φαίνεται να έχει το μικρότερο πρόβλημα από όλες τις χώρες μέλη, αφού η ανεργία στη χώρα αυτή δεν ξεπέρασε ποτέ το 3,5% ενώ για το 1991 ήταν μόλις 1,6% και το 1993 2,3%. Εδώ βέβαια πρέπει να πούμε ότι η κατάσταση είναι κάπως πλασματική αφού το μέγεθος και ο αριθμός των ανέργων του κράτους αυτού δεν προσφέρεται για συγκρίσεις. (Βλ. Διάγραμμα 3.1)

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.1

Μεταβολή στο Ποσοστό Ανεργίας στα Κράτη Μέλη (1985-90)

Ένα άλλο χαρακτηριστικό που μπορούμε να επισημάνουμε είναι ότι, μια ομάδα χωρών παρουσιάζει μια σαφή και διαρκή τάση μείωσης της ανεργίας καθ' όλη τη δεκαετία. Οι χώρες αυτές είναι το Βέλγιο, και κυρίως η Ολλανδία η οποία κατάφερε να μειώσει την ανεργία της κατά 5,4 ποσοστιαίες μονάδες παρουσιάζοντας για το 1991, ανεργία 7% και το 1993 8%. Την ίδια περίπου τάση φαίνεται να ακολουθούν η Γερμανία και η Πορτογαλία με τη διαφορά ότι τα πρώτα χρόνια τη δεκαετίας παρουσίασαν μια μικρή αυξητική τάση. Η πιο ισχυρή τάση είναι αυτή που εμφανίζουν τέσσερις χώρες μέλη. Η Ισπανία, η Γαλλία, η Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Σε αυτές τις χώρες υπάρχει μια αρχική αυξητική τάση η οποία διαρκεί μόνο για δυο χρόνια, ενώ στη συνέχεια έχουμε μια συνεχή βελτίωση η οποία ανατρέπεται από μια απότομη αύξηση το 1991. Έχοντας ως δεδομένο ότι η αρνητική αυτή εξέλιξη αναμενόταν να εμφανιστεί και στην ανεργία των υπολοίπων χωρών, μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι τα πιο πάνω κράτη φαίνονται ως τα πιο ευαίσθητα στη

μεταβολή της ανεργίας από τις ευρύτερες οικονομικές εξελίξεις την περίοδο 1983-1992.

Τέλος, υπάρχει μια ομάδα κρατών αποτελούμενη από την Ελλάδα, τη Δανία και την Ιταλία, όπου η ανεργία παρουσιάζει ακανόνιστες αυξομειώσεις χωρίς ωστόσο να παρουσιάζεται κάποια δραματική αλλαγή από τη μια χρόνια στην άλλη. Τέσσερις χώρες έχουν αυξήσει το ποσοστό της ανεργίας τους κατά τη διάρκεια της δεκαετίας. Οι χώρες αυτές είναι η Ελλάδα, η Γαλλία, η Ιρλανδία και η Ιταλία, ενώ αντίθετα οι υπόλοιπες οκτώ έχουν βελτιώσει τα ποσοστά τους με πιο αξιόλογη την επίδοση της Πορτογαλίας η οποία μείωσε την ανεργία της κατά το ήμισυ, πετυχαίνοντας για το 1991 τη καλύτερη επίδοση (4%) μετά το Λουξεμβούργο. Το 1993 όμως, η ανεργία στη Πορτογαλία παρουσίασε αύξηση κατά 1,2%.

Ένα στοιχείο το οποίο μπορεί να θεωρηθεί παράξενο, είναι ότι οι χώρες του ευρωπαϊκού νότου που έχουν παραπλήσιες σχετικά οικονομίες, παρουσιάζουν τελείως διαφορετικές τάσεις και ποσοστά σχετικά με την ανεργία. Η Ισπανία, για παράδειγμα, έχει τετραπλάσια ανεργία από τη γειτονική της Πορτογαλία και διπλάσια από την Ελλάδα το 1991, ενώ οι διακυμάνσεις από έτος σε έτος είναι πολύ μεγαλύτερες για την Πορτογαλία και την Ισπανία από ότι είναι για την Ελλάδα και την Ιταλία. Τέλος, εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιρλανδία, χώρες των οποίων οι οικονομίες είναι ιδιαίτερα συνδεδεμένες, έχουν σημαντικές διαφορές στο δείκτη της ανεργίας με την Ιρλανδία να εμφανίζει σχεδόν διπλάσια ανεργία από τους γείτονες της την εξεταζόμενη περίοδο.

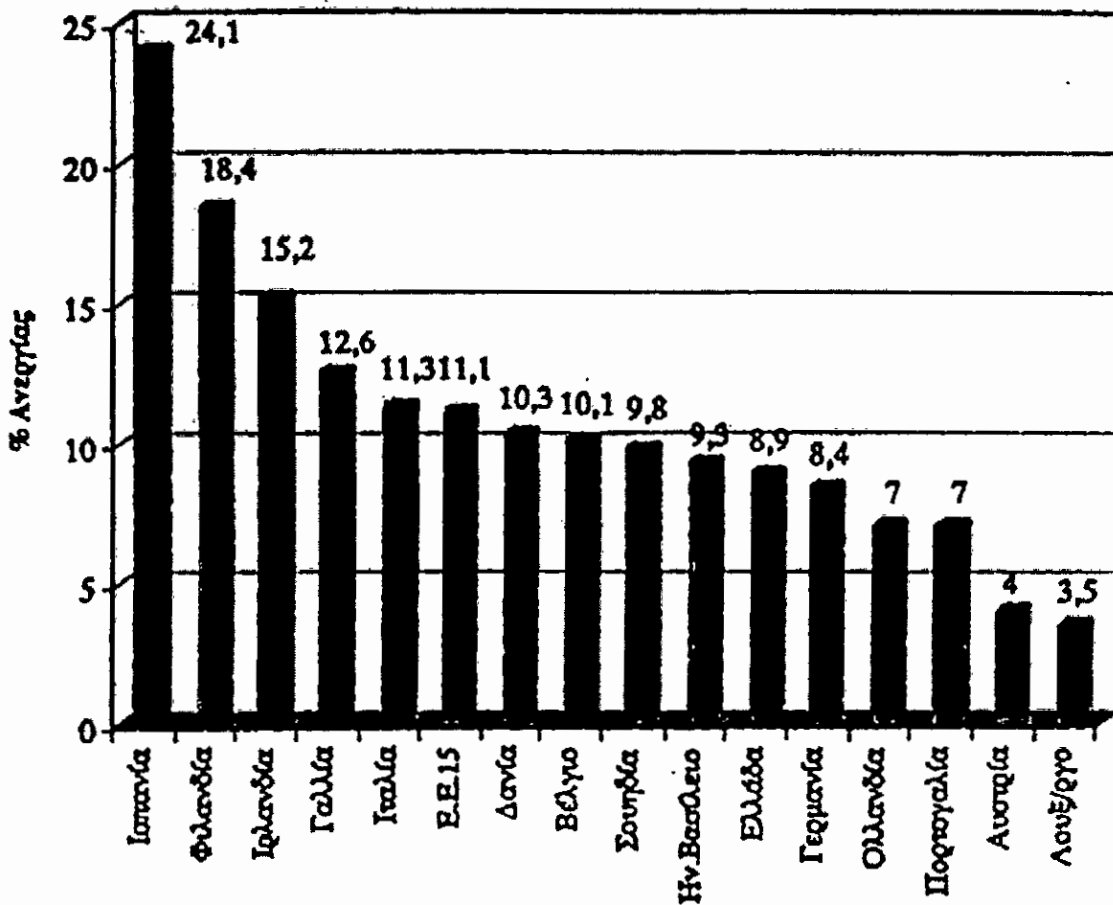
3.2.2 Η ανεργία στις δεκαπέντε χώρες μέλη (1990-1995)

Από το 1990 και μετά η Ένωση έχει οδηγηθεί σε κατακόρυφη αύξηση της ανεργίας. Το μέσο ποσοστό ανεργίας στα 15 κράτη-μέλη, αφού το 1990 μειώθηκε σε 7,5% από τη μέγιστη τιμή του 10% που έφθασε το 1985, στη συνέχεια αυξήθηκε και πάλι υπερβαίνοντας το 11% το 1994. Αντίθετα, στις ΗΠΑ η ανεργία είχε πέσει κάτω από το 6,5% κατά το ίδιο έτος και στην Ιαπωνία παρέμεινε κάτω από 3%. Συνεπώς, η ανοδική τάση της ανεργίας, που είναι εμφανής από την πρώτη κρίση της τιμής του πετρελαίου το 1974, φαίνεται να έχει ξαναρχίσει μετά από μια προσωρινή παύση κατά τη διάρκεια

της πενταετίας 1985-1990, που αποτελεί τη μόνη περίοδο κατά τη τελευταία εικοσαετία που το ποσοστό της ανεργίας μειώθηκε.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.2

Ποσοστά Ανεργίας στις Χώρες της Ε.Ε. (1994)

πηγή: EUROSTAT

Η αύξηση της ανεργίας υπήρξε ιδιαίτερα έντονη τόσο στη Φινλανδία όσο και στη Σουηδία (Βλ. Διάγραμμα 3.2), όπου το ποσοστό αυξήθηκε από 3,5% σε 18,5% στην πρώτη και από 2% σε 10% περίπου στη δεύτερη, ενώ και στις δυο περιπτώσεις η ανεργία ήταν για πολλά χρόνια κάτω από το μέσο κοινοτικό όρο. Στην πρώην Ανατολική Γερμανία, η ανεργία αυξήθηκε από ποσοστό μικρότερο του 11% το 1991, σε 16% περίπου το 1994. Παράλληλα, στην Ισπανία η οποία είχε επιτύχει μεγάλη μείωση της ανεργίας περί τα τέλη της δεκαετίας του '80, το ποσοστό από λίγο πάνω από 16% ξεπέρασε το 24%. Βάσει των τελευταίων μετρήσεων για το 1995, το ποσοστό ανεργίας κυμαινόταν στο 23% περίπου στην Ισπανία, 16,5% στη Φινλανδία και κάτω

από 4% στην Αυστρία και το Λουξεμβούργο. Σε πέντε κράτη μέλη -στις δυο πρώτες προαναφερθείσες χώρες, καθώς και στην Ιρλανδία, Ιταλία και Γαλλία- η ανεργία υπερέβαινε το 12% και σε μια έκτη, το Βέλγιο, το 10%. Μόνο σε τρεις χώρες -στις Κάτω Χώρες καθώς και στην Αυστρία και το Λουξεμβούργο- το αντίστοιχο ποσοστό ήταν μικρότερο του 8%.

Επιπλέον, τον Μάιο του 1995, σε δέκα από τα 15 κράτη μέλη το επίπεδο της ανεργίας ήταν υψηλότερο από ότι δέκα χρόνια πριν (στην κορυφή δηλαδή της προηγούμενης ύφεσης) ενώ στο Βέλγιο ήταν μόνο οριακά χαμηλότερο. Συνεπώς, σε όλες αυτές τις χώρες, η μείωση της ανεργίας (που έχει επιτευχθεί κατά τη περίοδο της μεγάλης ανάπτυξης της απασχόλησης μεταξύ 1985 και 1990) έχει αναστραφεί πλήρως. Εκτός από το Βέλγιο, τα μόνα τέσσερα κράτη μέλη με μικρότερα ποσοστά ανεργίας στα μέσα του 1995 συγκριτικά με τα αντίστοιχα ποσοστά πριν από 10 χρόνια, ήταν οι Κάτω Χώρες όπου σημειώθηκε πολύ μεγαλύτερη μείωση του μέσου όρου των ωρών εργασίας και μετατόπιση της Ένωσης. Στην Πορτογαλία, στο Ηνωμένο Βασίλειο και στην Ιρλανδία (που βγήκαν από την ύφεση νωρίτερα από τις υπόλοιπες χώρες), η ανεργία μειώθηκε περισσότερο κατά τη διάρκεια του 1994. Ωστόσο, και στις δυο περιπτώσεις, κατά την πρόσφατη ύφεση, τα ποσοστά της ανεργίας δεν έφτασαν ποτέ ακριβώς τα αντίστοιχα των μέσων ποσοστών της δεκαετίας του 1980.

Στις ΗΠΑ, η αύξηση της απασχόλησης από το 1992 και μετά οδήγησε σε μείωση της ανεργίας από 7,5% σε λιγότερο από 6,5% το 1994, ποσοστό που είναι κατώτερο από το μέσο όρο της περασμένης εικοσαετίας και πλησιάζει το κατώτερο ποσοστό από το 1974 και μετά (5,5% το 1989). Συνεπώς, αντίθετα με την κατάσταση στην Ευρωπαϊκή Ένωση, κατά τη συγκεκριμένη περίοδο δεν υπάρχει δείγμα ανοδικής τάσης της ανεργίας και, από το 1983 και μετά, οι ΗΠΑ έχουν επιτύχει να αποκτήσουν αφενός μεν χαμηλό ποσοστό ανεργίας σε σύγκριση με το αντίστοιχο της Ένωσης και, αφετέρου, υψηλότερο επίπεδο απασχόλησης του πληθυσμού εργάσιμης ηλικίας.

Το ίδιο ισχύει και για την Ιαπωνία, αν και στη συγκεκριμένη περίπτωση η καλύτερη επίδοση όσον αφορά τη διατήρηση μεγάλου αριθμού εργαζομένων και χαμηλών ποσοστών ανεργίας προηγείται αρκετά της δεκαετίας του '80. Παρά τη σοβαρότερη ύφεση από τον πόλεμο, η Ιαπωνία έχει επιτύχει να

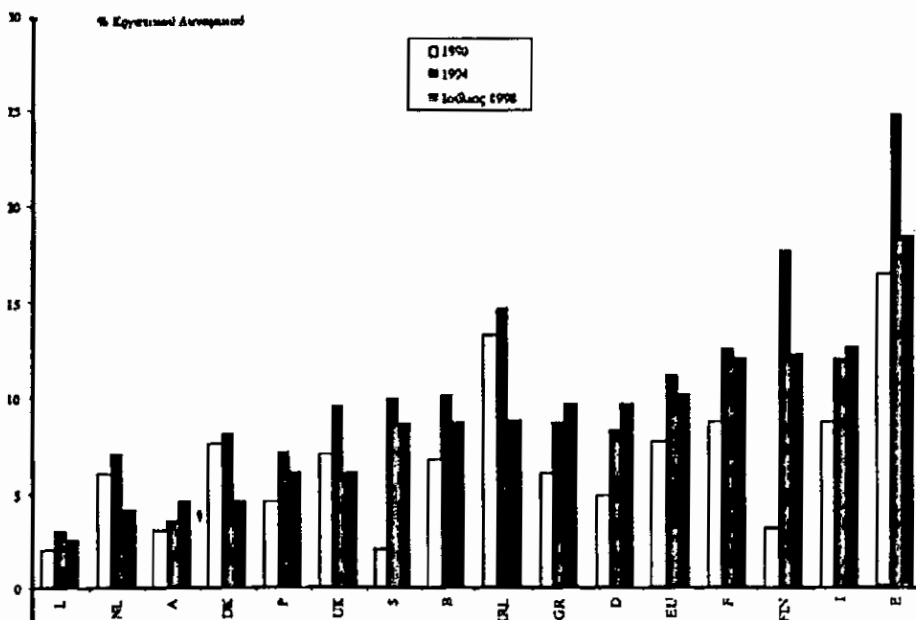
διατηρήσει το ποσοστό απασχόλησης πάνω από το 75% του πληθυσμού εργασίμης ηλικίας -μολονότι σημειώθηκε ελαφρά πτώση του ποσοστού μεταξύ 1992 και 1994- και το ποσοστό ανεργίας κάτω του 3%. Αν και το ποσοστό ανεργίας έχει αυξηθεί από το 1992 και μετά, η αύξηση είναι μικρότερη του 1% του εργατικού δυναμικού, σημαντικά χαμηλότερη από την αύξηση στην Ευρώπη.

3.2.3 Πρόσφατες εξελίξεις στην Ε.Ε.

Οι χαμηλοί ρυθμοί αύξησης των κενών θέσεων εργασίας στις χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης διατήρησαν το ποσοστό ανεργίας σε υψηλά επίπεδα, το οποίο το δεύτερο τρίμηνο του 1998 έφτασε το 9,6% ενώ το προηγούμενο τρίμηνο ήταν 10,1%. Τα χαμηλότερα ποσοστά συναντώνται στο Λουξεμβούργο (2,8%) και στην Ολλανδία (3,6%) ενώ το υψηλότερο στην Ισπανία (17,3%), Ιταλία (12,5%) και περίπου 12% στην Φινλανδία και Γαλλία.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.3

Ποσοστό Ανεργίας στα Κράτη Μέλη: 1990,1994 και Ιούλιος 1998*

*GR: Ιούνιος 1997
I: Απρίλιος 1998

NL: Ιούλιος 1998
UK: Μάιος 1998

Στο διάγραμμα 3.3 γίνεται μια σύγκριση του ποσοστού ανεργίας στις δεκαπέντε χώρες μέλη μεταξύ Ιουλίου 1998 και της υφεσιακής περιόδου 1990-1994. Η μείωση που σημείωσε ο μέσος όρος των χωρών μελών μετά τη περίοδο ύφεσης ήταν 1,2% σε αντίθεση με τη Γερμανία, Ιταλία, Αυστρία και Ελλάδα όπου το ποσοστό ανεργίας είναι υψηλότερο από ότι το 1994. Η Γερμανία μάλιστα διπλασίασε το ποσοστό της σε σύγκριση με τις αρχές της δεκαετίας του 1990, ενώ η Φινλανδία και η Σουηδία το τετραπλασίασε.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.1

% ΑΝΕΡΓΩΝ ΣΤΟ ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ			
1995, 1996, 1997			
Έτη	1995	1996	1997
Χώρες			
Ε.Ε. 15	10.7	10.8	10.7
Βέλγιο	9.9	9.7	9.2
Δανία	7.2	6.8	5.5
Γερμανία	8.2	8.9	10.0
Ελλάδα	9.2	9.6	9.6
Ισπανία	22.9	22.2	20.8
Γαλλία	11.7	12.4	12.4
Ιρλανδία	12.3	11.6	10.1
Ιταλία	11.9	12.0	12.1
Λουξεμβούργο	2.9	3.0	2.6
Ολλανδία	6.9	6.3	5.2
Αυστρία	3.9	4.3	4.4
Πορτογαλία	7.3	7.3	6.8
Φινλανδία	16.2	15.3	13.1
Σουηδία	8.8	9.6	9.9
Ην. Βασίλειο	8.7	8.2	7.0

Πηγή: Eurostat

Σε όλες τις χώρες μέλη εκτός της Ολλανδίας, Δανίας, Ιρλανδίας και Ηνωμένου Βασιλείου, το ποσοστό ανεργίας παραμένει υψηλότερο από ότι το 1990. Στον παραπάνω πίνακα 3.1, βλέπουμε ότι μετά το 1994 η μείωση της ανεργίας ήταν μεγαλύτερη στις χώρες με τη σημαντικότερη αύξηση της απασχόλησης όπως είναι η Φινλανδία, Δανία, Ιρλανδία, Ισπανία, Ην. Βασίλειο, Πορτογαλία, και Ολλανδία ενώ η μεγαλύτερη αύξηση του ποσοστού ανεργίας σημειώθηκε στη Γερμανία, Γαλλία, Ελλάδα, Ιταλία και Σουηδία

Το ποσοστό των ανέργων στις χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης που είναι κάτω των 25 ετών μειώθηκε από 45% που ήταν στα μέσα της δεκαετίας του '80 στο 25% το 1997. Η μεγαλύτερη μείωση σημειώθηκε για τα άτομα κάτω των 20 ετών ενώ αντίθετα οι άνεργοι μεταξύ 20 και 24 ετών αποτελούν το 18% των ανέργων ενώ το 1986 αποτελούσαν το 22%. Το υψηλότερο ποσοστό των ανέργων νέων αυτών των ηλικιών κατέχει η Ισπανία και η Φινλανδία (30%) και το χαμηλότερο το Λουξεμβούργο και η Αυστρία (κάτω του 7%). Η ανεργία είναι πολύ σοβαρό πρόβλημα για τα άτομα ηλικίας 25 και 49 ετών με ποσοστό 60% ενώ έντεκα χρόνια πριν αποτελούσαν το 45% του συνόλου των ανέργων. Οι άνεργοι άνω των 50 ετών αυξήθηκαν στο 15% και αυτό οφείλεται σημαντικά στη Γερμανία. Τέλος, το ποσοστό των μακροχρόνια ανέργων στην Ευρωπαϊκή Ένωση φτάνει το 49% το 1997 και μάλιστα οι περισσότεροι παραμένουν χωρίς εργασία για περισσότερο από ένα χρόνο. Το υψηλότερο ποσοστό των μακροχρόνια ανέργων κατέχει η Ισπανία ενώ αυξάνεται με γρήγορους ρυθμούς στη Σουηδία και Ιταλία.

Αν και η ανεργία στη Γερμανία σημειώνει ανοδική τάση, ωστόσο το ποσοστό ανεργίας στις 15 χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης από 10,6% το 1997 μειώθηκε σε 10% το 1998. Αυτή η πτώση του ποσοστού ανεργίας στην Ε.Ε. μεταφράζεται σε μείωση του απόλυτου αριθμού των ανέργων από 18 εκατ. άτομα το 1997 σε 17,7 εκατ. άτομα το 1998.

Από τα μέσα του 1997 στο σύνολο των χωρών της Ευρωζώνης το ποσοστό της ανεργίας δείχνει μια συνεχή μείωση. Μεταξύ Ιουνίου 1997 και τέλους του 2000 το μέσο ποσοστό της ανεργίας μειώθηκε κατά 2,9 εκατοστιαίες μονάδες. Σε τριμηνιαία βάση η μείωση ανά τρίμηνο ήταν 0,2 εκατοστιαίες μονάδες και το Δεκέμβριο του 2000 στο σύνολο των χωρών της Ευρωζώνης υπήρχαν 11,5 εκ. άνεργοι ή το 8,7 του εργατικού δυναμικού.

Η αρμόδια υπηρεσία της Ε.Ε., η DG 2 προβλέπει ότι, το τρέχον έτος (2001) το ποσοστό της ανεργίας θα διαμορφωθεί στο 8,5% έναντι 8,9% που ήταν το μέσο ποσοστό ανεργίας στην Ευρωζώνη το έτος 2000.

Στον πίνακα 3.2 παρουσιάζεται η διαχρονική εξέλιξη του ποσοστού της ανεργίας στο σύνολο της Ευρωζώνης καθώς επίσης και η διάρθρωση της ανεργίας. Στις αρχές της δεκαετίας του '90 και κάτω από τις προσπάθειες των χωρών της Ε.Ε. να προσεγγίσουν τους στόχους της ονομαστικής σύγκλισης είχαμε μία συνεχή αύξηση του ποσοστού της ανεργίας με αποτέλεσμα το 1994 να έχουμε το μεγαλύτερο ποσοστό της ανεργίας 11,6%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.2

ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΒΑΣΕΙ ΤΥΠΟΠΟΙΗΜΕΝΟΥ ΟΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΖΩΝΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ (ως ποσοστό του εργατικού δυναμικού)												
Ομάδες	Έτη	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Σύνολο		7,9	8,2	9,2	10,8	11,6	11,3	11,5	11,5	10,9	9,9	9,0
Άνδρες		6,1	6,4	7,3	9,1	9,8	9,4	9,8	9,8	9,1	8,3	7,4
Σύνολο ..		10,5	10,4	11,9	13,3	14,2	14,0	14,0	14,0	13,3	12,2	11,1
Κάτω των 25 ετών		16,6	16,9	18,5	22,3	23,6	23,3	23,9	23,2	21,3	19,1	17,3
25 ετών άνω		6,2	6,6	7,5	8,9	9,7	9,5	9,8	9,9	9,4	8,7	7,9

Πηγή: Eurostat EKT. Ετήσια έκθεση 2000

Όλες οι κατηγορίες των εργαζομένων επλήγησαν, ιδιαίτερα όμως οι γυναίκες και οι νέοι κάτω των 25 ετών. Το ποσοστό των νέων ανέργων ανήλθε στο 23,6% το 1994. Εκάστοτε και συνεπεία των διαρθρωτικών μέτρων που ελήφθησαν και της επέκτασης του θεσμού της μερικής απασχόλησης, το ποσοστό της ανεργίας των νέων άρχισε να μειώνεται με αποτέλεσμα το 2000 να πέσει στο 17,3% και το τρέχον έτος (2001) να πλησιάσει τα επίπεδα του 1990 (16,6%).

Η πρωτική τάση της ανεργίας στην Ε.Ε. συμβαδίζει με την επίτευξη ικανοποιητικών ρυθμών οικονομικής ανάπτυξης, οι οποίοι την τελευταία διετία κυμαίνονται γύρω στο 2,7%. Ναι μεν η ανεργία αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα ευρωπαϊκά προβλήματα ωστόσο δεν θα πρέπει να μας διαφεύγει ότι το ποσοστό ανεργίας και ο αριθμός των ανέργων βρίσκονται σε χαμηλότερα επίπεδα από το 1994 και η απασχόληση την τελευταία πενταετία έχει αυξηθεί κατά 3 εκατ. άτομα .

Σταθερή ήταν η ανεργία στην Ευρωζώνη τον Ιούνιο για τρίτο κατά σειρά μήνα, παρά την άνοδο που σημειώθηκε σε Γαλλία και Γερμανία. Όπως αναφέρει σε πρόσφατη ανακοίνωσή της η Eurostat, ο δείκτης ανεργίας διατηρήθηκε στο 8,3% , δηλαδή σταθερός μετά το Μάρτιο, όταν είχε αγγίξει το 8,4% και έναντι 8,9% προ έτους. Στην Ισπανία, η ανεργία με 12,8% έφθασε στο υψηλότερο επίπεδο στην Ευρωζώνη, ενώ αντίθετα, στο Λουξεμβούργο με μόλις 2,4%. Για ολόκληρη την Ευρωζώνη, ο δείκτης διατηρήθηκε αμετάβλητος στο 8,3%, όπως και για την Ευρωπαϊκή Ένωση στο 7,6%, έναντι 8,2% που ήταν πέρσι.

Στη Γαλλία, το ποσοστό ανέργων έφτασε το 8,8%, σημειώνοντας έτσι τη πρώτη αύξηση των τελευταίων τριών ετών, ενώ στη Γερμανία ο δείκτης έφθασε το 8,9%, σημειώνοντας έτσι την έκτη κατά σειρά μηνιαία αύξηση.

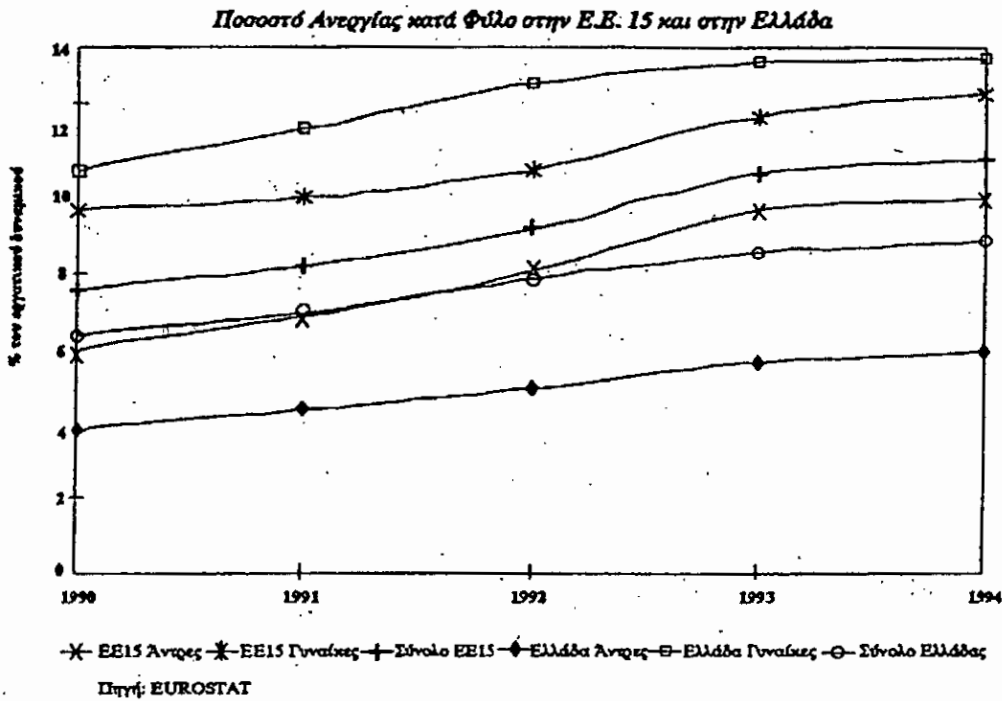
3.2.4 Εξέλιξη της ανεργίας κατά φύλο

Στατιστικές μελέτες και έρευνες αποδεικνύουν ότι η ανεργία των γυναικών στην Ε.Ε. είναι κατά πολύ μεγαλύτερη από εκείνη των ανδρών. Με πολλές και διαφορετικές εξηγήσεις έχουν προσπαθήσει να ερμηνεύσουν το φαινόμενο αυτό αναφέροντας παράλληλα και τους λόγους που δικαιώνεται αυτή η διαφορά στα ποσοστά. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι, από την πλευρά της ζήτησης, οι εργοδότες σε πολλές περιπτώσεις προτιμούν να προσλαμβάνουν γυναίκες που δεν έχουν εργαστεί προηγουμένως αντί ανέργους. Αυτό μπορεί να συμβαίνει λόγω των ανωτέρων προσόντων ή ειδικοτήτων που αυτές προφανώς διαθέτουν. Επίσης, οι γυναίκες αυτές δεν έχουν χαρακτηριστεί ως άνεργες και αυτό δίνει την εντύπωση ότι προσαρμόζονται ευκολότερα σε ένα νέο εργασιακό περιβάλλον.

Από την πλευρά της προσφοράς, η ύπαρξη χαμηλών ποσοστών μη οικονομικά ενεργών γυναικών, δεν σημαίνει αναγκαστικά πως εκφράζει μια ιδιαίτερη προτίμηση των γυναικών για παραμονή στο σπίτι με σκοπό να φροντίζουν τα παιδιά ή να συμμετέχουν σε διάφορες κοινωνικές δραστηριότητες αντί να εργάζονται. Αν και αυτό μπορεί να ισχύει για πολλές γυναίκες, δεν ισχύει για την πλειοψηφία με δεδομένο τον τρόπο με τον οποίο αυξάνεται η απασχόληση των γυναικών όταν υπάρχει επιτάχυνση της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας. Φαίνεται μάλλον ότι σε πολλές περιοχές της κοινότητας οι διαθέσιμες θέσεις εργασίας δεν επαρκούν για όλους όσους επιθυμούν να εργαστούν. Ακόμη, στο βαθμό που οι γυναίκες -καθώς και πολλοί άντρες- σε μερικές περιοχές έχουν λίγες πιθανότητες εύρεσης εργασίας, περιορίζουν την ενεργητική αναζήτηση απασχόλησης και καταγράφονται ως μη οικονομικά ενεργά άτομα. Παρόμοια, οι γυναίκες που φροντίζουν παιδιά σε περιοχές όπου η υποδομή παιδικής μέριμνας είναι ακατάλληλη, μπορεί να συγκαταλέγουν τον εαυτό τους στα μη διαθέσιμα για εργασία άτομα και επομένως να καταγράφονται ως μη οικονομικά ενεργά άτομα.

Συγκεκριμένα, παρά την μεγάλη απώλεια που έχουν υποστεί οι άνδρες, το ποσοστό ανεργίας παραμένει χαμηλότερο στις γυναίκες (περίπου 12,5% κατά μέσο όρο) από εκείνο των ανδρών (πάνω από 9,5% κατά μέσο όρο) και αντικατοπτρίζει τις αποκλίνουσες τάσεις μεταξύ ανδρών και γυναικών στο εργατικό δυναμικό. Τα μόνα κράτη-μέλη στα οποία ισχύει το αντίθετο είναι η Φινλανδία, η Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Εντούτοις, από το 1994, που σημειώθηκε το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας, το ποσοστό για τους άνδρες μειώθηκε περισσότερο σε σχέση με εκείνο των γυναικών. Με βάση την προηγούμενη εμπειρία, αναμένεται ότι η τάση αυτή θα εξακολουθήσει να υπάρχει για τα επόμενα ένα ή δυο χρόνια, όσο η παραγωγή και οι θέσεις εργασίας αρχίζουν να ανακάμπτουν στη μεταποίηση και όσο όλο και μεγαλύτερος αριθμός γυναικών εντάσσεται στο εργατικό δυναμικό λόγω της προοπτικής ευκαιριών απασχόλησης (Βλ. Διάγραμμα 3.4).

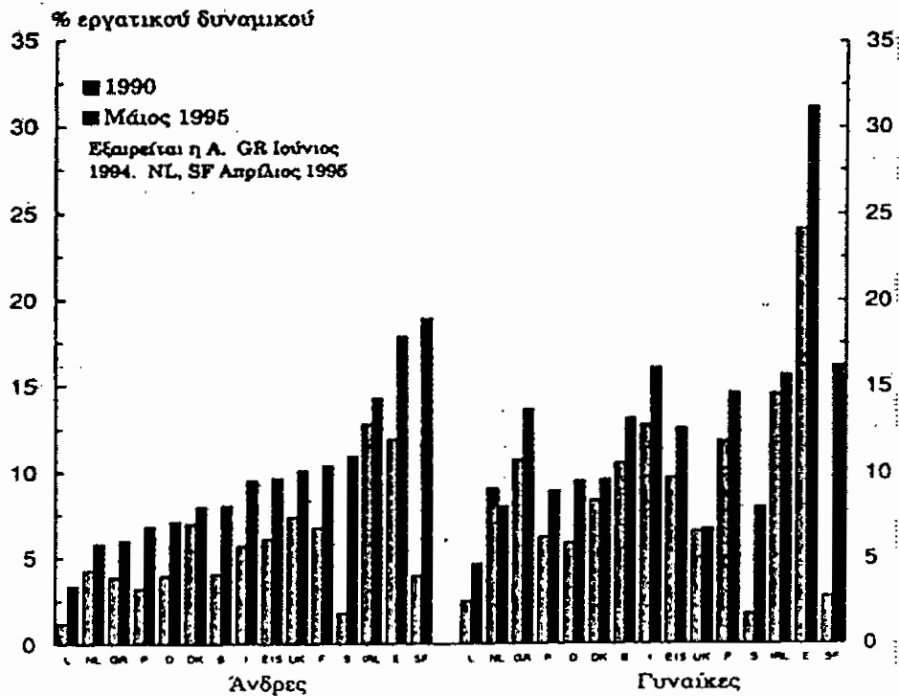
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.4

Το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας των γυναικών από ότι των ανδρών, εξακολουθεί να ισχύει σε όλα τα κράτη-μέλη το Μάιο του 1995 με εξαίρεση τρία κράτη: το Ηνωμένο Βασίλειο, τη Σουηδία και τη Φινλανδία. Σε επτά κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένης της Φινλανδίας, το ποσοστό ανεργίας των γυναικών υπερέβη το 13% και στην Ισπανία το 30%. Αντίθετα, μόνο σε τρία κράτη-μέλη, στην Ισπανία, στη Φινλανδία και στην Ιρλανδία (όπου και η συνολική ανεργία ήταν η μεγαλύτερη της Ευρωπαϊκής Ένωσης), το ποσοστό ανεργίας των ανδρών υπερέβη το 13%. Η διαφορά μεταξύ των ποσοστών για τους άνδρες και τις γυναίκες ήταν ιδιαίτερα μεγάλη στα κράτη μέλη του Νότου, και ειδικά στην Ισπανία, Ιταλία και Ελλάδα, στο καθένα από τα οποία το ποσοστό ανεργίας των γυναικών ήταν αρκετά πάνω από 1,5 φορά μεγαλύτερο από το αντίστοιχο των ανδρών, στην Ελλάδα πάνω από το διπλάσιο. Στο βόρειο τμήμα της Ένωσης, τόσο μεγάλη διαφορά υπήρχε μόνο στο Βέλγιο. Επιπλέον, σε όλες αυτές τις χώρες το ποσοστό συμμετοχής των γυναικών στο εργατικό δυναμικό ήταν μικρότερο από οποιοδήποτε άλλο μέλος της Ένωσης, με εξαίρεση την Ιρλανδία. Συνεπώς, στις χώρες αυτές, εκτός από το γεγονός ότι μόνο σχετικά μικρή αναλογία γυναικών εργάσιμης ηλικίας περιλαμβανόταν στο εργατικό δυναμικό, πολλές από αυτές ήταν αδύνατο να βρουν εργασία (Βλ. Διαγράμματα 3.5, 3.6, 3.7).

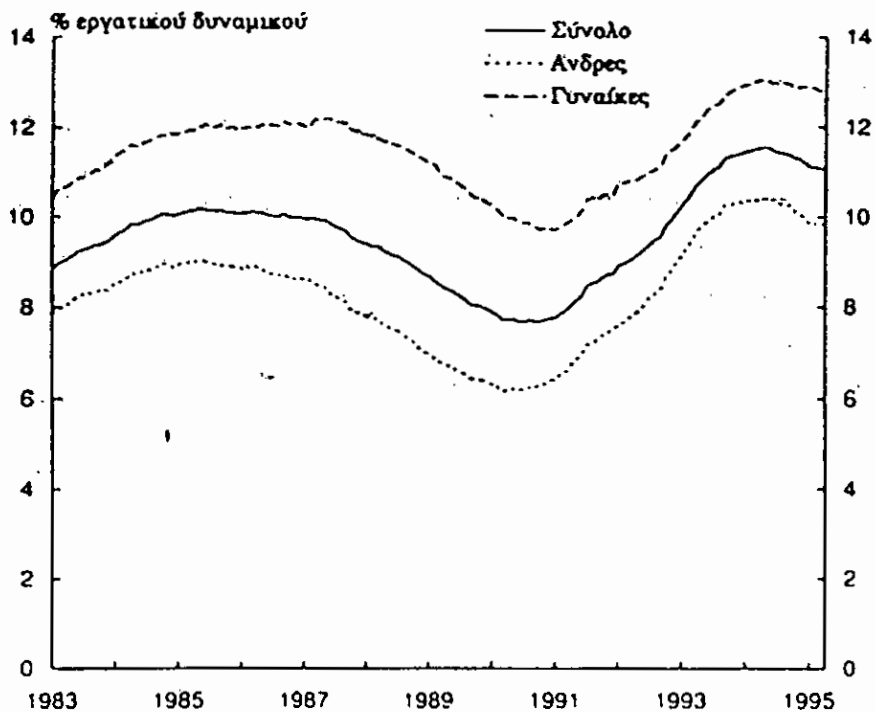
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.5

Ποσοστά ανεργίας ανδρών και γυναικών στα κράτη μέλη, 1990 και Μάιος 1995

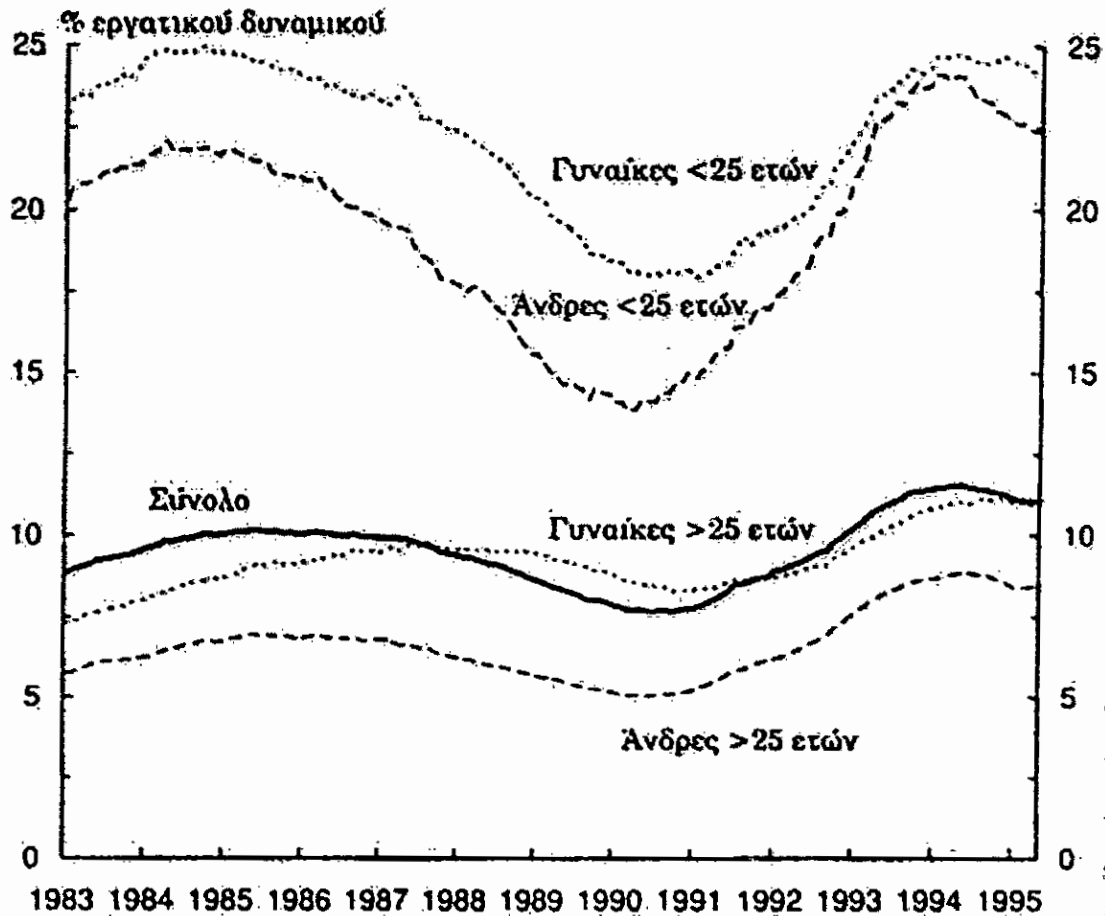
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.6

Ποσοστά ανεργίας κατά φύλο στην Ένωση, 1983-Μάιος 1995

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.7

Ποσοστά ανεργίας κατά φύλο και ηλικία στην Ένωση, 1983-Μάιος 1995

3.2.5 Μακροχρόνια ανεργία

Το μέγεθος της ανεργίας προσδιορίζεται αφενός μεν από την αύξηση του αριθμού των ανέργων και αφετέρου δε από τη διάρκεια παραμονής τους σε κατάσταση ανεργίας. Έτσι, πέρα από τη διόγκωση του αριθμού των ανέργων που άρχισε να παρουσιάζεται σταδιακά από τις αρχές της δεκαετίας του '80 με κύρια αφορμή τις δυο κρίσεις πετρελαίου των ετών 1973 και 1979, σημειώθηκε μια παράλληλη αύξηση της διάρκειας της ανεργίας. Σε αυτό ειδικά συνέβαλε τόσο η τεχνολογική εξέλιξη όσο και οι διαρθρωτικές αλλαγές των παραγωγικών δομών της οικονομίας που σημειώθηκαν διεθνώς στις τελευταίες δυο δεκαετίες.

Ο όρος «μακροχρόνια ανεργία», αν και δεν είναι ένας επίσημος διεθνής όρος, σημαίνει ανεργία που διαρκεί πάνω από 12 μήνες. Ο όρος αυτός είναι σήμερα αποδεκτός από όλες τις χώρες του ΟΟΣΑ. Σε περιόδους χαμηλού επιπέδου ανεργίας και υψηλών ρυθμών ανάπτυξης ως μακροχρόνια ανεργία ορίζεται η ανεργία που διαρκεί πάνω από 6 και όχι 12 μήνες.

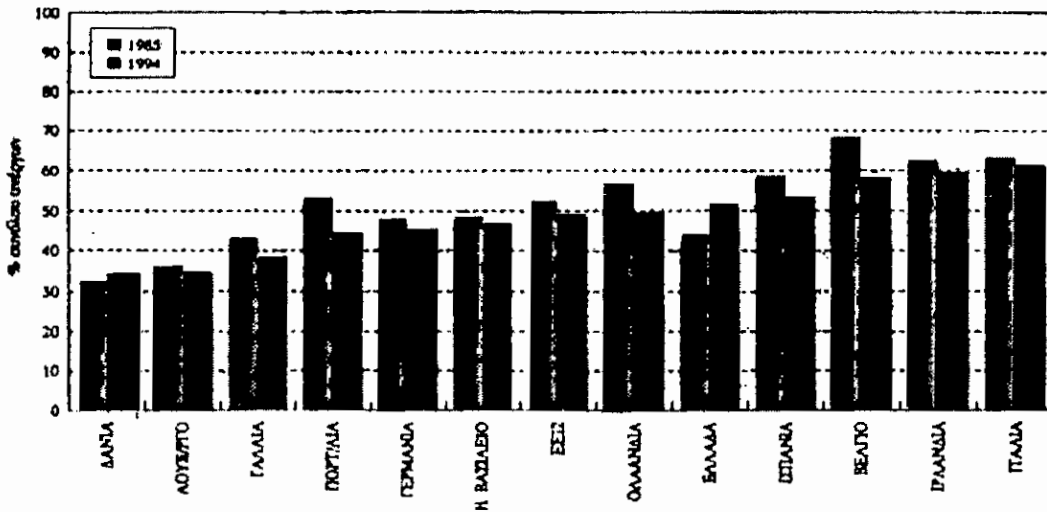
Η ανεργία, και ιδιαίτερα η μακροχρόνια ανεργία, αποτελεί, σήμερα ένα οξύ οικονομικό και κοινωνικό πρόβλημα για τις χώρες της Ε.Ε. Αυτό σημαίνει πως ένα σημαντικό μέρος των ανθρωπίνων πόρων παραμένει αναξιοποίητο για ένα σημαντικό χρονικό διάστημα ενώ παράλληλα οι γνώσεις και η εργασιακή εμπειρία που διαθέτουν πολλοί από τους άνεργους απαξιώνονται με την πάροδο του χρόνου. Ο μακροχρόνια άνεργος που μάταια αναζητεί μια θέση εργασίας αποθαρρύνεται με την πάροδο του χρόνου με αποτέλεσμα να μειώνει όλο και περισσότερο τις προσπάθειές του προς αναζήτηση εργασίας. Εδώ πρέπει να σημειωθεί ότι η παροχή επιδόματος ανεργίας στις χώρες της Ε.Ε. συνήθως δεν διαρκεί περισσότερο από 12 μήνες. Αυτό καθιστά το πρόβλημα ακόμη οξύτερο. Πέρα όμως από αυτό, η ανεργία έχει χαρακτηριστεί σαν μια μορφή κοινωνικής αδικίας και αποτελεί ένα σοβαρό πρόβλημα για την επιτυχία των στόχων μιας ενωμένης Ευρώπης.

Μέχρι το 1992, ο αριθμός των μακροχρόνια ανέργων ανερχόταν σε 7,4 εκατ. και αποτελούσε το 45% της συνολικής ανεργίας. Ο αριθμός αυτός ήταν και παραμένει να είναι πολύ υψηλότερος από τους αντίστοιχους στις άλλες μεγάλες οικονομίες της Δύσης. Για παράδειγμα, στη Νορβηγία και στις Ηνωμένες Πολιτείες ο αριθμός αυτός ήταν περίπου της τάξεως του 10% ενώ το 1994 ήταν στην Ε.Ε. το 48% και έφτασε το 1997 το 49%.

Για τις περισσότερες χώρες της Κοινότητας οι εκάστοτε αυξήσεις και μειώσεις στην ανεργία δεν οδήγησαν σε σημαντική μείωση όσων βρίσκονταν στην κατηγορία της μακροχρόνιας ανεργίας. Η μόνη ικανοποιητική εξέλιξη είναι η μείωση όσων βρίσκονται σε μακροχρόνια ανεργία και έχουν ηλικία μικρότερη των 25 ετών. Η μακροχρόνια ανεργία διαφέρει μεταξύ των κρατών μελών της Ε.Ε. και γενικά, είναι μεγαλύτερη στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες (Βλ. Διάγραμμα 3.8).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.8

Ποσοστά Μακροχρόνια Ανεργών (>1 έτος) στα Κράτη Μέλη:
1985 και 1994

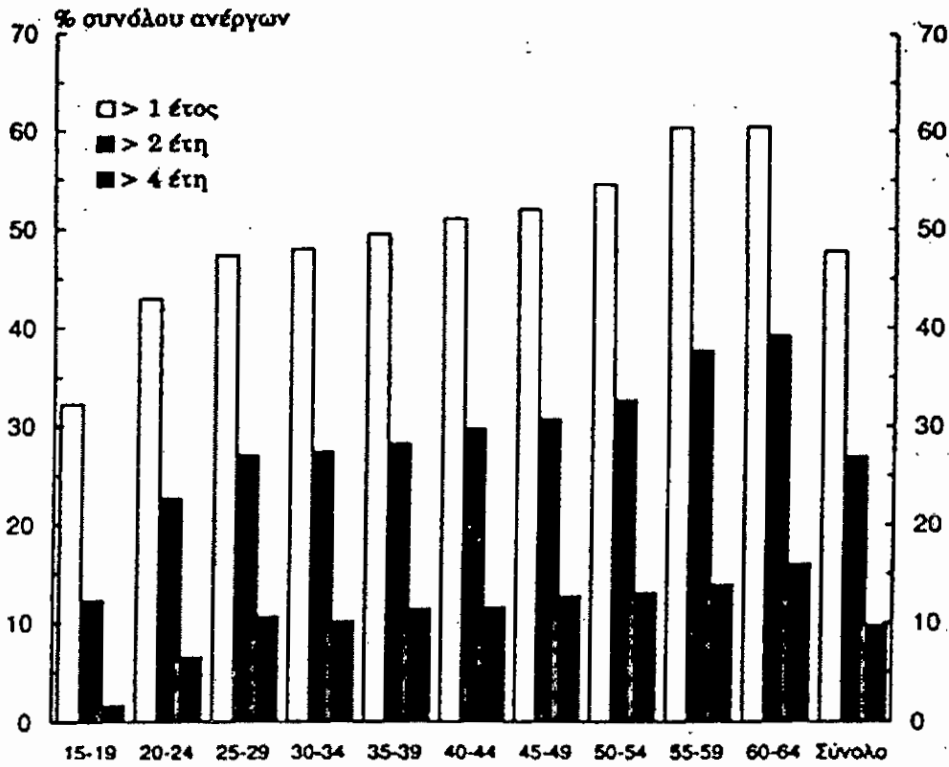

Πηγή: European Commission "Employment in Europe 1995"

Τόσο στην Ιταλία όσο και στην Ιρλανδία τα δυο τρίτα των ανέργων έμειναν άνεργα για ένα και περισσότερο χρόνο εξασφαλίζοντας ένα ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας (επί του εργατικού δυναμικού) της τάξεως του 7% και 9% αντίστοιχα, ενώ στην Ισπανία και στην Ελλάδα το 50% του συνόλου των ανέργων παρέμειναν άνεργοι για το ίδιο διάστημα. Η μόνη εξαίρεση του γενικού κανόνα είναι το Βέλγιο στο οποίο 70% των ανέργων παρέμειναν εκτός εργασίας για ένα και περισσότερα χρόνια το 1990 και 55% για δυο χρόνια φθάνοντας το 60% το 1993. Σε γενικές γραμμές η μεταβολή της μακροχρόνιας ανεργίας στα κράτη μέλη εξελίχθηκε μετά το 1985, με τον ίδιο τρόπο όπως οι μεταβολές στο συνολικό ποσοστό της ανεργίας. Χώρες όπως η Βρετανία, το Βέλγιο, η Πορτογαλία, και η Ισπανία που κατάφεραν, μέχρι το 1990, να μειώσουν σημαντικά τη συνολική ανεργία, εμφάνισαν επίσης πτώση του ποσοστού αυτών που ήταν άνεργοι για περισσότερο από ένα χρόνο. Στις χώρες όπου η ανεργία παρέμεινε για κάποιο χρονικό διάστημα αμετάβλητη ή και αυξήθηκε, όπως η Ελλάδα και η Ιταλία, παρουσιάστηκε μικρή άνοδος του ποσοστού της μακροχρόνιας ανεργίας. Μόνο σε δυο χώρες, στη Δανία και στην Ολλανδία, η αναλογία των ανέργων που ήταν χωρίς εργασία για περισσότερο από ένα χρόνο παρουσίασε κάποια σημαντική μείωση μεταξύ του 1985 και 1990 και ήταν γύρω στο 10% των ανέργων. Σε όλα τα υπόλοιπα κράτη μέλη η αναλογία παρέμεινε γενικά αμετάβλητη ή αυξήθηκε όπως στο Βέλγιο (Βλ. Διαγράμματα 3.9, 3.10).

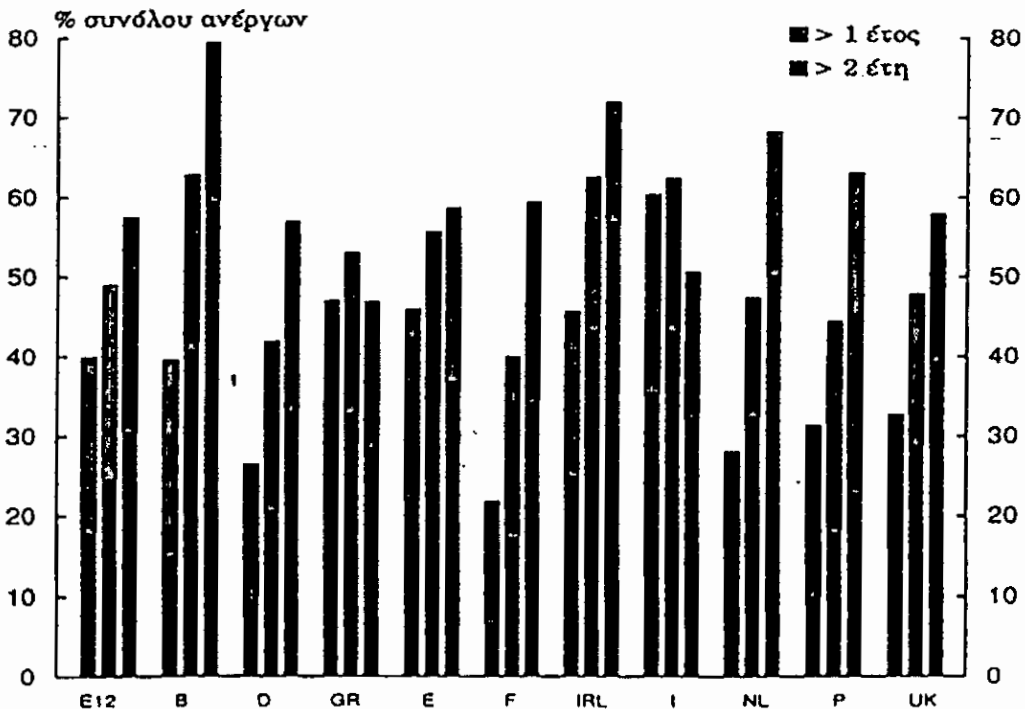
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.9

Επίπτωση της μακροχρόνιας ανεργίας κατά ομάδα ηλικιών στην Ένωση, 1994

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.10

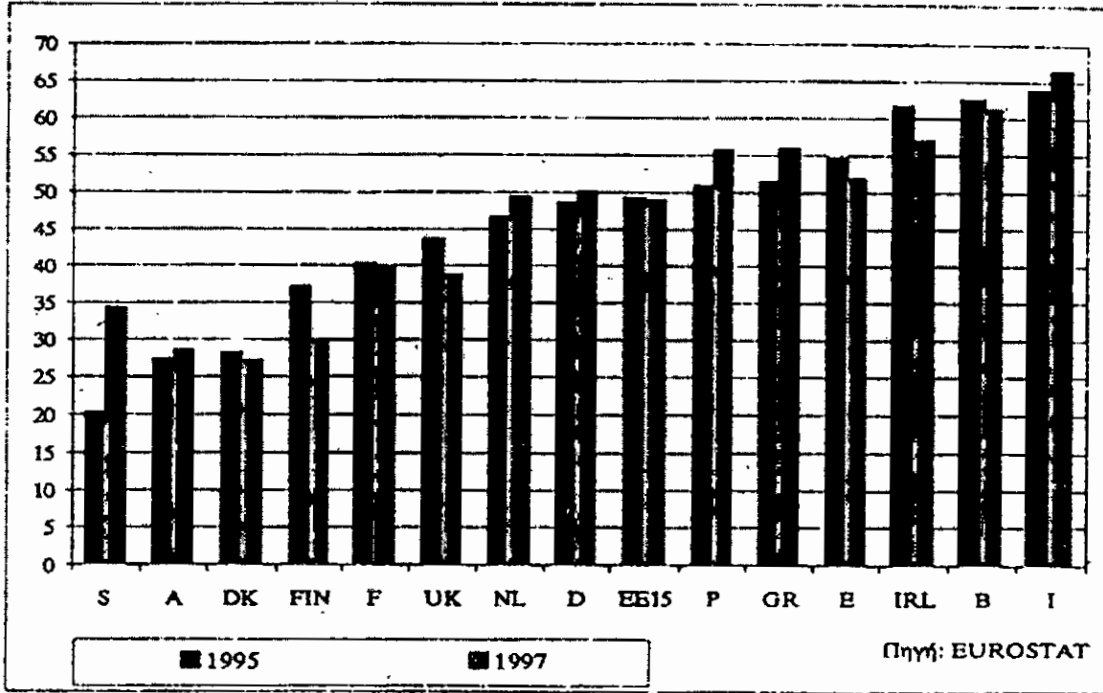
Επίπτωση της μακροχρόνιας ανεργίας κατά ομάδα ηλικιών στα κράτη μέλη, 1994.

Αριστερή στήλη: 15-24, μεσαία στήλη: 25-49, δεξιά στήλη: 50-64

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.11

**Μακροχρόνια Άνεργοι ως % του Συνόλου των Ανέργων:
1995, 1997¹**

Βάσει του διαγράμματος 3.11 βλέπουμε ότι οι χώρες με το υψηλότερο ποσοστό των μακροχρόνια ανέργων, ήταν για το 1995 και 1997, η Ιταλία, το Βέλγιο, η Ιρλανδία και η Ισπανία. Αντίθετα, το χαμηλότερο ποσοστό παρουσιάζουν η Δανία, Αυστρία, Φινλανδία και η Σουηδία. Τη μεγαλύτερη αύξηση σημείωσαν η Ελλάδα και η Πορτογαλία, ενώ σημαντική μείωση εμφανίζει η Φινλανδία (από 37% σε 29,6%) η Ισπανία, η Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο.

Τέλος, οι άνδρες και οι γυναίκες πλήττονται, κατά μέσο όρο, σε παρόμοιο βαθμό από τη μακροχρόνια ανεργία. Το 1994, το 47% των ανέργων ανδρών στην Ε.Ε. και το 50% των ανέργων γυναικών δεν είχαν εργαστεί για ένα χρόνο ή περισσότερο, ενώ, από τα εν λόγω άτομα, περισσότερα από τα μισά (26% των ανδρών και 29% των γυναικών) δεν είχαν δουλειά για δυο χρόνια ή και περισσότερα. Επιπλέον, 9% των ανέργων ανδρών και 10% των ανέργων γυναικών ήταν άνεργοι για τουλάχιστον τέσσερα χρόνια. Το 1994, 45% των ανέργων ανδρών στην Ιρλανδία (όπου η μακροχρόνια ανεργία παρουσίαζε ποσοστά υψηλότερα από οποιοδήποτε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης), ήταν χωρίς δουλειά για διάστημα πάνω από δυο χρόνια,

συγκριτικά με αντίστοιχο ποσοστό (μόνο 13%) στη Δανία (όπου η μακροχρόνια ανεργία ήταν χαμηλότερη από οπουδήποτε αλλού). Το ίδιο ισχύει σε γενικές γραμμές για όσους είναι άνεργοι για τέσσερα χρόνια ή περισσότερο, όπως συνέβη στην περίπτωση του 24% των ανέργων ανδρών στην Ιρλανδία και του 25% των ανέργων γυναικών στο Βέλγιο, έναντι ποσοστού μικρότερου του 1% των ανέργων γυναικών στη Δανία.

3.2.6 Προοπτικές της ανεργίας στην Ε.Ε.

Τελειώνοντας θα ήταν σκόπιμο να αναφερθούμε και σε κάποιες εκτιμήσεις και προβλέψεις σχετικά με την εξέλιξη της ανεργίας στην Ε.Ε. Όπως είχε εκτιμηθεί από την Επιτροπή της Κοινότητας, μέχρι το τέλος του 20ου αιώνα οι άνεργοι στα κράτη-μέλη της Ε.Ε. θα ήταν λιγότεροι των 18 εκατομμυρίων ατόμων, ποσοστό κάτω του 10% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού.

Μετά το 1985 που χαρακτηρίστηκε περίοδος οικονομικής άνθησης για τη δεκαετία '80, άρχισαν να δημιουργούνται νέες θέσεις εργασίας στην Ε.Ε. και τα επόμενα έτη η κατάσταση βελτιώθηκε λόγω της σταδιακής ολοκλήρωσης της εσωτερικής αγοράς. Τώρα αν και η Ε.Ε. βρίσκεται σε περίοδο οικονομικής ανάκαμψης, όλοι συμφωνούν ότι τα δεδομένα, τόσο σε Ευρωπαϊκό όσο και σε διεθνές επίπεδο, έχουν αλλάξει με αποτέλεσμα η ανεργία να καταστεί το υπ' αριθμόν ένα πρόβλημα της Ε.Ε.

Παρά την υπόσχεση για δημιουργία 15 εκατομμυρίων θέσεων απασχόλησης ως το 2000 και μείωση στο μισό του ποσοστού ανεργίας, οι ευρωπαϊκές οικονομικές πολιτικές δεν έχουν διαμορφώσει τις κατάλληλες συνθήκες για αύξηση της ζήτησης και τόνωση των ρυθμών μεγέθυνσης. Από την άλλη μεριά η διευκόλυνση της διεθνούς κερδοσκοπικής μετακίνησης χρηματικών κεφαλαίων, συντηρούν την οικονομία σε βάρος των παραγωγικών επενδύσεων και επομένως σε βάρος της αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών για την ουσιαστική αύξηση της παραγωγικότητας των οικονομιών.

Την ίδια στιγμή που 50 εκατομμύρια άτομα ζουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση κάτω από το όριο της φτώχειας, ενώ τα κοινωνικό-ασφαλιστικά συστήματα και η προνοιακή πολιτική στερούνται των αναγκαίων πόρων για

αποτελεσματικές πολιτικές αντιμετώπισης τέτοιων φαινομένων, πραγματοποιείται μια γενικευμένη αναδιανομή εισοδήματος σε βάρος των μισθωτών και των χαμηλών εισοδημάτων και προς όφελος των ανώτερων εισοδηματικών τάξεων.

Αναδιανομή που έρχεται να προστεθεί στη μείωση των διαθέσιμων πόρων για την άσκηση κοινωνικής πολιτικής και τη διατήρηση της κοινωνικής προστασίας, η οποία οφείλεται στην ανεργία, στους αργούς ρυθμούς μεγέθυνσης και στις πολιτικές λιτότητας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.3

ΑΝΕΡΓΙΑ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ Ε.Ε.					
(% του Εργατικού δυναμικού)					
Χώρες	Έτη	1999	2000	2001*	2002*
Δανία		5.2	4.8	4.7	4.8
Φινλανδία		10.2	9.8	9.1	8.6
Σουηδία		5.6	4.7	4.1	3.9
Ελλάδα		12.0	11.3	10.8	10.0
Ιταλία		11.5	10.7	10.0	9.2
Πορτογαλία		4.4	4.0	4.1	4.2
Ισπανία		15.9	14.1	13.2	12.6
Αυστρία		5.3	4.6	4.6	4.4
Βέλγιο		8.8	7.0	6.8	6.5
Γαλλία		11.2	9.7	8.6	8.1
Γερμανία		8.3	7.8	7.3	6.8
Ιρλανδία		5.6	4.3	3.9	3.9
Λουξεμβούργο		2.9	2.6	2.5	2.5
Ολλανδία		3.2	2.4	2.2	2.3
Η.Β		6.0	5.5	5.4	5.5

* Εκτιμήσεις

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Οι βραχυχρόνιες προοπτικές για μείωση της ανεργίας σε ικανοποιητικά επίπεδα είναι δυσοίωνες γιατί ο αναμενόμενος ρυθμός ανάπτυξης δε φαίνεται να είναι επαρκής για να ανατρέψει αυτή την εικόνα. Το συμπέρασμα που προκύπτει είναι ότι η ανεργία θα αποτελέσει και στο μέλλον ένα οξύ κοινωνικό ή οικονομικό πρόβλημα για τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η αντιμετώπισή του θα απαιτήσει τη λήψη αρκετά σκληρών μέτρων από τις κυβερνήσεις. Γι' αυτό και σε όλες σχεδόν τις χώρες μέλη το θέμα αυτό αποτελεί και τον πυρήνα των συζητήσεων μεταξύ των τριών κοινωνικών εταίρων (κράτους, εργοδοτών και εργαζομένων).

3.3 ΑΝΕΡΓΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η ανεργία αποτελεί σήμερα το πρωταρχικό πρόβλημα της ελληνικής οικονομίας. Αν και τα επίσημα στοιχεία στη χώρα μας αναφέρουν ότι τα τελευταία χρόνια η ελληνική οικονομία αναπτύσσεται με ταχύτερους ρυθμούς από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.) και τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), εν' τούτοις η ανεργία στην Ελλάδα αυξάνεται και στην Ε.Ε. και τον ΟΟΣΑ μειώνεται.

Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία την περίοδο 1994-1999 το ποσοστό ανεργίας στην Ε.Ε. από 11,1% μειώθηκε σε 9,3% και στον ΟΟΣΑ από 7,9% σε 6,8% ενώ στην Ελλάδα την ίδια περίοδο το ποσοστό ανεργίας από 9,6% έφθασε το 11,2% και συνιστά το υψηλότερο ποσοστό που έχει καταγραφεί από επίσημες πηγές.

Η Ελλάδα αποτελεί ειδική περίπτωση στο πλαίσιο όχι μόνο της Ε.Ε. και του ΟΟΣΑ, αλλά ακόμη και στο πλαίσιο της παγκόσμιας οικονομίας. Σε καμία χώρα της διεθνούς οικονομίας δεν παρατηρείται το φαινόμενο, την περίοδο 1994-1999 ο μέσος ρυθμός οικονομικής ανάπτυξης να υπερβαίνει το 3% και το ποσοστό ανεργίας από 9,6% να έχει αυξηθεί σε 11,2% (Βλ. Πίνακα 3.4).

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.4

ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΙΑΣ					
Έτη	Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.)	ΟΟΣΑ	Ελλάδα	ΗΠΑ	Ιαπωνία
1980	6,4%	5,8%	2,4%	7,2%	2,0%
1981	8,1%	6,7%	4,0%	7,6%	2,2%
1985	10,5%	7,8%	7,8%	7,2%	2,6%
1990	8,1%	6,1%	7,0%	5,6%	2,1%
1991	8,5%	6,8%	7,7%	6,8%	2,1%
1992	9,3%	7,5%	8,7%	7,5%	2,2%
1993	10,7%	8,0%	9,7%	6,9%	2,5%
1994	11,1%	7,9%	9,6%	6,1%	2,9%
1995	10,8%	7,5%	10,0%	5,6%	5,1%
1996	10,8%	7,7%	10,3%	5,4%	3,4%
1997	10,6%	7,4%	9,6%	4,9%	3,4%
1998	9,9%	7,1%	11,2%	4,5%	4,1%
1999*	9,3%	6,8%	11,2%	4,5%	4,1%

* Προσωρινά στοιχεία. Το ποσοστό ανεργίας για την Ελλάδα το 1999 έχει υπολογιστεί με διάφορες εκτιμήσεις, βάσει των στοιχείων της έρευνας του εργατικού δυναμικού το 1998.

Πηγή: ΓΣΕΕ

3.3.1 Η ανεργία κατά τα έτη 1990-1998

Με βάση τα οριστικά στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος (ΕΣΥΕ), ο απόλυτος αριθμός των ανέργων στη χώρα μας από 281.200 άτομα το 1990, αυξήθηκε σε 403.800 άτομα το 1994 και προσέγγισε τα 500.000 άτομα το 1998. Δηλαδή, τη περίοδο 1994-1998 ο αριθμός των ανέργων ατόμων αυξανόταν κάθε χρόνο με μέσο ρυθμό μεταβολής 5,2%.

Αρκετές φορές ορισμένοι, στη προσπάθεια τους να αιτιολογήσουν την έξαρση της ανεργίας στη χώρα μας, επικαλούνται το επιχείρημα ότι ο αριθμός των ανέργων ατόμων αυξάνεται, λόγω της αύξησης του εργατικού δυναμικού ως αποτέλεσμα της εισόδου των γυναικών στην αγορά εργασίας και της εγκατάλειψης της υπαίθρου από τον αγροτικό πληθυσμό. Φυσικά, η άποψη αυτή είναι εσφαλμένη γιατί τη συγκεκριμένη περίοδο τόσο στην Ε.Ε. όσο και στον ΟΟΣΑ η αύξηση του εργατικού δυναμικού και της απασχόλησης οδήγησαν σε εντυπωσιακή μείωση της ανεργίας.

Τα στατιστικά στοιχεία του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ) αποκαλύπτουν ότι η ανεργία αυξάνει στη χώρα μας σε συνθήκες ταχύρυθμης ανάπτυξης της εθνικής μας οικονομίας. Το ποσοστό ανεργίας από 7,9% το 1997 αυξήθηκε σε 9,9% το 1998. Το μήνα Δεκέμβριο του 1998 το ποσοστό ανεργίας διαμορφώθηκε σε 10,4% και ήταν το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας που έχει καταγραφεί μέχρι σήμερα.

Το ποσοστό της ανεργίας στην Ελλάδα, μολονότι χαμηλότερο από το μέσο όρο της Ε.Ε., αυξάνεται συνεχώς από την αρχή της δεκαετίας του '90. Μεταξύ των ετών 1992 και 1997 αυξήθηκε από 7,9% σε 9,6%. Το ποσοστό ανεργίας είναι σημαντικά υψηλότερο για τις γυναίκες (14,9%) από ότι για τους άνδρες (6,2%).

Η ανεργία των νέων αυξήθηκε από 9,5% το 1992 σε 11% το 1997 (μέσος όρος της Ε.Ε. 9,8%), ενώ το μερίδιο αυτής της ηλικιακής ομάδας στη συνολική ανεργία μειώθηκε από 44,1% το 1991 σε 36,7% το 1997, κυρίως λόγω της αύξησης της εγγραφής των νέων σε σχέδια εκπαίδευσης και κατάρτισης. Η μακροχρόνια ανεργία αυξήθηκε από 3,9% το 1992 σε 5,3% το 1997 και βρίσκεται στο ίδιο επίπεδο με το μέσο όρο της Ε.Ε.

Σε σύγκριση με την Ευρωπαϊκή Ένωση το ποσοστό των μακροχρόνιων ανέργων στην Ελλάδα είναι το τρίτο μεγαλύτερο, ενώ η χώρα μας έχει το χαμηλότερο ποσοστό απασχόλησης στις γυναίκες, μετά την Ιταλία. Αυτό προκύπτει από τα στοιχεία για το 1999.

Από το 1999 η ανεργία μετράται στην Ελλάδα σύμφωνα με τη μεθοδολογία που ακολουθείται και από τις υπόλοιπες χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Έτσι, σύμφωνα με τα στοιχεία που ανακοινώθηκαν και τα οποία αφορούν το ποσοστό ανεργίας το δεύτερο τρίμηνο του 1998, 478.500 χιλιάδες άτομα είναι χωρίς εργασία. Ποσοστό ίσο με 10,8% ενώ το ίδιο διάστημα το 1997 ήταν 9,6%. Το συμπέρασμα είναι ότι η χώρα μας παρουσιάζει ποσοστό ανεργίας υψηλότερο από το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (9,6%) και είναι το υψηλότερο ποσοστό των τελευταίων 40 ετών. Το πρώτο τρίμηνο του 1998, όταν έγινε για πρώτη φορά η έρευνα εργατικού δυναμικού με βάση τα στοιχεία της Eurostat, το ποσοστό αυξήθηκε στο 11,4% και η απότομη αυτή άνοδος αποδόθηκε στην αλλαγή μεθοδολογίας αλλά και σε εποχιακούς παράγοντες.

Πριν από είκοσι χρόνια η ανεργία στην Ελλάδα ήταν μόλις 2,2% του ενεργού πληθυσμού. Στην ουσία δεν υπήρχε ανεργία αφού τα 63.000 άτομα που καταγράφονταν από τις στατιστικές έρευνες ως άνεργοι, ήταν μια οριακή και ασήμαντη ανεργία και θεωρείτο ως ανεργία τριβής. Επρόκειτο για άτομα που άλλαζαν απασχόληση και παρέμεναν προσωρινά χωρίς εργασία.

Από την έρευνα εργατικού δυναμικού προκύπτει ότι το εργατικό δυναμικό το δεύτερο τρίμηνο του 1998 ανήλθε σε 4.445.702 άτομα έναντι 4.262.345 το 1997. Η απασχόληση σημείωσε σημαντική αύξηση κατά 3% (113.832 άτομα). Ο αριθμός των μισθωτών αυξήθηκε κατά 1,8% ενώ σε σταθερά επίπεδα παρέμειναν ο αριθμός των αυτοαπασχολουμένων και των εργοδοτών. Η ανεργία στη χώρα μας πλήττει περισσότερο τους νέους αφού το 60% των ανέργων είναι άτομα κάτω των 30 ετών και το 45% κάτω των 25 ετών.

Βάσει των στοιχείων του Πίνακα 3.5, βλέπουμε ότι η ανεργία πλήττει περισσότερο τους αποφοίτους δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε όλες τις ομάδες ηλικιών εκτός των ατόμων ηλικίας άνω των 45 ετών.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.5

ΟΙ ΑΝΕΡΓΟΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ 15 ΕΤΩΝ ΚΑΙ ΑΝΩ ΚΑΤΑ ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (Β' τρίμηνο 1998)							
Ομάδες ηλικιών*	Σύνολο	15-19 ετών	20-24 ετών	25-29 ετών	30-44 ετών	45-46 ετών	65 ετών και άνω**
Επίπεδο εκπαιδύσεως							
Σύνολο χώρας	478,5	43,8	124,5	98,8	141,4	68,2	1,9
Τριτοβάθμια εκπαίδευση	104,9	0,8	30,2	37,3	29,3	7,1	0,2
Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	258,6	34,5	83,4	51,5	69,2	19,3	0,6
Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση	112,2	8,1	10,6	9,4	42,5	40,6	0,9
Δεν πήγε καθόλου σχολείο	2,9	0,3	0,3	0,5	0,4	1,2	0,2

* Σε χιλιάδες άτομα

** Μη αξιόπιστα δεδομένα λόγω μικρού μεγέθους

Πηγή: ΕΣΥΕ

Επίσης, από τα στοιχεία της ΕΣΥΕ, είναι δυνατό να διαπιστωθεί ότι ένας στους πέντε νέους άνεργους είναι κάτοχος πτυχίου Ανώτερης ή Ανώτατης εκπαίδευσης, ενώ ένας στους δυο άνεργους, έχει απολυτήριο Μέσης Εκπαίδευσης (Λυκείου). Έτσι, λοιπόν, ιδιαίτερα σοβαρό είναι το πρόβλημα της ανεργίας των νέων αποφοίτων της Μέσης Εκπαίδευσης, των ανέργων που έχουν απολυτήριο Δημοτικού, καθώς και των ανέργων πτυχιούχων Ανωτέρων και Ανωτάτων Σχολών.

Η κατηγορία με το μεγαλύτερο αριθμό ανέργων είναι αυτή των αποφοίτων Μέσης Εκπαίδευσης (1990:110.998 και 1995:171.807). Προφανώς, αυτό οφείλεται στην αύξηση του αριθμού των νεοεισερχομένων στην αγορά εργασίας με εγκύκλιες γνώσεις, σε συνδυασμό με τη μείωση της ζήτησης για εργατικό δυναμικό αυτής της κατηγορίας εκπαίδευσης. Επιπλέον θα πρέπει να επισημάνουμε ότι σε περιοχές οικονομικής κρίσης, τεχνολογικών αλλαγών στην παραγωγική διαδικασία και υψηλής ανεργίας, εκείνοι που πλήττονται περισσότερο είναι οι ανειδίκευτοι.

Τέλος, μια άλλη κατηγορία, όπως ήδη αναφέραμε, η οποία αντιμετωπίζει σοβαρό πρόβλημα ανεργίας είναι αυτοί που έχουν απολυτήριο Δημοτικού (1990:68.176 και 1995:107.798), καθώς και οι πτυχιούχοι Ανωτέρων και Ανωτάτων Σχολών (1990:53.668 και 1995:91.771). Όσον αφορά τους πτυχιούχους των Ανωτέρων και Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, διαπιστώνουμε ότι από το 1992 και μετά αυξήθηκε σημαντικά ο αριθμός των ανέργων με πτυχίο από τις Ανώτερες Τεχνικές Επαγγελματικές Σχολές, τα ΤΕΙ (1991:23.123 και 1995:45.698). Γενικά, οι πτυχιούχοι των εν λόγω σχολών (ΤΕΙ-ΑΕΙ-Μεταπτυχιακό) αποτελούσαν το 21,8% το ανέργων το 1995.

Αξιοσημείωτο στοιχείο είναι ότι η μακροχρόνια ανεργία στην Ελλάδα εξακολουθεί να κατέχει το υψηλότερο ποσοστό στο σύνολο των ανέργων. Το δεύτερο τρίμηνο του 1998 ήταν 56%, έναντι 57% το αντίστοιχο τρίμηνο του 1997 (Βλ. Πίνακα 3.6).

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.6

ΑΝΕΡΓΟΙ 15 ΕΤΩΝ ΚΑΙ ΑΝΩ ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΟΜΑΔΑ ΗΛΙΚΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΡΚΕΙΑ Σ ΑΝΕΡΓΙΑΣ (Β' Τρίμηνο 1998)							
Ομάδες ηλικιών*	Σύνολο	15-19 ετών	20-24 ετών	25-29 ετών	30-44 ετών	45-46 ετών	65 ετών και άνω
Διάρκεια ανεργίας							
Σύνολο χώρας	478,5	43,8	124,5	98,8	141,4	68,2	1,9
Έχει βρει εργασία που θα αναλάβει αργότερα	8,4	0,5	1,7	2,3	2,1	1,8	0,0
Λιγότερο από 1 μήνα ως και 11 μήνες	199,8	22,9	54,8	40,4	55,4	25,9	0,4
Πάνω από 12 μήνες	270,4	20,3	68,0	56,2	83,9	40,5	1,5
Ανεργοί που είχαν εργασθεί στο παρελθόν**	246,8	4,7	29,9	46,2	103,3	61,1	1,8
Ανεργοί που αναζητούν εργασία για πρώτη φορά	231,7	39,1	94,6	52,6	38,1	7,1	0,1

* Σε χιλιάδες άτομα ** Μη αξιόπιστα δεδομένα λόγω μικρού μεγέθους *** Από το σύνολο των ανέργων

Πηγή: ΕΣΥΕ

Άλλα ποιοτικά στοιχεία της έρευνας δείχνουν ότι η ανεργία (κατά φύλο), εμφανίζει μια ελαφριά αύξηση στους άνδρες και σημαντική αύξηση στις γυναίκες. Οι άνεργοι άνδρες αυξήθηκαν κατά 26.600 άτομα ενώ οι γυναίκες κατά 43.000 άτομα. Τέλος, μεταξύ των 13 περιφερειών της χώρας η

Ήπειρος, η Στερεά Ελλάδα και η Αττική εμφανίζουν τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας με 13,6%, 12,8% και 12,2% αντίστοιχα, τα χαμηλότερα ποσοστά εμφανίζουν τα Ιόνια νησιά, το Νότιο Αιγαίο και την Κρήτη (Πίνακας 3.7).

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.7

ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΕΡΓΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (Β' Τρίμηνο 1998)						
	Πληθυσμός ηλικίας 15 ετών και άνω *	Εργατικό Δυναμικό				Μη εργατικό δυναμικό
		Σύνολο	Απασχο- λούμενοι	Ανεργοί		
				Σύνολο	% του εργατικού δυναμικού	
Σύνολο χώρας	8.702,2	4.445,7	3.967,2	478,5	10,8	4.274,5
Αν. Μακεδονία και Θράκη	452,5	242,5	220,8	21,8	9,0	209,9
Κεν.Μακεδονία	1.482,2	737,0	660,9	76,1	10,3	745,2
Δυτ.Μακεδονία	226,9	111,6	98,9	12,7	11,4	115,3
Ήπειρος	252,5	117,0	101,2	15,9	13,6	135,5
Θεσσαλία	610,7	318,4	284,2	34,2	10,7	292,3
Ιόνιοι Νήσοι	151,0	79,4	76,4	3,1	3,9	71,5
Δυτική Ελλάδα	532,1	266,6	237,4	29,2	11,0	265,5
Στερεά Ελλάδα	429,5	208,6	181,8	26,8	12,8	220,9
Αττική	3.326,4	1.700,6	1.493,4	207,2	12,2	1.625,8
Πελοπόννησος	446,2	227,1	208,6	18,5	8,1	219,1
Βόρειο Αιγαίο	153,0	67,5	60,3	7,4	10,9	85,4
Νότιο Αιγαίο	205,7	106,5	99,7	6,8	6,4	99,2
Κρήτη	451,5	262,6	243,8	18,9	7,2	188,9
Αλλοδαποί (από το σύνολο της χώρας)	228,3	167,1	144,9	22,3	13,3	61,2

* Σε χιλιάδες άτομα

Πηγή: ΕΣΥΕ

Μετά την παραπάνω ανάλυση το ερώτημα που γεννάτε είναι, πως είναι δυνατόν η οικονομική δραστηριότητα να αυξάνεται με ρυθμούς 3,5%, η απασχόληση να αυξάνεται επίσης και ταυτόχρονα η ανεργία να διευρύνεται; Οι παράγοντες είναι πολλοί γι' αυτό οι αρμόδιοι φορείς τονίζουν ότι η ανεργία αυξάνεται διότι η προσφορά εργασίας στην Ελλάδα αυξάνεται με ρυθμούς υψηλότερους της ζήτησης. Πρώτον, διότι έχει εισρεύσει πλήθος αλλοδαπών εργατών που ήδη υπολογίζεται ότι έχει φτάσει τις 600.000, δεύτερον, διότι το ποσοστό του αγροτικού πληθυσμού είναι ακόμη υψηλό στην Ελληνική οικονομία και συνεπώς πολλά άτομα συρρέουν από την ύπαιθρο στα αστικά κέντρα και τρίτον, στην παραγωγική διαδικασία εισρέουν όλο και περισσότερες γυναίκες.

Πράγματι, πριν από 20 χρόνια στη γεωργία απασχολούνταν 1.100.000 άτομα, ενώ σήμερα απασχολούνται 704.200 άτομα. Άρα, πάνω από 400.000 άτομα, εγκατέλειψαν την ύπαιθρο και ήρθαν στις πόλεις για αναζήτηση εργασίας, την οποία όμως δεν βρήκαν. Την ίδια εικοσαετία, με την αποβιομηχανοποίηση της παραγωγής λόγω κατάρρευσης των προβληματικών επιχειρήσεων και της απουσίας νέων επενδύσεων καθώς επίσης και οι συνεχείς αναδιαρθρώσεις λόγω του τεχνολογικού εκσυγχρονισμού των επιχειρήσεων κράτησαν την απασχόληση ουσιαστικά στάσιμη. Έτσι, η μόνη διέξοδος για αυτούς που εγκατέλειψαν την ύπαιθρο αλλά και για τις γυναίκες που ήθελαν να εργαστούν ήταν ο τομέας των υπηρεσιών και φυσικά ο δημόσιος τομέας. Ο τομέας των υπηρεσιών απασχολούσε πριν από 20 χρόνια 1.538.800 άτομα και σήμερα 2.349.100. Η ανάπτυξη του τομέα των υπηρεσιών θα μπορούσε να δώσει μια διέξοδο στο πρόβλημα της ανεργίας αν δεν παρεμβαλλόταν η μεγάλη είσοδος ξένων εργατών. Μια λύση θα μπορούσε σίγουρα να προέλθει από την ενίσχυση της απασχόλησης στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις συνδυαζόμενη με ένα μακροπρόθεσμο πρόγραμμα επιμόρφωσης και εξειδίκευσης των εργαζομένων.

3.3.2 Μακροχρόνια ανεργία

Σύμφωνα με πρόσφατες μετρήσεις για το μέγεθος της χειρότερης μορφής της ανεργίας, την μακροχρόνια ανεργία, το ποσοστό των μακροχρόνιων ανέργων στην Ελλάδα για το έτος 1999, είναι το τρίτο μεγαλύτερο στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ενώ η χώρα μας έχει το χαμηλότερο

ποσοστό απασχόλησης στις γυναίκες, μετά την Ιταλία (Βλ. Πίνακα 3.8). Το 55% των ανέργων στην Ελλάδα αναζητούσε εργασία πάνω από 12 μήνες, ενώ ο μέσος όρος των μακροχρόνιων ανέργων στην κοινότητα ήταν 45%. Μόνο η Ιταλία είχε χειρότερη επίδοση από την Ελλάδα με ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας 61%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.8

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΙΑΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΤΟ 1999				
	Μακροχρόνιοι άνεργοι 25-64 ετών	Μακροχρόνιοι άνεργοι κάτω των 25 ετών	Ποσοστό απασχόλησης γυναίκες	Ποσοστό απασχόλησης άνδρες
Βέλγιο	57%	13,4%	50,2%	67,5%
Δανία	21%	1,6%	71,6%	81,2%
Γερμανία	51%	4,3%	57,1%	72,4%
Ελλάδα	55%	23,0%	40,3%	71,6%
Ισπανία	46%	17,5%	37,3%	67,8%
Γαλλία	39%	9,6%	53,5%	67,5%
Ιρλανδία	47%	16,1%	51,4%	73,6%
Ιταλία	61%	25,4%	38,1%	67,1%
Λουξεμβούργο	32%	-	48,5%	74,4%
Ολλανδία	38%	3,9%	61,3%	80,3%
Αυστρία	31%	1,9%	59,7%	76,7%
Πορτογαλία	38%	4,8%	59,6%	75,7%
Φινλανδία	29%	3,5%	64,6%	70,2%
Σουηδία	29%	4,4%	68,9%	72,1%
Ην. Βασίλειο	29%	4,0%	63,7%	76,9%
Ε.Ε.	45%	9,4%	71,6%	52,6%

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Στις γυναίκες το ποσοστό απασχόλησης ήταν μόλις 40,3% έναντι 52,6% στο σύνολο της Κοινότητας. Χειρότερη επίδοση είχε η Ιταλία με ποσοστό απασχόλησης 38,1%. Στους άνδρες το ποσοστό απασχόλησης ήταν 71,6% το

ίδιο ακριβώς με το μέσο όρο της κοινότητας. Χειρότερη επίδοση είχε η Ιταλία, (67,1%), το Βέλγιο (67,5%) και η Φινλανδία (70,2%).

3.3.3 Η ανεργία στην Ελλάδα κατά περιφέρεια

Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία έκθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την οικονομική συνοχή, σε ότι αφορά την Ελλάδα η ανεργία από 8,6% το 1993 έφτασε στο 11,7% το 1999, ενώ σε ορισμένες περιφέρειες της χώρας οι αυξήσεις ήταν εντυπωσιακές (Βλ. Πίνακα 3.9).

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.9

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΣΕ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ					
(% επί του ενεργού πληθυσμού)					
Περιφέρειες	Έτη	1993	1995	1998	1999
Αν.Μακεδονία, Θράκη		6,6%	9,2%	8,9%	12,8%
Κεντρ. Μακεδονία		7,9%	9,1%	10,4%	11,7%
Δυτική Μακεδονία		9,8%	13,2%	11,3%	14,6%
Θεσσαλία		7,2%	7,6%	10,7%	12,8%
Ήπειρος		7,6%	7,2%	13,6%	13,9%
Ιόνια Νησιά		3,8%	5,3%	3,8%	5,5%
Δυτική Ελλάδα		9,4%	8,2%	10,9%	11,8%
Στερεά Ελλάδα		9,5%	9,2%	12,8%	14,2%
Πελοπόννησος		5,8%	6,0%	8,1%	7,6%
Αττική		11,1%	11,0%	12,2%	12,5%
Βόρειο Αιγαίο		4,3%	4,9%	10,6%	11,3%
Νότιο Αιγαίο		4,5%	4,8%	6,4%	7,3%
Κρήτη		3,5%	4,1%	7,1%	7,3%
Ελλάδα		8,6%	9,1%	10,8%	11,7%

Πηγή: ΓΣΕΕ

Για παράδειγμα στα νησιά του Βορείου Αιγαίου το ποσοστό ανεργίας αυξήθηκε την προαναφερόμενη περίοδο κατά 150%. Σημαντική ήταν η αύξηση στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη, όπου το ποσοστό από 6,5% στο τέλος του 1993 έφτασε στο 12,8% επί του ενεργού πληθυσμού το 1999. Στην Ήπειρο το ποσοστό ανεργίας από 7,6% ανήλθε σε 13,9%.

3.3.4 Πρόσφατες εξελίξεις της ανεργίας στην Ελλάδα

Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία η ανεργία το 1980 ήταν στο 3,5% και το 2001 είναι στο 12,4%. Η Ελλάδα είναι η μόνη ευρωπαϊκή χώρα στην οποία υπάρχει αύξηση αντί για μείωση της ανεργίας. Περισσότεροι από 150.000 απόφοιτοι των ΑΕΙ και των ΤΕΙ αναζητούν απεγνωσμένα μια απασχόληση. Ένας στους δύο νέους είναι άνεργος. Μία στις τέσσερις οικογένειες ζει κάτω από τα όρια της φτώχειας, ενώ έντεκα ελληνικές περιφέρειες είναι ανάμεσα στις 25 φτωχότερες της Ε.Ε. (Ευρωπαϊκής Ένωσης) με την Ήπειρο να κατέχει αυτή τη θλιβερή πρωτιά. Ειδικά την τελευταία τριετία τέσσερις μικρομεσαίες επιχειρήσεις έβαζαν (ημερησίως) λουκέτο ενώ αντίθετα άνοιγε μόνο μία. Ποσοτικά στην Ελλάδα η ανεργία έχει φθάσει τα 450.000 άτομα (10,3%). Πιο συγκεκριμένα, το 58% των ανέργων στην Ελλάδα είναι μακροχρόνιοι άνεργοι (12 μήνες και άνω) και το 59% των ανέργων είναι νέοι ηλικίας 15-29 ετών.

Τα προαναφερόμενα ποσοστά κάνουν σχεδόν αδύνατη τη τήρηση των δεσμεύσεων που ανέλαβε ο πρωθυπουργός Κώστας Σημίτης, στη Σύνοδο Κορυφής της Στοκχόλμης (Μάρτιος 2001), μαζί με τους άλλους συναδέλφους του για ουσιαστική αύξηση της απασχόλησης. Σύμφωνα με τις δεσμεύσεις αυτές έως το 2005 το συνολικό ποσοστό απασχόλησης κάθε χώρας πρέπει να είναι μεγαλύτερο από 67%. Στις δε γυναίκες η απασχόληση δε πρέπει να είναι χαμηλότερη του 57%, ενώ στα πιο ηλικιωμένα άτομα (55-64 ετών) το ποσοστό απασχόλησης πρέπει να ξεπερνάει το 50%.

Για να μπορέσει η Ελλάδα να τηρήσει τις δεσμεύσεις που ανέλαβε ο πρωθυπουργός στη Στοκχόλμη, τότε θα πρέπει μέσα σε λιγότερο από 5 έτη:

- Να αυξήσει το συνολικό ποσοστό απασχόλησης κατά 17 ποσοστιαίες μονάδες
- Να πετύχει αύξηση κατά 16 μονάδες στην απασχόληση των γυναικών και
- Να αυξήσει κατά 11 μονάδες την απασχόληση στα άτομα ηλικίας 55-64 ετών.

Με άλλα λόγια θα πρέπει να πετύχει εξωπραγματικές επιδόσεις.

Η προοπτική της ανεργίας στην Ελλάδα μετά τη πλήρη ένταξη της χώρας στην ΟΝΕ, σύμφωνα με τα αποτελέσματα σχετικής έρευνας, εξαρτάται κατά κύριο λόγο, από τη στρατηγική και το περιεχόμενο της οικονομικής ευρωπαϊκής πολιτικής. Εξαρτάται επίσης από τη προοπτική συρρίκνωσης ή διεύρυνσης του κοινοτικού προϋπολογισμού και από το εύρος της αλληλεγγύης που αυτός θα αναπτύξει μεταξύ των κρατών-μελών.

3.5 ΝΕΟΙ ΚΑΙ ΑΝΕΡΓΙΑ

Το πρόβλημα της ανεργίας των νέων είναι όχι μόνο καθαυτό ιδιαίτερα ανησυχητικό, αλλά και εξαιτίας των πιθανών δυσμενών συνεπειών του για τις μελλοντικές προοπτικές σταδιοδρομίας μεγάλου αριθμού νέων και της απογοήτευσης που μπορεί να προκληθεί στα νεαρά άτομα.

Είναι ανησυχητικό, αφενός, το γεγονός ότι οι νέοι στο τέλος της εκπαίδευσής τους διαθέτουν ανεπαρκή προσόντα, ή τουλάχιστον, προσόντα που δεν ανταποκρίνονται επαρκώς στις ανάγκες της αγοράς εργασίας, και αφετέρου, το γεγονός ότι η αγορά εργασίας δεν καταφέρνει να τους παρέχει την εργασιακή πείρα που μπορεί να είναι ζωτικής σημασίας για τη μελλοντική τους σταδιοδρομία.

3.5.1 Ανεργία των νέων στην Ε.Ε.

Είναι γεγονός ότι μεταξύ των διαφόρων ομάδων ηλικιών για το σύνολο της Ε.Ε., οι νέοι είναι αυτοί που παρουσιάζουν τα μεγαλύτερα ποσοστά ανεργίας. Αυτό αποδεικνύει εξετάζοντας την εξέλιξη της ανεργίας των νέων ατόμων την τελευταία δεκαετία.

Με τον όρο «ποσοστό ανεργίας των ατόμων κάτω των 25 ετών» εννοούμε τον αριθμό των νέων ατόμων που είναι άνεργοι ως ποσοστό των νέων ατόμων που ανήκουν στο εργατικό δυναμικό. Πολλές φορές όμως χρησιμοποιείται ο ίδιος αριθμός και ως ποσοστό στο σύνολο του εργατικού δυναμικού ή στο σύνολο των ανέργων.

Η ανεργία νέων ατόμων κάτω των 25 ετών, που ανέκυψε ως ιδιαίτερα οξύ πρόβλημα κατά την ύφεση των αρχών της δεκαετίας του '80, μειώθηκε σημαντικά κατά την περίοδο της οικονομικής ανάκαμψης, από το 1985 και μετά. Το ποσοστό για τους νέους άνδρες σημείωσε κατακόρυφη πτώση, συρρικνούμενο κατά τη διάρκεια της εν λόγω περιόδου από 22% σε κάτω από 14%, ενώ το ποσοστό για τις νέες γυναίκες μειώθηκε από 25% σε περίπου 18%. Και στις δύο περιπτώσεις, η μείωση ήταν σημαντικά μεγαλύτερη από ο,τι μεταξύ των μεγαλύτερων σε ηλικία ατόμων, δεδομένου ότι η μείωση που αφορά τους άνδρες και τις γυναίκες ηλικίας άνω των 25 ετών ανέρχεται μόνο σε 1,5% του εργατικού δυναμικού.

Η τάση που εμφανίζεται στην Ε.Ε. ως σύνολο, είναι αυξητική μέχρι το 1985 οπότε παρουσιάζεται και το υψηλότερο ποσοστό της δεκαετίας (23,7%). Όμως από το 1985 και μετά η ανεργία των νέων μειώνεται σημαντικά έτσι ώστε μέσα σε 6 χρόνια η Ε.Ε. καταφέρνει να έχει ποσοστό ίσο με 16,6% στο σύνολο του εργατικού δυναμικού το 1990, δηλαδή μείωση κατά 7,1%. Το γεγονός αυτό είναι αποτέλεσμα της γενικότερης ανάπτυξης και μείωσης της ανεργίας που συντελέστηκε στη διάρκεια των ετών αυτών.

Άρα, με την αύξηση του αριθμού των νέων θέσεων εργασίας που δημιουργήθηκαν μεταξύ των ετών 1985-1990 αυξήθηκαν οι προσλήψεις νέων καθώς και η ευκολία, με την οποία μπορούσαν αυτοί να βρουν δουλειά. Πρέπει να σημειωθεί επίσης, ότι η πτώση της ανεργίας στους νέους κάτω των 25 ετών

είναι αποτέλεσμα των μεταβολών στον αριθμό αυτής της ηλικιακής ομάδας και των διακυμάνσεων της συμμετοχής. Συγκεκριμένα, αναφέρουμε ότι εφαρμόστηκαν πολιτικές που αποσκοπούσαν ειδικά στη μείωση του αριθμού των νέων που καταγράφονταν ως άνεργοι όπως επίσης και κάποια προγράμματα με μαθήματα κατάρτισης για ιδιαίτερες ομάδες νέων.

Κατά τη διάρκεια των τεσσάρων ετών ύφεσης που ακολούθησαν, σημειώθηκε έντονη αύξηση της ανεργίας μεταξύ των νέων, τόσο ανδρών όσο και γυναικών, ιδιαίτερα δε μεταξύ των πρώτων. Πράγματι, το ποσοστό ανεργίας για τους άνδρες κάτω των 25 ετών αυξήθηκε περισσότερο μεταξύ 1990 και 1994 από ότι είχε μειωθεί κατά την προηγούμενη περίοδο οικονομικής ανάπτυξης. Ως εκ τούτου, στις αρχές του 1994 ήταν περίπου 24%, ποσοστό υψηλότερο από την προηγούμενη μέγιστη τιμή.

Ενώ κατά την εν λόγω περίοδο, το αντίστοιχο ποσοστό για τις γυναίκες σημείωσε μικρότερη αύξηση, παρέμεινε, εντούτοις, υψηλότερο από το ποσοστό των ανδρών, φθάνοντας το 24,5% το 1994. Ωστόσο, η διαφορά μεταξύ των δύο ποσοστών, η οποία είχε γίνει μεγαλύτερη κατά την περίοδο 1985-1990, περιορίστηκε αισθητά.

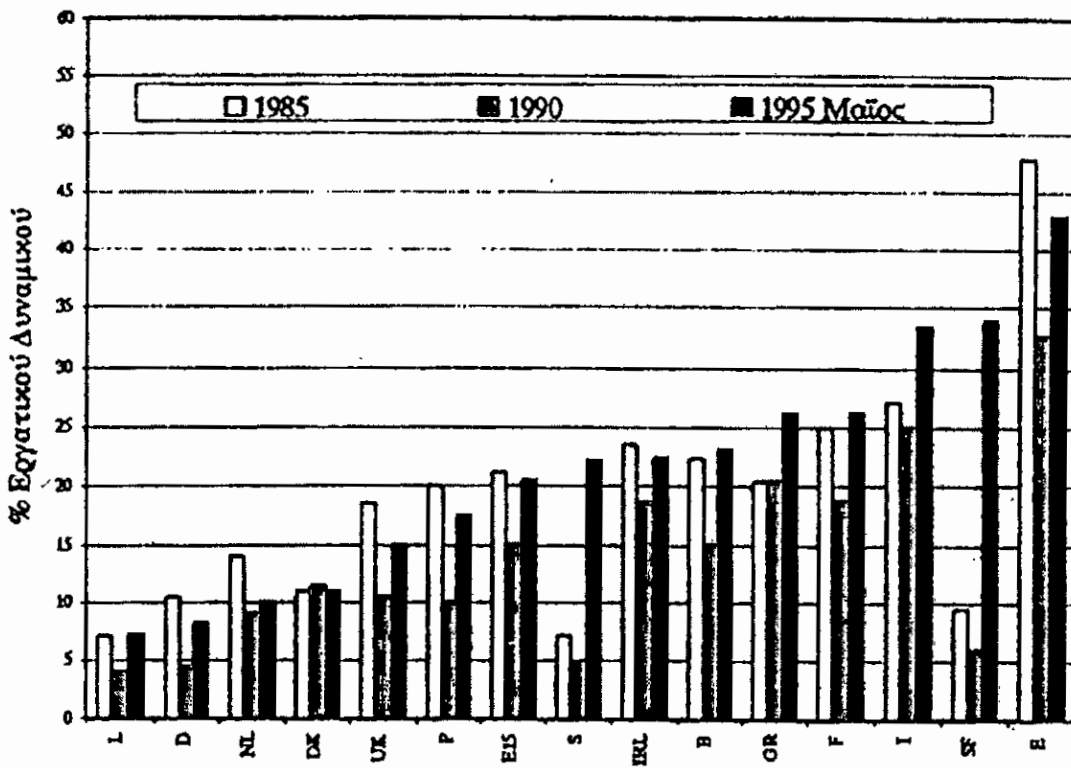
Από το 1990 και μετά άρχισαν να γίνονται αισθητές κάποιες πιέσεις για άνοδο της ανεργίας στο σύνολο της Ε.Ε. Η οικονομική ύφεση και η μείωση της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας, έπληξε κυρίως τους νέους καθώς οι επιχειρήσεις, όπως ήταν φυσικό, αντέδρασαν στη μείωση του ρυθμού αύξησης των πωλήσεων περικόπτοντας τις προσλήψεις. Έτσι, η ανεργία των ατόμων κάτω των 25 αυξήθηκε φθάνοντας το 1992 το 18% και το 1995 το 21%.

Μια πρώτη εξέταση της εξέλιξης της ανεργίας των νέων κατά τη διάρκεια της δεκαπενταετίας 1980-1995 σε κάθε κράτος μέλος της Ε.Ε., οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η Ισπανία έχει το μεγαλύτερο πρόβλημα αφού παρουσιάζει σχεδόν διπλάσια ποσοστά σε σχέση με το ποσοστό της Ε.Ε. συνολικά. Με χαμηλότερα ποσοστά από την Ισπανία, αλλά αρκετά υψηλά σε σχέση με τις άλλες χώρες, ακολουθεί η Φινλανδία, η Ιταλία, η Γαλλία, η Ελλάδα και το Βέλγιο.

Αντίθετα, το Λουξεμβούργο, η Γερμανία, η Ολλανδία και η Δανία παρουσιάζουν καλύτερες επιδόσεις και μάλιστα το Λουξεμβούργο κατάφερε να φτάσει το ποσοστό του 3,2% το 1991 που είναι το χαμηλότερο της δεκαετίας. Βλέπουμε όμως ότι, το 1995 το ποσοστό της ανεργίας των νέων κάτω των 25 ως ποσοστό στο εργατικό δυναμικό αυξήθηκε στο 6,9% (Βλ. Διάγραμμα 3.12).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.12

**Ποσοστά Ανεργίας των Νέων κάτω των 25 Ετών στα Κράτη Μέλη:
(1985, 1990, Μάιος 1995)**

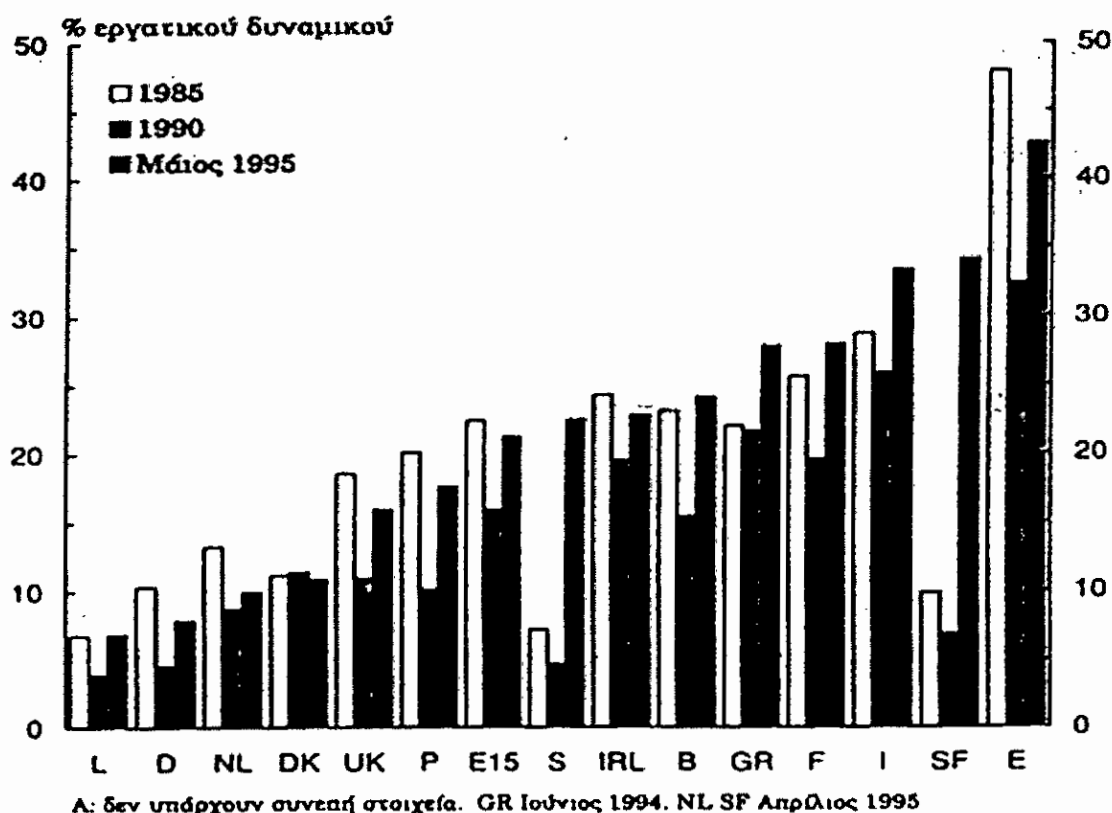
Πηγή: EUROSTAT

Παρατηρώντας προσεκτικά τη διακύμανση των ποσοστών σε κάθε χώρα βλέπουμε ότι, όλες οι χώρες εκτός της Δανίας παρουσιάζουν μια συνεχή τάση μείωσης της ανεργίας των νέων ατόμων καθ' όλη τη διάρκεια της δεκαετίας του '80 αλλά και αύξηση του ποσοστού στη δεκαετία του '90. Ωστόσο, σε 8 από τα 14 κράτη μέλη για τα οποία υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία (δεν υπάρχουν συγκριτικά στοιχεία για την Αυστρία), το συγκεκριμένο ποσοστό ήταν μικρότερο σε σχέση με τα μέσα της δεκαετίας του 1980. Εξαιρέση αποτέλεσαν δυο κράτη μέλη του Νότου - η Ελλάδα και η Ιταλία- δυο από τα

νέα κράτη μέλη -η Φινλανδία και η Σουηδία- και δυο χώρες στο κέντρο της Ένωσης -το Βέλγιο και η Γαλλία. Οι τελευταίες χώρες αποτελούν ειδικές περιπτώσεις εξαιτίας των σχετικά μικρών μεγεθών που αφορούν. Στις υπόλοιπες τέσσερις χώρες, η ανεργία των νέων σημείωσε αξιοσημείωτη αύξηση στις αρχές της δεκαετίας του '90, ειδικά στη Φινλανδία και τη Σουηδία, όπου, σύμφωνα με τον τελευταίο υπολογισμό, το ποσοστό ήταν τριπλάσιο συγκριτικά με τα μέσα της δεκαετίας του '80.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.13

Ποσοστά ανεργίας των νέων κάτω των 25 ετών στα κράτη μέλη, 1985, 1990 και Μάιος 1995

Η Ελλάδα και η γειτονική της Ιταλία μπορούν να αποτελέσουν μια ομάδα κρατών στα οποία διαπιστώνονται συνεχείς διακυμάνσεις των ποσοστών ανεργίας των ατόμων κάτω των 25 ετών. Παρατηρούμε ότι καθ' όλη τη διάρκεια της δεκαετίας του '80, η ανεργία άλλοτε αυξάνεται και άλλοτε μειώνεται (Βλ. διάγραμμα 3.13). Αποτέλεσμα αυτού του γεγονότος είναι ότι η Ελλάδα το 1992 έχει ποσοστό αυξημένο κατά 2% περίπου σε σχέση με το ποσοστό στην αρχή της δεκαετίας, ενώ η Ιταλία έχει μειώσει την ανεργία των νέων κατά το ίδιο ποσοστό.

Μοναδική είναι η περίπτωση της Δανίας, η οποία δεν παρουσιάζει ομοιότητες με άλλο κράτος της Ε.Ε. Η χώρα αυτή καταφέρνει να μειώσει στο μισό την ανεργία των νέων στις αρχές της δεκαετίας του '80, παρουσιάζοντας το 1986 ποσοστό 7,6% (που ήταν, για εκείνη τη χρονιά, η καλύτερη επίδοση μετά το Λουξεμβούργο). Όμως, η κατάσταση αυτή ανατρέπεται τα επόμενα χρόνια και η διαρκής τάση ανόδου μέχρι το 1992 αυξάνει την ανεργία στο 11,4% και το Μάιο του 1995 στο 11,5%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.10

% ΝΕΩΝ ΑΝΕΡΓΩΝ (15-24) ΣΤΟ ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ			
	1995	1996	1997
Ε.Ε. 15	21.5	22.0	21.2
Βέλγιο	23.9	23.1	23.0
Δανία	10.6	10.6	8.3
Γερμανία	8.8	10.0	11.0
Ελλάδα	28.5	31.0	31.0
Ισπανία	42.5	41.9	39.1
Γαλλία	27.5	29.2	29.1
Ιρλανδία	19.4	18.2	15.7
Ιταλία	33.3	33.5	33.0
Λουξεμβούργο	7.4	8.5	7.7
Ολλανδία	12.0	11.7	9.2
Αυστρία	5.5	6.2	6.7
Πορτογαλία	16.6	16.8	15.0
Φινλανδία	30.7	28.9	25.7
Σουηδία	19.1	20.5	20.6
Ην. Βασίλειο	15.9	15.5	14.2

Πηγή: Eurostat

Για την περίοδο 1995 έως το 1997, σύμφωνα με τα στοιχεία του παραπάνω Πίνακα 3.10, βλέπουμε ότι η Ελλάδα μαζί με τη Γερμανία και τη Γαλλία αύξησαν το ποσοστό των νέων ανέργων, ενώ σημαντική μείωση είχε η Ιρλανδία, Φινλανδία, Ισπανία και Ολλανδία. Το μέσο ποσοστό για την Ε.Ε. των 15 χωρών φτάνει το 21,2% το 1997 από 22% που ήταν το 1996.

Τέλος, πρέπει να τονιστεί ότι η ανεργία στα νεαρά άτομα πλήττει περισσότερο τις γυναίκες στο σύνολο της Κοινότητας αγγίζοντας το 24,5% το 1994. Ξεχωριστά για το κάθε κράτος μέλος επισημαίνουμε ότι τη δεκαετία του '80, μόνο 3 χώρες ξέφυγαν από τον κανόνα. Πρόκειται για την Ιρλανδία, τη Βρετανία και την Ολλανδία, όπου η ανεργία των νέων ανδρών κυμαίνεται σε υψηλότερα ποσοστά από την αντίστοιχη των νεαρών γυναικών. Συγκεκριμένα, στην Ιρλανδία και στο Ηνωμένο Βασίλειο, η τάση αυτή παρατηρείται σε όλη τη δεκαετία του '80 ενώ στην Ολλανδία μόνο μέχρι το 1985. Ωστόσο η διαφορά των ποσοστών ανεργίας των νέων στα δυο φύλα περιορίστηκε αισθητά τη δεκαετία του '90.

Σε ολόκληρη την Ένωση, τα ποσοστά ανεργίας των νέων κατά το 1995 είναι σε μεγάλο βαθμό τα ίδια με τα αντίστοιχα του 1983 (21%), παρά τις προσπάθειες εκ μέρους των περισσότερων κρατών μελών για επίλυση του προβλήματος. Το μέσο ποσοστό ανεργίας των νέων παραμένει πάνω από 2,5 φορές μεγαλύτερο από το μέσο ποσοστό ανεργίας για τα άτομα από 25 ετών και άνω, και το ίδιο ισχύει σε μεγάλο βαθμό στις ΗΠΑ και την Ιαπωνία.

Στον αντίποδα τη χαμηλότερη ανεργία έχει η Αυστρία με 5,6% και στη συνέχεια η Ολλανδία με 5,9% (Βλ. Πίνακα 3.11). Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η Ελλάδα έχει στις νεαρές γυναίκες και το δεύτερο μεγαλύτερο ποσοστό μακροχρόνιων ανέργων (άνω των 12 μηνών) με 61,2% επί του συνόλου μετά την Ιταλία (61,4%). Στο σύνολο των νέων ηλικίας 25-34 ετών, πρώτη είναι η Ιταλία με 31,5% με δεύτερη την Ελλάδα (29,5%). Αντίθετα, τη μικρότερη ανεργία στους νέους έχει η Ολλανδία (5,3%) και στη συνέχεια η Αυστρία (6,3%).

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.11

Η ΑΝΕΡΓΙΑ ΣΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ		
15-24 ετών		
(σε % του συνόλου της κατηγορίας)		
	Σύνολο	Γυναίκες
Βέλγιο	15,2%	18,2%
Δανία	6,7%	7,0%
Γερμανία	8,5%	7,4%
Ελλάδα	29,5%	37,7%
Ισπανία	25,5%	32,4%
Γαλλία	20,6%	22,6%
Ιρλανδία	6,5%	6,9%
Ιταλία	31,5%	35,3%
Λουξεμβούργο	6,4%	7,3%
Ολλανδία	5,3%	5,9%
Αυστρία	6,3%	5,6%
Πορτογαλία	8,4%	12,0%
Φινλανδία	28,4%	29,2%
Σουηδία	9,5%	8,1%
Ην. Βασίλειο	12,1%	10,4%
Ε.Ε. 15	16,1%	17,3%

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Εξάλλου, σχετικά με τη συνολική ανεργία (15-64 ετών), το ποσοστό που καταγράφηκε στην Ελλάδα στο τέλος του 2000 ήταν 11,1% έναντι 7,6% που ήταν ο μέσος όρος της Κοινότητας. Μεγαλύτερο ποσοστό από τη χώρα μας είχε μόνο η Ισπανία (14%). Το χαμηλότερο ποσοστό ανεργίας κατέγραψε το Λουξεμβούργο (2,3%), ενώ ακολούθησαν η Ολλανδία (2,7%), και η Πορτογαλία (3,9%).

Οι χώρες με τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας των νέων κάτω των 25 ετών είναι το Βέλγιο, η Ισπανία, η Ελλάδα, η Γαλλία, η Ιταλία, και η Ιρλανδία, με ποσοστό που φθάνει στο 60% στην Ισπανία. Σύμφωνα λοιπόν με στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το 1996 στις περισσότερες χώρες της Ε.Ε. το ποσοστό ανεργίας των νέων ήταν υψηλότερο από ότι το 1985.

3.5.2 Νέοι και ανεργία στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα, σύμφωνα με στοιχεία της Έρευνας Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού της Στατιστικής Υπηρεσίας (ΕΣΥΕ), η ανεργία διογκώθηκε κατά τα έτη 1990-1996. Το 1996 ο αριθμός των ανέργων έφτασε τα 446.379 άτομα (1990:281.100). Τα διαθέσιμα στοιχεία, όμως, δεν αποτυπώνουν με ακρίβεια το πραγματικό μέγεθος της ανεργίας. Αφενός γιατί δεν συμπεριλαμβάνουν τη συγκαλυμμένη ανεργία (λανθάνουσα ανεργία) στον αγροτικό τομέα, αυτούς που εργάζονται με ελαστικές μορφές απασχόλησης, τους ανασφάλιστους και τους αλλοδαπούς εργάτες. Αφετέρου δεν καταγράφουν τα φαινόμενα της υποαπασχόλησης, της εποχιακής ανεργίας, τους 150.000 περίπου νέους που εκπληρούν τη στρατιωτική τους θητεία και γενικά την απασχόληση στη παραοικονομία. Ιδιαίτερα σοβαρό θα γίνει το πρόβλημα της ανεργίας των νέων, καθώς και πολλές επιχειρήσεις αναστέλλουν τη λειτουργία τους, σε συνδυασμό με τον περιορισμό των προσλήψεων στην Δημόσια Διοίκηση, δυσχεραίνοντας την πρόσβασή τους στην αγορά εργασίας μετά την ολοκλήρωση των σπουδών τους στα διάφορα επίπεδα εκπαίδευσης.

Τα στοιχεία της ΕΣΥΕ δείχνουν μία εντυπωσιακή αύξηση της ανεργίας των νέων κάτω των 25 ετών, η οποία ανήλθε το 1996 στα 167.754 άτομα (1990:128.000). Όσον αφορά την ανεργία των νέων κατά φύλλο, οι νέες γυναίκες εμφανίζουν τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας, φθάνοντας το 1995 τα 101.237 άτομα (1990:83.500). Αντίθετα ο αριθμός των νέων ανδρών ανήλθε το 1995 στα 61.678 άτομα (1990: 44.500). Επίσης, όπως προκύπτει, από τα μέχρι τώρα διαθέσιμα στοιχεία, το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας συγκεντρώνουν οι νέοι και οι νέες ηλικίας 20-24 ετών (1990:90.000 άτομα και 1995:114.200 άτομα). Όμως και σε αυτή την ηλικία (20-24 ετών), οι νέες γυναίκες παρουσιάζουν πολύ μεγαλύτερη ανεργία από τους νέους άνδρες (1990:57.100 και 1995:69.100). Για τους άνδρες ο αριθμός των ανέργων αυτής της ηλικίας (20-24 ετών), από 32.900 το 1990 ανήλθε στον αριθμό των 45.100 το 1995.

Όλες οι κατηγορίες των εργαζομένων επλήγησαν από την αναπόφευκτη πολιτική της σταθεροποίησης και της δημοσιονομικής προσαρμογής. Ιδιαίτερα όμως επλήγησαν οι γυναίκες και οι νέοι κάτω των 25 ετών. Το ποσοστό των νέων ανέργων από 16,6% το 1990 ανήλθε στο 23,6% το 1994. Εκάστοτε και συνέπεια των διαρθρωτικών μέτρων που ελήφθησαν και της επέκτασης του θεσμού της μερικής απασχόλησης, το ποσοστό της ανεργίας των νέων άρχισε να μειώνεται με αποτέλεσμα το 2000 να πέσει στο 17,3% και το τρέχον έτος (2001) να πλησιάσει τα επίπεδα του 1990 (16,6%). Μόνο ένας στους τέσσερις νέους ηλικίας 15-24 ετών εργάζεται στη χώρα μας, που κατέχει τη δεύτερη χειρότερη επίδοση στη Κοινότητα μετά την Ιταλία, ενώ και στις υπόλοιπες ηλικίες οι επιδόσεις της χώρας μας είναι μεταξύ των χειρότερων.

Σύμφωνα με στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η απόσταση που χωρίζει τη χώρα μας από το μέσο όρο της Κοινότητας ξεπερνάει στις γυναίκες τις 20 ποσοστιαίες μονάδες και στο σύνολο των νέων (άνδρες γυναίκες) τις 13 μονάδες. Ειδικότερα, σε ότι αφορά τις γυναίκες 25-34 ετών, η μέση ανεργία στην Κοινότητα ήταν 17,3%, ενώ στην Ελλάδα 37,7% και ακολουθούν η Ιταλία (35,3%) και η Ισπανία (32,4%). Οι χώρες με τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας των νέων κάτω των 25 ετών είναι η Ελλάδα (28%), η Γαλλία (28%), η Ισπανία (42% περίπου), η Φινλανδία (34%), και η Ιταλία (33%). Γενικά το μέσο ποσοστό ανεργίας των νέων παραμένει πάνω από 2,5 φορές μεγαλύτερο από το μέσο ποσοστό ανεργίας για τα άτομα 25 ετών και άνω.

Η ανεργία, λοιπόν, πλήττει κυρίως τη νεολαία, ενώ η υποαπασχόληση και η ετεροαπασχόληση, δηλαδή η εργασία που είναι άσχετη με τις γνώσεις και την ειδικότητα του εργαζομένου, αποτελούν τις βασικές μορφές απορρόφησης των νέων. Επίσης, γίνεται φανερό πως οι άνεργοι νέοι δεν αποτελούν μια ξεχωριστή κατηγορία από τους υπόλοιπους άνεργους, ούτε βρίσκονται «στην άλλη όχθη» από αυτούς που εργάζονται. Κατά συνέπεια, το πρόβλημα της ανεργίας δεν είναι πρόβλημα μόνο των ανέργων, άλλα όλων των εργαζομένων συνολικά.

ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

4.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η αιφνίδια αύξηση της ανεργίας μετά το 1973 στην πλειονότητα των βιομηχανικών χωρών ανάγκασε αναλυτές, οικονομολόγους και πολιτικούς να προσπαθήσουν να δώσουν εξηγήσεις για τις αιτίες της ανεργίας. Από τις επεξηγήσεις που προτάθηκαν άλλες δίνουν απαντήσεις στο θεμελιώδες ερώτημα: ποιες ήταν οι αλλαγές που επήλθαν στο σύστημα παραγωγής στις αρχές της δεκαετίας του 1970 και ανέτρεψαν τους μηχανισμούς που εξασφάλιζαν μέχρι τότε ισορροπία μεταξύ προσφοράς και αναγκών για εργασία, και άλλες όχι.

4.2 ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Για πολλούς, η ανεργία θεωρήθηκε ως το αποτέλεσμα έλευσης στην αγορά εργασίας ενός αυξανόμενου ενεργού πληθυσμού ηλικίας 15 έως 65 ετών. Η εξέλιξη αυτού του πληθυσμού εξαρτάται αφενός από τη φυσιολογική αύξηση του γενικού πληθυσμού και αφετέρου από το μεταναστευτικό κίνημα.

Σε πολλές χώρες η πρόσθεση του αριθμού των νέο-εισερχομένων στην αγορά εργασίας και των μεταναστών δίνει άθροισμα μεγαλύτερο του αριθμού των ανέργων. Άρα λοιπόν, δύο φαινόμενα, το ένα δημογραφικό και το έτερο πολιτιστικό, αρκούν για να εξηγήσουν την ανεργία!

Σύμφωνα με έρευνες , στις ΗΠΑ και την Ιαπωνία, ενώ είχαν τη μεγαλύτερη αύξηση του ενεργού πληθυσμού συγκριτικά με τις ευρωπαϊκές χώρες, είχαν το μικρότερο ποσοστό ανεργίας. Το παράδειγμα της Μεγάλης Βρετανίας είναι πιο χαρακτηριστικό: στην περίοδο 1980-1984 έχουμε τη μεγαλύτερη αύξηση της ανεργίας, ενώ η αύξηση του ενεργού πληθυσμού είναι μικρότερη. Αργότερα η τάχιστα μείωση της ανεργίας επήλθε σε περίοδο (1984-1989) μεγάλης αύξησης του ενεργού πληθυσμού. Τα ίδια συμπεράσματα βγαίνουν από την παρακολούθηση της Γαλλίας και της Γερμανίας. Είναι φανερό ότι οι διαφοροποιήσεις του επιπέδου της απασχόλησης προκαλούν τις παρατηρούμενες αντιθέσεις και τα αποτελέσματα αυτά δεν συνάδουν με τη θέση, κατά την οποία η αύξηση της ανεργίας είναι απλή συνέπεια της αύξησης του ενεργού πληθυσμού.

Οι πλέον σύγχρονες προσεγγίσεις δεν θεωρούν ότι η ανεργία είναι απλώς η διαφορά μεταξύ προσφοράς και ζήτησης εργασίας, οι οποίες εξελίσσονται κατά αυτόνομο τρόπο. Ο ενεργός πληθυσμός δεν καθορίζεται μόνο από τις δημογραφικές και πολιτιστικές συνιστώσες, αλλά εξαρτάται λειτουργικά και από τη κατάσταση στην αγορά εργασίας. Η εξέλιξη του ενεργού πληθυσμού είναι αποτέλεσμα του τρόπου και του ρυθμού της οικονομικής μεγέθυνσης. Ο ενεργός πληθυσμός είναι διαθέσιμη παραγωγική πηγή. Είναι δυσνόητο γιατί η αύξησή του θα μπορούσε να αποτελεί την εξήγηση της υποχρησιμοποίησής του.

Το κύριο μέλημα είναι να κατανοήσουν για ποιες αιτίες εμφανίστηκε, εδώ και μια δεκαπενταετία, μια συνεχώς αυξανόμενη δυσαρμονία μεταξύ των μερικώς κοινών και μερικώς διαφορετικών μεταξύ τους παραγόντων που κωδικοποιούν και ρυθμίζουν την εξέλιξη των πηγών και αναγκών εργατικών χεριών. Η εκ των υστέρων απαρίθμηση των μεταβολών του ενεργού πληθυσμού δεν αποτελεί παρά μερική απάντηση. Το κεντρικό ερώτημα είναι το πώς αυτές συναρθρώνονται με τους μηχανισμούς δημιουργίας και καταστροφής θέσεων εργασίας

4.3 ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΝΕΡΓΙΑ

Γνωρίζουμε ότι η ανεργία αποτελεί σύνηθες φαινόμενο για όλες τις αγορές εργασίας παρότι τα ποσοστά ανεργίας διαφέρουν κατά περιοχή, κατά επάγγελμα, κατά ηλικία κ.λ.π. Αν λάβουμε υπόψη και τα ποσοστά ανεργίας στις διάφορες περιοχές, είναι λογικό να αναμένουμε μεταναστευτικά ρεύματα από τις περιοχές με χαμηλές αμοιβές και υψηλό ποσοστό ανεργίας προς τις περιοχές με υψηλές αμοιβές και χαμηλό ποσοστό ανεργίας. Τα μεταναστευτικά αυτά ρεύματα παρατηρούνται είτε στο εσωτερικό της χώρας και τότε μιλάμε για εσωτερική μετανάστευση, είτε από χώρα σε χώρα τη λεγόμενη εξωτερική μετανάστευση.

4.3.1 Εσωτερική μετανάστευση

Για πάνω από 3 δεκαετίες, στο αναπτυσσόμενο τμήμα του πλανήτη μας παρατηρείται μια πληθυσμιακή μεγέθυνση αστικών κέντρων και περιοχών, πρωτοφανής στην ιστορία της οικονομικής ανάπτυξης. Ένας μεγάλος αριθμός πόλεων όπως το Κάιρο, η πόλη του Μεξικού, η Καλκούτα, η Τεχεράνη, το Σάο Πάολο κ.α. έχουν διπλασιάσει τον πληθυσμό τους σε μια περίοδο 20-30 ετών, ενώ άλλες, όπως η Μανίλα, η Τζακάρτα και η Μπογκοτά, προβλέπεται σχεδόν να τον τριπλασιάσουν στο τελευταίο τέταρτο του αιώνα μας.

Οι επιπτώσεις της ταχείας αυτής αστικής συγκέντρωσης, συνίστανται σε ένα προκλητικό οικονομικό και κοινωνικό δυϊσμό στις μεγάλες πόλεις, σοβαρές δυσλειτουργίες, περιβαλλοντική ρύπανση, κυκλοφοριακή συμφόρηση, δημιουργία αυθαιρέτων, ανεργία και υποαπασχόληση, χωρίς ιστορικό προηγούμενο στην ιστορία του οικονομικού μετασχηματισμού των αναπτυγμένων χωρών. Η κύρια πηγή αυτής της ταχείας αστικής μεγέθυνσης και ο κύριος παράγοντας που συνέβαλλε στη δημιουργία αυτών των προβλημάτων, είναι η εσωτερική μετανάστευση από τις αγροτικές στις αστικές περιοχές.

Αποτέλεσμα αυτής της εσωτερικής μετανάστευσης, είναι η συγκέντρωση μεγάλου αριθμού εργατικού δυναμικού στα μεγάλα αστικά κέντρα στα οποία η πιθανότητα εύρεσης εργασίας είναι σχετικά μεγάλη. Από την άλλη όμως, όσο αυξάνεται το ποσοστό εισροής εργατικού δυναμικού στα

αστικά κέντρα τόσο μειώνονται οι διαθέσιμες θέσεις εργασίας, με συνέπεια την αύξηση της ανεργίας.

Τέλος, οι εκτιμήσεις δείχνουν ότι στο σύνολο του αναπτυσσόμενου κόσμου, οι άνεργοι πλησιάζουν τα 90 εκατομμύρια, ενώ αν προστεθούν και οι υποαπασχολούμενοι τότε η πρόβλεψη αγγίζει και ίσως ξεπερνά σήμερα τα 600 εκατομμύρια, η συντριπτική πλειοψηφία των οποίων ζει στα μεγάλα αστικά κέντρα.

4.3.2 Εξωτερική μετανάστευση

Από τα 100 και πλέον εκατομμύρια άτομα, τα οποία υπολογίζεται ότι ζουν σε χώρες διαφορετικές από εκείνες στις οποίες γεννήθηκαν, μετανάστευσαν περίπου τα 17 εκατομμύρια για λόγους πολιτικούς ή περιβαλλοντικούς (ξηρασία, πλημμύρες, σεισμοί, εξάντληση φυσικών πόρων), που είναι συχνά τόσο πιεστικοί όσο και πολιτικοί. Οι υπόλοιποι μετανάστευσαν σε αναζήτηση ευνοϊκότερων ευκαιριών απασχόλησης, αν και για πολλούς από τις φτωχές χώρες η αποδημία αποτελεί ζήτημα επιβίωσης. Πρόκειται για τους λεγόμενους οικονομικούς μετανάστες. Σύμφωνα με τη βασική αρχή της οικονομικής θεωρίας, με την οικονομική μετανάστευση πραγματοποιείται μετακίνηση εργασίας από μια οικονομία πλεονασματικής προσφοράς σε άλλη με έντονη ζήτηση εργασίας.

Πολλοί βασίζονται κυρίως στην ιδέα ότι η εργασία των μεταναστών τους μετατοπίζει από την απασχόληση και τους ρίχνει στην ανεργία. Αυτό είναι μια ακόμη παρεξήγηση: η εργασία των μεταναστών δημιουργεί θέσεις εργασίας στις χώρες υποδοχής, οι οποίες είναι περισσότερες από αυτές που μετατοπίζει. Καμία μελέτη δεν έχει αποδείξει ότι η εργασία των μεταναστών ευθύνεται – έστω εν μέρει - για την ανεργία.

Οι μετανάστες διαιρούνται σε δυο μερίδες: σε αυτούς που αναλαμβάνουν εργασίες για τις οποίες το ήδη υπάρχον εργατικό δυναμικό της χώρας δεν δείχνει το παραμικρό ενδιαφέρον και σε αυτούς που καταλαμβάνουν θέσεις εργασίας τις οποίες υπό κανονικές συνθήκες θα κατελάμβαναν ημεδαποί εργαζόμενοι.

Έτσι, σε κάποιες εργασίες, σε κάποιους κλάδους, υπάρχει μετατόπιση ημεδαπών από αλλοδαπούς. Εντούτοις, οι μετανάστες που αναλαμβάνουν εργασίες για τις οποίες οι ημεδαποί δε δείχνουν ενδιαφέρον, όχι μόνον δεν δημιουργούν ανεργία, αλλά αυξάνουν την απασχόληση. Διότι, η εργασία τους δημιουργεί εισοδήματα, όχι μόνον για το εαυτό τους, αλλά και για τους εργοδότες τους. Τα εισοδήματα αυτά δαπανώνται, μετατρέπονται σε αύξηση της ζήτησης, άρα και της παραγωγής. Η αύξηση της παραγωγής, όμως, επιφέρει αύξηση της απασχόλησης. Η αύξηση της απασχόλησης δημιουργεί και πάλι νέα εισοδήματα που δαπανώνται και αυξάνουν την παραγωγή.

Οι περισσότεροι οικονομικοί μετανάστες εργάζονται σε δουλειές στις οποίες δεν ανταγωνίζονται τους ημεδαπούς. Επομένως, δεν καταλαμβάνουν μια θέση εργασίας την οποία διεκδικούν οι ημεδαποί. Ο μεγαλύτερος όγκος των εργασιών αυτών βρίσκεται στον αγροτικό τομέα και σε ορισμένες ειδικότητες του κλάδου της οικοδομής.

4.4 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΥΦΕΣΗ

Σύμφωνα με τους οικονομολόγους η οικονομία η οποία βρίσκεται στη φάση της ύφεσης, χαρακτηρίζεται από σοβαρή υποαπασχόληση, έλλειψη επενδύσεων και ανεπαρκή ζήτηση καταναλωτικών αγαθών. Αυτό σημαίνει ότι οι επιχειρήσεις που παράγουν τόσο καταναλωτικά όσο και κεφαλαιουχικά αγαθά, έχουν αχρησιμοποίητη ή πλεονάζουσα παραγωγική δυναμικότητα. Κατά συνέπεια, στη φάση της ύφεσης υπάρχει μια σημαντική παραγωγική δραστηριότητα στην οικονομία που δεν δραστηριοποιείται.

Η παραγωγή και το εισόδημα βρίσκονται στο χαμηλότερο επίπεδό τους. Οι τιμές των αγαθών αν και δε μειώνονται τουλάχιστον δεν αυξάνονται, και τα κέρδη των επιχειρήσεων είναι χαμηλά και σε ορισμένους κλάδους ή επιχειρήσεις αρνητικά. Το γενικό επιχειρηματικό κλίμα δεν είναι ευνοϊκό για την ανάληψη επενδύσεων και επικρατεί απαισιοδοξία για το μέλλον. Κατακλείδα όλων όσων προαναφέρθηκαν είναι ότι η φάση της οικονομικής ύφεσης οδηγεί σε κατάσταση ανεργίας, η οποία συνεχώς αυξάνεται.

4.5 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΞΑΡΣΗ

Σε αυτό το στάδιο η οικονομία είναι πιο ευαίσθητη και περισσότερο ευάλωτη στους διάφορους παράγοντες που μπορούν να ανακόψουν την ανοδική της πορεία. Καθώς η οικονομία πλησιάζει το επίπεδο της πλήρους απασχόλησης, που χαρακτηρίζει τη φάση της έξαρσης, η τάση για αύξηση των τιμών είναι πιο έντονη. Αρχίζουν τώρα να εμφανίζονται στενότητες για ορισμένες κατηγορίες εξειδικευμένης εργασίας, καθώς και έλλειψης για ορισμένες βασικές πρώτες ύλες.

Γενικά, η αύξηση της παραγωγής γίνεται δυσκολότερη, το κόστος αυξάνει με συνέπεια την συνεχή αύξηση των τιμών η οποία οδηγεί στην εμφάνιση του πληθωρισμού. Ο πληθωρισμός μειώνει την αγοραστική δύναμη του νομίσματος, με αποτέλεσμα το αγοραστικό κοινό να μην μπορεί να αγοράσει στο βαθμό που αγόραζε πρώτα τα προϊόντα. Αυτό επηρεάζει τη παραγωγή που κατά ανάγκη θα μειωθεί, ο εργοδότης θα προβεί σε απολύσεις και το ποσοστό της ανεργίας θα αρχίσει να αυξάνεται.

4.6 ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Η εφαρμογή νέας τεχνολογίας είναι ο κυριότερος παράγοντας αύξησης της παραγωγής ενώ αποτελεί ταυτόχρονα την προϋπόθεση για την άνοδο του βιοτικού επιπέδου των εργαζομένων. Το γεγονός όμως αυτό, δεν μπορεί να υποβαθμίσει τη σημαντική μεταβολή που επιφέρει στην αγορά εργασίας και στην σύνθεσή της. Κι αυτό γιατί η τεχνολογική εξέλιξη προκαλεί τουλάχιστον (σε κάποια φάση) τη λεγόμενη τεχνολογική ανεργία κατά την οποία πολλές κοινωνικές ομάδες αναγκάζονται να αλλάξουν εργασία, τρόπο ζωής, τόπο κατοικίας κτλ. Οι μηχανισμοί μέσω των οποίων οι νέες τεχνολογίες επιδρούν στην οικονομία είναι πολύπλοκοι και δεν είναι καθόλου καθαρό εκ των προτέρων εάν οι επιπτώσεις στην απασχόληση θα είναι θετικές ή αρνητικές.

Η πλέον άμεση αρνητική επίπτωση είναι η υποκατάσταση θέσεων εργασίας εκεί όπου αυτοματοποιημένοι μηχανισμοί -από ρομπότ μέχρι υπολογιστές- αναλαμβάνουν λειτουργίες εργαζομένων με αποτέλεσμα τον παραγκωνισμό μεγάλου μέρους του εργατικού δυναμικού. Η επέκταση του

αυτοματισμού, ιδιαίτερα στην παραγωγική διαδικασία, συμβάλλει στην υπέρμετρη αύξηση της ανεργίας με την μείωση των ευκαιριών για απασχόληση αφού πολλά εργατικά χέρια αντικατασταίνονται από αυτόματους μηχανισμούς παραγωγής αγαθών.

Επιπλέον, ενώ οι αρνητικές επιπτώσεις, είναι άμεσα αισθητές, οι θετικές όπως η αύξηση της παραγωγής, του εισοδήματος, η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας κτλ., είναι μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες. Προϋποθέτουν χρονοβόρες προσπάθειες προσαρμογής της οικονομίας στα νέα δεδομένα, εγκατάσταση νέων τεχνολογιών και εκμάθηση της χρήσης τους, αναδιοργάνωση του τρόπου εργασίας και λειτουργίας της επιχείρησης, ανάληψη ρίσκων εκ μέρους των επιχειρήσεων, αβέβαιες επενδύσεις σε έρευνα και τεχνολογία κτλ. Τούτο ευνοεί τη σύνδεση μεταξύ νέων τεχνολογιών και αρνητικών επιπτώσεων.

Το σίγουρο είναι πάντως, ότι ακόμη κι αν είναι οι επιπτώσεις από την εισαγωγή των τεχνολογιών είναι εν δυνάμει ευεργετικές για το σύνολο της οικονομίας, υπάρχουν αρνητικές επιπτώσεις για κάποια επιμέρους τμήματά της. Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι η τεχνολογία από μόνη της δεν αποτελεί αίτιο για το φαινόμενο της ανεργίας όμως ο λαθεμένος τρόπος χρησιμοποίησής της και η έλλειψη κινήτρων για την αύξηση της απόδοσης και την προσαρμογή στα καινούργια δεδομένα επιφέρουν τεράστιες αλλαγές στον τομέα της εργασίας με συνέπεια την αύξηση της ανεργίας.

4.7 Η ΕΛΛΕΙΨΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

Η μη σύνδεση της εκπαίδευσης με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, η ανεπάρκεια της επαγγελματικής εκπαίδευσης και η ανυπαρξία του επαγγελματικού προσανατολισμού συνδέονται με τις δυσλειτουργίες και την ανισομέρεια που παρουσιάζει η αγορά εργασίας.

Η αγορά εργασίας είναι ο τομέας στον οποίο, περισσότερο έντονα από κάθε άλλον, αντικατοπτρίζεται η οικονομική ρευστότητα και η τεχνολογική μεταβλητότητα του αιώνα μας. Νέα οικονομικά συστήματα εφαρμόζονται και πλήθος νέα επαγγέλματα δημιουργούνται εκεί που άλλα παλαιά εξαφανίζονται.

Η στενότητα σε εργατικό δυναμικό που παρατηρείται σε ορισμένες περιοχές επαγγελματικής δραστηριότητας και η υπερπληθώρα δυναμικού σε άλλες, καταστάσεις που προκαλούν την υπερζήτηση ή την υπερπροσφορά, είναι σαφής ενδείξεις απουσίας σωστού προσανατολισμού. Τα επαγγέλματα με την σημερινή τους διαμόρφωση είναι τόσο πολλά και με τόσες εξειδικεύσεις ώστε να είναι αδύνατον να τα συλλάβουμε και να τα συγκρατήσουμε. Επομένως η ανάγκη για μια ευρύτερη εκπαιδευτική και επαγγελματική πληροφόρηση παρουσιάζεται όλο και πιο έντονη τα τελευταία χρόνια.

Συμπερασματικά καταλήγουμε στο ότι η όξυνση της ανεργίας που προκαλείται από την αναντιστοιχία μεταξύ των προσφερόμενων ειδικοτήτων και των ειδικοτήτων που αναζητούν οι οικονομικοί οργανισμοί, οφείλεται στην ανεπάρκεια επαγγελματικής εκπαίδευσης και επαγγελματικού προσανατολισμού.

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

Η ανεργία, η στέρηση δηλαδή του δικαιώματος αλλά και της ανάγκης ταυτόχρονα του ανθρώπου για εργασία, έχει πολλές φορές άμεσες και δυσάρεστες συνέπειες στην ψυχοπνευματική και σωματική του υγεία. Από έρευνες που έχουν γίνει διαπιστώθηκε ότι όταν αυξάνεται η ανεργία, οξύνονται οι κοινωνικές εντάσεις όλων των ειδών, εξαιτίας των ψυχολογικών επιπτώσεων της στους ανέργους και στις οικογένειές τους. Παρατίθενται στην συνέχεια οι σπουδαιότερες συνέπειες της ανεργίας

5.1 ΣΤΕΡΗΣΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ

Η έλλειψη θέσεων εργασίας που παρατηρείται σε παγκόσμιο πλέον επίπεδο και σε ολοένα μεγαλύτερο αριθμό επαγγελμάτων, έχει συνέπειες στην δημιουργική ικανότητα των ανθρώπων, ιδιαίτερα των νέων. Και αυτό γιατί οι νέοι έχουν όνειρα για τη ζωή, σκέφτονται αισιόδοξα και μέσα από τα πρότυπα που τους επιβάλλουν τα Μ.Μ.Ε., οι κοινωνικές τάξεις και διάφορα ιδάλματα που παρουσιάζονται σαν πετυχημένες προσωπικότητες, παλεύουν και αγωνίζονται να πετύχουν και να ξεπεράσουν αυτά τα ιδεώδη – όσο και ουτοπιστικές αρκετές φορές – πρότυπα. Αυτό το ανηλεές κυνηγητό όμως της

δημιουργίας μιας καριέρας, της «μεγάλης ζωής» εκμηδενίζει την ψυχική ισορροπία τους. Ο κάθε νέος αγωνίζεται με πολλούς κόπους και έξοδα να πάρει ένα «πολυπόθητο» πτυχίο που θα του εξασφαλίσει μια εργασία. Όταν όμως με τον καιρό διαπιστώνει ότι η απόκτηση ενός πτυχίου δεν του εξασφαλίζει ουσιαστικά τίποτα, αρχίζουν να δημιουργούνται αδιέξοδα και απογοήτευση στο ίδιο το άτομο. Η δημιουργική ικανότητα του, που αναμφισβήτητα υπάρχει – όντας νεαρή προσωπικότητα – καθηλώνεται και επέρχεται ο ατομικός μαρασμός ως φυσική απόρροια. Η δύναμη στήριξης του νεαρού ατόμου, όπως η διάθεση για ζωή, η αισιοδοξία και η ελπίδα, χάνονται και την θέση τους παίρνει η αβεβαιότητα, η ανασφάλεια και το ψυχοφθόρο άγχος.

Πρέπει να επισημάνουμε ότι την επαγγελματική υποβάθμιση και την ανειδίκευση, αντιμετωπίζουν όχι μόνο οι άνεργοι αλλά και οι απασχολούμενοι, εφ' όσον δεν εξελίσσονται ανάλογα με τις ανάγκες που δημιουργεί η επιστημονική και τεχνική εξέλιξη.

5.2 ΨΥΧΙΚΗ ΚΑΤΑΡΡΕΥΣΗ ΤΟΥ ΑΤΟΜΟΥ

Η ανεργία παίζει αποφασιστικό ρόλο πάνω στην ψυχική ζωή των ανθρώπων. Οι άνεργοι νιώθουν να αχρηστεύονται σαν παραγωγική δημιουργική δύναμη και να μπαίνουν στο περιθώριο της ζωής, όχι επειδή δεν μπορούν, αλλά επειδή «δεν τους θέλουν». Έτσι δημιουργείται μια αναγκαστική στασιμότητα όλης της διαθέσιμης ζωτικότητας του ατόμου για δράση, δημιουργία, εξέλιξη, κατάκτηση και επέκταση του ζωτικού χώρου γύρω του, σα μια δύναμη εξουθενωτική να τους αποστερεί τη δυνατότητα της εξάπλωσης, που είναι ένα συστατικό της «ανθρώπινης φύσης».

Το επακόλουθο όλων αυτών είναι μια δευτερογενής περιστολή των δυνατοτήτων της προσωπικότητας, ένα βαθύ αίσθημα ανεπάρκειας, μια καταθλιπτική αναζήτηση, μια διαρκής αγχώδης αναμονή, μια ασταμάτητη φυγή απ' το τέλμα που θέλει να αποστερήσει τις ζωντανές ακόμη δυνάμεις του, ψάχνοντας απελπισμένα για μια διέξοδο κι ένα φώς.

Επιπλέον η ανεργία είναι η πιο τραγική μορφή του άγχους που καταδικάζει δεκάδες χιλιάδες χέρια και μυαλά στην αδράνεια. Είναι ο πιο κακός σύμβουλος του ανθρώπου, όταν καταληφθεί από το αδιέξοδο μπροστά στο μέλλον και τη ζωή, όταν υπονομεύει ακόμη και τα ίδια τα βιολογικά βάθρα της ύπαρξης και την επιβίωση. Το άγχος της ανεργίας αποτελεί μια απειλή αστείρευτης αθλιότητας, που υποβιβάζει τις ιδέες τις κατηχημένες από τις ανθρώπινες γενιές αξίες της ζωής, της δημιουργίας και της προόδου.

5.3 ΑΠΟΞΕΝΩΣΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ

Για τους νέους ανθρώπους, η έλλειψη θέσεων εργασίας, μπορεί να έχει πολύ άσχημα αποτελέσματα, περισσότερα από κάθε άλλη ομάδα ηλικιών. Η μετάβαση των νέων ανθρώπων από το σχολείο στο χώρο της δουλειάς, είναι μια κρίσιμη καμπή για την ζωή τους. Σε αυτήν ακριβώς την κρίσιμη καμπή της ζωής τους, οι νέοι διαπιστώνουν την έλλειψη των θέσεων που υπάρχει στο οικονομικό σύστημα της χώρας τους. Αυτό έχει σαν συνέπεια την αποστέρηση του δικαιώματος της εργασίας, την αποξένωση από το κοινωνικό σύνολο και την περιθωριοποίηση του.

Πολλές φορές ο νέος για να αντιμετωπίσει αυτή την δυσάρεστη κατάσταση, αναγκάζεται να ασκεί διάφορα επαγγέλματα, περισσότερα του ενός μερικές φορές, για να μπορέσει να αντιμετωπίσει τις οικονομικές περιστάσεις που τον απασχολούν, καταρρακώνοντας έτσι την προσωπική του ζωή. Μερικές φορές επίσης μπορεί να στραφεί και σε επαγγελματική κατεύθυνση διαφορετική από εκείνη που είχε διαλέξει, με αποτέλεσμα να χάνει το αίσθημα της δημιουργίας, να μην νιώθει την χαρά της εργασίας και να μένει σε μια εργατική θέση, λόγω οικονομικής δυσπραγίας. Αυτό βέβαια έχει σαν συνέπεια την μειωμένη αποδοτικότητα στον χώρο της δουλειάς του και – το κυριότερο ίσως – την άσχημη, ψυχολογικά, κατάστασή του.

5.4 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Η ανεργία αποτελεί μια αδυσώπητη κοινωνική μάστιγα. Οδηγεί σε μείωση της παραγωγής αγαθών και υπηρεσιών, επιβραδύνει το ρυθμό των νέων επενδύσεων και την οικονομική μεγέθυνση, επιφέρει βαρύτατο πλήγμα στο φρόνημα της κοινωνίας συνολικά αλλά και σ' αυτό των πολυάριθμων ατόμων που προσβάλλονται από αυτήν, επιβάλλει κοινωνικό κόστος και συμβάλλει καθοριστικά στα τεράστια δημοσιονομικά ελλείμματα πολλών χωρών.

Μια πρώτη συνέπεια είναι η γενικότερη χειροτέρευση της οικονομικής κατάστασης των εργαζομένων. Η ανεργία όχι μόνο αφαιρεί άμεσα μισθούς και μεροκάματα από τους ανέργους, αλλά και συμπιέζει προς τα κάτω τις πραγματικές αμοιβές των απασχολούμενων. Στο σημείο αυτό θα μπορούσαν ίσως κάποιοι να προβάλλουν το επιχείρημα της επιδότησης των ανέργων. Η επιδότηση όμως αυτή δεν καλύπτει παρά ελάχιστα την απώλεια. Επίσης, πρέπει να τονίσουμε το γεγονός ότι ένα μεγάλο ποσοστό ανέργων δεν λαμβάνουν ούτε επίδομα ανεργίας ούτε κοινωνική βοήθεια, αλλά εξαρτώνται από την οικογένειά τους ή από άλλη ιδιωτική στήριξη. Σύμφωνα με κάποιες εκτιμήσεις, το ποσοστό αυτό είναι πάνω από το μισό του συνολικού αριθμού ανέργων σε κάποιες ευρωπαϊκές χώρες.

Τέλος, η ανεργία γεννά αισθήματα απόρριψης, απάθειας, απόγνωσης και παράλογης επιθετικότητας, δημιουργώντας πρόσφορο έδαφος για την εμφάνιση φαινομένων αυταρχισμού, εγκληματικότητας, φυλετικών συγκρούσεων και διάβρωσης των δημοκρατικών θεσμών. Άλλες κοινωνικές επιπτώσεις που συνεπάγονται, είναι η αύξηση των ψυχολογικών παθήσεων, όπως η κατάθλιψη και η εκδήλωση φαινομένων, όπως ο αλκοολισμός, τα ναρκωτικά, η εγκληματικότητα, οι αυτοκτονίες. Ένα θέμα που σχολιάζεται συνεχώς, είναι ότι τα ποσοστά εγκληματικότητας και χρήσης ναρκωτικών αυξάνονται και είναι αλληλένδετα. Αυτό δεν σημαίνει, φυσικά, ότι η ανεργία αποτελεί την μοναδική αιτία αυτών των αυξήσεων που έχουν καταγραφεί σε όλες τις βιομηχανικές χώρες. Το γεγονός όμως ότι υπάρχει μεταξύ τους κάποια συσχέτιση δεν μπορεί να αμφισβητηθεί.

5.5 ΔΥΣΑΡΜΟΝΙΑ ΤΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

Η ανεργία πολλές φορές επιφέρει αρκετές συνέπειες και μέσα στον ίδιο τον οικογενειακό χώρο. Η κατάσταση του άνεργου οικογενειάρχη αρκετές φορές αντιμετωπίζεται επικριτικά από τα ίδια τα μέλη της οικογένειάς του με αποτέλεσμα, σε χρόνιες κυρίως καταστάσεις, να υπάρχει στροφή του άνεργου στον αλκοολισμό, στα ναρκωτικά και, σε γενικότερα πλαίσια, να υπάρχει δυσαρμονία στην οικογενειακή ζωή που μπορεί να εκδηλωθεί είτε με οικογενειακές διαμάχες – σε ακραίες καταστάσεις – με βιαιοπραγίες στα ίδια τα μέλη της οικογένειας. Αυτό βέβαια μπορεί να έχει ως φυσικό επακόλουθο την διάλυση της οικογένειας ή – και αυτό είναι το πιο σημαντικό – την δημιουργία διάφορων ανωμαλιών στην ανάπτυξη και εξέλιξη των παιδιών τους, ανωμαλίες που μπορεί να εκδηλωθούν με αντικοινωνική συμπεριφορά, συναισθηματική αστάθεια, νευρικά συμπτώματα κ.τ.λ.

Πρέπει να τονιστεί πάντως σε αυτό το σημείο ο ρόλος της οικογένειας στον Ελλαδικό χώρο. Η ανεργία στην Ελλάδα των ανθρώπων, και ιδίως των νέων ηλικιών, αφού πλήττονται περισσότερο από αυτό το φαινόμενο, θα έπαιρνε σοβαρότερες διαστάσεις αν δεν υπήρχε η οικονομική και, κυρίως η ψυχολογική κάλυψη και στήριξη των άνεργων από τους ιδιαίτερα ανεπτυγμένους οικογενειακούς δεσμούς.

Η ΕΥΡΩΠΗ ΣΤΡΑΤΕΥΕΤΑΙ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

6.1 Η ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ

Η κύρια οικονομική και κοινωνική πρόκληση που αντιμετωπίζει η Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.) είναι η καταπολέμηση της ανεργίας. Μετά από αρκετά χρόνια ύφεσης, η Ένωση παρουσιάζει σήμερα οικονομική ανάκαμψη, αλλά υπάρχουν ακόμα 18 εκατομμύρια άνεργοι (ή ποσοστό 11% περίπου του εργατικού δυναμικού) στα 15 κράτη μέλη. Το αντίστοιχο ποσοστό ανεργίας στις ΗΠΑ είναι 6% περίπου και στην Ιαπωνία 3%. Η κατάσταση είναι ακόμη χειρότερη για τους νέους κάτω των 25 ετών. Ένας στους πέντε δεν έχει εργασία. Στόχος της Ένωσης είναι να μειωθεί το ποσοστό αυτό ανεργίας κατά το ήμισυ μέχρι το 2010. Αυτό σημαίνει τη δημιουργία 15 εκατομμυρίων νέων θέσεων εργασίας από τις οποίες τα 5 εκατομμύρια θα αποτρέψουν απλώς την αύξηση της ανεργίας καθώς θα εισέλθουν στην αγορά εργασίας περισσότερα άτομα. Η οικονομική ανάπτυξη, παρόλο που είναι αναμφίβολα θετικό στοιχείο, δεν μπορεί να αντιμετωπίσει από μόνη της το πρόβλημα λόγω των αυξήσεων της ετήσιας παραγωγικότητας και λόγω παραγόντων όπως η αυξανόμενη συμμετοχή των εργαζομένων γυναικών.

Ο αυξανόμενος ρυθμός της τεχνολογικής ανάπτυξης και ο συνεχής διεθνής ανταγωνισμός απαιτούν τη θέσπιση ενός ευρέως φάσματος πολιτικών,

έτσι ώστε να δοθούν στους ευρωπαίους πολίτες οι καλύτερες δυνατότητες για την εξεύρεση εργασίας. Η Ένωση μπορεί να βοηθήσει τα κράτη μέλη να καθορίσουν αυτούς τους νέους στόχους και να ενθαρρύνει το διάλογο, αλλά τα κράτη μέλη είναι κατ' εξοχήν υπεύθυνα για τη θέσπιση των πολιτικών και για την εξεύρεση των διαφόρων τρόπων για την εφαρμογή τους. Θα πρέπει να δημιουργηθεί το κατάλληλο κλίμα και οι συνθήκες για τη δημιουργία θέσεων εργασίας και να προετοιμασθούν οι πολίτες για τις αλλαγές που θα επέλθουν στην εργασία τους.

6.2 ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

Τα ιδιαίτερα υψηλά και επίμονα ποσοστά ανεργίας που εμφανίστηκαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση έκαναν επιτακτική την ανάγκη για αντιμετώπιση του προβλήματος που πέρα από τις οικονομικές συνέπειες που θα προκαλούσε θα έθετε σε σοβαρό κίνδυνο τα θεμέλια της Ένωσης, καθώς η μαζική ανεργία θα διατάρασσε την απαραίτητη κοινωνική συνοχή που απαιτείται για τη νομιμοποίηση αυτής της διαδικασίας οικονομικής και όχι μόνο ολοκλήρωσης.

Έτσι η Ε.Ε. αντέδρασε ενεργώντας προς δύο κατευθύνσεις. Αρχικά προωθήθηκε η νομισματική ένωση και η καθιέρωση του κοινού νομίσματος με την προοπτική να υποστηριχθεί η ανάπτυξη του εμπορίου και να επιτευχθεί μακροοικονομική σταθερότητα. Η δέσμευση που ανέλαβε η Ευρωπαϊκή Ένωση για τη δημιουργία ενιαίου νομίσματος το 1999 θεωρείται μία από τις κύριες εγγυήσεις για τη δημιουργία υγιούς οικονομικού κλίματος. Τα διάφορα κριτήρια σύγκλισης τα οποία επιβάλλονται στα κράτη μέλη για την επίτευξη της οικονομικής και νομισματικής ένωσης δίνουν έμφαση στην ανάγκη να αναπτυχθούν σταθεροποιητικές νομισματικές και δημοσιονομικές πολιτικές οι οποίες θεωρούνται οι κύριοι παράγοντες για την καταπολέμηση της ανεργίας. Η μείωση των δημόσιων ελλειμμάτων βοηθά στη μείωση των επιτοκίων, την ανάπτυξη των επενδύσεων και την ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης.

Σε δεύτερο επίπεδο επιδιώχθηκε η ολοκλήρωση της κοινής αγοράς και η αποκόμιση όλων των πλεονεκτημάτων. Έγιναν προσπάθειες για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων και την αύξηση της παραγωγικότητας καθώς θεωρήθηκε ότι θα οδηγήσουν επίσης στην ανάπτυξη

και την αύξηση της απασχόλησης. Για την επίτευξη μιας δυναμικής οικονομίας και, κατά συνέπεια, δημιουργίας θέσεων εργασίας η δημιουργία μιας πραγματικής αγοράς αποτελεί κυρίαρχο παράγοντα. Αυτή τη στιγμή έχει ήδη τεθεί σε εφαρμογή περισσότερο από το 90% της νομοθεσίας που καταργεί τους εσωτερικούς φραγμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έτσι ώστε να μπορούν να λειτουργούν οι επιχειρήσεις ευκολότερα μεταξύ των εθνικών συνόρων – γεγονός που βοηθά στη διατήρηση και ακόμα στην επέκταση του εργατικού δυναμικού. Εφόσον οι βασικοί κανόνες έχουν ήδη συμφωνηθεί, δίνεται τώρα έμφαση στην αποτελεσματική και ενιαία εφαρμογή τους.

Η Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Απασχόληση έχει την αφετηρία της στο Νοέμβριο 1997 και συγκεκριμένα στην Ειδική Σύνοδο για την απασχόληση του Λουξεμβούργου. Ωστόσο, ειδικός λόγος για την ανεργία, που μαστίζει την Ευρώπη, είχε γίνει και στη συνθήκη του Άμστερνταμ τον Ιούνιο 1997 όπου αναγνωρίστηκε ως θέμα κοινού ενδιαφέροντος και στην οποία ενσωματώθηκε ένα ειδικό κεφάλαιο για την απασχόληση (άρθρο 109). Αυτό το ειδικό κεφάλαιο ενσωματώθηκε στη μετέπειτα, διαμορφωμένη στο Λουξεμβούργο, Ευρωπαϊκή Στρατηγική Απασχόλησης. Η Ευρωπαϊκή Στρατηγική Απασχόλησης παγιώθηκε μέσα από μια σειρά συναντήσεων που ακολούθησαν (Κάρντιφ Ιούνιος 1998, Βιέννη Δεκέμβριος 1998, Κολωνία Ιούνιος 1999, Ελσίνκι Δεκέμβριος 1999, Λισσαβόνα Μάρτιος 2000). Ειδικότερα, σύμφωνα με αυτή απαιτήθηκε από τα κράτη-μέλη να καταρτίζουν ετησίως «*Εθνικά Σχέδια Δράσης για την Απασχόληση*» τα οποία θα εκτιμώνται τόσο από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο όσο και από την Επιτροπή.

Οι εθνικές πολιτικές που αναγνωρίζεται ότι φέρουν τα καλύτερα αποτελέσματα κατά την εφαρμογή τους προτείνονται (όχι δεσμευτικά) από την Επιτροπή προς υιοθέτηση από όλα τα κράτη-μέλη ως κατευθυντήριες Γραμμές για την Απασχόληση. Οι κατευθυντήριες Γραμμές κατά κύριο λόγο στόχευαν σε μια σε βάθος μεταρρύθμιση των συστημάτων απασχόλησης στην Ευρώπη. Για να είναι βέλτιστες οι μεταρρυθμίσεις αυτές θα έπρεπε να εγγραφούν σε ένα κοινό πλαίσιο σκοπών. Έτσι η Επιτροπή πρότεινε τέσσερις μεγάλους άξονες. Ειδικότερα αυτοί είναι: *η βελτίωση της απασχολησιμότητας, η ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας, η ενθάρρυνση της προσαρμοστικότητας τόσο των επιχειρηματιών όσο και των εργαζομένων και τέλος η διασφάλιση ίσων ευκαιριών για τις γυναίκες.*

6.2.1 Η βελτίωση της απασχολησιμότητας

Η **απασχολησιμότητα** αποτέλεσε τον πρώτο από τους τέσσερις πυλώνες και το μοναδικό για τον οποίο καθορίστηκαν συγκεκριμένοι στόχοι τους οποίους θα έπρεπε να επιτύχουν τα κράτη – μέλη. Αν και είναι δύσκολο να οριστεί η απασχολησιμότητα, μέσα στο πλαίσιο που έχει θέσει η Ε.Ε., αναφέρεται στη διαρκή και δυναμική ανάπτυξη των εργασιακών δεξιοτήτων και εξειδικεύσεων ώστε να ανταποκρίνονται στις πραγματικές ανάγκες της οικονομίας και της αντίστοιχης αγοράς εργασίας καθώς και στη διαμόρφωση μια αγοραίας αντίληψης και συμπεριφοράς του εργατικού δυναμικού.

Στοχεύει άμεσα στην παρεμπόδιση της μακροχρόνιας ανεργίας, που αποτελεί από τα μεγαλύτερα προβλήματα της ΕΕ, αλλά και την αποφυγή της ανεργίας των νέων. Αξίζει εδώ να σημειωθεί ότι τα ποσοστά μακροχρόνιας ανεργίας στην Ευρώπη είναι ιδιαίτερα υψηλά, καθώς το ½ περίπου των ανέργων δεν έχει εργαστεί για περίοδο μεγαλύτερη του ενός χρόνου, και το φαινόμενο αυτό συνδέεται άμεσα με τα ποσοστά εκροής από την κατάσταση της ανεργίας. Αυτά είναι ιδιαίτερα χαμηλά στην ΕΕ, συγκρινόμενα με αυτά των ΗΠΑ και της Ιαπωνίας.

Επιπλέον οι άνεργοι αντιμετωπίζουν άμεσα τον κίνδυνο να μετατραπούν σε λιγότερο αποσχολήσιμους, καθώς δεν διαθέτουν συνήθως τα επαγγελματικά προϊόντα και ειδικεύσεις που ζητά η αγορά εργασίας καθώς βρίσκονται για μεγάλο χρονικό διάστημα εκτός αυτής. Αυτή η εκδοχή είναι ακόμη πιο πιθανή καθώς και οι εργοδότες συνήθως δεν επιθυμούν να προσλάβουν άτομα που έχουν καιρό να εργαστούν. Μία τέτοια προοπτική αυξάνει την διαπραγματευτική δύναμη των ήδη εργαζομένων που μπορεί να οδηγήσει σε αύξηση των μισθών ακόμη και όταν τα ποσοστά ανεργίας είναι υψηλά δυσχεραίνοντας έτσι την καταπολέμησή της.

Έτσι, σύμφωνα με τις Κατευθυντήριες Γραμμές που εντάσσονται σε αυτόν τον πυλώνα, προτάσσεται η σύνδεση των ανέργων με την αγορά εργασίας με την υιοθέτηση «ενεργητικών» πολιτικών απασχόλησης όπως η κατάρτιση, η δυνατότητα επιμόρφωσης, η ύπαρξη επαγγελματικής συμβουλευτικής παρέμβασης κ.ά., σε αντίθεση με τις «παθητικές» πολιτικές απασχόλησης που φαίνεται να προτιμούνται ως σήμερα. Ειδικότερα,

υπολογίζεται ότι τα 2/3 των κονδυλίων που διατίθενται για την απασχόληση δαπανώνται για την «παθητική» διαχείριση της ανεργίας, ενώ μόλις το 1/3 επενδύεται σε «ενεργητικά» μέτρα βελτίωσης της απασχολησιμότητας των ανέργων.

Περαιτέρω, οι «παθητικές» πολιτικές απασχόλησης μπορούν να λειτουργήσουν ως αντικίνητρο για την εξεύρεση εργασίας καθώς εξασφαλίζουν ένα «εισοδηματικό δίκτυο ασφάλειας» για τους ανέργους με την παροχή επιδομάτων. Σε ορισμένες περιπτώσεις τα επιδόματα είναι γενναιόδωρα σε σχέση με τους μισθούς και χορηγούνται για μια ορισμένη περίοδο που μπορεί να είναι και ιδιαίτερα μακρά. Έτσι, η Ευρωπαϊκή Στρατηγική Απασχόλησης προτάσσει την απασχολησιμότητα ως τη βέλτιστη λύση για την ασφάλεια των εργαζομένων έναντι της κοινωνικής πρόνοιας.

Γενικότερα, μέσα σε ένα πλαίσιο πολλαπλών ευκαιριών απασχόλησης που απαιτούν συχνά νέες δεξιότητες η απασχολησιμότητα μπορεί να αναδειχθεί σε κάτι περισσότερο από μια θέση εργασίας. Μπορεί να μετατραπεί σε ικανότητα προσαρμογής για τις μελλοντικές θέσεις εργασίας. Ωστόσο, σε περιόδους μαζικής ανεργίας η απασχολησιμότητα μπορεί να αποδειχθεί και ως κάτι λιγότερο από μια θέση εργασίας, όπως η υπόσχεση και η μικρή ικανοποίηση του να είσαι ένας υποψήφιος ανάμεσα σε άλλους για την κατάληψη μιας θέσης εργασίας.

6.2.2 Η ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας

Η ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας στοχεύει στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος στο οποίο οι επιχειρήσεις θα μπορούν να ευημερούν και το οποίο θα αποτελεί κίνητρο για τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων και την ενθάρρυνση της αυτοαπασχόλησης. Οι Κατευθυντήριες Γραμμές, ειδικότερα, προβλέπουν τη δημιουργία ενός απλοποιημένου κανονιστικού περιβάλλοντος απαλλαγμένο από πολύπλοκες γραφειοκρατικές διαδικασίες, ευνοϊκότερο φορολογικό σύστημα, ανάπτυξη αγορών επιχειρηματικού κεφαλαίου, προώθηση της πρόσβασης στην κοινωνία των πληροφοριών κ.ά.

Προβλέπεται έτσι ότι θα δημιουργηθούν νέες θέσεις απασχόλησης ενώ συγχρόνως σκοπεύει και στην αύξηση του ποσοστού απασχόλησης. Στην

Ευρώπη η απασχόληση ως ποσοστό του εργατικού δυναμικού κυμαίνεται γύρω στο 60%, ποσοστό χαμηλό αν συγκριθεί με εκείνο των εμπορικών της εταίρων, που ήταν 70%. Η Επιτροπή σε ανακοίνωσή της, στις διήμερες εργασίες της Συνόδου Κορυφής (Στοκχόλμη 23-24 Μαρτίου 2001), αποφασίστηκε βραχυπρόθεσμη βάση αύξησης του ποσοστού απασχόλησης σε 65% και μείωση της ανεργίας σε 7%. Ενώ πέρυσι το Μάρτιο στη Λισσαβόνα οι «15» έθεσαν ως στόχο την επίτευξη της πλήρους απασχόλησης ως το 2001, στη Στοκχόλμη εκτίμησαν πως για να επιτευχθεί ο στόχος αυτός πρέπει να υπάρχει σταθερή πρόοδος καθ' όλη την ενδιάμεση περίοδο. Για το λόγο αυτό αποφάσισαν ότι μέχρι τον Ιανουάριο του 2005 τα κράτη – μέλη πρέπει να έχουν πετύχει τους εξής στόχους:

- Ποσοστό απασχόλησης 57% στις γυναίκες και 67% επί του συνόλου του πληθυσμού.
- Την αύξηση του ποσοστού απασχόλησης των πλέον ηλικιωμένων (55-64 ετών) στο 50% μέχρι το 2010.

Ιδιαίτερη προσοχή δίδεται στην ανάπτυξη επιχειρήσεων σε νέους αναπτυσσόμενους τομείς που σχετίζονται κατά κύριο λόγο με την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών.

Ειδικότερα όσον αφορά την τεχνολογία η Ε.Ε. υπολείπεται των ΗΠΑ τόσο ως προς την ανάπτυξη αυτών όσο και ως προς τη δαπάνη. Έχει υπολογιστεί ότι η Ε.Ε. υπολείπεται των ΗΠΑ κατά οκτώ χρόνια αλλά καλύπτει αυτή την απόσταση ταχύτατα. Αναμένεται έτσι ότι τα επόμενα πέντε χρόνια θα γνωρίσει υψηλότερους ρυθμούς αύξησης της παραγωγικότητας που θα φέρουν και αύξηση της απασχόλησης.

Επιπλέον, ένα σημαντικό δυναμικό δημιουργίας νέων θέσεων απασχόλησης αναγνωρίζεται ότι υφίσταται στην κοινωνική οικονομία αλλά και γενικότερα στον τομέα των υπηρεσιών με ιδιαίτερη έμφαση την ανάπτυξη επιχειρήσεων σε τοπικό επίπεδο. Η απασχόληση στον τριτογενή τομέα της Ε.Ε. σε σχέση με τον πληθυσμό της δεν είναι τόσο υψηλή όσο στις ΗΠΑ. Ειδικότερα τομεακές συγκρίσεις αποκαλύπτουν ότι στο λιανικό εμπόριο και στον ιδιωτικό τομέα κοινωνικών, κοινοτικών και προσωπικών υπηρεσιών η απασχόληση σε σχέση με τον πληθυσμό στην Ευρώπη είναι κατά 15%

χαμηλότερη από ότι στις ΗΠΑ. Συχνά, μάλιστα, θεωρείται ότι η έλλειψη δυναμικής στη δημιουργία νέων θέσεων στον τομέα των υπηρεσιών ως ένα αίτιο της ευρωπαϊκής ανεργίας και αναγνωρίζεται η ανάγκη για πιο ευρεία ανάπτυξη του τριτογενούς τομέα.

6.2.3 Η ενθάρρυνση της προσαρμοστικότητας

Ο πυλώνας της προσαρμοστικότητας συνίσταται στην υποστήριξη της ικανότητας του εργατικού δυναμικού αλλά και των επιχειρήσεων να ανταποκρίνονται στις αλλαγές που συντελούνται στην οικονομία. Τέτοιες αλλαγές συντελούνται από την παγκοσμιοποίηση του εμπορίου και της παραγωγής, την απελευθέρωση των αγορών και την αύξηση του ανταγωνισμού που καθιστούν αναγκαία την ικανότητα για προσαρμογή στο νέο οικονομικό περιβάλλον.

Ωστόσο οι πιο ραγδαίες εξελίξεις προέρχονται από την ανάπτυξη της τεχνολογίας. Εκτιμάται ότι μέχρι το έτος 2005 το 80% του χρησιμοποιούμενου σήμερα τεχνολογικού εξοπλισμού θα τεθεί σε αχρηστία με αποτέλεσμα να προκύψουν νέες επαγγελματικές ειδικεύσεις που απαιτούν υψηλά επίπεδα εκπαίδευσης και κατάρτισης. Μέρος αυτών θα καλυφθεί από νέους εργαζόμενους εκπαιδευόμενους στις νέες τεχνολογίες. Ωστόσο αναγκαία κρίνεται και η αδιάκοπη ανανέωση της επαγγελματικής εξειδίκευσης και δεξιοτήτων των ήδη απασχολούμενων έτσι ώστε και αυτοί να είναι σε θέση να αντεπεξέλθουν στις ανάγκες των νέων τεχνολογιών και δεδομένων των δημογραφικών τάσεων που διαπιστώνουν τη φθίνουσα ηλικία του εν ενεργεία εργατικού δυναμικού. Αυτός ο στόχος επιτυγχάνεται μέσω των προγραμμάτων κατάρτισης και εκπαίδευσης της Ε.Ε. Ενδεικτικά αναφέρονται μερικά από αυτά τα προγράμματα, τα οποία συνεχίζονται μέχρι σήμερα:

- **SOCRATES:** Από το 1995 έως το 1999, η Ένωση διέθεσε τουλάχιστον 850 εκατ. ECU για την προώθηση των ανταλλαγών σπουδαστών και μαθητών μεταξύ των πανεπιστημίων και των σχολείων των διαφόρων κρατών μελών. Ενθαρρύνει επίσης τη χρησιμοποίηση της τεχνολογίας πληροφοριών και βοηθάει την εκπαίδευση των διακινούμενων εργαζομένων και των παιδιών των πλανόδιων οικογενειών.

- **LEONARDO:** Το πρόγραμμα αυτό, στο οποίο έχει διατεθεί προϋπολογισμός 620 εκατ. ECU μέχρι το 1999, έχει ως στόχο του να δώσει στους νέους την ευκαιρία, αφού αποφοιτήσουν, να λάβουν αρχική επαγγελματική κατάρτιση ενός έτους ή στη συνέχεια, αν είναι δυνατόν, ακόμη δύο ετών. Αφορά επίσης ενηλίκους οι οποίοι δεν διαθέτουν κατάλληλα επαγγελματικά προσόντα.
- **ADAPT:** Το πρόγραμμα αυτό, στο οποίο έχει διατεθεί πενταετής προϋπολογισμός 1,4 δισεκατ. ECU, έχει ως στόχο του τη βελτίωση της δυνατότητας προσαρμογής του εργατικού δυναμικού με την πρόβλεψη των νέων ειδικεύσεων και προσόντων που απαιτούνται για την αντιμετώπιση της βιομηχανικής εξέλιξης. Περίπου 600.000 άτομα αναμένεται να επωφεληθούν από την πρωτοβουλία αυτή που απευθύνεται στους εργαζόμενους που βρίσκονται προσωρινά χωρίς απασχόληση και αυτούς που κινδυνεύουν να μείνουν άνεργοι ή σε αυτούς που έχουν λάβει προειδοποίηση απόλυσης λόγω της επικείμενης αναδιάρθρωσης. Το πρόγραμμα αυτό αποσκοπεί στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας καθώς και στη διατήρηση των υφισταμένων θέσεων εργασίας.
- **EMPLOYMENT:** Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έδωσε 300 εκατ. ECU σε διάστημα πέντε ετών για να βελτιωθούν οι δυνατότητες εξεύρεσης εργασίας τριών συγκεκριμένων ομάδων: των γυναικών, των νέων χωρίς επαγγελματικά προσόντα και των κοινωνικά αποκλεισμένων ομάδων. Τα διακρατικά σχέδια για το σκοπό αυτό απευθύνονται κυρίως στους πολιτικά υπεύθυνους, έτσι ώστε να μπορέσουν να διαδοθούν σε όλη την Ένωση επιτυχημένες ιδέες και αποτελεσματικές μέθοδοι.

Τέλος, αλλαγές θα πρέπει να συντελεστούν στα συστήματα παραγωγής και οργάνωσης της εργασίας με τάση προς πιο ευέλικτες και ολοκληρωμένες δομές οργάνωσης. Ειδικότερα, στις Κατευθυντήριες Γραμμές που συμπεριλαμβάνονται στο συγκεκριμένο πυλώνα, προτείνεται η υιοθέτηση πιο ευέλικτων ωραρίων εργασίας όπως η μερική απασχόληση, η μείωση των συνολικών ωρών απασχόλησης, η μείωση των υπερωριών κ.ά. Ιδιαίτερη σημασία δίνεται στο ρόλο που καλούνται να διαδραματίσουν οι κοινωνικοί εταίροι στις διαπραγματεύσεις. Επιχειρήσεις και κοινωνικοί εταίροι θα πρέπει

να συνεργαστούν ώστε να επιτευχθεί συμφωνία για βιώσιμες λύσεις που θα χαρακτηρίζονται από την απαραίτητη ισορροπία μεταξύ ευελιξίας και ασφάλειας. Ωστόσο οι συλλογικές διαπραγματεύσεις ενθαρρύνονται να λαμβάνουν χώρα σε τομεακό επίπεδο ή σε επίπεδο επιχείρησης. Έτσι, ουσιαστικά προωθείται η αποκέντρωση των διαδικασιών συλλογικών διαπραγματεύσεων των μισθών και γενικότερα των συμβολαίων που συνάπτονται μεταξύ εργοδοτών και εργαζομένων.

Ρόλος αναγνωρίζεται και στο κράτος ως προς την αναμόρφωση της εργασιακής νομοθεσίας. Στόχος είναι η δημιουργία ενός πλαισίου που θα επιτρέπει τη διάθεση πλέον προσαρμόσιμων τύπων συμβάσεων ώστε να λαμβάνεται υπόψη το γεγονός ότι η απασχόληση λαμβάνει όλο και περισσότερο ποικίλες μορφές. Τέλος θα πρέπει να προβλεφθούν από το κράτος φορολογικές ελαφρύνσεις και άλλα κίνητρα για τις επιχειρήσεις που θα αναλάβουν να εκπαιδεύσουν το προσωπικό τους, ώστε να είναι σε θέση να αντεπεξέλθει στις επερχόμενες αλλαγές και που γενικότερα θα επενδύσουν σε ανθρώπινους πόρους.

Συμπερασματικά, πιστεύεται ότι η ενθάρρυνση της προσαρμοστικότητας θα αυξήσει την ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων, θα βοηθήσει στη διατήρηση των εργαζομένων στις θέσεις τους, θα συμβάλλει στη δημιουργία νέων θέσεων και θα αυξήσει γενικότερα τη δυναμική της ευρωπαϊκής οικονομίας.

6.2.4 Η διασφάλιση ίσων ευκαιριών για τις γυναίκες

Ο τέταρτος πυλώνας για τη διασφάλιση των ίσων ευκαιριών συνδέει την **Στρατηγική με την ιδέα της κοινωνικής Ευρώπης**. Κατά τα τελευταία 20 έτη τουλάχιστον, το σύνολο της αύξησης του εργατικού δυναμικού της Ένωσης οφείλεται στις γυναίκες και η κατάσταση αυτή ενδέχεται να συνεχιστεί και στα επόμενα έτη.

Υπάρχει μία τάση για δημιουργία περισσότερων θέσεων απασχόλησης για γυναίκες παρά για άνδρες σε διευθυντικές τεχνικές ή επιστημονικές επαγγελματικές κατηγορίες, οι οποίες απαιτούν πιο μακρόχρονη εκπαίδευση και υψηλότερα επίπεδα ειδίκευσης. Στις κατηγορίες αυτές, ωστόσο, ένα πολύ

χαμηλότερο ποσοστό γυναικών απ' ότι ανδρών απασχολούνται ως διευθυντές. Το 1994, μόνο το 5% των εργαζομένων γυναικών απασχολούνταν σε αυτή την επαγγελματική κατηγορία, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για τους άνδρες ήταν 8%. Επίσης, ένα ποσοστό γυναικών, κάτω από 16%, εργάζονταν στην κατηγορία τεχνικών επαγγελμάτων, έναντι μόλις 12% των ανδρών, ενώ ένα ποσοστό γυναικών ελαφρώς υψηλότερο από αυτό των ανδρών, είναι στα επιστημονικά επαγγέλματα.

Επομένως, συνολικά απασχολούνται αναλογικά περισσότερες γυναίκες απ' ό,τι άνδρες σε εργασίες οι οποίες πιθανότατα απαιτούν υψηλά επίπεδα ειδίκευσης και προσόντων. Παράλληλα, λεπτομερέστερη μελέτη καταδεικνύει ότι, σε σχέση με τους άνδρες, πολύ λιγότερες από τις γυναίκες αυτές εργάζονται σε ιδιωτικές επιχειρήσεις, ενώ το αντίθετο συμβαίνει στο δημόσιο τομέα – στην εκπαίδευση για παράδειγμα – και ότι το επίπεδο ιεραρχίας και οι ευθύνες τους τείνουν να είναι, εν γένει, μικρότερες από εκείνες των ανδρών.

Εντούτοις, σε όλες σχεδόν τις χώρες της Ένωσης το ποσοστό συμμετοχής γυναικών ηλικίας 15 έως 24 ετών στην εκπαίδευση και την κατάρτιση είναι αντίστοιχο εκείνου των ανδρών αν και, εν γένει, λιγότερες σπουδάζουν θετικές επιστήμες, μηχανολογία και θέματα συναφή της τεχνολογίας. Επομένως, η ισότητα στην απόκτηση αρχικών τίτλων σπουδών βρίσκεται σε καλό δρόμο. Παραμένει, όμως, να επιτευχθεί η ισότητα των ευκαιριών για τις γυναίκες σε ό,τι αφορά την εξασφάλιση πρόσβασης σε θέσεις εργασίας σύμφωνα με το επίπεδο των προσόντων τους. Για την υποστήριξη της γυναικείας απασχόλησης προτείνεται η υιοθέτηση πολιτικών που να συμβαδίζουν την επαγγελματική με την οικογενειακή ζωή όπως γονικές άδειες, καθεστώς μερικής απασχόλησης κ.α.

6.3 ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Για να επιτευχθεί ο στόχος της πλήρους απασχόλησης, τα κράτη μέλη θα πρέπει να εντάξουν τα μέτρα τους για την υλοποίηση των Κατευθυντήριων Γραμμών στο πλαίσιο των τεσσάρων αξόνων σε μια συνετική στρατηγική η οποία περιλαμβάνει τους ακόλουθους οριζόντιους άξονες :

- *Βελτίωση των ευκαιριών απασχόλησης και παροχή κατάλληλων κινήτρων σε όλους αυτούς που είναι πρόθυμοι να αναλάβουν μια αμειβόμενη απασχόληση με στόχο την επίτευξη της πλήρους απασχόλησης.* Προς το σκοπό αυτό, τα κράτη μέλη πρέπει να καθορίσουν εθνικούς στόχους για την αύξηση του ποσοστού απασχόλησης, έτσι ώστε να συμβάλλουν στην επίτευξη των γενικών ευρωπαϊκών στόχων που σημαίνει την επίτευξη του γενικού ποσοστού απασχόλησης άνω του 60% για τις γυναίκες έως το 2010. Κατά την επιδίωξη αυτών των στόχων πρέπει να λαμβάνεται επίσης υπόψη ο στόχος για την αύξηση της ποιότητας των θέσεων εργασίας.
- *Τα κράτη – μέλη πρέπει να αναπτύξουν περιεκτικές και συνεκτικές στρατηγικές για τη δια βίου μάθηση έτσι ώστε να βοηθήσουν τους ανθρώπους στην απόκτηση και ενημέρωση των δεξιοτήτων που χρειάζονται για την αντιμετώπιση των οικονομικών και κοινωνικών αλλαγών καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής.* Οι στρατηγικές πρέπει ιδιαιτέρως να καλύψουν την ανάπτυξη συστημάτων αρχικής δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης για τους νέους και ενηλίκους έτσι ώστε να βελτιωθεί η απασχολησιμότητα, η προσαρμοστικότητα και οι δεξιότητές τους, καθώς και η συμμετοχή τους στη βασισμένη γνώση. Τέτοιου είδους στρατηγικές πρέπει να συνδέουν την κοινή ευθύνη των δημοσίων αρχών, των κοινωνικών εταίρων και των ατόμων με την αντίστοιχη συνεισφορά της κοινωνίας των πολιτών για να συμβάλλουν στην υλοποίηση της βασισμένης στη γνώση κοινωνίας. Στο πλαίσιο αυτό, οι κοινωνικοί εταίροι πρέπει να διαπραγματευτούν και να συμφωνήσουν σχετικά με μέτρα για τη βελτίωση της επιμόρφωσης ενηλίκων ώστε να βελτιωθούν η προσαρμοστικότητα των εργαζομένων και η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων. Προς το σκοπό αυτό τα κράτη – μέλη πρέπει να καθορίσουν εθνικούς στόχους για την αύξηση των επενδύσεων στους ανθρώπινους πόρους καθώς και της συμμετοχής στη συνεχή εκπαίδευση και επιμόρφωση (τυπική ή άτυπη) και να παρακολουθούν τακτικά την πρόοδο για την επίτευξη των στόχων αυτών.

- *Τα κράτη – μέλη πρέπει να αναπτύξουν μια πλήρη εταιρική σχέση με τους κοινωνικούς εταίρους για την εφαρμογή, την παρακολούθηση και τις επακόλουθες ενέργειες της στρατηγικής και την απασχόληση.* Οι κοινωνικοί εταίροι καλούνται σε όλα τα επίπεδα να επιταχύνουν τις ενέργειές τους για την υποστήριξη της διαδικασίας του Λουξεμβούργου. Εντός του γενικού πλαισίου και των στόχων που καθορίζονται από αυτές τις Κατευθυντήριες Γραμμές, οι κοινωνικοί εταίροι καλούνται να αναπτύξουν, σύμφωνα με τις εθνικές τους παραδόσεις και πρακτικές, τις δικές τους διαδικασίες υλοποίησης των κατευθυντήριων γραμμών για τις οποίες φέρουν την κύρια ευθύνη, να εντοπίσουν τα θέματα που θα αποτελέσουν τη βάση των διαπραγματεύσεων και να υποβάλουν εκθέσεις σε τακτικά διαστήματα, σχετικά με την πρόοδο καθώς και τον αντίκτυπο των ενεργειών τους στη λειτουργία της αγοράς απασχόλησης και εργασίας. Οι κοινωνικοί εταίροι σε ευρωπαϊκό επίπεδο καλούνται να καθορίσουν τη δική τους συμβολή και να παρακολουθούν, να ενθαρρύνουν και να υποστηρίζουν τις προσπάθειες που καταβάλλονται σε εθνικό επίπεδο.
- *Κατά την μετατροπή των Κατευθυντήριων Γραμμών για την απασχόληση σε εθνικές πολιτικές, τα κράτη – μέλη οφείλουν να δώσουν προσοχή στους τέσσερις άξονες και στους οριζόντιους στόχους, καθορίζοντας τις προτεραιότητές τους με ισορροπημένο τρόπο, έτσι ώστε να σέβονται τον ολοκληρωμένο χαρακτήρα και την ίση αξία των κατευθυντήριων γραμμών.* Με τα Εθνικά Σχέδια Δράσης θα αναπτυχθεί η στρατηγική για την απασχόληση, που θα περιλαμβάνει τον εντοπισμό μικτής πολιτικής με βάση τους τέσσερις άξονες και τους οριζόντιους στόχους, η οποία πρέπει να διευκρινίζει πώς διαρθρώνονται οι πολιτικές πρωτοβουλίες στο πλαίσιο των διαφόρων κατευθυντήριων γραμμών για να επιτευχθούν οι μακροπρόθεσμοι στόχοι.
- *Τα κράτη – μέλη και η Επιτροπή πρέπει να υποστηρίζουν την ανάπτυξη των κοινών ποιοτικών δεικτών έτσι ώστε να αξιολογηθεί δεόντως η πρόοδος σε όλους τους άξονες και να συνεχισθεί ο καθορισμός συγκριτικών στοιχείων και ο εντοπισμός των παραδειγμάτων ορθής πρακτικής.* Οι κοινωνικοί εταίροι πρέπει να αναπτύξουν κατάλληλους δείκτες και συγκριτικά στοιχεία και

βοηθητικές βάσεις στατιστικών δεδομένων για να μετρηθεί η πρόοδος των ενεργειών για τις οποίες είναι υπεύθυνοι.

6.4 ΛΗΦΘΕΝΤΑ ΜΕΤΡΑ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση για να δημιουργήσει το καλύτερο δυνατό οικονομικό κλίμα, επικεντρώνει τις προσπάθειές της στους ακόλουθους κύριους τομείς

6.4.1 Ενθάρρυνση των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ)

Οι 17 εκατ. ΜΜΕ της Ένωσης (επιχειρήσεις με λιγότερους από 250 υπαλλήλους), αντιπροσωπεύουν πάνω από το 70% της απασχόλησης, 50% των επενδύσεων και 60% του πλούτου τους.

Η Ένωση έχει λάβει σειρά συγκεκριμένων μέτρων για την ενθάρρυνση των ΜΜΕ. Μεταξύ του 1994 και του 1999 χρησιμοποιήθηκε 1 δισεκατ. ECU για την ανάπτυξη των μικρών επιχειρήσεων που βρίσκονταν στις υποβαθμισμένες περιοχές της Ένωσης. Ακολουθούνται πολιτικές για τη διευκόλυνση της θέσης σε λειτουργία μικρών επιχειρήσεων με τη μείωση του διοικητικού φόρτου και τη βελτίωση της δυνατότητας χρηματοδότησής τους.

6.4.2 Προώθηση της έρευνας και ανάπτυξης

Εάν η Ευρώπη θέλει να παραμείνει στην πρώτη γραμμή ενός ολοένα ανταγωνιστικότερου κόσμου, πρέπει να επενδύσει σε μεγάλο βαθμό στην έρευνα και την ανάπτυξη που αναπτύσσουν την τεχνολογία. Η Ένωση συμμετέχει στην προώθηση της διασυνοριακής συνεργασίας μεταξύ των δημοσίων αρχών, των επιχειρήσεων και των εργαστηρίων έρευνας σε διάφορα κράτη – μέλη. Ο προϋπολογισμός της για την έρευνα και ανάπτυξη του 1994-1998 που ανερχόταν σε 12,3 δισεκατ. Ecu, αφορούσε κυρίως την τεχνολογία πληροφοριών, την τηλεματική, τη βιοτεχνολογία και το περιβάλλον. Η επενδύσιμη χρηματοδότηση δημιουργεί νέες δυνατότητες για νέες θέσεις εργασίας καθώς και οι εφευρέσεις διατίθενται στην αγορά και για γενική χρήση.

Η Επιτροπή, για να βοηθήσει την ευρωπαϊκή βιομηχανία να ανταποκριθεί στην μελλοντική ζήτηση, ξεκίνησε το 1995 τη διεξαγωγή έρευνας σε επτά πρωτεύοντα βιομηχανικά και κοινωνικά θέματα, όπως π.χ. η ανάπτυξη εμβολίων κατά των μεταδοτικών ασθενειών.

6.4.3 Δημιουργία διευρωπαϊκών δικτύων μεταφορών και ενέργειας (ΔΔΜΕ)

Η ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς πρέπει να ενισχυθεί με τη δημιουργία μεγαλύτερης πανευρωπαϊκής υποδομής στις τηλεπικοινωνίες, τις μεταφορές και την ενέργεια, έτσι ώστε να δημιουργηθεί το πλαίσιο στο οποίο οι επιχειρήσεις θα μπορέσουν να μειώσουν τα έξοδά τους και να λειτουργήσουν αποτελεσματικότερα.

Για την επίτευξη του στόχου αυτού η Ένωση επέλεξε 14 προγράμματα προτεραιότητας που αφορούν τις μεταφορές. Το συνολικό κόστος τους θα είναι 91 δισεκατ. ECU το 2000. Το μεγαλύτερο μέρος της χρηματοδότησης θα προέρχεται από τον ιδιωτικό τομέα, αλλά θα διατεθούν επίσης ευρωπαϊκές επιδοτήσεις και δάνεια. Τα έργα ποικίλουν από τρένα μεγάλης ταχύτητας έως αυτοκινητόδρομους και αεροδρόμια. Επίσης, έχουν επιλεγεί 10 ενεργειακά προγράμματα προτεραιότητας που αναμένεται να κοστίσουν 5 δισεκατ. ECU και μελετώνται διάφορα τηλεπικοινωνιακά και περιβαλλοντικά δίκτυα.

6.4.4 Μέτρα για την προώθηση της απασχόλησης

Τα περισσότερα μέτρα για την ενίσχυση της δημιουργίας θέσεων απασχόλησης λαμβάνονται από τα κράτη – μέλη, αλλά η συμβολή της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι επίσης σημαντική. Η Ένωση βοηθά στο συντονισμό των πολιτικών, έτσι ώστε οι πρακτικές που ακολουθούνται σε μια χώρα να μην έρχονται σε σύγκρουση με τις πολιτικές που ακολουθούνται αλλού. Μπορεί να εξασφαλίσει τη διάδοση πληροφοριών για επιτυχή προγράμματα σε ένα κράτος μέλος στους υπόλοιπους εταίρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έτσι ώστε να ακολουθηθεί η ορθότερη πρακτική.

Γι' αυτό το λόγο, οι κυβερνήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης δέχθηκαν, για πρώτη φορά το 1994, να υποβάλλουν στην Επιτροπή αναλυτικές

λεπτομέρειες των προγραμμάτων απασχόλησής τους. Αυτή η πιο ολοκληρωμένη μέθοδος προσέγγισης βασίζεται στα διάφορα μέτρα που έχουν ήδη τεθεί σε εφαρμογή.

6.5 Η ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ EQUAL

Ένα νέο πρόγραμμα αρκετά υποσχόμενο είναι το πρόγραμμα Κοινοτικής Πρωτοβουλίας EQUAL. Σχεδιάστηκε για να ενισχύσει την Ευρωπαϊκή Στρατηγική Απασχόλησης. Είναι ένα πεδίο πειραματισμού πάνω σε νέες μορφές συνεργασίας με στόχο την αντιμετώπιση των διακρίσεων και των ανισοτήτων στην αγορά εργασίας. Η EQUAL χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) με 2.847 εκατ. ευρώ για την περίοδο 2000-2006. Το ποσό που αντιστοιχεί στην Ελλάδα είναι 104,1 εκατ. ευρώ (35,47 δισ. δρχ.).

ΠΙΝΑΚΑΣ 6.1

ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ EQUAL				
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ (Σε εκατομμύρια ευρώ)				
	Δημόσια Δαπάνη	Συμμετοχ. Ή ΕΚ	Εθνική Συμμετοχή	Βαρύτητα στο σύνολο (%)
Υποπρ. 1 Απασχολησιμότητα	44,416	33,312	11,104	32
Υποπρ. 1 Ανάπτυξη Επιχειρηματικού πνεύματος	34,700	26,025	8,675	25
Υποπρ. 3 Προσαρμοστικότητα	34,700	26,025	8,675	25
Υποπρ. 4 Ίσες ευκαιρίες για γυναίκες και άνδρες	13,880	10,410	3,470	10
Υποπρ. 5 Οι αιτούντες άσυλο	2,776	2,082	0,694	2
Υποπρ. 6 Τεχνική βοήθεια	8,328	6,242	2,082	6
Σύνολο	138,800	104,100	34,700	100

Πρωταρχικός στόχος της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας EQUAL είναι η ανάπτυξη και η προώθηση νέων τρόπων και πρακτικών στον τομέα της απασχόλησης, για την αντιμετώπιση κάθε μορφής διακρίσεων και ανισοτήτων που βιώνουν όσοι επιζητούν πρόσβαση στην αγορά εργασίας ή βρίσκονται ήδη σε αυτήν, αξιοποιώντας τις εμπειρίες των Πρωτοβουλιών ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ και ADAPT.

Σύμφωνα με την εικόνα που παρουσιάζει η αγορά εργασίας, ένα ευρύ κοινωνικό σύνολο, αποτελούμενο από διαφορετικές πληθυσμιακές ομάδες όσον αφορά στα «ιδιαιτέρα» κοινωνικά χαρακτηριστικά τους, αντιμετωπίζει μια σειρά δυσκολιών και προκαταλήψεων που εμποδίζουν την κοινωνική και κυρίως την επαγγελματική του ένταξη / επανένταξη. Στρατηγικός στόχος της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας EQUAL, όπως σχεδιάστηκε και ανακοινώθηκε από την Επιτροπή, είναι να λειτουργήσει ως δοκιμαστικό έδαφος για την ανάπτυξη και τη διάδοση νέων τρόπων για την εφαρμογή πολιτικών στον τομέα της απασχόλησης, προκειμένου να αντιμετωπισθεί κάθε μορφή διακρίσεων και ανισοτήτων που βιώνουν όσοι επιζητούν πρόσβαση στην αγορά εργασίας ή βρίσκονται ήδη σε αυτή.

Έχει δομηθεί πάνω σε εννέα θεματικά πεδία (μέτρα). Οκτώ από αυτά βασίζονται στους τέσσερις πυλώνες της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση, ενώ το ένατο πεδίο καλύπτει τις ανάγκες των αιτούντων άσυλο. Το πρόγραμμα θα υλοποιηθεί σε τέσσερα στάδια και οι άμεσα επωφελούμενες ομάδες είναι οι γυναίκες, τα άτομα με ειδικές ανάγκες, οι απασχολούμενοι με ελλιπή εκπαίδευση, οι παλιννοστούντες και μετανάστες, φυλακισμένοι, αποφυλακισμένοι, τα ανεξαρτημένα άτομα κ.ά.

Τα έξι υποπρογράμματα και τα επιμέρους θεματικά πεδία (μέτρα) που αποτελούν και κύριους στόχους της Πρωτοβουλίας είναι τα εξής:

- Βελτίωση της απασχολησιμότητας.
- Διευκόλυνση της πρόσβασης και της επιστροφής στην αγορά εργασίας.
- Καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας σε σχέση με την αγορά εργασίας.
- Ανάπτυξη του επιχειρηματικού πνεύματος.
- Πρόσβαση για όλους στη διαδικασία δημιουργίας μιας επιχείρησης.

- Ενίσχυση της κοινωνικής οικονομίας.
- Ενθάρρυνση της προσαρμοστικότητας των επιχειρήσεων και των απασχολουμένων.
- Προώθηση της δια βίου μάθησης και των εργασιακών πρακτικών ενσωμάτωσης οι οποίες ενθαρρύνουν την πρόσληψη και τη διατήρηση αυτών που πλήττονται από διακρίσεις και ανισότητα στην αγορά εργασίας.
- Υποστήριξη της προσαρμοστικότητας των εταιριών και των εργαζομένων στις διαρθρωτικές οικονομικές αλλαγές και στη χρήση της τεχνολογίας της πληροφορίας και άλλων νέων τεχνολογιών.
- Ενίσχυση των πολιτικών ίσων ευκαιριών για γυναίκες και άνδρες.
- Συνδυασμός οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής.
- Ενθάρρυνση της κατάρτισης του επαγγελματικού διαχωρισμού.
- Αιτούντες άσυλο.
- Τεχνική βοήθεια.

Κεντρικό ρόλο στη διαχείριση του προγράμματος έχει η Ειδική υπηρεσία Διαχείρισης του επιχειρησιακού προγράμματος της κοινοτικής πρωτοβουλίας Equal.

Η πρωτοβουλία, όπως ανακοινώθηκε, θα υλοποιηθεί μέσω εταιρικών σχέσεων από *αναπτυξιακές συμπράξεις (ΑΣ)* αστικών μη κερδοσκοπικών εταιρειών. Σ' αυτές μπορούν να συμμετέχουν ανάλογα με το θεματικό πεδίο και τους στόχους δημόσιες αρχές, δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς απασχόλησης, οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (α' και β' βαθμού), ο τομέας των επιχειρήσεων (ιδίως οι ΜΜΕ), φορείς στήριξης της επιχειρηματικότητας, επαγγελματικές ενώσεις, οργανισμοί κατάρτισης και εκπαίδευσης, κοινωνικοί φορείς κ.α.

Η επιλογή των Αναπτυξιακών Συμπράξεων (ΑΣ) θα πραγματοποιηθεί σε δύο κύκλους εφαρμογής, διάρκειας 2-3 ετών έκαστος. Σε κάθε κύκλο θα επιλεγούν και θα χρηματοδοτηθούν 30-40 Αναπτυξιακές Συμπράξεις.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6.2

ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ (ΜΕΥΡΟ) ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (εκ. ευρώ)

	Δημόσια δαπάνη	Συμμετοχή ΕΚΤ	Εθνική συμμετοχή	Βαρύτητα στο σύνολο (%)
Υποπρ. 1: Απασχολησιμότητα	44,416	33,312	11,104	32
Μέτρο 1.1: Διευκόλυνση της πρόσβασης και της επιστροφής στην αγορά εργασίας	33,312	24,984	8,328	24
Μέτρο 1.2: Καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας σε σχέση με την αγορά της εργασίας	11,104	8,328	2,776	8
Υποπρ. 2: Ανάπτυξη επιχειρηματικού πνεύματος	34,700	26,025	8,675	25
Μέτρο 2.1: Πρόσβαση για όλους όσον αφορά στη διαδικασία δημιουργίας μιας επιχείρησης	20,820	15,615	5,205	15
Μέτρο 2.2: Ενίσχυση της κοινωνικής οικονομίας	13,880	10,410	3,470	10
Υποπρ. 3: Προσαρμοστικότητα	34,700	26,025	8,675	25
Μέτρο 3.1: Προώθηση της δια βίου μάθησης και των εργασιακών πρακτικών ενσωμάτωσης	13,880	10,410	3,470	10
Μέτρο 3.2: Υποστήριξη της προσαρμοστικότητας των εταιρειών και των εργαζομένων	20,820	15,615	5,205	15
Υποπρ. 4: Ίσες ευκαιρίες για γυναίκες και άνδρες	13,880	10,410	3,470	10
Μέτρο 4.1: Συνδυασμός οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής	4,164	3,123	1,041	3
Μέτρο 4.2: Ενθάρρυνση της κατάργησης του επαγγελματικού διαχωρισμού	9,716	7,827	2,429	7
Υποπρ. 5: Οι αιτούντες άσυλο	2,776	2,082	0,694	2
Μέτρο 5.1: Υποστήριξη της κοινωνικής και επαγγελματικής ένταξης των αιτούντων άσυλο	2,776	2,082	0,694	2
Υποπρ. 6: Τεχνική βοήθεια	8,328	6,246	2,082	6
Μέτρο 6.1: Ειδικές δράσεις υποστήριξης της Κ.Π. Equal	4,164	3,123	1,041	3
Μέτρο 6.2: Τεχνική βοήθεια για τη διοικητική και τη χρηματοδοτική υποστήριξη της πρωτοβουλίας	2,776	2,082	0,694	2
Μέτρο 6.3: Συμπληρωματικές δράσεις τεχνικής βοήθειας	1,388	1,041	0,347	1
Σύνολο	138,800	104,10	34,700	100

Πρόγραμμα Κοινωνικής Πρωτοβουλίας για την καταπολέμηση των διακρίσεων και ανισοτήτων σε σχέση με την αγορά εργασίας (Equal) στην Ελλάδα.

6.6 ΜΕΤΡΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Οι συντελούμενες, τα τελευταία χρόνια, μεγάλες διαρθρωτικές αλλαγές στο μοντέλο παραγωγής, όπως αυτό διαμορφώθηκε στην περίοδο της βιομηχανικής επανάστασης, δημιουργούν σήμερα την αναγκαιότητα μια βαθύτερης επανεξέτασης των ακολουθούμενων παραδοσιακών πολιτικών απασχόλησης. Η αδιάψευστη παρουσία 20.000.000 ανέργων στις χώρες της Ε.Ε. σε μια περίοδο που το Α.Ε.Π. στις χώρες αυτές αυξάνει με ρυθμούς που κινούνται κατά μέσο όρο στο 3%, ανατρέπει παραδοσιακές απόψεις που συνέδεσαν το Α.Ε.Π. με την αύξηση θέσεων εργασίας. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με τη διόγκωση του φαινομένου της παρουσίας εκατομμυρίων ξένων εργατών και οικονομικών, θρησκευτικών και πολιτικών λαθρομεταναστών στις χώρες της Ε.Ε., έχει διαμορφώσει μια ζοφερή εικόνα στη ευρωπαϊκή αγορά εργασίας.

Εν όψει αυτών των δυσμενών εξελίξεων και διαπιστώσεων, το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων επιχείρησε να καλύψει ένα σημαντικό κενό στην ως τώρα ασκούμενη εθνική πολιτική απασχόλησης, προτείνοντας μέτρα που όλα μαζί και το καθένα χωριστά συγκροτούν ένα σύνολο διαρθρωτικών μέτρων για την καταπολέμηση της ανεργίας. Τα μέτρα αυτά είναι ένα προϊόν ενός ειλικρινούς και καλόπιστου διαλόγου ανάμεσα στην κυβέρνηση, τους εργαζόμενους και τους εργοδότες και αποτελούν την θεσμική έκφραση μιας συλλογικής προσπάθειας του κράτους και των κοινωνικών εταίρων, το ελληνικό εγχείρημα για την καταπολέμηση της ανεργίας, τη διασύνδεση της απασχόλησης με την δια βίου κατάρτιση, την ανάπτυξη νέων ευκαιριών απασχόλησης, τη μείωση του έμμεσου κόστους εργασίας τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των ως τώρα ακολουθούμενων πολιτικών στην αγορά εργασίας που αποτελούν άλλωστε τους στόχους της συνόδου κορυφής του Εσσέν.

Πέρα όμως όλων των προαναφερόμενων, διαφαίνεται, μετά από την ανάλυση και μελέτη των διατάξεων του Ν.2434/96, ότι η ελληνική πολιτεία αποκτά πλαίσιο και κανόνες εφαρμογής μέτρων κοινωνικής για την καταπολέμηση της ανεργίας, που συνδυάζουν απόλυτα την αξιόπιστη,

παραγωγική και διάφανη αξιοποίηση των εθνικών και κοινοτικών πόρων που αφορούν το ανθρώπινο δυναμικό.

Ειδικότερα στα πλαίσια του Ν.2434/96 προβλέποντας δράσεις που αφορούν αφενός το σύνολο του εργατικού δυναμικού και αφετέρου πρόσθετες δράσεις για τους μακροχρόνιους ανέργους, επιτρέποντας ευελιξία στην αντιμετώπιση αυτού του τόσο σοβαρού κοινωνικού προβλήματος. Πράγματι, ο μακροχρόνια άνεργος είναι πλέον δυνατό να κάνει χρήση των γενικών διατάξεων του νόμου που αφορούν το σύνολο του εργατικού δυναμικού ή να υπαχθεί στις ειδικές ρυθμίσεις για τους μακροχρόνια ανέργους.

Σύμφωνα με τα παραπάνω από τον Ν. 2434/96 προβλέπονται διάφορα μέτρα για την αντιμετώπιση της ανεργίας και τα οποία τα αναλύουμε στις παρακάτω παραγράφους.

6.6.1 Ο.Α.Ε.Δ. – Κάρτα απασχόλησης

Ο Ο.Α.Ε.Δ. είναι το κύριο όργανο εφαρμογής της Κυβερνητικής πολιτικής για την Απασχόληση και αποβλέπει στην εξασφάλιση των αναγκαίων προϋποθέσεων για τη γρήγορη προσαρμογή της προσφοράς εργασίας τους απαιτήσει της ζήτησης. *Ειδικότερα η αποστολή του Ο.Α.Ε.Δ. υλοποιείται μέσα από τους ακόλουθους κύριους τομείς δραστηριότητας:*

- Τον Επαγγελματικό Προσανατολισμό του εργατικού δυναμικού.
- Την Τεχνική – Επαγγελματική Εκπαίδευση του εργατικού δυναμικού.
- Την κατάλληλη τοποθέτηση σε εργασία και τη γεωγραφική και επαγγελματική κινητικότητα του εργατικού δυναμικού και
- Τη χορήγηση παροχών (επιδομάτων ανεργίας, στράτευσης, συμπληρωματικών παροχών μητρότητας και οικογενειακών επιδομάτων).

Η προσπάθεια που γίνεται από τον Οργανισμό, στο πλαίσιο του εκσυγχρονισμού, με τη διεύρυνση των υπηρεσιών προς το κοινωνικό σύνολο, έχει ως άξονες:

- ◆ την προώθηση νέων θεσμικών μέτρων,
- ◆ τον εκσυγχρονισμό της δομής και λειτουργίας των Υπηρεσιών του,
- ◆ τη βελτίωση των δομών κατάρτισης και εκπαίδευσης την οποία παρέχει και
- ◆ την προσαρμογή και ανάπτυξη του προσωπικού του κατά τρόπο που να μπορεί ν' ανταποκρίνεται αποτελεσματικά στις μεταβαλλόμενες συνθήκες και απαιτήσεις.

Σημαντική βοήθεια παρέχεται στον ΟΑΕΔ, και ειδικότερα στην προσπάθειά του για παροχή υψηλού επιπέδου υπηρεσιών, μέσα από τα αναπτυξιακά προγράμματα και την τεχνική βοήθεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ο Ο.Α.Ε.Δ. ως εθνικός φορέας απασχόλησης, εκδίδει την κάρτα απασχόλησης, μέτρο που θεσπίζεται για πρώτη φορά στη χώρα μας και μέσω του οποίου επιδιώκεται η εκκίνηση μιας εξελικτικής διαδικασίας παρέμβασης στην αγορά εργασίας διαμέσου:

- * *Της πολλαπλής χρήσης της κάρτας όπου ο άνεργος επιλέγει την υπαγωγή του σε προγράμματα απασχόλησης κατάρτισης (ενεργητική πολιτική απασχόλησης) ή τη λήψη του επιδόματος ανεργίας (παθητική πολιτική απασχόλησης).*
- * *Της σταδιακής καταπολέμησης της παράνομης απασχόλησης.*
- * *Της ποσοτικής και ποιοτικής απεικόνισης της μισθωτής εργασίας και της διευκόλυνσης των διακινούμενων μισθωτών στα κράτη μέλη της Ε.Ε.*
- * *Της απλούστευσης των διακινούμενων κατά τη συναλλαγή των δικαιούχων με τις δημόσιες υπηρεσίες και τις επιχειρήσεις.*

Με την κάρτα απασχόλησης μπορούν να εφοδιαστούν όλοι οι εργαζόμενοι με σχέση εξαρτημένης εργασίας ιδιωτικού δικαίου και όλοι οι άνεργοι που επιθυμούν να απασχοληθούν με τέτοια σχέση και πληρούν τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στο άρθρο 3 του Ν.1545/85. Επίσης οι άνεργοι ή εργαζόμενοι που εντάσσονται σε προγράμματα συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης, τα οποία επιχορηγούνται από την Ε.Ε., από τον ΟΑΕΔ ή και από τις δύο πηγές.

Αν ο κάτοχος της κάρτας είναι άνεργος που επιδοτείται, μπορεί να μετατρέπει τα μηνιαία επιδόματα ανεργίας σε μηνιαία μερίδια εργασίας και κατάρτισης, στην περίπτωση που ενταχτεί στα ειδικά προγράμματα απασχόλησης και επαγγελματικής κατάρτισης ανέργων. Τα μηνιαία μερίδια εργασίας μπορούν να χρησιμοποιηθούν για:

- ❖ επιδότηση ανεργίας.
- ❖ επιδοτούμενη απασχόληση.
- ❖ επιδοτούμενη αυτοαπασχόληση.
- ❖ επιδοτούμενη κατάρτιση.
- ❖ επιδοτούμενη πρακτική άσκηση.
- ❖ απασχόληση.
- ❖ επαγγελματικό προσανατολισμό.

Η πλήρης ανάπτυξη της χρήσης της "κάρτας απασχόλησης" από τους άνεργους, τους εργαζόμενους, του ΟΑΕΔ και τις επιχειρήσεις, θα προκαλέσει διαχρονικά τα παρακάτω ευεργετικά αποτελέσματα:

- Ο επιδοτούμενος άνεργος θα μπορεί εντασσόμενος με την βούλησή του στα ειδικά προγράμματα που θα εκπονεί ο ΟΑΕΔ, να μετατρέπει το επίδομα ανεργίας σε επίδομα για την επαγγελματική του κατάρτιση και απασχόληση.
- Ο επιδοτούμενος άνεργος ή εργαζόμενος θα μπορεί να συναλλάσσεται με τον ΟΑΕΔ είτε για την ανάληψη του επιδόματος ανεργίας του, είτε για την ανάληψη εκτάκτων οικονομικών ενισχύσεων ή οικογενειακών επιδομάτων, με ηλεκτρονικό τρόπο, αποφεύγοντας έτσι τις άστοχες και δαπανηρές μετακινήσεις και την απώλεια χρόνου.
- Θα εξυγιάνει τη συνολική διαδικασία των προγραμμάτων συνεχιζόμενης κατάρτισης ανέργων, αφού αποτελεί προαπαιτούμενο για τη συμμετοχή του ανέργου σε αυτά τα προγράμματα.
- Με ηλεκτρονικό τρόπο, θα είναι δυνατό, με τη θέληση του ανέργου ή του εργαζόμενου να καταγραφούν οι επαγγελματικές ικανότητες του κατόχου, οι εξειδικεύσεις του στην εργασία, και επιπλέον τη διακίνηση του στις χώρες μέλη της Ε.Ε.

- Στα πλαίσια των όσων αναφέρθηκαν παραπάνω βρίσκονται ήδη σε εξέλιξη προγράμματα μετατροπής των παθητικών μέτρων σε ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης (μερίδιο εργασίας).

6.6.2 Λογαριασμός για την απασχόληση και την επαγγελματική κατάρτιση (ΛΑΕΚ)

Στον οργανισμό Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ) δημιουργείται κλάδος με την επωνυμία *«Λογαριασμός για την απασχόληση και την επαγγελματική κατάρτιση (ΛΑΕΚ)»*.

Πόροι του λογαριασμού είναι η εργοδοτική εισφορά 0,45% που καθορίστηκε με το άρθρο 14 του Ν.2224/94 και τροποποιήθηκε με το άρθρο 10 του Ν.2336/95, καταβάλλεται υπέρ του Λογαριασμού για την Απασχόληση και την Επαγγελματική κατάρτιση (Λ.Α.Ε.Κ.) που συστάθηκε με το άρθρο 1 του Ν.2434/96. Η ανωτέρω εισφορά καταβάλλεται υποχρεωτικά από όλους τους εργοδότες συμπεριλαμβανομένων του Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ. και των Ο.Τ.Α., για τους ασφαλισμένους που υπάγονται έστω και σε ένα κλάδο ασφάλισης του ΟΑΕΔ, συνεισπράττεται με τους υπέρ ΙΚΑ εισφορές και υπολογίζεται επί των αποδοχών επί των οποίων υπολογίζονται οι εισφορές του ΙΚΑ. Οι πόροι του ΛΑΕΚ που αποδίδονται τους επιχειρήσεις και αφορούν την επαγγελματική κατάρτιση δε λογίζονται ως έσοδα και απαλλάσσονται από κάθε φορολογική επιβάρυνση.

Στο πρόγραμμα μπορούν να λάβουν μέρος οι επιχειρήσεις που καταβάλλουν στο ΙΚΑ για το έτος 2001 την εργοδοτική εισφορά 0,45%, υπό την προϋπόθεση ότι το προτεινόμενο πρόγραμμα δε χρηματοδοτείται από άλλο φορέα, εκτός αν αποφασίζει διαφορετικά η Επιτροπή Διαχείρισης του Λ.Α.Ε.Κ. Οι επιχειρήσεις που δεν πραγματοποίησαν ή δεν εξήντησαν για προγράμματα την εργοδοτική εισφορά 0,45% του έτους 2000, μπορούν να τη μεταφέρουν στο έτος 2001.

6.6.3 Ολοκληρωμένο μηχανογραφικό σύστημα προσφοράς και ζήτησης των θέσεων εργασίας

Στον Ο.Α.Ε.Δ. αναπτύσσεται ολοκληρωμένο μηχανογραφικό σύστημα καταγραφής και ηλεκτρονικής πληροφόρησης για όλες τις προσφερόμενες από τις επιχειρήσεις νέες θέσεις εργασίας και για όλες τις αιτήσεις θέσεων απασχόλησης, που υποβάλλουν όσοι αναζητούν εργασία. με την ονομασία Σύστημα Πανελλαδικής Ενημέρωσης (Σ.Π.Ε.). Η ανακοίνωση της προσφερόμενης θέσης εργασίας και αυτή των στοιχείων του ανέργου στο Σ.Π.Ε. γίνεται μόνο με τη συναίνεση των επιχειρήσεων και των ανέργων αντίστοιχα.

Ουσιαστικά, επιδιώκεται να αποτελέσει ο ΟΑΕΔ τον φορέα της διάχυσης πληροφόρησης για τις υπάρχουσες κενές θέσεις εργασίας και τους αναζητούν εργασία, μέσω ενός συστήματος ηλεκτρονικής καταγραφής των απαραίτητων στοιχείων, αλλά και της θέσπισης κινήτρων ιδιαίτερα προς τις επιχειρήσεις για να ανακοινώσουν τις κενές θέσεις εργασίας, δεδομένου ότι η διεθνής εμπειρία απέδειξε ότι αυτό δεν μπορεί να επιτευχθεί με διοικητικά μέτρα.

6.7 ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

Ο συνδυασμός των προγραμμάτων απασχόλησης – κατάρτισης ανέργων, έχει στόχο αφενός την επανακατάρτιση τους και αφετέρου την απορρόφηση σημαντικού μέρους των επανακαταρτισθέντων από τις επιχειρήσεις, συνδυάζοντας την επαγγελματική κατάρτιση με την ζήτηση θέσεων εργασίας. Η σύνδεση αυτή εθίζει τις επιχειρήσεις στην προοπτική της συνεχούς εκπαίδευσης και επιμόρφωσης του προσωπικού τους, και διασυνδέει δυναμικά την ζήτηση με την προσφορά εργασίας.

Ιδιωτικές επιχειρήσεις που απασχολούν πάνω από 30 άτομα, μπορούν σε συνεργασία με τον ΟΑΕΔ, να υλοποιούν προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης ανέργων, με την προϋπόθεση ότι μετά την ολοκλήρωση της

κατάρτισης θα προσλαμβάνουν, μέσα σε χρονικό διάστημα τριών μηνών από τη λήξη της, το 1/3 τουλάχιστον των καταρτισθέντων ανέργων.

Η θεωρητική διδασκαλία των προγραμμάτων αυτών διεξάγεται:

1. Σε σχολές του Ο.Α.Ε.Δ.
2. Σε πιστοποιημένα από το Εθνικό Κέντρο Πιστοποίησης Δομών Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης «Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης».
3. Σε εκπαιδευτικές υποδομές των επιχειρήσεων που απασχολούν πάνω από 300 άτομα, υπό την προϋπόθεση ότι αυτές πιστοποιήθηκαν από το Εθνικό κέντρο Πιστοποίησης Δομών Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης.

Νέες ιδιωτικές επιχειρήσεις μπορούν 2 τουλάχιστον μήνες πριν από την έναρξη λειτουργίας τους, να υλοποιούν, με βάση τις παραπάνω προϋποθέσεις, προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης εφόσον 3 μήνες μετά την έναρξη της λειτουργίας τους θα απασχολήσουν τα μισά τουλάχιστον από τα εκπαιδευθέντα άτομα.

Ιδιωτικές επιχειρήσεις, που απασχολούν λιγότερους από 30 μισθωτούς, μπορούν να υλοποιούν, τα αναφερόμενα προγράμματα κατάρτισης, υπό τις εξής πρόσθετες προϋποθέσεις:

- ◆ Η επιχείρηση να συμβάλλεται με άλλες επιχειρήσεις, με σκοπό την υλοποίηση κοινού προγράμματος επαγγελματικής κατάρτισης ανέργων.
- ◆ Το σύνολο των απασχολούμενων μισθωτών στις συμβαλλόμενες επιχειρήσεις να είναι τουλάχιστον τριάντα.
- ◆ Οι επιχειρήσεις να υπογράφουν σύμβαση με τον ΟΑΕΔ στην οποία να καθορίζονται οι υποχρεώσεις ενός έκαστου των συμβαλλομένων μερών, το περιεχόμενο της οποίας εγκρίνεται με απόφαση του Δ.Σ. του ΟΑΕΔ.
- ◆ Οι επιχειρήσεις που πραγματοποιούν τα προγράμματα αυτά οφείλουν να προσλάβουν συνολικά το 1/3 των καταρτισθέντων ανέργων.

Οι παραπάνω ιδιωτικές επιχειρήσεις μετά την πραγματοποίηση των προγραμμάτων κατάρτισης έχουν την δυνατότητα να εντάσσονται στη συνέχεια στα προγράμματα απασχόλησης και να επιχορηγηθούν για τους ανέργους που καταρτίστηκαν. Για το 1999 το πρόγραμμα κατάρτισης του ΟΑΕΔ αφορούσε 5.000 ανέργους.

6.8 ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ: “ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ & ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ”

Οι πέντε (5) βασικοί Άξονες Προτεραιότητας του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση» 2000-2006, οι οποίοι συμπίπτουν αντίστοιχα με τα πέντε (5) πεδία πολιτικής που υποστηρίζει το ΕΚΤ, σχεδιάστηκαν με βάση τους γενικούς (στρατηγικούς) στόχους του Σχεδίου Ανάπτυξης για την Απασχόληση και την Επαγγελματική Κατάρτιση, λαμβάνοντας υπόψη και τις εν τω μεταξύ διαβουλεύσεις του Υπουργείου Εργασίας με τους κοινωνικούς εταίρους και με τα άλλα παραγωγικά Υπουργεία, αλλά και με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Ο έκτος άξονας προτεραιότητας του Ε.Π. αναφέρεται στην Τεχνική βοήθεια.

Οι παραπάνω βασικοί άξονες προτεραιότητας του Ε.Π. εκφράζουν την εθνική πολιτική για την ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων και ιδιαίτερα αναφορικά με την απασχόληση και την επαγγελματική κατάρτιση. Η πολιτική αυτή συνοψίζεται στους εξής κυρίαρχους στόχους του Επιχειρησιακού Προγράμματος:

- ◆ Πρόληψη της ανεργίας μέσω εξατομικευμένων παρεμβάσεων.
- ◆ Προώθηση της ισότητας των ευκαιριών πρόσβασης στην αγορά εργασίας.
- ◆ Ενίσχυση και αναβάθμιση της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας των παρεμβάσεων στην αγορά εργασίας.
- ◆ Προώθηση της επιχειρηματικότητας και της προσαρμοστικότητας του εργατικού δυναμικού.
- ◆ Βελτίωση της πρόσβασης και της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας.

6.8.1 Άξονας Προτεραιότητας 1

Ο πρώτος άξονας αφορά στην *Ανάπτυξη και Προώθηση ενεργών πολιτικών για την καταπολέμηση και την πρόληψη της ανεργίας, για την αποφυγή της μακροχρόνιας ανεργίας και τη διευκόλυνση της επανένταξης των μακροχρόνια ανέργων.*

Ο άξονας αυτός περιλαμβάνει δράσεις και έργα υπέρ των ανέργων, προσανατολισμένα κυρίως στην πρόληψη της ανεργίας και ιδιαίτερα στην πρόληψη της μακροχρόνιας ανεργίας, μέσω των εξατομικευμένων παρεμβάσεων. Ο συνολικός προϋπολογισμός (εξ' ολοκλήρου δημόσια δαπάνη) είναι 895,4 MEURO και ισοδυναμεί με το 47,4% της συνολικής δημόσιας δαπάνης του Ε.Π. Το 67,8% των πόρων του ΕΚΤ θα χρησιμοποιηθούν για υλοποίηση προληπτικών δράσεων. Ο άξονας περιλαμβάνει πέντε (5) μέτρα με τις παρακάτω αντίστοιχες δράσεις/ έργα.

- Δημιουργία και εκσυγχρονισμός ή επέκταση Δημοσίων Υπηρεσιών Απασχόλησης (κυρίως ΚΠΑ και δράσεις εκσυγχρονισμού του ΟΑΕΔ), καθώς και υποδομών υποστήριξης κοινωνικά ευπαθών ομάδων.
- Λειτουργία των Κέντρων Προώθησης της Αγοράς Εργασίας.
- Αξιολόγηση των πολιτικών απασχόλησης που υλοποιεί ο ΟΑΕΔ.
- Προώθηση ανέργων σε νέες θέσεις απασχόλησης ως αποτέλεσμα της εξατομικευμένης παρέμβασης.
- Προώθηση ανέργων σε νέες θέσεις απασχόλησης στα πεδία περιβάλλοντος και πολιτισμού.

6.8.2 Άξονας προτεραιότητας 2

Στον δεύτερο άξονα περιλαμβάνεται η *Προώθηση της ισότητας των ευκαιριών πρόσβασης στην αγορά εργασίας για όλους και ιδιαίτερα για εκείνους που απειλούνται με κοινωνικό αποκλεισμό.*

Σύμφωνα με τη συνολική στρατηγική της χώρας για την προώθηση ίσων ευκαιριών στις κοινωνικά ευπαθείς ομάδες, που παρουσιάζεται στον άξονα αυτό, περιλαμβάνονται:

- Εκπόνηση μελετών και ερευνών για την συστηματική ανάλυση του κοινωνικό - οικονομικού αποκλεισμού.
- Δράσεις υποστήριξης, κατάρτισης και προώθησης της απασχόλησης ατόμων που ανήκουν σε κοινωνικά ευπαθείς ομάδες, καθώς και σε ανέργους που διαβιούν σε περιοχές υψηλής ανεργίας ή ανήκουν σε τομείς που πλήττονται από υψηλή ανεργία.

Ο συνολικός προϋπολογισμός του άξονα, που είναι εξ' ολοκλήρου δημόσιος, ανέρχεται σε 307 MEURO και ισοδυναμεί με το 16,3% της συνολικής/ δημόσιας δαπάνης του Ε.Π. Στα τρία (3) Μέτρα του Άξονα Προτεραιότητας περιλαμβάνονται οι παρακάτω δράσεις:

- ◆ Προκατάρτιση
- ◆ Υποστηρικτικές/ συμβουλευτικές ενέργειες
(Μετά από αυτές τις δράσεις οι ωφελούμενοι προωθούνται σε δράσεις κατάρτισης, ή προώθησης της απασχόλησης σε κοινά προγράμματα με τους υπόλοιπους ανέργους στο πλαίσιο εφαρμογής της αρχής του mainstreaming.
- ◆ Προώθηση της απασχόλησης ατόμων κοινωνικά ευπαθών ομάδων.
- ◆ Προκατάρτιση, κατάρτιση, υποστήριξη / συμβουλευτική και προώθηση σε θέσεις απασχόλησης, σε άτομα ειδικών αναγκών που δεν είναι σε θέση να ωφεληθούν από τα δύο προηγούμενα Μέτρα, σε ανέργους περιοχών ή τομείς υψηλής ανεργίας, καθώς και σε ανέργους άνω των 45 ετών.

6.8.3 Άξονας Προτεραιότητας 3

Η Προώθηση και βελτίωση της επαγγελματικής κατάρτισης και της παροχής συμβουλών, είναι ο στόχος του τρίτου άξονα

Σύμφωνα με την πολιτική της χώρας για βελτίωση της ποιότητας των ενεργειών κατάρτισης, όλες οι δράσεις προς αυτή την κατεύθυνση περιλαμβάνονται στο μοναδικό Μέτρο (3.1) του άξονα με τίτλο «*Ενίσχυση των δράσεων πιστοποίησης (κέντρων, φορέων, προγραμμάτων και εκπαιδευτών), καθώς και υπηρεσιών δημιουργίας και τυποποίησης προγραμμάτων κατάρτισης*» και αφορούν:

- Στην πιστοποίηση και συνεχή αξιολόγηση/ παρακολούθηση δομών και φορέων κατάρτισης
- Στην εκπαίδευση και πιστοποίηση εκπαιδευτών
- Στην δημιουργία και τήρηση μητρώου εκπαιδευτών
- Στη δημιουργία τυποποιημένων προγραμμάτων κατάρτισης
- Στην πιστοποίηση προγραμμάτων κατάρτισης

Ο συνολικός προϋπολογισμός του άξονα, που είναι εξ' ολοκλήρου δημόσιος, είναι 53 ΜΕΥΡΟ, ίσο με το 2,8% της συνολικής δημόσιας δαπάνης του Ε.Π.

6.8.4 Άξονας Προτεραιότητας 4

Στον τέταρτο άξονα, περιλαμβάνεται η *Ανάπτυξη και προώθηση της επιχειρηματικότητας και προσαρμοστικότητας του εργατικού δυναμικού*.

Ο άξονας αυτός αναφέρεται σε δράσεις υπέρ των ανέργων για έναρξη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και υπέρ των αυτοαπασχολούμενων ή εργαζόμενων σε επιχειρήσεις ή στο Δημόσιο Τομέα για ανάπτυξη των δεξιοτήτων τους. Ο συνολικός προϋπολογισμός ανέρχεται σε 510 ΜΕΥΡΟ. Η αντίστοιχη δημόσια δαπάνη είναι 435 ΜΕΥΡΟ, η οποία αντιπροσωπεύει το 23% της συνολικής δημόσιας δαπάνης του Ε.Π. Οι δράσεις του άξονα περιλαμβάνονται σε τέσσερα (4) Μέτρα και εξειδικεύονται στα εξής:

- Ενίσχυση ανέργων για έναρξη ελευθέρου επαγγέλματος ή και για σύσταση νέων επιχειρήσεων με την συμμετοχή περισσοτέρων του ενός ανέργων. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ενίσχυση των ανέργων για αυτοαπασχόληση στους τομείς περιβάλλοντος και πολιτισμού.
- Κατάρτιση αγροτών και αυτοαπασχολούμενων στο δευτερογενή και τριτογενή τομέα.
- Κατάρτιση εργαζόμενων σε επιχειρήσεις.
- Κατάρτιση δημοσίων υπαλλήλων με την είσοδό τους στο Δημόσιο τομέα, αλλά και καθ' όλη τη διάρκεια της υπηρεσίας τους σε εξειδικευμένα θέματα της αρμοδιότητάς τους.
- Ειδικές δράσεις κατάρτισης δημοσίων υπαλλήλων σε θέματα περιβάλλοντος και πολιτισμού.

6.8.5 Άξονας Προτεραιότητας 5

Η Βελτίωση της πρόσβασης και της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας, είναι ο στόχος του πέμπτου άξονα.

Οι δράσεις του συγκεκριμένου άξονα προτεραιότητας περιλαμβάνονται σε τρία (3) Μέτρα και:

- Συμβουλευτικές υπηρεσίες και στήριξη των γυναικών για να ενταχθούν στην αγορά εργασίας και να προωθηθούν σε θέσεις απασχόλησης.
- Υποστήριξη των γυναικών για έναρξη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.
- Ενίσχυση των επιχειρήσεων για αναδιοργάνωση των διοικητικών τους λειτουργιών προκειμένου να προωθηθεί το γυναικείο στελεχιακό δυναμικό σε ανώτερα κλιμάκια της εσωτερικής ιεραρχίας.
- Δημιουργία βρεφονηπιακών σταθμών στις επιχειρήσεις για εξυπηρέτηση των εργαζόμενων μητέρων στις επιχειρήσεις.
- Δράσεις ευαισθητοποίησης πληροφόρησης φορέων και δομών για την προώθηση της ισότητας των δύο φύλων.

Ο συνολικός προϋπολογισμός του άξονα ανέρχεται σε 210 MEURO και η αντίστοιχη δημόσια δαπάνη 175 MEURO, η οποία αντιπροσωπεύει το 9,3% της συνολικής δημόσιας δαπάνης του Ε.Π.

6.8.6 Άξονας Προτεραιότητας 6

Ο έκτος άξονας, περιλαμβάνει τέλος *Τεχνική Βοήθεια/ Υποστήριξη της εφαρμογής του Ε.Π.*

Ο συνολικός προϋπολογισμός του άξονα ο οποίος εκπροσωπεί εξ' ολοκλήρου δημόσια δαπάνη, ανέρχεται σε 23,49 MEURO, αντιπροσωπεύοντας το 1,2% της συνολικής δημόσιας δαπάνης του Ε.Π. Αποτελείται από ένα (1) Μέτρο «Υποστήριξη της εφαρμογής του Ε.Π» και περιλαμβάνει:

- Δράσεις δημοσιότητας του Ε.Π.
- Δράσεις αξιολόγησης του Ε.Π. και επιμέρους ενεργειών ή μέτρων
- Αναγκαίες μελέτες και έρευνες
- Δράσεις προετοιμασίας και διαχείρισης μέτρων του Ε.Π.

Ο συνολικός προϋπολογισμός του Ε.Π. ανέρχεται σε 1.998,9 MEURO, εκ των οποίων τα 1.888,9 MEURO αντιστοιχούν σε Δημόσια Δαπάνη. Τα 13,33 MEURO Δημόσιας Δαπάνης συγχρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ και αφορούν στον προϋπολογισμό του μέτρου 1.1. Τα υπόλοιπα 1.888,93 MEURO Δημόσιας Δαπάνης συγχρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ και προσελκύουν άμεσα 110 MEURO ιδιωτικών κεφαλαίων.

6.9 ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ

Οι Κοινοτικές Πρωτοβουλίες είναι ειδικά μέσα της διαρθρωτικής πολιτικής της Κοινότητας τα οποία η Επιτροπή προτείνει στα κράτη μέλη για την υποστήριξη ενεργειών που συμβάλλουν στην επίλυση προβλημάτων με ιδιαίτερες επιπτώσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Τρία στοιχεία χαρακτηρίζουν τις Κοινοτικές Πρωτοβουλίες και συμβάλλουν στην προστιθέμενη αξία τους σε σχέση με τις υπόλοιπες ενέργειες που χρηματοδοτούνται από τα διαρθρωτικά ταμεία:

- Υποστήριξη της ανάπτυξης συνεργασίας σε διακρατικό, διασυνοριακό και διαπεριφερειακό επίπεδο.
- Καινοτομία είτε ως προς το περιεχόμενο, είτε ως προς το είδος της εταιρικής σχέσης, είτε ως προς τη μεθοδολογία υλοποίησης.
- Ανάπτυξη εταιρικών σχέσεων.

Οι κοινοτικές πρωτοβουλίες είναι δυο: η *κοινοτική πρωτοβουλία «απασχόληση»* και η *κοινοτική πρωτοβουλία «ADAPT»*

6.9.1 Κοινοτική Πρωτοβουλία «ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ»

Ο στόχος της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας «Απασχόληση», είναι η συμβολή στην ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού, η βελτίωση των μηχανισμών λειτουργίας της αγοράς εργασίας με στόχο την τόνωση της ανάπτυξης της απασχόλησης και την προώθηση της κοινωνικής αλληλεγγύης στην Ε.Ε. Από την άποψη αυτή αποτελεί άμεση συνέπεια της Λευκής Βίβλου της Επιτροπής σχετικά με την ανάπτυξη, την ανταγωνιστικότητα και την απασχόληση, βασικός στόχος της οποίας είναι να δοθεί η μεγαλύτερη δυνατή προτεραιότητα σε ενεργά μέτρα της αγοράς εργασίας και να ενθαρρυνθεί η ανάπτυξη με ένταση της απασχόλησης. Οι άξονες της Κ.Π περιλαμβάνουν συντονισμένα μέτρα τα οποία αποσκοπούν:

- Στην προώθηση ίσων δυνατοτήτων απασχόλησης για τις γυναίκες, ιδίως όσον αφορά στα μέτρα κατάρτισης, την πρόσβαση σε θέσεις απασχόλησης του μέλλοντος και σε θέσεις ανωτέρων στελεχών.
- Στη βελτίωση των προοπτικών απασχόλησης των ατόμων με ειδικές ανάγκες και άλλων μειονεκτικών ομάδων.
- στην προώθηση της ένταξης στην αγορά εργασίας των νέων και ιδιαίτερα εκείνων που δεν διαθέτουν βασικά προσόντα ή κατάρτιση.

Η Κοινοτική Πρωτοβουλία «ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ» περιλαμβάνει τους άξονες NOW, INTEGRA, HORIZON και YOUTHSTART.

➤ *ΑΞΟΝΑΣ NOW*

Σκοπός του άξονα NOW είναι η προώθηση της ισότητας των ευκαιριών ανδρών και γυναικών σχετικά με τον προσανατολισμό, την κατάρτιση και την απασχόληση. Στόχο έχει να περιορίσει την ανεργία των γυναικών, να βελτιώσει τη θέση όσων είναι ήδη ενταγμένες στο εργατικό δυναμικό και να αναπτύξει καινοτόμες στρατηγικές, ώστε να ανταποκριθεί στις μεταβολές, στην οργάνωση της εργασίας και τις απαιτήσεις για θέσεις απασχόλησης. Απευθύνεται σε άνεργες γυναίκες με χαμηλά επαγγελματικά προσόντα, εργαζόμενες με χαμηλή ή ανεπείκαιρη εξειδίκευση, εργαζόμενες που στοχεύουν σε θέσεις διοικητικής ευθύνης, γυναίκες επιχειρηματίες και όσες αντιμετωπίζουν πρόσθετα κοινωνικά εμπόδια.

➤ **ΑΞΟΝΑΣ INTEGRA**

Στα πλαίσια της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ υλοποιείται ο άξονας INTEGRA ο οποίος αποσκοπεί στη βελτίωση της πρόσβασης στην αγορά εργασίας και της δυνατότητας απασχόλησης των πιο ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, που είναι αποκλεισμένοι ή κινδυνεύουν ν' αποκλεισθούν. Στόχοι αυτού του άξονα είναι αφενός μεν να βελτιωθούν οι δυνατότητες απασχόλησης των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων και αφετέρου να αναπτυχθούν νέες στρατηγικές κατάρτισης, προσανατολισμού, δημιουργίας θέσεων απασχόλησης που θα ανταποκρίνονται στις διαφορετικές ανάγκες των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων ιδίως όσων κατοικούν σε υποβαθμισμένες αστικές περιοχές. Για να υπάρξει σε μεγάλο βαθμό η επίτευξη των στόχων αυτών, δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στην εξασφάλιση ολοκληρωμένων παρεμβάσεων μέσα από τα τέσσερα μέτρα, καθώς και στη διακρατική συνεργασία, τα καινοτομικά στοιχεία, τη συμμετοχή των χρηστών και τη συμπληρωματικότητα. Ο άξονας INTEGRA αφορά

- τους Μετανάστες, τους Παλιννοστούντες και τους Ομογενείς
- τα άτομα με πολιτισμικές και θρησκευτικές ιδιαιτερότητες τσιγγάνους και ορεινούς (Πομάκους)
 - * τα άτομα που κατοικούν σε απομακρυσμένες, φθίνουσες, νησιωτικές και ορεινές περιοχές
 - * τα εξαρτημένα και απεξαρτημένα άτομα από ναρκωτικές και άλλες ουσίες
 - * τους αρχηγούς μονογονεϊκών οικογενειών και τέλος
 - * τους φυλακισμένους, αποφυλακισμένους και τους ανήλικους παραβάτες

➤ **ΑΞΟΝΑΣ HORIZON**

Σκοπός του άξονα είναι η βελτίωση της δυνατότητας πρόσβασης των ατόμων με ειδικές ανάγκες στην αγορά εργασίας και η προώθηση σταθερών προοπτικών απασχόλησής τους. Ομάδα στόχος του Άξονα είναι τα άτομα με ειδικές ανάγκες (κωφοί και βαρήκοοι, τυφλοί, άτομα με κινητικά προβλήματα, άτομα με νοητικά προβλήματα, άτομα με ψυχικά νοσήματα, σπαστικά άτομα, αυτιστικοί, άτομα με χρόνιες παθήσεις), ενώ οι υλοποιούμενες ενέργειες

αφορούν και αρμόδια στελέχη φορέων του Δημόσιου και Ιδιωτικού τομέα εκπαιδευτικοί, εκπαιδευτές, συνδικαλιστές, στελέχη Οργανισμών κ.α.)

➤ **ΑΞΟΝΑΣ YOUTHSTART**

Η στρατηγική του άξονα Youthstart της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας "ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ" αναφέρεται στην πιλοτική παρέμβαση, διαμέσου ολοκληρωμένων σχεδίων, για την υποστήριξη των νέων ηλικίας 16 μέχρι 24 ετών, χωρίς ή με ανεπαρκή βασικά επαγγελματικά προσόντα με ορίζοντα την ένταξή τους στην αγορά εργασίας ή την επανένταξή τους σε κατάλληλη εκπαιδευτική βαθμίδα. Οι νέοι στους οποίους αναφέρεται η παρέμβαση είναι οι απόφοιτοι Πρωτοβάθμιας, Δευτεροβάθμιας και μεταλυκειακής εκπαίδευσης καθώς και όσοι έχουν εγκαταλείψει το εκπαιδευτικό σύστημα ανεξαρτήτως γεωγραφικής περιφέρειας ή πολιτιστικών χαρακτηριστικών. Δεν συμπεριλαμβάνονται στην ομάδα στόχου του άξονα Youthstart νέοι πτυχιούχοι ΑΕΙ / ΤΕΙ, οι οποίοι έχουν, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, αναγνωρισμένα επαγγελματικά προσόντα. Οι στόχοι του άξονα Youthstart αναλύονται σε δύο κύριες συνιστώσες:

- Στο βραχυπρόθεσμο σχεδιασμό με στόχο την πιλοτική κατάρτιση και την απασχόληση ορισμένου αριθμού επωφελούμενων της ομάδας στόχου.
- Στο μακροπρόθεσμο σχεδιασμό με στόχο την άρση των συνθηκών αποκλεισμού των νέων από τον κοινωνικό ιστό και ένταξη στην αγορά εργασίας ή την επανένταξή του στο εκπαιδευτικό σύστημα με:
 - * Τη δημιουργία δομών επαγγελματικού προσανατολισμού, συμβουλευτικής και υποστήριξης των νέων, στελεχωμένες με καταλλήλως καταρτισμένο προσωπικό.
 - * Τη σύνδεση της επαγγελματικής κατάρτισης με την αγορά εργασίας.
 - * Τη δημιουργία ανοιχτών συναντήσεων (Forum) για την καταγραφή των προβληματισμών των νέων και την δημοσιοποίησή τους, διαμέσου των τοπικών μέσων μαζικής ενημέρωσης ή άλλων ελκυστικών τρόπων, γεγονός που μπορεί να συμβάλλει στην κινητοποίηση των τοπικών παραγόντων για τη θετική αντιμετώπιση των προβλημάτων των νέων.

6.9.2 Κοινοτική Πρωτοβουλία « ADAPT »

Η κοινοτική πρωτοβουλία ADAPT αποτελεί μία από τις 13 πρωτοβουλίες των διαρθρωτικών ταμείων της Κοινότητας. Η ADAPT έχει αναπτυχθεί σε εφαρμογή του στόχου 4 των διαρθρωτικών ταμείων, ο οποίος προωθεί τη πρόληψη της ανεργίας μέσω της προσαρμογής του εργατικού δυναμικού και των συστημάτων παραγωγής στη βιομηχανική μεταβολή και οι στόχοι της κινούνται πάνω στις κατευθύνσεις της Λευκής Βίβλου για την ανάπτυξη, την ανταγωνιστικότητα και την απασχόληση. Πιο συγκεκριμένα η ADAPT έχει τέσσερις αλληλοεξαρτώμενους στόχους.

- Την επιτάχυνση της μεταβολής του εργατικού δυναμικού στις βιομηχανικές μεταβολές.
- Την αύξηση της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας, των υπηρεσιών και του εμπορίου.
- Τη βελτίωση των προσόντων, καθώς και την αύξηση της ευελιξίας και της κινητικότητας των εργαζομένων, προκειμένου να προληφθεί η ανεργία.
- Την πρόβλεψη και επιτάχυνση της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας και νέων δραστηριοτήτων, κυρίως αυτών που προϋποθέτουν ένταση εργασίας και με έμφαση στις ΜΜΕ.

Κύριο αντικείμενο της πρωτοβουλίας είναι το ζήτημα της βιομηχανικής μεταβολής και των συνεπειών της στη λειτουργία της αγοράς εργασίας και στο ανθρώπινο δυναμικό. Μέσω των ενεργειών που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο της ADAPT αναμένεται να αναπτυχθούν και να εφαρμοστούν νέες ιδέες και προσεγγίσεις για τη διαχείριση του φαινομένου της βιομηχανικής μεταβολής, με τέτοιο τρόπο ώστε να προωθηθούν καινοτόμες προσεγγίσεις για την κατάρτιση και τον προσανατολισμό του ανθρώπινου δυναμικού και να βελτιωθούν οι επαγγελματικές προοπτικές των εργαζομένων και δομές υποστήριξης των επιχειρήσεων.

6.10 Η ΛΕΥΚΗ ΒΙΒΛΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΈΣΣΕΝ

Η δημοσίευση από την Επιτροπή το 1993 της Λευκής Βίβλου για την ανάπτυξη, την ανταγωνιστικότητα και την απασχόληση, υπήρξε κρίσιμη σημασίας για την ανάδειξη του θέματος της ανεργίας στην ημερήσια διάταξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τελευταία πρωτοβουλία του Ζακ Ντελόρ στο πέρασμά του από τα κοινοτικά πράγματα, η Λευκή Βίβλος έκανε δυο βασικές επιλογές που στην συνέχεια έγιναν αναπόσπαστα μέρη της συζήτησης για την απασχόληση στην Ευρώπη. Έθεσε το θέμα της απασχόλησης σε μια βάση ανταγωνιστικότητας, και μάλιστα διεθνούς ανταγωνιστικότητας στα πλαίσια της εντεινόμενης παγκοσμιοποίησης και ώθησε προς την παραδοχή ότι μια πιο δραστήρια κινητοποίηση, με ενεργητικής φύσεως μέτρα όπως εκείνα που είχαν αρχίσει να εφαρμόζονται από την προηγούμενη δεκαετία σε ορισμένες Ευρωπαϊκές χώρες (Γαλλία, Ολλανδία, Σκανδιναβικές χώρες) όφειλαν να πάρουν την προτεραιότητα έναντι της παραδοσιακής ανάθεσης του κύριου ρόλου αντιμετώπισης της ανεργίας στην μακροοικονομική πολιτική. Με τον τρόπο αυτό, δε, προώθησε και την άποψη ότι υπήρχε ιδιαίτερο πεδίο δραστηριοποίησης και για την Ε.Ε. στα θέματα απασχόλησης.

Η Λευκή Βίβλος αποτέλεσε την βάση “των πρωτοβουλιών του Έσσεν” (που αποφασίσθηκαν στην Διάσκεψη Κορυφής του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στο Έσσεν τον Δεκέμβριο του 1994) και οι οποίες στόχευαν:

- να προσδώσουν στην ανάπτυξη μιας κατεύθυνσης κατάλληλης για την δημιουργία περισσότερων θέσεων εργασίας,
- να επεκτείνουν την επαγγελματική κατάρτιση και επιμόρφωση,
- να βοηθήσουν στην εξεύρεση τρόπων για τον περιορισμό του έμμεσου εργατικού κόστους(κυρίως με την μείωση των εργοδοτικών εισφορών των χαμηλότερων μισθολογικών κατηγοριών)
- να μετακινήσουν την προτεραιότητα από παθητικά σε ενεργητικά μέτρα για την άμεση παρακίνηση ατόμων να αναζητήσουν εργασία
- να διαμορφώσουν ειδικά μέτρα για τις ιδιαίτερα μειονεκτούσες ομάδες πληθυσμού.

6.11 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

Το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων έχοντας υπ' όψιν του διατάξεις, αποφάσεις και ανακοινώσεις που ορίζουν ο Νόμος και τα Προεδρικά Διατάγματα προέβη στην δημιουργία Προγραμμάτων Απασχόλησης και Επαγγελματικής Κατάρτισης. Το επιχειρηματικό πρόγραμμα «Εκπαίδευση και Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση» και το «Πρόγραμμα επιχορήγησης Νέων Ελεύθερων Επαγγελματιών».

6.11.1 Προγράμματα απόκτησης εργασιακής εμπειρίας (STAGE)

Σκοπός του προγράμματος είναι πτυχιούχοι ΑΕΙ, ΤΕΙ, διπλωματούχοι των ΙΕΚ και απόφοιτοι ΤΕΛ (με ειδικότητα), ΕΠΛ (με ειδικότητα) και ΤΕΕ Β' κύκλου:

- Να αποκτήσουν εργασιακή εμπειρία
- Να προσαρμόσουν τα επαγγελματικά τους προσόντα στις εξελίξεις και τις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Η διάρκεια του προγράμματος είναι εννέα (9) μήνες και αφορά τοποθέτηση ανέργων σε θέσεις αντίστοιχες των γνωστικών τους αντικειμένων για την απόκτηση εργασιακής εμπειρίας. Φορείς υλοποίησης του προγράμματος είναι οι ιδιωτικές επιχειρήσεις. Δεν μπορούν να είναι φορείς υλοποίησης του προγράμματος:

- ◆ Όλες οι επιχειρήσεις που λειτουργούν στους Νομούς Ευβοίας, Γρεβενών, Ιωαννίνων και Φθιώτιδας, όπου εφαρμόζονται προγράμματα ολοκληρωμένης παρέμβασης.
- ◆ Τα αθλητικά σωματεία, οι πολιτικές οργανώσεις, τα κόμματα, οι Μητροπόλεις, τα Μοναστήρια, τα Θρησκευτικά ιδρύματα, τα γραφεία τελετών, τα νυχτερινά κέντρα, πιάνο μπαρ, καφενεία, αναψυκτήρια, δισκοθήκες, πρακτορεία και επιχειρήσεις τυχερών παιχνιδιών, επιχειρήσεις που έχουν σχέση με ψυχαγωγικά ή ηλεκτρονικά παιχνίδια, τα λούνα-πάρκ, τα βιντεοκλάμπ, τα φροντιστήρια και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα για τις ειδικότητες του εκπαιδευτικού προσωπικού.

- ◆ Ατομικές επιχειρήσεις για άτομα που είναι σύζυγοι ή συνδέονται με α' βαθμού συγγένειας εξ' αίματος ή εξ' αγχιστείας με τον επιχειρηματία.
- ◆ Τα Νοσοκομεία για τους γιατρούς.

Εντάσσονται στο πρόγραμμα οι επιχειρήσεις που έχουν αποτελέσματα ενός, τουλάχιστον, οικονομικού έτους. Σε περίπτωση που προέρχονται από μετατροπή ή αλλαγή του νομικού καθεστώτος, θα προσκομίζουν τα οικονομικά στοιχεία του τελευταίου έτους της επιχείρησης πριν την μετατροπή. Οι επιχειρήσεις αυτές, δεν πρέπει να έχουν απολύσει προσωπικό χωρίς να το αντικαταστήσουν, κατά το χρονικό διάστημα των έξι (6) μηνών που προηγείται στους μηνός υποβολής της σχετικής αίτησης και μέχρι την ένταξη τους στο πρόγραμμα.

Οι επιχειρήσεις που θα πληρούν τις προϋποθέσεις ένταξης τους στο πρόγραμμα θα έπρεπε να υποβάλλουν αίτηση από 23/07/01 έως 24/08/01 σε δύο αντίγραφα για συμμετοχή τους σ' αυτό στις κατά τόπους αρμόδιες Υπηρεσίες Απασχόλησης του ΟΑΕΔ. Τα δικαιολογητικά που απαιτούνται είναι τα εξής:

- * Έντυπη αίτηση (βάσει υποδείγματος) σε δύο (2) αντίγραφα.
- * Καταστατικό φορέα υλοποίησης ή Φ.Ε.Κ. ή έναρξη επιτηδεύματος ανάλογα.
- * Μισθολογικές καταστάσεις του προσωπικού που απασχολούν κατά το εξάμηνο που προηγείται του μήνα υποβολής της αίτησής τους, καθώς επίσης και μισθολογική κατάσταση Ιανουαρίου 1999 ή Ιανουαρίου 2000 (σε περίπτωση που η επιχείρηση δεν λειτουργούσε το 1999) ή μισθολογική κατάσταση του μήνα που προηγείται κατά ένα (1) έτος από το μήνα υποβολής της αίτησης, αναλόγως του χρόνου έναρξης λειτουργίας της επιχείρησης.
- * Πίνακα απασχολούμενων στην επιχείρηση ανά ειδικότητα, από τον οποίο να προκύπτει με σαφήνεια το πλήθος των απασχολούμενων της στις αντίστοιχες ειδικότητες που ζητά μέσω του προγράμματος.
- * Υπεύθυνη δήλωση του Ν. 1599/86, στην οποία θα δηλώνει ότι έλαβε γνώση και αποδέχεται τη διαδικασία και τους όρους ένταξης και συμμετοχής της στο πρόγραμμα.

- * Φωτοαντίγραφα αναγγελιών πρόσληψης για όσους ασκούμενους προηγούμενων προγραμμάτων STAGE προσλήφθηκαν μετά τη λήξη του προγράμματος και εξακολουθούν να απασχολούν.

Οι επιχειρήσεις που πληρούν τις προϋποθέσεις μοριοδοτούνται βάση συστήματος, στο οποίο κριτήρια αποτελούν: α) η αύξηση των απασχολούμενων φορέων από τον Ιανουάριο 1999 ή Ιανουάριο 2000 ή το δωδεκάμηνο πριν από το μήνα υποβολής της αίτησης, αναλόγως του χρόνου έναρξης λειτουργίας της επιχείρησης, β) ο βαθμός στον οποίο κατά το μήνα υποβολής της αίτησης τους διαθέτουν στη δύναμη τους ασκούμενους που ολοκλήρωσαν προηγούμενα προγράμματα STAGE (αν συμμετείχαν σε προγράμματα) και εξακολουθούν να τους απασχολούν.

Κατά την υλοποίηση του προγράμματος οι φορείς υποχρεούνται να υποβάλλουν στον Ο.Α.Ε.Δ. τα εξής δικαιολογητικά:

- Κάθε μήνα, κατάσταση των ασκούμενων με τις ημέρες παρακολούθησης του προγράμματος και τις ώρες παρακολούθησης εντός του πρώτου δεκαήμερου του επόμενου μήνα.
- Στο τέλος του προγράμματος υποβάλλεται αναλυτική έκθεση η οποία περιλαμβάνει και την αξιολόγηση των ασκούμενων.
- Η τελευταία πληρωμή θα γίνεται εφόσον ο ασκούμενος έχει στείλει έκθεση αξιολόγησης του προγράμματος.

Επωφελούμενοι του προγράμματος είναι οκτώ χιλιάδες τριακόσιοι (8.300) άνεργοι/ες, ηλικίας μέχρι 30 ετών, και με την προϋπόθεση ότι δεν θα έχουν παρέλθει δυο (2) χρόνια από την κτήση του τίτλου σπουδών τους (για τους άνδρες ο χρόνος στράτευσης δεν υπολογίζεται στον χρόνο κτήσης του τίτλου σπουδών) έως την ημερομηνία έναρξης της προθεσμίας εκδήλωσης ενδιαφέροντος. Οι εγ λόγω δικαιούχοι του προγράμματος θα πρέπει να είναι άνεργοι εγγεγραμμένοι στα μητρώα ανέργων των Υπηρεσιών του Ο.Α.Ε.Δ. που βρίσκονται στην περιοχή του τόπου κατοικίας τους και να μην έχουν απασχοληθεί σε θέσεις και ειδικότητες απασχόλησης των γνωστικών τους αντικειμένων για χρονικό διάστημα πλέον του αντίστοιχου χρόνου του προγράμματος και δεν έχουν παρακολουθήσει προηγούμενο πρόγραμμα (STAGE) πλέον των (2) μηνών.

Οι αιτούμενοι θα πρέπει να έχουν την Ελληνική υπηκοότητα ή την υπηκοότητα κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή να είναι Έλληνες ομογενείς που διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα, ή να εμπίπτουν στο άρθρο 11 του ΚΑΝ/Ε.Ο.Κ./1612/68.

Οι ασκούμενοι θα παρακολουθούν το πρόγραμμα απόκτησης εργασιακής εμπειρίας από Δευτέρα έως Παρασκευή και επί επτά (7) ώρες ημερησίως, ανεξάρτητα αν η επιχείρηση λειτουργεί επί πέντε (5) ή (6) ημέρες την εβδομάδα. Η εξάσκηση δεν θα πραγματοποιείται βραδινές ώρες (πλέον της 22ας ώρας).

Η αποζημίωση των 7.000 δρχ. ημερησίως για τους πτυχιούχους Α.Ε.Ι. – Τ.Ε.Ι. ή των 6.000 δρχ. για τους διπλωματούχους και αποφοίτους των Ι.Ε.Κ., Τ.Ε.Λ., Τ.Ε.Ε. Β' κύκλου, θα καταβάλλεται στους ασκούμενους από τον ΟΑΕΔ για κάθε μέρα άσκησης και συνολικά όχι πάνω από 22 μέρες το μήνα. Οι εν λόγω θα ασφαίζονται από τον ΟΑΕΔ για ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και επαγγελματικό κίνδυνο.

Ο ασκούμενος μπορεί να απουσιάσει δικαιολογημένα ή αδικαιολόγητα (χωρίς να του καταβάλλεται αποζημίωση και χωρίς υποχρέωση παράτασης του Προγράμματος) για 25 ημέρες καθ' όλη τη διάρκεια του Προγράμματος. Επίσης, Ο ασκούμενος μπορεί να λάβει άδεια διακοπών έως έναν ημερολογιακό μήνα με αντίστοιχη παράταση του Προγράμματος.

Κατά την 9μηνη διάρκεια του προγράμματος η απόλυση προσωπικού από την επιχείρηση χωρίς αντικατάσταση εντός 30 ημερολογιακών ημερών συνεπάγεται τη διακοπή του προγράμματος.

6.11.2 Πρόγραμμα Επιχορήγησης Νέων Ελεύθερων Επαγγελματιών (ΝΕΕ)

Το πρόγραμμα Επιχορήγησης Νέων Ελεύθερων Επαγγελματιών έχει ως στόχο την ενθάρρυνση μέσω της οικονομικής ενίσχυσης των ανέργων που αποφασίζουν να δημιουργήσουν δική τους ατομική ή εταιρική επιχείρηση. Η οικονομική αυτή ενίσχυση ανέρχεται στο ποσό των 2.500.000 δρχ. ή 7.336,757 EURO για χρονικό διάστημα δώδεκα (12) μηνών.

Το πρόγραμμα αφορά 5.000 θέσεις ανέργων ατόμων ηλικίας 18-60 ετών. Αυτές οι θέσεις θα κατανεμηθούν ανάλογα με τις ανάγκες και την εγγεγραμμένη ανεργία κάθε περιοχής, όπως εμφανίζονται στον «Πίνακα Κατανομής Θέσεων» ανά Υπηρεσία Απασχόλησης του Ο.Α.Ε.Δ.

Οι ενδιαφερόμενοι άνεργοι-ες θα έπρεπε να υποβάλλουν αίτηση εκδήλωσης ενδιαφέροντος το χρονικό διάστημα 23-7-01 έως 24-8-01 στις κατά τόπους Υπηρεσίες Απασχόλησης του ΟΑΕΔ της περιοχής που είναι εγγεγραμμένοι άνεργοι. Έπειτα θα γίνει αξιολόγηση των αιτήσεων με σύστημα μοριοδότησης στο οποίο προτεραιότητες αποτελούν: το φύλο, η ηλικία, η διάρκεια εγγεγραμμένης ανεργίας, τα οικογενειακά χαρακτηριστικά και το εισόδημα του έτους 1999.

Με τις προτεραιότητες αυτές ενισχύεται η πολιτική πρόληψης της ανεργίας με έμφαση στην ανεργία των γυναικών και των νέων. Στη συνέχεια θα καταρτισθεί Πίνακας μοριοδότησης των υποψηφίων με τα αποτελέσματα της μοριοδότησης, τα οποία θα ανακοινωθούν ανά Υπηρεσία του ΟΑΕΔ δέκα πέντε ημέρες μετά την λήξη της προθεσμίας της υποβολής των αιτήσεων εκδήλωσης ενδιαφέροντος δηλαδή την 10-9-01.

Οι δικαιούχοι θα πρέπει να προσέλθουν στην υπηρεσία του ΟΑΕΔ προκειμένου να παραλάβουν με υπογραφή τους την έγγραφη «Θετική Αξιολόγηση» για δυνατότητα ένταξής τους στο πρόγραμμα. Αφού παραλάβουν την έγγραφη «Θετική Αξιολόγηση», για δυνατότητα ένταξής τους στο πρόγραμμα μπορούν να προβούν σε έναρξη δραστηριότητας της επιχείρησής τους και να υποβάλλουν «Αίτηση Ένταξης» στο πρόγραμμα.

Σε περίπτωση δημιουργίας εταιρικών επιχειρήσεων με μορφή Ε.Π.Ε., Ο.Ε., Ε.Ε. ή Αστικής Μη Κερδοσκοπικής Εταιρίας είναι δυνατή η ένταξη τριών (3) μελών ενώ για τους Συνεταιρισμούς είναι δυνατή η ένταξη μέχρι και πέντε (5) μελών.

Δεν μπορούν να υπαχθούν στο πρόγραμμα οι κάτωθι:

- Οι ιατροί, οδοντίατροι, κτηνίατροι, βιολόγοι, ψυχολόγοι, δικηγόροι, συμβολαιογράφοι, αρχιτέκτονες, μηχανικοί, υπομηχανικοί, τοπογράφοι, καθηγητές ή δάσκαλοι, εφόσον δημιουργούν επιχείρηση Παροχής υπηρεσιών εντασσόμενη στα ελεύθερα επαγγέλματα κατά κύρια ειδικότητα ή συναφή με την ειδικότητά τους.
- Οι εργολάβοι δομικών ή χωματουργικών εργασιών και οι ιδιοκτήτες TAXI.
- Όσοι δημιουργούν εποχιακές επιχειρήσεις (που εκ φύσης τους η λειτουργία τους διαρκεί κατά έτος περισσότερο των δύο και λιγότερο των 9 μηνών), φροντιστήρια γενικά, ιδιωτικά εκπαιδευτικά ιδρύματα, εργαστήρια ή κέντρα ελευθέρων σπουδών, τυχερά, ψυχαγωγικά ή ηλεκτρονικά παιχνίδια, πρακτορεία ΠΡΟΠΟ, ΛΟΤΤΟ, λαχείων και συναφή αυτών καθώς και επιχειρήσεις που λειτουργούν αποκλειστικά και μόνο βραδινές ώρες (10μ.μ. - 6π.μ.), επιχειρήσεις που ανήκουν στον Πρωτογενή Τομέα εκτός των αναφερομένων σε δραστηριότητες οστρακοτροφίας, ιχθυοκαλλιέργειας, σηροτροφίας, τυροκομίας, εκτροφής σαλιγκαριών και θερμοκηπίων.
- Όσοι δημιουργούν Ανώνυμες Εταιρίες (Α.Ε.)
- Όσοι πρόκειται να δημιουργήσουν επιχείρηση σε χώρο που λειτουργούσε άλλη επιχείρηση με το ίδιο αντικείμενο δραστηριότητας μέσα στο τελευταίο εξάμηνο, εκτός των περιπτώσεων συνταξιοδότησης ή θανάτου του προηγούμενου επαγγελματία.
- Όσοι πρόκειται να δημιουργήσουν επιχείρηση με δραστηριότητα όμοια με αυτή συγγενούς α' βαθμού ή συζύγου που διέκοψε τη λειτουργία της κατά τους τελευταίους δώδεκα (12) μήνες.
- Όσοι είχαν άλλη επιχείρηση ή γενικά εισόδημα από την άσκηση αυτοτελούς επαγγέλματος κατά τους τελευταίους δώδεκα (12) μήνες καθώς και αυτοί που έχουν επιχορηγηθεί στο παρελθόν από το πρόγραμμα των νέων ελεύθερων επαγγελματιών του ΟΑΕΔ.

Οι υποψήφιοι άνεργοι, για ένταξη στο πρόγραμμα (NEE 2001), θα πρέπει να πληρούν τις παρακάτω προϋποθέσεις για την ύπαρξη των οποίων θα πρέπει να διαθέτουν και τα αντίστοιχα νόμιμα δικαιολογητικά:

- ◆ Να είναι εγγεγραμμένοι άνεργοι στον ΟΑΕΔ και να παραμείνουν άνεργοι μέχρι και την ημερομηνία που θα γίνει η έναρξη της δραστηριότητας της επιχείρησής τους.
- ◆ Να έχουν συμπληρώσει το «έντυπο εξατομικευμένης παρέμβασης» της υπηρεσίας του ΟΑΕΔ που είναι εγγεγραμμένοι.
- ◆ Να έχουν υποβάλλει «αίτηση εκδήλωσης ενδιαφέροντος» στο χρονικό διάστημα από 23-7-01/24-8-01.
- ◆ Να έχουν ενημερωθεί πλήρως και να έχουν αποδεχθεί την διαδικασία και τους όρους ένταξης και συμμετοχής τους στο πρόγραμμα.
- ◆ Να έχουν την Ελληνική υπηκοότητα ή την υπηκοότητα άλλου κράτους - μέλους της Ε.Ε. ή να είναι ομογενείς που έχουν δικαίωμα διαμονής και εργασίας στην Ελλάδα.
- ◆ Να διαθέτουν Ατομικό Αριθμό Φορολογικού Μητρώου και το καθαρό ατομικό ή οικογενειακό εισόδημα του έτους-1999 να μην υπερβαίνει αντίστοιχα τα 4.000.000δρχ. για τους μη έγγαμους ή τα 9.000.000δρχ. για τους έγγαμους.
- ◆ Οι άρρενες να έχουν εκπληρώσει ή νόμιμα απαλλαγεί από τις στρατιωτικές τους υποχρεώσεις αν είναι ηλικίας 18 - 35 ετών.
- ◆ Να υπάρχουν κενές θέσεις ανά υπηρεσία, στο πλαίσιο των προτεραιοτήτων του προγράμματος.
- ◆ Να έχουν αξιολογηθεί θετικά από την υπηρεσία βάσει του συστήματος μοριοδότησης.
- ◆ Να έχουν κάνει έναρξη επιτηδεύματος από την ημερομηνία παραλαβής της έγγραφης θετικής αξιολόγησης μέχρι και την 31/10/01 και να διαθέτουν εξοφλημένα τιμολόγια ή αποδείξεις αγοράς για τον εξοπλισμό, εμπορεύματα κλπ. της επιχείρησής τους που να ανέρχεται τουλάχιστον στο 50% του ποσού της επιχορήγησης (δηλ. 1.250.000δρχ.) χωρίς να υπολογίζονται τα ενοίκια (σε περίπτωση μέλους εταιρίας το ποσό να αντιστοιχεί στη συμμετοχή εκάστου υποψηφίου για ένταξη στο πρόγραμμα).
- ◆ Μετά την παραλαβή της έγγραφης θετικής αξιολόγησης να υποβάλλουν «αίτηση ένταξης» στην υπηρεσία του ΟΑΕΔ, στην αρμοδιότητα της οποίας ανήκει η έδρα της επιχείρησης, το αργότερο μέχρι την 31/10/01.
- ◆ Να διαθέτουν οι ίδιοι ή ένας τουλάχιστον από τους απασχολούμενους στην επιχείρησή τους τα νόμιμα πιστοποιητικά για την άσκηση του

επαγγέλματος τους εφόσον αυτό ανήκει στο Μεταποιητικό Τομέα ή στον Τομέα Παροχής Υπηρεσιών .

- ◆ Να απασχολούνται με αυτοπρόσωπη παρουσία, πλήρως και αποκλειστικώς, στην επιχείρησή τους.
- ◆ Η επιχείρηση να λειτουργεί σε χώρο ανεξάρτητο και κατάλληλα διαμορφωμένο και όχι εντός της κατοικίας τους.

Εφόσον η επιχείρηση που πρόκειται να δημιουργήσει ο ενδιαφερόμενος δεν εμπίπτει στις εξαιρέσεις του προγράμματος και ο ίδιος έχει τις προϋποθέσεις ακολουθείται η εξής διαδικασία:

Ο άνεργος προσέρχεται στην υπηρεσία του ΟΑΕΔ της περιοχής του, στα πλαίσια της εξατομικευμένης παρέμβασης συμπληρώνει το τυποποιημένο έντυπο εξατομικευμένης παρέμβασης και παραλαμβάνει Πληροφοριακό Έντυπο και «Αίτηση Εκδήλωσης Ενδιαφέροντος, την οποία συμπληρώνει και καταθέτει στην υπηρεσία για τη δέσμευση θέσης στο πρόγραμμα και υποβάλλει μαζί τα παρακάτω δικαιολογητικά:

- Επικυρωμένο φωτοαντίγραφο του Δελτίου Ανεργίας σε ισχύ κατά την έναρξη της ημερομηνίας της προκήρυξης. Η διάρκεια της ανεργίας υπολογίζεται από την ημερομηνία έκδοσης του Δελτίου Ανεργίας μέχρι και την ημερομηνία έναρξης της προθεσμίας κατάθεσης των αιτήσεων που αναγράφεται στην Προκήρυξη (δηλαδή μέχρι την 23-7-01)
- Βεβαίωση του Εργασιακού Σύμβουλου ότι έχει συμπληρώσει και καταθέσει το τυποποιημένο έντυπο εξατομικευμένης παρέμβασης, το οποίο είναι υπογεγραμμένο από τον Εργασιακό Σύμβουλο και τους ίδιους.
- Υπεύθυνη Δήλωση του Ν 1599/86 θεωρημένη για το γνήσιο της υπογραφής του, στην οποία θα δηλώνει ότι «..παρέλαβε το Πληροφοριακό Έντυπο ΝΕΕ 2001 και ότι γνωρίζει και αποδέχεται τη διαδικασία και τους όρους ένταξης και συμμετοχής του στο πρόγραμμα αυτό».
- Επικυρωμένο φωτοαντίγραφο του Δελτίου Αστυνομικής Ταυτότητας (ΔΑΤ) ή Διαβατηρίου ή Ταυτότητας Ομογενούς που να αποδεικνύει την Ελληνική υπηκοότητα ή υπηκοότητα άλλου κράτους - μέλους της Ε.Ε. ή την ομογένεια του ενδιαφερόμενου.

- Επικυρωμένο φωτοαντίγραφο του ατομικού ή οικογενειακού εκκαθαριστικού σημειώματος του έτους 2000 (με τα εισοδήματα του έτους 1999), στο οποίο να φαίνεται ότι το καθαρό του εισόδημα δεν υπερβαίνει τα 4.000.000δρχ. (για τους μη έγγαμους) ή τα 9.000.000δρχ (για τους έγγαμους).
- Για τους άρρενες ηλικίας 18 - 35 ετών , πιστοποιητικό Τύπου Α, στο οποίο να αποδεικνύεται η εκπλήρωση ή η νόμιμη απαλλαγή του (όχι αναβολή) από τις στρατιωτικές υποχρεώσεις.
- Σε περίπτωση που ο υποψήφιος έχει:
 - * ένα (1) ή περισσότερα τέκνα ή είναι πολύτεκνος ή είναι αρχηγός μονογονεϊκής οικογένειας ή τέλος είναι ορφανός γονέα ή γονέων (ως 25 ετών), θα πρέπει να προσκομίσει πρόσφατο πιστοποιητικό της οικογενειακής του κατάστασης προκειμένου να συμπεριληφθούν στην μοριοδότηση τα οικογενειακά χαρακτηριστικά του.
 - * Επισημαίνεται ότι κατά την κατάθεση της αίτησης θα γίνεται και ο έλεγχος πληρότητας των δικαιολογητικών των ενδιαφερόμενων, στους οποίους και θα επιδίδεται Αριθμός Πρωτοκόλλου. Οι Υπηρεσίες δεν θα παραλαμβάνουν αιτήσεις που δεν συνοδεύονται από ΟΛΑ τα απαιτούμενα δικαιολογητικά.
 - * Ακολουθεί αξιολόγηση των αιτήσεων των ενδιαφερόμενων από την Υπηρεσία με σύστημα μοριοδότησης σύμφωνα με το οποίο μοριοδοτούνται κατά προτεραιότητα οι ομάδες - στόχοι του προγράμματος μέχρι και του αριθμού των θέσεων που προβλέπονται ανά Υπηρεσία στον «Πίνακα Κατανομής Θέσεων».

Στη συνέχεια συμπληρώνεται «Πίνακας Μοριοδότησης των Υποψηφίων» του προγράμματος, στον οποίο αναγράφονται αναλυτικά τα μόρια που έλαβαν οι υποψήφιοι για κάθε μοριοδοτημένο κριτήριο χωριστά καθώς και το σύνολο των μορίων που συγκεντρώνουν. Οι πρώτοι σε μοριοδότηση υποψήφιοι συμπληρώνουν τον αριθμό των δικαιούχων, ο οποίος θα είναι ίσος με αυτόν που προβλέπεται ανά Υπηρεσία.

Σε περίπτωση που υποψήφιοι συγκεντρώνουν τον ίδιο αριθμό μορίων με τον τελευταίο δικαιούχο του πίνακα, θεωρούνται και οι ίδιοι δικαιούχοι και εντάσσονται κανονικά στη διαδικασία δέσμευσης της θέσης. Στον πίνακα θα

αναγράφονται και οι μη δικαιούχοι καθώς και εκείνοι οι οποίοι δεν μοριοδοτήθηκαν. Ο πίνακας θα αναρτηθεί στις Υπηρεσίες σε δεκαπέντε (15) ημέρες από τη λήξη της προθεσμίας υποβολής των αιτήσεων, δηλαδή την 10-9-01 προκειμένου να ενημερωθούν οι ενδιαφερόμενοι.

Το αργότερο μέσα σε δέκα (10) ημέρες από την ανάρτηση του πίνακα οι δικαιούχοι υποχρεούνται να προσέλθουν στην Υπηρεσία προκειμένου να παραλάβουν με υπογραφή τους την «Έγγραφο Θετική Αξιολόγηση». Η «Έγγραφο Θετική Αξιολόγηση» αποτελεί τη δέσμευση της θέσης για τον ενδιαφερόμενο από τον ΟΑΕΔ και την υποχρέωση του άνεργου για δημιουργία της επιχείρησης, καθώς και τη συνέχιση της διαδικασίας ένταξής του.

Αμέσως μετά την παραλαβή της έγγραφης «Θετικής Αξιολόγησης» για δυνατότητα ένταξης ο υποψήφιος θα μπορεί να προβεί σε έναρξη δραστηριότητας της επιχείρησής του και να υποβάλλει την «Αίτηση Ένταξης» στο πρόγραμμα με καταληκτική προθεσμία την 31/10/2001. Η «αίτηση ένταξης» για υπαγωγή στο πρόγραμμα υποβάλλεται στην πλησιέστερη Υπηρεσία του Ο.Α.Ε.Δ που βρίσκεται η έδρα της επιχείρησης του επαγγελματία μαζί με τα εξής δικαιολογητικά:

- Το Δελτίο Ανεργίας το οποίο πρέπει να βρίσκεται σε ισχύ μέχρι και την ημερομηνία έναρξης της δραστηριότητάς του.
- Επικυρωμένο φωτοαντίγραφο της βεβαίωσης έναρξης δραστηριότητας της επιχείρησης που έλαβε από τη Δ.Ο.Υ.
- Επικυρωμένα φωτοαντίγραφα των εξοφλημένων τιμολογίων αγορών που αφορούν εμπορεύματα, εξοπλισμό κ.τ.λ. για τη δημιουργία της επιχείρησής του αξίας ίσης τουλάχιστον με το ποσό του 1.250.000 δρχ. το οποίο και αντιστοιχεί στη διάθεση του προσωπικού του κεφαλαίου. Δεν λογίζονται τα έξοδα ενοικίου.
- Νόμιμα πιστοποιητικά για την άσκηση του επαγγέλματος του ιδίου (ή του απασχολούμενου στην επιχείρησή του), εφόσον αυτή ανήκει στον Τομέα Παροχής Υπηρεσιών ή στο Μεταποιητικό Τομέα.
- Την έγγραφη Θετική Αξιολόγηση, σε περίπτωση που έχει εκδοθεί από άλλη Υπηρεσία του Ο.Α.Ε.Δ από εκείνη στην οποία υποβάλλει την αίτηση ένταξης.

- Αντίγραφο καταστατικού σύστασης της εταιρείας σε περίπτωση που πρόκειται για εταιρική επιχείρηση (Ο.Ε., Ε.Ε., Ε.Π.Ε., Συν/μός).

Η αίτηση με τα παραπάνω δικαιολογητικά εξετάζονται από την Υπηρεσία η οποία και επισκέπτεται εντός μηνός την επιχείρηση του ενδιαφερομένου προκειμένου να διενεργήσει επιτόπιο έλεγχο και στη συνέχεια συντάσσει Έκθεση Ελέγχου στην οποία θα αναφέρεται εάν πληρούνται όλες οι προϋποθέσεις ένταξής του στο πρόγραμμα.

Μετά την εξέταση των δικαιολογητικών και της εκθέσεως ελέγχου, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις, ενημερώνεται ο ενδιαφερόμενος να προσέλθει στην Υπηρεσία, μέσα σε προθεσμία 20 ημερών, προκειμένου να παραλάβει με υπογραφή του την Εγκριτική Απόφαση υπαγωγής του στο πρόγραμμα. – Στη συνέχεια προσκομίζει και αίτηση για είσπραξη της προκαταβολής, πιστωτικό τιμολόγιο ποσού 1.000.000 δρχ. και βεβαίωση Φορολογικής Ενημερότητας και παραλαμβάνει την εγκριτική απόφαση καταβολής της προκαταβολής και την εντολή πληρωμής της προκαταβολής για την είσπραξη του ποσού από την Τράπεζα. Η είσπραξη γίνεται μέσα σε 30 ημερολογιακές ημέρες.

Κατά την διάρκεια της δωδεκάμηνης υπαγωγής τους στο πρόγραμμα ΝΕΕ 2001 οι νέοι ελεύθεροι επαγγελματίες θα πρέπει να τηρούν τους εξής όρους:

- Να προσέρχονται στην Υπηρεσία ανά εξάμηνο και για 2 εξάμηνα προκειμένου να εισπράξουν και τις υπόλοιπες δύο (2) εξαμηνιαίες δόσεις των 750.000 δρχ. προσκομίζοντας, φορολογική ενημερότητα, αίτηση, επικυρωμένα φωτοαντίγραφα του βιβλίου Εσόδων-Εξόδων με την κίνηση του προηγούμενου εξάμηνου και πιστωτικό τιμολόγιο ποσού 750.000 δρχ. Το σύνολο της κίνησης του εξαμήνου πρέπει να ανέρχεται τουλάχιστον στο ποσό των 375.000 δρχ. Το σύνολο των εσόδων - εξόδων ή μόνο έσοδα ή έξοδα πρέπει να ισούται με το ποσό των 375.000 δρχ.
- Να ενημερώνουν έγκαιρα και έγγραφα την Υπηρεσία για οποιαδήποτε μεταβολή των στοιχείων που έχουν δηλώσει (αλλαγή διεύθυνσης της επιχείρησης, μεταβολή αντικειμένου κ.α.).

- Η απασχόληση του νέου ελεύθερου επαγγελματία στην επιχείρησή του πρέπει να είναι πλήρης και αποκλειστική και να παρευρίσκεται αυτοπροσώπως κατά τους ελέγχους.

Μετά την κατάθεση της αίτησης για την είσπραξη της δόσης και την έγκριση της καταβολής ο ενταγμένος πρέπει να προσέλθει για είσπραξη εντός τριάντα (30) ημερών διαφορετικά η αξίωση παραγράφεται.

Για την διαπίστωση των όρων του προγράμματος και για την εύρυθμη λειτουργία του προγράμματος μπορεί να διενεργούνται τακτικοί και έκτακτοι έλεγχοι στην έδρα της επιχείρησης και σε περίπτωση που διαπιστωθεί οποιαδήποτε παράβασή τους εκδίδεται απόφαση διακοπής της επιχορήγησης και αναζητείται από τον επαγγελματία αναλογία του ποσού της επιχορήγησης που έχει εισπράξει όπως προβλέπεται από το σχετικό Νόμο.

6.12 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΙΔΟΤΗΣΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΒΙΟΤΕΧΝΙΩΝ ΠΑΡΑΜΕΘΩΡΙΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΠΤΥΧΙΟΥΧΩΝ

Με το πρόγραμμα αυτό επιδοτούνται οι βιομηχανίες και βιοτεχνίες, που είναι εγκατεστημένες στους Νομούς ΕΒΡΟΥ, ΡΟΔΟΠΗΣ, ΞΑΝΘΗΣ, ΧΙΟΥ, ΣΑΜΟΥ, ΚΑΙ ΔΩΔ/ΣΟΥ και στην παραμεθώριο γραμμή των Νομών ΔΡΑΜΑΣ, ΚΙΛΚΙΣ, ΣΕΡΡΩΝ, ΠΕΛΛΑΣ, ΦΛΩΡΙΝΑΣ, ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ, ΘΕΣΣΠΡΩΤΙΑΣ και ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ.

Η επιδότηση παρέχεται, εφόσον η επιχείρηση απασχολεί τουλάχιστον 10 εργαζόμενους, για κάθε πτυχιούχο ανώτερης ή ανώτατης Σχολής και αφορά ποσοστό 10% επί του κόστους μισθοδοσίας καθενός ειδικευμένου στελέχους, πτυχιούχου ανώτερης ή ανώτατης Σχολής και μέχρι το οριζόμενο σαν ανώτατο όριο επί του μηνιαίου μισθού.

6.13 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΘΕΣΕΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Σύμφωνα με το σκεπτικό του προγράμματος αυτού, για τη διατήρηση των θέσεων εργασίας επιχορηγούνται οι εποχικές Ξενοδοχειακές επιχειρήσεις, που λειτουργούν με άδεια του Ε.Ο.Τ. και διατηρούν σε απασχόληση ξενοδοχοϋπαλλήλους (μη μόνιμο προσωπικό) κατά τους χειμερινούς μήνες, από Νοέμβριο έως και Φεβρουάριο σε όλη την Επικράτεια, πλην των περιοχών α) *Της Τέως Διοικήσεως Πρωτεύουσας* και β) *Του Πολεοδομικού Συγκροτήματος Θεσσαλονίκης*.

Η διάρκεια επιχορήγησης είναι ανάλογη με τις ημέρες απασχόλησης των ξενοδοχοϋπαλλήλων και της λειτουργίας του ξενοδοχείου, που δεν μπορεί να υπερβαίνει τους τέσσερις (4) μήνες (από Νοέμβριο έως και Φεβρουάριο). Το ποσό επιχορήγησης που καταβάλλεται για κάθε εργαζόμενο, είναι αναπροσαρμόσιμο. Τα άτομα, που θα απασχοληθούν πρέπει να δικαιούνται επίδομα ανεργίας κατά την έναρξη της περιόδου επιμήκυνσης της λειτουργίας της επιχείρησης.

6.14 ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ 1.500 ΘΕΣΕΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΑΝΕΡΓΟΥΣ(-ΕΣ) ΠΟΥ ΠΛΗΣΙΑΖΟΥΝ ΤΟ ΣΤΑΔΙΟ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ

Το πρόγραμμα απευθύνεται σε όλες τις ιδιωτικές επιχειρήσεις και επιχειρήσεις του Δημοσίου Τομέα της χώρας, που μπορούν να απασχολήσουν προσωπικό με σχέση εξαρτημένης εργασίας και στοχεύει στην απασχόληση των ηλικιωμένων ανέργων, που βρίσκονται στο στάδιο πλησίον της συνταξιοδότησης. Οι εντασσόμενοι στο παραπάνω πρόγραμμα απαιτείται:

1. Να είναι Έλληνες υπήκοοι ή υπήκοοι Κρατών - Μελών της Ε.Ε. ή ομογενείς που απασχολούνται μόνιμα στην χώρα.
2. Να είναι εγγεγραμμένοι στο Ειδικό Μητρώο Ανέργων του Ο.Α.Ε.Δ.

Σύμφωνα με τα παραπάνω στο πρόγραμμα έχουν δικαίωμα συμμετοχής ηλικιωμένοι άνεργοι, που βρίσκονται στο στάδιο πλησίον της συνταξιοδότησης και δεν έχουν τις ελάχιστες προϋποθέσεις, λόγω μη συμπλήρωσης του απαιτούμενου αριθμού ενσήμων (μέχρι 600 ένσημα) και μέχρι δύο (2) χρόνια για τη συμπλήρωση του γενικού ορίου ηλικίας, για συνταξιοδότησή τους από τον οικείο ασφαλιστικό φορέα.

Η διάρκειά του είναι από ένα μήνα (25 ημερομίσθια), μέχρι και 24 μήνες (600 ημερομίσθια).

Καταβάλλεται επιδότηση των ακολούθων μορφών απασχόλησης:

- α) Πλήρης απασχόληση των ανέργων με 25 ένσημα για κάθε μήνα εργασίας και*
- β) Μερική απασχόληση των ανέργων, από 4 έως 7 ώρες ημερησίως και για 25 ημέρες το μήνα.*

Η αύξηση του ποσού της επιχορήγησης κλιμακώνεται, ανάλογα με τη χρονική διάρκεια της απασχόλησης.

1. α) από τον 1^ο, έως και το 12^ο μήνα πλήρους απασχόλησης.
β) από τον 13^ο, έως και τον 24^ο μήνα πλήρους απασχόλησης,
2. α) από τον 1^ο, έως και το 12^ο μήνα μερικής απασχόλησης η επιδότηση κυμαίνεται, ανάλογα με τις ώρες απασχόλησης (4 έως 7 ώρες ανά ημέρα),
β) από τον 13^ο, έως και τον 24^ο μήνα μερικής απασχόλησης η επιδότηση κυμαίνεται, ανάλογα με τις ώρες απασχόλησης (4 έως 7 ώρες ανά ημέρα).

Για την προστασία των θέσεων εργασίας τίθεται ως προϋπόθεση για ένταξη των επιχειρήσεων στο πρόγραμμα: να μην έχουν απολύσει (χωρίς να αντικαταστήσουν) προσωπικό κατά τους προηγούμενους 3 μήνες από την υποβολή της αίτησής τους. Ακόμη οι άνεργοι που θα προσλάβουν, να είναι εγγεγραμμένοι στα ειδικά μητρώα ηλικιωμένων ανέργων του Ο.Α.Ε.Δ

6.15 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ, ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΩΝ, ΠΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΩΝ, ΜΕΤΑΛΛΕΥΤΙΚΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΚΑΙ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧ/ΣΕΩΝ ΠΕΡΙΟΧΗΣ Δ ΚΑΙ 9 ΝΟΜΩΝ ΠΕΡΙΟΧΗΣ Γ (Ν. 1262/82).

Με το πρόγραμμα αυτό, επιχορηγούνται οι βιομηχανικές, βιοτεχνικές, πτηνοτροφικές, μεταλλευτικές και κτηνοτροφικές επιχειρήσεις βιομηχανικού τύπου καθώς και οι ξενοδοχειακές και ναυτιλιακές επιχειρήσεις, σε ποσοστό 1%, 4% και 12% επί του συνολικού κόστους μισθοδοσίας του προσωπικού τους. Η εγκατάσταση των παραπάνω επιχειρήσεων στους Νομούς ΕΒΡΟΥ, ΡΟΔΟΠΗΣ, ΞΑΝΘΗΣ, ΔΡΑΜΑΣ, ΚΑΒΑΛΑΣ, ΣΕΡΡΩΝ, ΚΙΛΚΙΣ, ΠΕΛΛΑΣ, ΦΛΩΡΙΝΑΣ, ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ, ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ, ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ, ΛΕΣΒΟΥ, ΧΙΟΥ, ΣΑΜΟΥ, ΔΩΔ/ΣΟΥ και στις επαρχίες Καλαμάτας και Μεσσήνης του Νομού ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ:

Η καταβολή της επιχορήγησης γίνεται κατά το πρώτο τρίμηνο από τη λήξη κάθε εξαμήνου. Η επιδότηση καταβάλλεται στις επιχειρήσεις, που πληρούν τις προϋποθέσεις, ανεξάρτητα από τον αριθμό μισθωτών που απασχολούνται και των πραγματοποιηθέντων ημερομισθίων τους.

6.16 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΕΠΙΔΟΜΑΤΟΣ ΜΕΤΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΣΕ ΠΑΛΙΝΝΟΣΤΟΥΝΤΕΣ ΕΛΛΗΝΕΣ

Στα πλαίσια του προγράμματος αυτού καταβάλλεται οικονομικό βοήθημα σε Έλληνες υπηκόους, που επιστρέφουν στη χώρα μας για μόνιμη εγκατάσταση και απασχόληση ή σε ομογενείς παλινοστούντες, που πρώτα απέκτησαν την Ελληνική υπηκοότητα και έχουν παραμείνει και απασχοληθεί επί δύο (2) χρόνια στο εξωτερικό. Για την ένταξη των ενδιαφερομένων στο πρόγραμμα τίθεται χρονικός περιορισμός και συγκεκριμένα τρεις (3) μήνες από την είσοδό τους στη χώρα όταν πρόκειται για Έλληνες υπηκόους και μέχρι πέντε (5) μήνες για τους παλινοστούντες ομογενείς, από την ημερομηνία κατάθεσης της σχετικής αίτησης, για απόκτηση της Ελληνικής υπηκοότητας.

Το ύψος του επιδόματος κυμαίνεται, ανάλογα με την οικογενειακή κατάσταση των δικαιούχων. Καταβάλλεται ακόμα επιδότηση ενοικίου, (εφόσον μισθώνεται οίκημα), αναλόγως των οικογενειακών βαρών και για χρονικό διάστημα δύο (2) ετών. Από την ένταξη στο πρόγραμμα εξαιρούνται οι ακόλουθες κατηγορίες του πληθυσμού:

- Συνταξιούχοι.
- Άτομα με αναπηρία με ποσοστό 67% και άνω.
- Διορισμένοι στο Δημόσιο.

6.17 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧ/ΣΕΩΝ ΓΙΑ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ ΤΕΙ - ΣΕΛΕΤΕ

Το πρόγραμμα αυτό απευθύνεται σε Ιδιωτικές Επιχειρήσεις, που προσλαμβάνουν σπουδαστές των Τ.Ε.Ι. - ΣΕ.ΛΕ.Τ.Ε., για την πραγματοποίηση της εξάμηνης πρακτικής τους άσκησης, απαραίτητης για την απόκτηση του πτυχίου τους. Η επιχορήγηση που λαμβάνουν ανέρχεται σε ποσοστό 50% επί της αποζημίωσης, που κατέβαλε ο εργοδότης στον ασκούμενο, η οποία με τη σειρά της ανέρχεται σε ποσοστό 80% επί του ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη. Μεταξύ των επιχειρήσεων και των Τ.Ε.Ι. συνάπτεται σύμβαση. Οι σπουδαστές των Τ.Ε.Ι. ασφαλίζονται από επαγγελματικό κίνδυνο και η είσπραξη της επιχορήγησης πρέπει να γίνεται μέσα στην προθεσμία των 6 μηνών, από την λήξη της πρακτικής άσκησης.

6.18 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΠΙΔΟΤΗΣΗΣ ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ, ΑΠΟΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΑΠΕΞΑΡΤΗΜΕΝΩΝ ΑΤΟΜΩΝ '

Το πρόγραμμα αυτό απευθύνεται σε:

- Άτομα με ειδικές ανάγκες ηλικίας 16-65 ετών.
- Αποφυλακισμένα άτομα, ηλικίας 18-65 ετών.
- Απεξαρτημένα άτομα, ηλικίας 18-65 ετών.

- Νεαρά παραβατικά άτομα ή άτομα που βρίσκονται σε κοινωνικό κίνδυνο, ηλικίας 16-24 ετών.

Τα προγράμματα αυτά είναι:

➤ *Πρόγραμμα πλήρους απασχόλησης*

Ο εργοδότης επιδοτείται για τρία χρόνια για την πλήρη απασχόληση ατόμων των παραπάνω ομάδων. Ο εργοδότης υποχρεούται να απασχολήσει το άτομο για ένα ακόμη χρόνο χωρίς επιδότηση. Το πρώτο τρίμηνο από την πρόσληψη του ατόμου, που θεωρείται Περίοδος Προσαρμογής, ο εργοδότης υποχρεούται να εκπαιδεύσει το άτομο στο αντικείμενο απασχόλησής του και να το βοηθήσει να ενταχθεί ομαλά στην παραγωγική διαδικασία. Για αυτές τις ενέργειες ο εργοδότης επιχορηγείται με το επιπλέον ποσό των 100.000 δρχ. Το ποσό επιδότησης του εργοδότη είναι 7.500 δρχ. για κάθε ημέρα απασχόλησης του ατόμου, και για τα τρία χρόνια.

➤ *Τετραετές πρόγραμμα μερικής απασχόλησης*

Ο εργοδότης επιδοτείται για τρία χρόνια για την μερική απασχόληση ατόμων των παραπάνω ομάδων. Ο εργοδότης υποχρεούται να απασχολήσει το άτομο για ένα ακόμη χρόνο χωρίς επιδότηση. Το πρώτο τρίμηνο από την πρόσληψη του ατόμου, που θεωρείται Περίοδος Προσαρμογής και ο εργοδότης υποχρεούται να εκπαιδεύσει το άτομο στο αντικείμενο απασχόλησής του και να το βοηθήσει να ενταχθεί ομαλά στην παραγωγική διαδικασία. Για αυτές τις ενέργειες ο εργοδότης επιχορηγείται με το επιπλέον ποσό των 100.000 δρχ. Το ποσό επιδότησης του εργοδότη είναι 5.500 δρχ. για κάθε ημέρα απασχόλησης του ατόμου και για τα τρία χρόνια.

➤ *Πρόγραμμα Σύμβασης Ορισμένου Χρόνου*

Το πρόγραμμα αφορά την επιδότηση επιχειρήσεων που λειτουργούν σε εποχιακή βάση (τουριστικές επιχειρήσεις κλπ) και δημοτικών επιχειρήσεων, για την απασχόλησης ατόμων των παραπάνω ομάδων. Η διάρκεια της σύμβασης πρέπει να είναι το λιγότερο 5 μήνες και το ανώτερο 9 μήνες. Το πρώτο τρίμηνο από την πρόσληψη του ατόμου, που θεωρείται Περίοδος

Προσαρμογής και ο εργοδότης υποχρεούται να εκπαιδεύσει το άτομο στο αντικείμενο απασχόλησής του και να το βοηθήσει να ενταχθεί ομαλά στην παραγωγική διαδικασία. Για αυτές τις ενέργειες ο εργοδότης επιχορηγείται με το επιπλέον ποσό των 100.000 δρχ. Το ποσό επιδότησης του εργοδότη είναι 7.500 δρχ. για κάθε ημέρα απασχόλησης του ατόμου.

Τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για το κάθε πρόγραμμα είναι τα εξής:

A) Για τα άτομα με ειδικές ανάγκες:

- Απόφαση της Υγειονομικής Επιτροπής του Ι.Κ.Α. με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 50%.

B) Για τους αποφυλακισμένους:

- Αποφυλακιστήριο
- Εισηγητική Έκθεση της Κοινωνικής Υπηρεσίας της Φυλακής
Σημείωση: Δεν εντάσσονται στο πρόγραμμα όσοι έχουν παραβεί τον νόμο περί ναρκωτικών

Γ) Για τα νεαρά παραβατικά άτομα ή νεαρά άτομα που βρίσκονται σε κοινωνικό κίνδυνο:

- Εισηγητική Έκθεση της Κοινωνικής Υπηρεσίας ή της Εταιρείας Προστασίας Ανηλίκων ή άλλου αρμόδιου φορέα Κοινωνικής Παρέμβασης.

Δ) Για τα απεξαρτημένα από τοξικές ουσίες άτομα:

- Αποδεικτικό από θεσμοθετημένο φορέα απεξάρτησης (ΚΕΘΕΑ, ΟΚΑΝΑ, ΙΣΑΝΩ) ότι το άτομο ολοκλήρωσε πρόγραμμα απεξάρτησης ή ότι βρίσκεται στο στάδιο της κοινωνικής επανένταξης.

Αιτήσεις γίνονται δεκτές στις κατά τόπους υπηρεσίες του Ο.Α.Ε.Δ. έως 31-12-2001 και πρόσθετες πληροφορίες δίνονται από το Γραφείο Εργασίας Ειδικών Κοινωνικών Ομάδων Αθήνας και στις κατά τόπους αρμόδιες υπηρεσίες του Ο.Α.Ε.Δ.

6.19 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΙΔΟΤΗΣΗΣ ΝΕΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ, ΑΠΟΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΑΠΕΞΑΡΤΗΜΕΝΩΝ ΑΤΟΜΩΝ

Το πρόγραμμα απευθύνεται σε:

- Άτομα με Ειδικές Ανάγκες, ηλικίας 18-65 ετών.
- Αποφυλακισμένα άτομα, ηλικίας 18-65 ετών.
- Απεξαρτημένα άτομα, ηλικίας 18-65 ετών.

Πρόκειται για τετραετές πρόγραμμα επιχορήγησης ΝΕΕ με το ποσό των 5.300.000 δρχ. μέχρι του ανώτερου ποσού των 5.800.000 δρχ. Το ποσό αυτό δίνεται ως εξής:

Τον 1^ο χρόνο επιδοτείται ο ΝΕΕ με το βασικό ποσό των 2.500.000 δρχ. το οποίο μπορεί να προσαυξηθεί μέχρι 1.000.000 δρχ. ήτοι συνολικά 3.000.000 δρχ., εφόσον συντρέχουν οι παρακάτω προϋποθέσεις.

- Το άτομο να έχει ποσοστό αναπηρίας άνω του 67%, με το ποσό των 500.000 δρχ.
- Το άτομο να είναι γυναίκα, με το ποσό των 500.000 δρχ.
- Το άτομο είναι ηλικίας άνω των 45 ετών, με το ποσό των 500.000 δρχ.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Ο ΝΕΕ μπορεί να κάνει χρήση μίας προσαύξησης.

2ος χρόνος: Επιδοτείται ο ΝΕΕ με 1.000.000 δρχ

3ος χρόνος : Επιδοτείται ο ΝΕΕ με 1.000.000 δρχ.

4ος χρόνος : Επιδοτείται ο ΝΕΕ με 1.000.000 δρχ.

Τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για το πρόγραμμα είναι τα εξής:

A) Για τα άτομα με Ειδικές Ανάγκες:

- Απόφαση της Υγειονομικής Επιτροπής του ΙΚΑ, με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 50%.

Β) Για τους αποφυλακισμένους:

- Αποφυλακιστήριο
- Εισηγητική Έκθεση της Κοινωνικής Υπηρεσίας της Φυλακής.
Σημείωση: Δεν εντάσσονται στο πρόγραμμα όσοι έχουν παραβεί τον νόμο περί ναρκωτικών.

Γ) Για τα απεξαρτημένα από τοξικές ουσίες άτομα:

- Αποδεικτικό από θεσμοθετημένο φορέα απεξάρτησης (ΚΕΘΕΑ, ΟΚΑΝΑ, 18ΑΝΩ) ότι το άτομο ολοκλήρωσε πρόγραμμα απεξάρτησης ή ότι βρίσκεται στο στάδιο της κοινωνικής επανένταξης.

Δ) Έναρξη επιτηδεύματος για όλα τα άτομα.

Αιτήσεις γίνονται δεκτές στις κατά τόπους υπηρεσίες του Ο.Α.Ε.Δ. έως 20-12-2001 και πρόσθετες πληροφορίες δίνονται από το Γραφείο Εργασίας Ειδικών Κοινωνικών Ομάδων Αθήνας και στις κατά τόπους αρμόδιες υπηρεσίες του Ο.Α.Ε.Δ.

6.20 ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Το Πρόγραμμα “Ενίσχυση της Γυναικείας Επιχειρηματικότητας”, αποτελεί αρμοδιότητα της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας του Υπουργείου Ανάπτυξης και εντάσσεται στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ» του Γ’ Κοινοτικού Πλαισίου στήριξης.

Το Πρόγραμμα απευθύνεται σε γυναίκες από 18 έως και 55 ετών που δεν ασκούσαν επιχειρηματική δραστηριότητα κατά το προηγούμενο έτος, έχουν μια καλή επιχειρηματική ιδέα και σχεδιάζουν να ξεκινήσουν μια δική τους επιχείρηση μόνες τους ή και ομαδικά, στους τομείς ανάπτυξης, παραγωγής και εμπορίας προϊόντων και υπηρεσιών σε οποιαδήποτε περιοχή της χώρας. Η επιχείρηση αυτή θα πρέπει να πληροί τις εξής προϋποθέσεις:

- Οι γυναίκες – δικαιούχοι πρέπει να συμμετέχουν στην επιχείρηση τουλάχιστον κατά το 75% του Μετοχικού/ Εταιρικού Κεφαλαίου. Στην επιχείρηση μπορούν να συμμετέχουν εκτός από τις γυναίκες – δικαιούχους, άλλα φυσικά πρόσωπα με ποσοστό συμμετοχής που δεν

ξεπερνά το 25%. Δεν μπορούν να συμμετέχουν νομικά πρόσωπα εκτός από τις Εταιρείες Κεφαλαίου Επιχειρηματικών Συμμετοχών.

- Οι γυναίκες – δικαιούχοι θα πρέπει να συμμετέχουν ενεργά στην επιχείρηση, η δε διοίκηση να ασκείται αποδεδειγμένα από τις ιδέες.
- Η επιχείρηση δραστηριοποιείται σε έναν από τους παρακάτω τομείς δραστηριότητας:
 - * Σε όλους του κλάδους της Μεταποίησης με έμφαση στην αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών στην παραγωγική διαδικασία.
 - * Στο εμπόριο και ειδικότερα στο ηλεκτρονικό εμπόριο καθώς και το λιανικό εμπόριο χειροτεχνικών, παραδοσιακών και βιολογικών προϊόντων.
 - * Στις Υπηρεσίες και ειδικότερα σε δραστηριότητες συναφείς προς τη μεταποίηση, σε δραστηριότητες όπου αξιοποιούνται οι νέες τεχνολογίες, σε συγκεκριμένες καινοτόμες δραστηριότητες του τουριστικού τομέα, σε δραστηριότητες που υποστηρίζουν πολιτισμικές ενέργειες και σε δραστηριότητες που προωθούν την επιχειρηματικότητα στον τομέα του περιβάλλοντος.

Κάθε επιχείρηση που πληροί τις παραπάνω προϋποθέσεις μπορεί να χρηματοδοτηθεί για δαπάνες που πραγματοποιούνται μετά την υποβολή της πρότασης και αφορούν:

- ◆ Διαμόρφωση χώρων, δαπάνες αρχικής εγκατάστασης και έναρξης λειτουργίας σε ποσοστό που δεν υπερβαίνει το 20% του συνολικού προϋπολογισμού.
- ◆ Βασικός Εξοπλισμός, Λοιπός Εξοπλισμός, Απαραίτητο λογισμικό, Μεταφορικά Μέσα, μέχρι το 70% του συνολικού προϋπολογισμού.
- ◆ Προώθηση Πωλήσεων σε ποσοστό που δεν υπερβαίνει το 20% του συνολικού προϋπολογισμού.
- ◆ Άλλες δαπάνες (τεχνική βοήθεια, μεταφορά τεχνογνωσίας και λοιπές συναφείς δαπάνες) σε ποσοστό που δεν υπερβαίνει το 10% του συνολικού προϋπολογισμού.

Ο Φάκελος Υποψηφιότητας θα πρέπει να υποβληθεί αποκλειστικά εντός της χρονικής προθεσμίας που θα ορίζεται από την προκήρυξη του προγράμματος. Η αναλυτική προκήρυξη μαζί με τον σχετικό οδηγό και τα

λοιπά συνοδευτικά έντυπα, θα ανακοινωθεί στον τύπο και στο διαδίκτυο εντός του μηνός Σεπτεμβρίου. Ο Φάκελος Υποψηφιότητας θα περιλαμβάνει συγκεκριμένο τύπο μελέτης προσφορές – προτιμολόγια για όλες τις δαπάνες και τα απαιτούμενα νομιμοποιητικά και λοιπά δικαιολογητικά.

Κάθε έργο θα πρέπει να ολοκληρωθεί εντός 12 μηνών από την ημερομηνία υπογραφής της σχετικής σύμβασης μεταξύ της δικαιούχου και του φορέα υλοποίησης, με δυνατότητα παράτασης κατά ένα εξάμηνο, υπό τον όρο ότι μέχρι το τέλος του 12μηνου θα έχει υλοποιηθεί τουλάχιστον το 50% του οικονομικού αντικειμένου του έργου.

Η επιχορήγηση καταβάλλεται στην επιχείρηση σταδιακά σε τρεις (3) φάσεις ανάλογα με την πρόοδο υλοποίησης του έργου.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6.3

ΦΑΣΕΙΣ Υλοποίησης Έργου	Πιστοποιηθέν Έργο	Ποσοστό Καταβολής Επιχορήγησης
Α' ΦΑΣΗ	Πιστοποίηση τουλάχιστον του 50% του έργου	50%
Β' ΦΑΣΗ	Πιστοποίηση ολοκλήρωσης του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου	30%
Γ' ΦΑΣΗ	Πιστοποίηση των στόχων του έργου και έκδοση της άδειας λειτουργίας	20%

Η αποπληρωμή του έργου (καταβολή του υπολοίπου 20%) γίνεται με την πιστοποίηση της επίτευξης των στόχων που είναι:

- Εκκίνηση επιχειρηματικής Δραστηριότητας (προσκόμιση τριών τουλάχιστον τιμολογίων πώλησης).
- Δεσμευτικοί Στόχοι Απασχόλησης που έθεσε η επιχείρηση στην πρόταση – επιχειρηματικό σχέδιο που υπέβαλε.
- Αξιοποίηση Νέων Τεχνολογιών (π.χ. ολοκληρωμένη υποδομή για ηλεκτρονικό εμπόριο).

6.21 ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΑΝΕΡΓΟΥΣ

Τελειώνοντας αναφέρουμε ενδεικτικά ορισμένες υπηρεσίες προς τους ανέργους που λειτουργούν σε μεγάλες Ευρωπαϊκές χώρες.

6.21.1 Ηνωμένο Βασίλειο / Κέντρα Ανέργων

Η TUC έθεσε σε λειτουργία κέντρα για ανέργους τα οποία διαθέτουν δομή και οργάνωση προκειμένου να εκπροσωπούν τα συμφέροντα των ανέργων. Τα κέντρα αυτά έχουν οργανωθεί σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο στα πλαίσια της TUC. Όλα τα κέντρα έχουν 4 άξονες δράσης:

- ❖ Πολιτική διεκδίκηση αλλαγών στη νομοθεσία που αφορά στην ανεργία και οργάνωση πολιτικών εκδηλώσεων
- ❖ Βοήθεια στην αναζήτηση εργασίας (τηλέφωνα κλπ)
- ❖ Διοργάνωση εκπαιδευτικών σεμιναρίων
- ❖ Παροχή υπηρεσιών βοήθειας για ανέργους στον τομέα της κατοικίας, της υγείας, των παιδικών σταθμών κλπ.

Κάθε κέντρο ανέργων είναι αυτόνομο ως προς τη λειτουργία του και έχει ιδιαίτερο προσανατολισμό ανάλογα με τον τόπο εγκατάστασής του.

Για παράδειγμα:

- ✓ στο LUTTON, οργανώνονται μαθήματα γλώσσας για τους μετανάστες από το Πακιστάν, μαθήματα για το πώς να παρουσιαστεί ένας άνεργος σε μια επιχείρηση, πώς να συντάξει ένα βιογραφικό. Επίσης ενισχύονται οι γυναίκες στην αναζήτηση εργασίας μέσω ενός σεμιναρίου ψυχολογικής στήριξης και αυτοελέγχου.
- ✓ στο CHESTERFIELD, ο προσανατολισμός είναι περισσότερο προς την κατεύθυνση των υπηρεσιών παιδικών σταθμών και των σεμιναρίων κατάρτισης των γυναικών σε μια ειδική δράση που λέγεται «πρόσβαση στην κατοικία» καθώς και υπηρεσίες επισκευών σε συμφέρουσα τιμή (μέσω των καταστημάτων MARK AND SPENCER).

- ✓ στο LIVERPOOL, το κέντρο ανέργων καλύπτει όλη την οργάνωση της ζωής των νέργων: αίθουσες για σπόρ, PUBS, σεμινάρια κατάρτισης, αναζήτηση εργασίας, οργάνωση κοινωνικών δραστηριοτήτων, εκδηλώσεων και συμμετοχή στο δίκτυο ENU.

6.21.2 Γερμανία /Κέντρα Ανέργων

Στη Γερμανία η κατάσταση είναι πιο σύνθετη δεδομένου ότι η DGB δεν στηρίζει επίσημα τα κέντρα των ανέργων. Μπορεί όμως να τα στηρίζουν άλλα συνδικάτα, όπως π.χ. το Κέντρο του BIELEFELD, που το στηρίζουν οικονομικά η IGM και η OTV (συνδικαλιστικές ομοσπονδίες).

Πρόκειται για κέντρα που παρέχουν βοήθεια στην αναζήτηση εργασίας, κατάρτιση, στήριξη των τοξικομανών, των ιερόδουλων και των αστέγων. Σε μερικά κέντρα λειτουργούν καφετέριες και παιδικοί σταθμοί όπου εργάζονται πρώην άνεργοι. Αυτά τα κέντρα παρ' ότι πολιτικά βρίσκονται πολύ κοντά στα συνδικάτα, εν τούτοις δεν εξαρτώνται από την DGB, αλλά υπάρχει αμοιβαία αναγνώριση.

6.21.3 Ιρλανδία/Κέντρα Ανέργων

Στην Ιρλανδία τα κέντρα των ανέργων μοιάζουν με τα αγγλικά. Τα κέντρα είναι διαρθρωμένα σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο. Σ' αυτά παρέχονται σημεία επαφής για ανεύρεση δουλειάς στις επιχειρήσεις των προαστείων και παρέχεται κατάρτιση σύμφωνα με τις απαιτήσεις των επιχειρήσεων που ενδιαφέρονται να προσλάβουν. Πρόκειται για την εφαρμογή της "ολοκληρωμένης τοπικής ανάπτυξης".

6.21.4 Ισπανία /Κέντρα Ανέργων

Πρόκειται για κέντρα πληροφόρησης και υποδοχής για τους ξένους που εργάζονται σε ισπανικές επιχειρήσεις μετά το άνοιγμα των συνόρων για έναν ορισμένο αριθμό μεταναστών. Αυτά τα κέντρα ασχολούνται με τις γραφειοκρατικές διαδικασίες και νομιμοποιούν τους μελλοντικούς εργαζόμενους. Οργανώνουν μαθήματα γλώσσας και βοηθούν στην εξεύρεση δουλειάς. Κάποια κέντρα ανέργων συνεργάζονται με ξενώνες για πολιτικούς

πρόσφυγες (στη Μαδρίτη). Κάποια δουλειά γίνεται επίσης για τους φορείς του AIDS. Στη Βαρκελώνη τα κέντρα κατάρτισης είναι προσανατολισμένα προς τους ανέργους αλλά και τα μειονεκτούμενα άτομα.

Ανταποκρίνονται ακόμα στις ανάγκες πρόσβασης στις υπηρεσίες υγείας και την κατάρτιση. Δεν πρόκειται ακριβώς για κέντρα ανέργων αλλά για κέντρα κατάρτισης (FOREM). Αυτά τα κέντρα εκπαιδεύουν σε νέες δεξιότητες που επιτρέπουν τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας είτε σε νέους τομείς είτε σε τομείς με μικρότερο ανταγωνισμό. Σε μερικές περιπτώσεις πρόκειται για δημιουργία επιχειρήσεων ένταξης.

6.21.5 Ιταλία / Κέντρα Πληροφόρησης

Τα κέντρα αυτά βοηθούν τους ενδιαφερόμενους να βρουν δουλειά αλλά και να αποκτήσουν πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας. Στο Τορίνο έχει αναπτυχθεί μια ειδική δραστηριότητα με τη Δημαρχία και την Περιφέρεια για τη δημιουργία θέσεων εργασίας σε νέους τομείς καθώς και τη δημιουργία κοινωνικών συνεταιρισμών. Πρόκειται συχνά για κοινή δραστηριότητα των UIL, CGIL και CISL, αλλά καμιά φορά με κάποιες ιδιαιτερότητες της πλειοψηφούσας παράταξης.

6.21.6 Γαλλία

Στη Γαλλία τώρα δημιουργούνται κέντρα προσανατολισμού για ανέργους στο πρότυπο των κέντρων πληροφόρησης της Ιταλίας.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Η ανάδειξη της ανεργίας ως πρωταρχικό πρόβλημα της Ε.Ε. και η διαμόρφωση μιας κοινής Στρατηγικής για την απασχόληση, αν και καθυστερημένα, κρίθηκαν ως αναγκαία και έγιναν δεκτά με ικανοποίηση στους κόλπους της Ευρώπης. Ωστόσο υπήρξαν και πιο συγκρατημένες αντιδράσεις και ασκήθηκε κριτική καθώς τα μέτρα κρίθηκαν ως ανεπαρκή.

Οι πιο έντονες κριτικές ασκήθηκαν ως προς το μείγμα της μακροοικονομικής πολιτικής που αποφασίστηκε να ακολουθηθεί. Η επιλογή για συνέχιση της σφικτής νομισματικής και δημοσιονομικής πολιτικής μπορεί να οδήγησαν σε αποπληθωρισμό αλλά θεωρήθηκαν ότι προκάλεσαν τα υψηλά επίπεδα ανεργίας. Ωστόσο, δε φαίνεται να λειτουργούν υποστηρικτικά ως προς τον κύριο σκοπό που έχει η Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Απασχόληση. Πολλοί είναι αυτοί που έκριναν ως μέρος τουλάχιστον της λύσης του προβλήματος της ευρωπαϊκής ανεργίας, την ανάγκη εφαρμογής πολιτικών για την τόνωση της συνολικής ζήτησης, όπως άλλωστε πρότεινε και ο Keynes, έτσι ώστε να αυξηθούν οι παραγωγικές επενδύσεις και να απορροφηθούν οι άνεργοι.

Ωστόσο, η επιλογή εφαρμογής μιας επεκτατικής δημοσιονομικής πολιτικής για την τόνωση της ζήτησης θα πρέπει να γίνει με ιδιαίτερη προσοχή καθώς υπό ορισμένες συνθήκες μπορεί να έχει αρνητικά αποτελέσματα. Αν εφαρμοστεί σε οικονομίες με υψηλά ελλείμματα και δημόσιο χρέος οι «αυτόματοι σταθεροποιητές», όπως ο Keynes όρισε ότι θα επαναφέρουν την οικονομία σε κατάσταση ισορροπίας μπορεί να μετατραπούν σε «αυτόματους σταθεροποιητές». Ειδικότερα όσον αφορά την εφαρμογή τέτοιων πολιτικών σε επιμέρους κράτη της Ε.Ε., λόγω του υψηλού βαθμού ολοκλήρωσης των οικονομιών των κρατών-μελών που μετέχουν σε αυτή, ο Lindbeck έκρινε αναγκαίο το συντονισμό μεταξύ των εθνικών οικονομικών πολιτικών. Ειδικά μέρους των επιθυμητών αποτελεσμάτων θα διαρρεύσει σε γειτονικές οικονομίες.

Η μόνη μακροοικονομική πολιτική που φαίνεται να επηρεάζεται από την κεϋνσιανή θεωρία είναι η πρόταση για αύξηση των δημοσίων επενδύσεων ως ποσοστό του ΑΕΠ χωρίς όμως να διαταράσσεται η δημοσιονομική πειθαρχία αλλά με πόρους που θα εξασφαλιστούν από την μείωση των τρεχουσών δαπανών.

Πέρα όμως από τις επικρίσεις για το ευρύτερο μακροοικονομικό πλαίσιο που έχει θέσει η Ε.Ε., κριτικές έχουν ασκηθεί ειδικότερα για την εν λόγω Στρατηγική. Η επιλογή για απομάκρυνση του μεγάλου αριθμού των ανέργων από τα επιδόματα ανεργίας και η ένταξη τους στην αγορά εργασίας πιστεύεται ότι θα οδηγήσει σε άμβλυνση των εισοδηματικών ανισοτήτων. Η ανάπτυξη μιας τέτοιας δυναμικής έχει πρόσφατα ερευνηθεί από το Solow (1998) αναφορικά με παρόμοιες πρακτικές που εφαρμόστηκαν στις ΗΠΑ. Αν και η Ευρωπαϊκή Στρατηγική Απασχόλησης διαφοροποιείται από αυτή των ΗΠΑ υπάρχει πιθανότητα παρόμοιες τάσεις να υπάρξουν και στον ευρωπαϊκό χώρο. Ειδικότερα η επανατοποθέτηση των ανέργων με τη μορφή του απασχολήσιμου, μέσα από μια διαδικασία εκμάθησης και κατάρτισης, φαίνεται να αναγάγει το πρόβλημα της ευρωπαϊκής ανεργίας απλοϊκά ως ένα πρόβλημα μόνο of skill match. Ωστόσο είναι αμφίβολο αν οι άνεργοι που θα ακολουθήσουν τις διαδικασίες που προβλέπονται, τελικά καλύψουν τις υπάρχουσες κενές θέσεις. Αντίθετα, αυτοί που είναι πιο πιθανό να ανταγωνιστούν με τους λιγότερο ειδικευμένους εργαζόμενους με πιθανότητα να δεχθούν και μειώσεις επί του μισθού που ήδη επικρατεί στην αγορά προκειμένου να αποσπάσουν τη θέση από τους ήδη εργαζόμενους. Αυτό μπορεί να οδηγήσει τους εργοδότες να αντικαταστήσουν τους πιο ανειδίκευτους ή τους λιγότερο ειδικευμένους που απασχολούν με τους πιο ανταγωνιστικούς, ως προς τις χαμηλότερες μισθολογικές απαιτήσεις που εκφράζουν, άνεργους ακόμα και αν αυτοί διαθέτουν λιγότερα προσόντα. Οι μειώσεις στους μισθούς μπορεί να είναι καθολικές σε όλες τις μισθολογικές κλίμακες, ωστόσο ενδέχεται να είναι όλο και μικρότερες καθώς ανέρχεται η μισθολογική κλίμακα. Έτσι μπορεί όντως να αυξηθεί η απασχόληση καθώς πλέον θα απαιτούνται όλο και περισσότεροι εργαζόμενοι για την εκπλήρωση ενός έργου σε σχέση με αυτούς που απαιτούνταν πριν, καθώς οι νέοι εργαζόμενοι θα έχουν λιγότερα προσόντα. Ωστόσο ενδέχεται να αυξηθούν συγχρόνως και οι εισοδηματικές ανισότητες καθώς είναι πιθανότερο να μειωθούν κυρίως οι χαμηλοί μισθοί και κατά μεγαλύτερο ποσοστό έναντι των πιο υψηλών. Σε ποιο βαθμό θα αυξηθεί η

απασχόληση εξαρτάται από την αντίδραση της ζήτησης εργασίας στις μειώσεις των μισθών. Είναι γνωστό ότι η ζήτηση για εργασία δεν είναι ιδιαίτερα ελαστική αλλά κυριότερα ότι η ελαστικότητα συγκρίνει τις αλλαγές στην απασχόληση με τις αλλαγές στους μέσους μισθούς. Έτσι για να υπάρξει σημαντική αύξηση της απασχόλησης θα πρέπει να μειωθούν σημαντικά οι χαμηλοί μισθοί και κατά πολύ περισσότερο από ότι οι μέσοι μισθοί.

Ωστόσο επιχειρηματολογείτε ότι οι τάσεις άμβλυνσης των ανισοτήτων ενδέχεται να μειωθούν καθώς μέσω της κατάρτισης των ανέργων αλλά και γενικότερα τη δημιουργία ενός πιο ειδικευμένου εργατικού δυναμικού θα αυξηθεί το οριακό προϊόν της εργασίας. Αυτή η αύξηση θα μετακινήσει την καμπύλη ζήτησης εργασίας προς τα άνω αυξάνοντας τόσο την απασχόληση όσο και τους μισθούς. Παρόλα αυτά αναμένεται να αυξηθεί και η προσφορά εργασίας, καθώς η Ε.Ε. στοχεύει στην αύξηση της συμμετοχής του ενεργού πληθυσμού στο εργατικό δυναμικό από 60% σε 70% όπως προαναφέρθηκε, αλλά και μέσω άλλων πολιτικών επιδιώκεται η επάνοδος των ανέργων στην αγορά εργασίας. Σε αυτήν την περίπτωση θα υπάρξει σίγουρα αύξηση της απασχόλησης αλλά δεν είναι σίγουρο ποιο θα είναι το αποτέλεσμα στους μισθούς.

Περαιτέρω αμφισβητείται έντονα η βούληση της Ε.Ε. για την δαπάνη μεγάλων ποσών για την καταπολέμηση της ανεργίας. Γραμμές για την απασχόληση που αποφασίστηκαν στο Άμστερνταμ έγιναν κοινά αποδεκτές υπό την προϋπόθεση ότι θα αποφευχθούν πολυέξοδα και ακριβά προγράμματα. Γενικότερα, η χορήγηση πόρων για την καταπολέμηση της ανεργίας στην Ε.Ε. είναι περιορισμένη και δίδεται υπό όρους. Η όλη προσέγγιση στηρίζεται σε ποιοτικής φύσεως αλλαγές των εθνικών πολιτικών και στη προσπάθεια μείωσης του άμεσου και έμμεσου εργατικού κόστους. Συνολικότερα η Ε.Ε. ουσιαστικά δεν ανέλαβε μια πραγματική αναδιανομή των πόρων υπέρ των κοινωνικών δαπανών αλλά επικεντρώθηκε στην προσπάθεια δημιουργίας ενός ευρύτερου κοινοτικού πλαισίου για τη βελτίωση της ποιότητας των εθνικών πολιτικών απασχόληση.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η υλοποίηση τέτοιων προγραμμάτων από τις εθνικές κυβερνήσεις είναι ιδιαίτερα δύσκολη καθώς θα πρέπει να εξευρεθούν πόροι χωρίς να παραβιαστεί η δημοσιονομική πειθαρχία. Έτσι

προκειμένου να εξοικονομηθούν πόροι για την απασχόληση θα πρέπει να μειωθούν οι δημόσιες δαπάνες από κάπου αλλού.

Ακόμη και αν η Ε.Ε. καταρτίσει προγράμματα για την κάλυψη των κενών θέσεων, είναι αμφίβολο αν θα το επιτύχει καθώς η εμπειρία έχει αποδείξει ότι ακόμη και τα πιο καλοσχεδιασμένα και καλοεφαρμοσμένα προγράμματα είχαν λιγοστή επιτυχία, ως προς την επανατοποθέτηση των ανέργων στην αγορά εργασίας. Η Επιτροπή εκτιμώντας τα αποτελέσματα της εφαρμογής των ΕΣΔ για το έτος 1998 αναγνώρισε ότι τα φαινόμενα υποκατάστασης που συνεπάγονται τα προγράμματα για τους ανέργους ήταν ιδιαίτερα σημαντικά και συνοδεύονταν από την πεποίθηση λιγοστής επιτυχίας.

Ένα άλλο πρόβλημα που πιθανό να αναδειχθεί από την εφαρμογή των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης είναι το γεγονός ότι οι εκάστοτε κυβερνήσεις, προκειμένου να αποκομίσουν πολιτικά οφέλη, μπορεί να τις χρησιμοποιήσουν για τη βελτίωση μόνο των στατιστικών ανεργίας χωρίς ωστόσο αυτά να ανταποκρίνονται στην πραγματική διάσταση του προβλήματος. Από καθαρά στατιστική άποψη τα ποσοστά ανεργίας μπορούν άμεσα να μειωθούν, εντάσσοντας τους ανέργους σε προγράμματα επιμόρφωσης και χαρακτηρίζοντάς τους ως μαθητές. Ουσιαστικά όμως, με αυτή τη πρακτική το πρόβλημα της ανεργίας δεν έχει αντιμετωπιστεί. Τα προγράμματα επιμόρφωσης και κατάρτισης όπως έχουν σχεδιαστεί σε αρκετές χώρες δεν προνοούν για την αποφυγή τέτοιων φαινομένων.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Μέσα από τη μελέτη αυτής της πτυχιακής εργασίας, διαπιστώνεται η σπουδαιότητα του φαινομένου που καλείται ανεργία. Από τις παλαιότερες κοινωνίες είχε διαπιστωθεί η ύπαρξη του προβλήματος, τα τελευταία όμως χρόνια έχει αρχίσει να γίνεται όλο και πιο έντονο. Η τεχνολογική πρόοδος, η επέκταση της εξειδικευμένης εργασίας, η εσωτερική-εξωτερική μετανάστευση και άλλοι σημαντικοί παράγοντες επιτείνουν το πρόβλημα της ανεργίας και κάνουν την αντιμετώπισή του δυσκολότερη.

Παρακολουθώντας την πορεία της ανεργίας την τελευταία εικοσαετία τόσο στην Ελλάδα όσο και στις υπόλοιπες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, παρατηρούμε μια συνεχή αύξηση του ποσοστού της στις περισσότερες χώρες. Μια αύξηση η οποία μπορεί να υποχωρήσει μόνο με τη λήψη αποτελεσματικών μέτρων. Μέτρων που θα είναι ικανά να αντιμετωπίζουν τον άνεργο, όχι σαν έναν προβληματικό άνθρωπο, αλλά σαν μια οντότητα που ζητάει μέσα από την εργασία να αποδείξει τις πραγματικές του ικανότητες. Θα πρέπει λοιπόν τα όποια μέτρα να σχεδιάζονται και να υλοποιούνται έχοντας σαν κεντρικό γνώμονα τον άνθρωπο.

Κατά συνέπεια τα μέτρα που θα υλοποιούνται κάθε φορά, θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους και τη δημιουργική ικανότητα του ανθρώπου μέσα από την εργασία του, δημιουργώντας έτσι στον εργαζόμενο το αίσθημα ότι ανήκει σε μια κοινωνική ομάδα όπου μπορεί να εκφράσει τη γνώμη του και να ασκήσει κριτική. Με τον τρόπο αυτό αποκτά αυτοπεποίθηση για τον εαυτό του και γίνεται πιο αποδοτικός στην εργασία του.

Μεγαλύτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στα νέα άτομα, αφού υψηλά ποσοστά ανεργίας πλήττουν κυρίως αυτήν την κατηγορία. Το εκπαιδευτικό σύστημα θα πρέπει μέσα από τη δομή του, να φέρνει το νέο σε επαφή με τον εργασιακό χώρο και να τον εκπαιδεύει ανάλογα με τις απαιτήσεις και της ανάγκες της αγοράς εργασίας. Η μείωση της υπερωριακής απασχόλησης, η αύξηση της μερικής σε συνδυασμό με τη μείωση της πλήρους απασχόλησης, η

εξάλειψη της πολυθεσίας, είναι μερικές μόνο από τις λύσεις για την αντιμετώπιση της ανεργίας των νέων.

Επομένως, το πρόβλημα της ανεργίας μπορεί να χαρακτηριστεί ως ένα από τα μεγαλύτερα οικονομικά-κοινωνικά προβλήματα. Οι εκρηκτικές διαστάσεις που έχει πάρει, οι κοινωνικές, οικονομικές και ψυχολογικές συνέπειες που επιφέρει, έχουν οδηγήσει τους αρμόδιους φορείς της εκάστοτε κοινωνίας στην λεπτομερή διερεύνησή του. Τα διάφορα μέτρα που λαμβάνονται κατά καιρούς, δυστυχώς, δεν έχουν καταφέρει να την εξαλείψουν ή έστω να τη μειώσουν.

Το συμπέρασμα πάντως είναι ότι η ανεργία, όντας ενός εκ των πιο σοβαρών προβλημάτων, χρειάζεται λεπτομερή μελέτη για να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά. Με τα κατάλληλα μέτρα και τον σωστό συνδυασμό αποφάσεων, τόσο σε επίπεδο κράτους όσο και σε διαπροσωπικό επίπεδο, θα καταστεί δυνατή η αντιμετώπισή του στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό. Έτσι, θα μπορέσει μια κοινωνία να ευημερήσει και να αναπτυχθεί οικονομικά μέσα από την αποδοτικότητα που επιφέρει η σωστή σωματική και ψυχική διάθεση του κάθε εργαζόμενου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΒΙΒΛΙΑ

- ΔΕΔΟΥΔΟΠΟΥΛΟΣ ΑΠΟΣΤ., *Θεωρίες της Ανεργίας*, Εκδ.Τυπώθητω, Αθήνα 2000.
- Καθ. Δρ. Θ.ΠΑΠΑΘΕΟΔΟΣΙΟΥ- Καθ. Δρ. Ν. ΗΓΟΥΜΕΝΑΚΗΣ, *Ανεργία Μακροχρόνια Ανεργία*, Εκδ. Λύχνος Ε.Π.Ε., Αθήνα 1998
- ΧΑΤΖΗΧΑΡΙΤΟΥ ΕΛΕΝΗ, *Αγορά Εργασίας στις Χώρες Μέλη της Ε.Ε.*, Εκδ. Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα 2001
- Θ.ΚΑΡΑΛΗΣ, *Τεχνικές Εξεύρεσης Εργασίας*, Εκδ. Μεταίχμιο, Αθήνα 1999
- ΚΑΤΣΑΝΕΒΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ, *Εργασιακές Σχέσεις*, Εκδ. Α. Σταμούλης, Πειραιάς 1991
- ΚΩΣΤΑΚΟΣ ΓΕΩΡΓ. ΑΘ., *Επαγγέλματα και Σπουδές*, Εκδ. Gutenberg, Αθήνα 1983
- ΣΚΟΥΤΕΛΗΣ Δ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ, *Ανεργία: Αίτια και Λύσεις*, Εκδ. Forum, Αθήνα 1996
- ΛΙΑΝΟΣ Π.ΘΕΟΔΩΡΟΣ – ΝΙΑΟΥΛΗ ΝΤΕΜΟΥΣΗ ANNA, *Οικονομική της εργασίας*, Εκδ. Ευγ. Μπένου, Αθήνα 1998
- ΛΙΑΝΟΣ Π. ΘΕΟΔΩΡΟΣ – ΧΡΗΣΤΟΥ Κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ, *Πολιτική Οικονομία*, Ο.Ε.Δ.Β, Αθήνα 1991

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

- ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ, Μηνιαία έκδοση του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ, Τεύχος 40, Οκτώβριος 1998
- ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ, *Η απασχόληση στην Ευρώπη*, Luxembourg 1995
- ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ, Εβδομαδιαίο οικονομικό περιοδικό, 04.02.1999
- ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ, Εβδομαδιαίο οικονομικό περιοδικό, 25.03.1999
- ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ, Εβδομαδιαίο οικονομικό περιοδικό, 22.07.1999

- ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ, Εβδομαδιαίο οικονομικό περιοδικό, 30.03.2000

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

- ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ, Οικονομική & επιχειρηματική εφημερίδα, 06.03.2001
- ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ, Οικονομική & επιχειρηματική εφημερίδα, 20.03.2001
- ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ, Οικονομική & επιχειρηματική εφημερίδα, 09.06.2001
- ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ, Οικονομική & επιχειρηματική εφημερίδα, 01.08.2001
- ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ, Οικονομική & επιχειρηματική εφημερίδα, 02.08.2001
- ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ, Οικονομική & επιχειρηματική εφημερίδα, 04.08.2001
- ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ, Καθημερινή εφημερίδα, 09.04.2001
- ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ, Καθημερινή εφημερίδα, 04.07.2001

ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΙΝΤΕΡΝΕΤ

- www.oaed.gr (Ο.Α.Ε.Δ)
- www.eie.org.gr (Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας)
- www.labor-ministry.gr (Υπουργείο Εργασίας & Κοινωνικής Ασφάλισης)

